

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ОПШТИНА ЛЈИГ

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ ЛЈИГ

*Израду Просторног плана општине Лјиг суфинансирало је
Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре Републике Србије*

Лјиг, 2023. године

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ ЉИГ

Наручилац:

ОПШТИНСКА УПРАВА ОПШТИНЕ ЉИГ

Заступник: Милан Јанићијевић

Начелник општинске управе

Извршилац:

ИНСТИТУТ ЗА АРХИТЕКТУРУ И УРБАНИЗАМ СРБИЈЕ

Директор

др Саша Милијић

Југословенски институт за урбанизам и становање - ЈУГИНУС

Директор

Дубравка Павловић

Љиг, 2023. године

РАДНИ ТИМ ЗА ИЗРАДУ
ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ ЉИГ

Руководни тим

др Никола Крунић, одговорни планер 100 0189 11 МП
др Божидар Манић, одговорни урбаниста 200 1101 08 МП

Сарадници из општинске управе Општине Љиг:

Тамара Војиновић, дипл. инж. арх.
Горан Ускоковић, дипл. инж. грађ.
Слађана Степановић, дипл. правника

Синтезни тим:

др Никола Крунић, дипл. простор. план.
др Божидар Манић, дипл. инж. арх.
др Омиљена Целебџић, дипл. простор. план.
мр Јасмина Крунић, дипл. простор. план.
Катарина Мајхеншек, дипл. инж. арх.
др Саша Милијић, дипл. простор. план.
Јелена Здравковић, дипл. простор. план.
Дубравка Павловић, дипл. простор. план.

Радни тим

<i>ПРИНЦИПИ, ВИЗИЈА, ЦИЉЕВИ И КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА</i>	др Никола Крунић, дипл. простор. план. др Божидар Манић, дипл. инж. арх. Зоран Танасијевић, дипл. геогр. др Добрила Лукић, дипл. геогр. Софија Јовановић, мастер простор. план.
<i>НАМЕНА ПРОСТОРА</i>	др Никола Крунић, дипл. простор. план. др Божидар Манић, дипл. инж. арх. др Јелена Басарић, дипл. простор. план. др Омиљена Целебџић, дипл. простор. план. мр Јасмина Крунић, дипл. простор. план. Катарина Мајхеншек, дипл. инж. арх.
<i>ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ, КОРИШЋЕЊЕ И РАЗВОЈ ПРИРОДНИХ СИСТЕМА И РЕСУРСА</i>	Божидар Васиљевић, дипл. геогр. проф. др Милан Медаревић, дипл. инж. шум. др Снежана Обрадовић, дипл. инж. шум. Александра Гајић, маст. простор. план. Љубиша Безбрадица, маст. инж шум.

<p><i>ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ, ДИСТРИБУЦИЈА СТАНОВНИШТВА И МРЕЖА НАСЕЉА И ЈАВНИХ СЛУЖБИ</i></p>	<p>Александра Гајић, маг. простор. план. Данијела Срњић, маг. простор. план.</p>
<p><i>ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ ТУРИЗМА, ОРГАНИЗАЦИЈА И УРЕЂЕЊЕ ТУРИСТИЧКИХ И РЕКРЕАТИВНИХ ПРОСТОРА</i></p>	<p>др Јелена Басарић, дипл. простор. план. др Саша Милијић, дипл. простор. план.</p>
<p><i>ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА И ПОВЕЗИВАЊЕ СА РЕГИОНАЛНИМ ИНФРАСТРУКТУРНИМ МРЕЖАМА</i></p>	<p>мр Јасмина Крунић, дипл. простор. план. Гордана Џунић-Пауновић, дипл. инж. грађ. Мирјана Пантић, дипл. инж. саоб. Ивана Марковић, дипл. инж. грађ. Валентина Јанковић, дипл. инж. арх.</p>
<p><i>ПРАВИЛА И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ПРЕДЕЛА, ПРИРОДНИХ И КУЛТУРНИХ ДОБАРА И ОРГАНИЗАЦИЈА ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ И СМАЊЕЊЕ РИЗИКА О КАТАСТРОФА</i></p>	<p>Божидар Васиљевић, дипл. геогр. др Марина Ненковић-Ризнић, дипл. простор. план. др Борис Радић, дипл. инж. пејз. арх. др Ана Никовић, дипл. инж. арх. др Божидар Манић, дипл. инж. арх. др Иван Новковић, дипл. геогр. Јелена Здравковић, дипл. простор. план.</p>
<p><i>ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА</i></p>	<p>др Божидар Манић, дипл. инж. арх. мр Јасмина Крунић, дипл. простор. план. Мирјана Пантић, дипл. инж. саоб. Јелена Здравковић, дипл. простор. план.</p>
<p><i>УРЕЂАЈНЕ ОСНОВЕ ЗА СЕЛА</i></p>	<p>др Божидар Манић, дипл. инж. арх. др Омиљена Џелебцић, дипл. простор. план. (Живковци, Ивановци, Калањевци, Козељ, Пољанице, Штавица, Шутци) мр Јасмина Крунић, дипл. простор. план. (Бранчић, Гукош, Дићи, Доњи Бањани, Лалинци, Липље, Моравци) Катарина Мајхеншек, дипл. инж. арх. (Ба, Бабајић, Бошњановић, Велишевац, Јајчић, Кадина Лука, Латковић, Милавац, Палежница, Славковица, Цветановац) Мирјана Пантић, дипл. инж. саоб.</p>

<p><i>ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА</i></p>	<p>др Никола Крунић, дипл. простор. план. др Божидар Манић, дипл. инж. арх. др Небојша Стефановић, дипл. простор. план. Јелена Здравковић, дипл. простор. план. Дубравка Павловић, дипл. простор. план.</p>
<p><i>ГРАФИЧКИ ПРИКАЗИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА</i></p>	<p>др Јелена Басарић, дипл. простор. план. др Омиљена Целебцић, дипл. простор. план. мр Јасмина Крунић, дипл. простор. план. Катарина Мајхеншек, дипл. инж. арх. Александра Гајић, маг. простор. план. др Никола Крунић, дипл. простор. план.</p>
<p><i>ГИС БАЗА ПРОСТОРНИХ ПОДАТАКА</i></p>	<p>др Јелена Басарић, дипл. простор. план. др Никола Крунић, дипл. простор. план. др Омиљена Целебцић, дипл. простор. план. мр Јасмина Крунић, дипл. простор. план. Катарина Мајхеншек, дипл. инж. арх. Александра Гајић, маг. простор. план.</p> <p>Група студената Географског факултета Универзитета у Београду, смер за просторно планирање: Лазар Томовић, Анђела Миленковић, Вељко Дмитровић, Растко Чугаљ, Бранислав Кљајић- Перић, Луција Ашанин, Сања Катанић, Маријана Лазич, Ања Гребенаровић.</p>

САДРЖАЈ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	X
I. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ	1
1. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА	1
1.1. Закон о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године	1
(„Службени гласник РС”, број 88/10)	1
1.2. Уредба о утврђивању Регионалног просторног плана за подручје Колубарског и Мачванског управног округа	1
1.3. Просторни план подручја посебне намене инфраструктурног коридора Београд- Јужни Јадран, деоница Београд- Пожега	2
1.6. Извод из Нацрта Просторног плана Републике Србије од 2021. до 2035. године.....	3
2. Обухват и опис границе подручја просторног плана	3
3. Принципи просторног развоја	4
4. Визија и циљеви просторног развоја.....	4
5. Концепција просторног развоја	6
5.1. Приказ стања – полазиште концепције просторног развоја.....	6
5.1.1. <i>Природни системи и ресурси</i>	6
5.1.2. <i>Дистрибуција становништва, мрежа насеља и јавних служби</i>	11
5.1.3. <i>Дистрибуција привредних делатности</i>	15
5.1.4. <i>Просторни развој туризма</i>	15
5.1.5. <i>Инфраструктурни системи</i>	16
5.1.6. <i>Заштита животне средине, предела, природних вредности и културних добара, смањење ризика од катастрофа и управљање у ванредним ситуацијама</i>	21
5.2. Концепт просторног развоја Општине Љиг	32
II. Плански део.....	34
1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА	34
1.1. Опис и одређење намена простора.....	34
1.2. Заштита, уређење, коришћење и развој природних система и ресурса.....	36
1.2.1 Пољопривредно земљиште	36
1.2.2. Шуме и шумско земљиште	37
1.2.3. Воде	38
1.2.4. Геолошки ресурси.....	39
1.3. Просторни развој, дистрибуција становништва и мрежа насеља и јавних служби	39
1.3.1. Становништво	39
1.3.2. Однос градских и сеоских насеља и функционално повезивање насеља и центара	40
1.3.3. Организација јавних служби.....	40
1.4. Просторни развој и дистрибуција привредних делатности	41

1.5. Просторни развој туризма, организација и уређење туристичких и рекреативних простора	41
1.6. Просторни развој саобраћаја и инфраструктурних система.....	45
1.6.1. Саобраћајна инфраструктура	45
1.6.2. Водопривредна инфраструктура	51
1.6.3. Енергетска инфраструктура	52
1.6.4. Електронске комуникације	53
1.6.5. Комунална инфраструктура	53
<i>Гробља 54</i>	
<i>Пијаце и други објекти заједничке комуналне потрошње.....</i>	<i>55</i>
1.7. Правила и мере заштите животне средине, предела, природних и културних добара ...	55
1.7.1. Заштита животне средине	55
<i>Правила и мере заштите животне средине.....</i>	<i>57</i>
1.7.2. Заштита, уређење и унапређење предела	59
1.7.3. Заштита, уређење и унапређење природних добара,.....	64
1.7.4. Заштита, уређење и унапређење културних добара	69
1.7.5. Смањење ризика од катастрофа и управљање у ванредним ситуацијама	71
1.7.6. Организација простора од интереса за одбрану земље	71
2. ПРОПОЗИЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА.....	72
2.1. Правила уређења.....	72
2.1.1. <i>Концепција уређења карактеристичних зона</i>	<i>72</i>
2.1.2. <i>Урбанистички и други услови за уређење и изградњу површина и објеката јавне намене и мреже саобраћајне и друге инфраструктуре, као и услови за њихово прикључење.....</i>	<i>106</i>
2.1.3. <i>Степен комуналне опремљености земљишта по целинама или зонама, који је потребан за издавање локацијских услова и грађевинске дозволе</i>	<i>119</i>
2.1.4. <i>Услови којима се површине и објекти јавне намене чине приступачним особама са инвалидитетом, у складу са стандардима приступачности</i>	<i>120</i>
2.1.5. <i>Мере енергетске ефикасности изградње</i>	<i>120</i>
2.1.6. <i>Опис и одређење целина и зона за које плански документ садржи уређајне основе за села.....</i>	<i>121</i>
2.2. Правила грађења	121
2.2.1. <i>Врста и намена, односно компатибилне намене, објеката који се могу градити у појединачним зонама</i>	<i>121</i>
2.2.2. <i>Услови за парцелацију, препарцелацију и формирање грађевинске парцеле ..</i>	<i>123</i>
2.2.3. <i>Положај објеката на парцели</i>	<i>125</i>
2.2.4. <i>Индекс изграђености</i>	<i>126</i>
2.2.5. <i>Спратност и висина објеката.....</i>	<i>126</i>
2.2.6. <i>Услови за изградњу других објеката на истој грађевинској парцели.....</i>	<i>126</i>
2.2.7. <i>Услови за обнову и реконструкцију објеката</i>	<i>127</i>

2.2.8. Услови за оградњавање.....	127
2.2.9. Обезбеђивање приступа парцели и простора за паркирање возила.....	128
2.2.10. Услови за уређење зелених и слободних површина на парцели.....	128
2.2.11. Правила архитектонског обликовања.....	129
2.2.12. Посебна правила грађења.....	129
III. Имплементација.....	140
1. Смернице за израду планске документације за подручје плана.....	140
2. Приоритетна планска решења и пројекти.....	141
3. Мере за подстицање равномерног територијалног развоја и кооперацију са суседним јединицама локалне самоуправе у току имплементације Просторног плана.....	141
4. Учесници у имплементацији.....	142
5. Мере и инструменти за имплементацију.....	142

ИЗЈАВА

У складу са чланом 38. став 3. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“ бр. 72/09, 81/09, 64/10 – Одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13 – Одлука УС, 50/13 – Одлука УС, 98/13 – Одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19 – др. закон, 9/20, 52/21 и 62/23) и са чланом 27. став 2. тачка 2) Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС“, број 32/19), изјављујемо да је: у домену надлежности и одговорности обрађивача планског документа Нацрт Просторног плана општине Љиг урађен у складу са Законом и прописима донетим на основу Закона, да је Нацрт плана припремљен на основу званичних и релевантних података и подлога, да је Нацрт плана усклађен са условима ималаца јавних овлашћења, извештајем о обављеном раном јавном увиду, извештајем о обављеној стручној контроли, извештајем о обављеном јавном увиду, извештајем о обављеном поновљеном јавном увиду, као и да је усклађен са планским и другим документима ширег подручја.

У Београду, 26.10.2023. године

Одговорни планери: др Никола Крунић, дипл. просторни планер
број лиценце 100 0189 11 МП

Одговорни урбаниста: др Божидар Манић, дипл. инж. арх.
број лиценце 200 1101 08 МП

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Приступа се изради Просторног плана општине Љиг (у даљем тексту: Просторни план), на основу Одлуке о приступању изради Просторног плана општине Љиг 2021-2031. године („Службени гласник општине Љиг”, број 4/21) и Одлуке о изради стратешке процене утицаја Просторног плана општине Љиг 2021-2031 на животну средину („Службени гласник општине Љиг”, број 4/21).

Просторни план ће се израђивати у складу са одредбама Закона о планирању и изградњи („Службени гласник Републике Србије“, бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-др. закон, 9/20, 52/21 и 62/23), Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС“, бр. 129/07, 83 /14 - др. закон, 101/16 - др. закон, 47/18 и 111/21 - др. Закон), Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС“, бр. 32/19), Закона о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС“, бр. 88/10), као и Просторног плана Републике Србије од 2021. до 2035. године који је прошао фазу јавног увида.

За формулисање и утврђивање планских решења биће референтне и одредбе других законских и подзаконских аката Републике Србије који се непосредно или посредно односе на просторно планирање, заштиту природе, културна добра, туризам и одрживи развој подручја Просторног плана, а посебно: Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10 – исправка и 14/16, 95/18 - др. закон и 71/2), Закона о културним добрима („Службени гласник РС”, бр. 71/94, 52/11 – др. закон и 99/11 – др. закон, 6/20 – др. закон и 35/21 – др. закон), Закона о територијалној организацији Републике Србије („Службени гласник РС” бр. 129/07, 18/16, 47/18 и 9/20 – др. закон), Закона о путевима („Службени гласник РС” бр. 41/18 и 95/18 – др. закон), Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 88/10), као и другим законима Републике Србије којима се дефинишу и одређују услови, начин и садржај израде пројектне документације.

Основни циљ израде Просторног плана је дефинисање основа за коришћење, заштиту и уређење простора општине Љиг, одређење намена простора, дефинисање граница грађевинског подручја у уређајним основама и ван њих, дефинисање правила уређења и правила грађења, утврђивање планских решења у домену обезбеђења просторних услова за коришћење и заштиту природних ресурса, заштиту природних вредности, предела и културних добара, развој туризма и привреде, социо-економског развоја, саобраћаја и инфраструктурних система, заштиту животне средине и смањење ризика од катастрофа.

Просторним планом се ствара основ за уређење и изградњу грађевинског земљишта на подручју свих насеља општине Љиг.

Саставни део документације Просторног плана чини и Извештај о Стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину. Просторни план се ради у ГИС софтверском окружењу.

I. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

1. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА

Правни основ за израду Просторног плана општине Љиг садржан је у одредбама Закона о планирању и изградњи, Закона о локалној самоуправи, као и Закона о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године којима су утврђене надлежности и обавезе јединице локалне самоуправе у области просторног планирање.

Непосредан правни основ су: Одлука о приступању изради Просторног плана општине Љиг 2021-2031. године („Службени гласник општине Љиг”, број 4/21) и Одлука о изради стратешке процене утицаја Просторног плана општине Љиг 2021-2031 на животну средину („Службени гласник општине Љиг”, број 4/21).

Плански основ садржан је у Закону о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године.

1.1. Закон о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године

(„Службени гласник РС”, број 88/10)

Просторни план Републике Србије дефинише простор општине Љиг као подручје квалитетне животне средине. Планом је претпостављена категоризација функционалних урбаних подручја, на основу које ће 2020. године подручје општине Љиг бити у саставу функционалног урбаног подручја Београда као центра у категорији европских MEGA-3 центара. Љиг је сврстан у локални (општински) урбани центар, на основу карактеристика руралних подручја, а општина Љиг је сврстана у структурни тип 2 – средишња рурална подручја, за које ће се применити мере и активности попут подршке улагањима у повећање конкурентности, диверзификацију руралне економије, програм заштите географског порекла производа, очување природне средине и одрживо коришћење природних ресурса. Стратешки приоритет до 2014. године је изградња ауто-пута Београд - Јужни Јадран. У периоду након 2014. године, а у правцу остваривања циљева просторног развоја Републике Србије, једно од планских решења у области путног саобраћаја су активности на путном правцу Љиг-Мионица- Дивци (Р-202). Планирана је и изградња нових трансформаторских станица ТС 110/35/10kV. Општина Љиг припада колубарском регионалном систему водоснабдевања.

1.2. Уредба о утврђивању Регионалног просторног плана за подручје Колубарског и Мачванског управног округа

(„Службени гласник РС”, број 11/15)

Регионалним просторним планом се утврђује дугорочна концепција развоја, организације, уређења, заштите и коришћења подручја које обухвата и територију општине Љиг. Истиче се снажан директан утицај који остварује Београд на делове територије Регионалног просторног плана. Територија општине је веома перспективно подручје за експлоатацију минералних сировина и са изворима геотермалне енергије. Као изузетни природни и створени потенцијали за развој бањског, планинско-климатског, манифестационог, етно- и еко- и других видова туризма у Регионалном плану посебно су истакнути Рајац са Славковицом и другим туристичко активираним селима, Белановица, општински центар Љиг (са истоименом бањом). За јачање функцијских веза у постојећим и планираним појасевима од субрегионалног и локалног значаја спомиње се Дивчибаре-Мионица-Љиг са везом са колубарском и ибарском развојном осовином. У оквиру приоритетних активности развоја и интеграције туристичке понуде, чија је реализација предвиђена у првој фази имплементације Регионалног плана до 2018. године обухваћена је

санација, обнова и комплетирање садржаја туристичке понуде на Рајцу, уређење панорамског излетничко-планинарског пута гребеном Ваљевских и Подрињских планина (од Рајца до Гучева). У насељу као што је општински центар Љиг, који се ослања на мале водотоке неопходан је ППОВ са високим степеном пречишћавања и продуженом биоаерацијом, како би се остварио доста строг захтев излазног квалитета воде из ППОВ ($BPK5 \leq 4 \text{ mg O}_2/L$), који је потребан за остварење тражене IIa класе вода малих водотока у маловодним месецима. У просторној структури индустрије водећу улогу имаће и даље постојећи привредно-индустријски урбани центри и развојни коридори. Општина Љиг ће бити у категорији општинских привредно-индустријских центара са мање од 1000 запослених у индустрији.

1.3. Просторни план подручја посебне намене инфраструктурног коридора Београд-Јужни Јадран, деоница Београд- Пожега („Службени гласник РС“, бр. 37/06 и 31/10)

Овим Просторним планом обухваћене су следеће катастарске општине на територији општине Љиг: Моравци, Латковић, Јајчић, Цветановац, Бранчић, Гукош, Дићи, Доњи Бањани, Лалинци и Љиг, на укупној површини од 75,75 km². Очекивани утицај изградње инфраструктурног коридора је у формирању нових радних зона дуж коридора у близини петљи. У том смислу планирана је локација радне зоне на подручју Бранчића (око 10 ha). Могући потенцијали туристичког развоја у широј зони функционалног утицаја коридора су понуде на простору Рајца, у оквиру туристичког комплекса Славковица-Рајац-Суворбор, са гравитирајућим селима Лалинци, Доњи Бањани, Дићи, Кадина Лука и Ба. Такође, у оквиру бањског подрејона у Маљенско-Суворборској подгорини чији је центар бања Врујци, наводе се и могући туристички потенцијал термоминералних вода у Љигу. Један од приоритета у имплементацији Просторног плана посебне намене је и заштита подручја на којима се захтева високи квалитет вода, а којим су обухваћени делови простора општине, посебно извориште у селу Ба и извор термалне воде Љиг.

1.4. Просторни план подручја посебне намене Регионалног Колубарског система снабдевања водом, („Службени гласник РС“, бр. 123/21.)

Овим просторним планом подручја посебне намене ствара се плански основ за: директно спровођење издавањем локацијских услова (кроз детаљну разраду коридора магистралног цевовода као и појединих деоница одвојака цевовода према насељима за које постоји одговарајућа техничка документација на нивоу идејног решења); индиректно спровођење за остале деонице; наставак израде техничке документације; прибављање дозвола у складу са законом, односно стварање услова за изградњу неизграђених деоница цевовода РКССВ. Успостављају се појасеви и зоне заштите регионалног колубарског система водоснабдевања.

За одвојке, односно цевоводе пречника до Ø400 mm се утврђује коридор од 100 m. У коридору цевовода ће се налазити појас непосредне заштите, појас уже заштите и појас шире заштите. За надземне, полу-укопане и подземне објекте у регионалном систему водоснабдевања такође су утврђени појасеви заштите око објекта.

Ширина појасева заштите је оквирна и могућа су одступања у зависности од врсте и типа цевовода, техничко технолошких решења пратећих објеката и других инсталација Колубарског регионалног система водоснабдевања, као и морфолошких, хидролошких, инжењерскогеолошких и других услова на терену. Коначан обухват појасева се успоставља након изградње система.

Одвојак за Мионицу и Љиг је нови цевовод чисте воде од магистралног цевовода (чвора 7) код места Дивци до Љига, укупне дужине око 21 km. Траса је подељена на деонице од којих се на територији општине Љиг налазе: деоница од чвора 7.6 (одвојак за Бању Врујци и Велишевац) до МРБ „Бања Врујци-Велишевац“ и деоница од чвора 7.6 (одвојак за Бању Врујци и Велишевац) до МРБ „Љиг“ (чвор 7.7). ПДР за инфраструктурни коридор-

магистрални цевовод за потребе снабдевања водом општине Љиг из Колубарског регионалног система за водоснабдевање „Стубо Ровни“, деоница на територији општине Љиг („Службени гласник општине Љиг“, број 12/19), је овим Просторним планом подручја посебне намене стављен ван снаге.

1.6. Извод из Нацрта Просторног плана Републике Србије од 2021. до 2035. године

Нацртом Просторног плана Републике Србије у категоризацији урбаних подручја општински центар Љиг сврстан је у категорију осталих урбаних подручја и урбаних насеља, који представљају центре у руралном окружењу. У погледу саобраћаја и саобраћајне инфраструктуре планиране су активности на изградњи и унапређењу путног правца државног пута ПА реда бр. 150 Љиг - Мионица – Дивци. Планирана је изградња далековода ДВ 110 kV ТС „Љиг“ - ТС „Мионица. Општина Љиг је део регионалног колубарског система за снабдевање водом којим се обезбеђују недостајуће количине. Према извршеном зонирању туристичких кластера на територији Републике Србије, општина Љиг својим југозападним делом припада дестинацији „Ваљевско-подрињске планине – Дрина“, док централним делом општине пролази примарни друмски туринг туристички правац. Предео изузетних одлика „Рајац“ чини део мреже еколошки значајних подручја. Подручје општине Љиг већим делом спада у подручја квалитетне животне средине, а предео око Рајца и Ваљевских планина сврстано је у подручја веома квалитетне животне средине. Западни део општине припада предеоној целини „В1 Планине западне Србије“, док источни део припада предеоној целини „В2 Шумадијске планине“. Према осетљивости предела подручје општине је сврстано у категорију умерене осетљивости.

2. Обухват и опис границе подручја просторног плана

Општина Љиг смештена је у северозападном делу централне Србије и у административном смислу припада Колубарском управном округу. Граничи се са Градском општином Лазаревац (Град Београд) на северу, општином Аранђеловац (Шумадијски управни округ) на североистоку, на југу и југоистоку са општином Горњи Милановац (Моравички управни округ), на југозападу и западу са општином Мионица и на северозападу са општином Лајковац (обе општине су у Колубарском управном округу).

Просторни план обухвата административну територију општине Љиг, површине око 279 km² коју сачињавају 27 насеља, организованих у 26 катастарских општина (у даљем тексту КО), од којих су два насеља (Љиг и Белановица) градског типа: Ба, Бабајић, Белановица, Бошњановић, Бранчић, Велишевац, Гукош, Дићи, Доњи Бањани, Живковци, Ивановци, Јајчић, Кадина Лука, Калањевци, Козељ, Лалинци, Латковић, Липље, Љиг, Моравци, Палежница, Пољанице, Славковица, Цветановац (у чијем саставу је и насеље Милавац), Штавица и Шутци.

Граница обухвата Просторног плана представља административно подручје општине Љиг. Граница Просторног плана полази на северу од КО Бошњановић, на тремећи граница општина Мионица, Љиг и Лајковац и креће се у правцу североистока, пратећи спољну границу КО Бошњановић, Јајчић и Латковић, долинама река Љиг, Липовица и потока Смрдан ка истоку, одакле се пружа спољним границама КО Липље, Шутци, пратећи једним делом ток реке Оњег, преко Шибовите косе, где након укрштања са ДП ПБ број 365 скреће ка југу, делимично пратећи његов правац и спољну границу КО Живковци дуж границе са општином Аранђеловац. Граница наставља у правцу југозапада спољним границама КО Козељ, Штавица, Лалинци, Славковица и Ба прелазећи преко Рајца и Сувобора, границом са општином Горњи Милановац, пратећи ток Сувог Граба, одакле скреће ка северу на граници између општине Љиг и Мионица. Даље прати спољне границе КО Ба, Палежница, Кадина Лука, Велишевац, Бабајић и завршава се у почетној тачки границе КО Бошњановић на тремећи општина Мионица, Љиг и Лајковац.

3. Принципи просторног развоја

Основни принципи развоја, уређења и заштите простора општине Љиг су:

- Заштита и унапређења животне средине, посебно квалитета изворишта вода, пољопривредног и шумског земљишта;
- Заштита и презентација природних вредности ПИО „Рајац“, предела и културних добара;
- Развој туристичке понуде и њена интеграција у туристичку понуду ширег окружења и Ваљевских планина;
- Обезбеђење просторних услова за подстицај руралног развоја и за развој привредних активности;
- Одрживост у свим активностима, а посебно у коришћењу природних и створених ресурса;
- Унапређење саобраћајне доступности периферних делова општине и повећање доступности информацијама;
- Ефикасно спровођење политика и стратегија одрживог просторног развоја уз активну улогу и учешће јавности у поступку одлучивања;
- Активирање територијалног капитала;
- Заштита јавног интереса, јавних добара и добара у општој употреби;
- Принцип супсидијарности и јавно-приватног партнерства.

4. Визија и циљеви просторног развоја

Основни циљ израде Просторног плана је дефинисање основа за рационално коришћење, заштиту и уређење простора општине Љиг.

Како би се обезбедио одржив, инклузиван и равномеран развој општине Љиг, Просторни план ће дефинисати основне смернице просторног развоја у погледу коришћења природних ресурса, развоја територијалног капитала, заштите и презентације природних вредности и културно-историјског наслеђа подручја, као и упоришта за интегрисану туристичку понуду.

Општина Љиг биће локална заједница чији се укупни развој заснива на искоришћавању потенцијала руралног окружења и добре саобраћајне повезаности са развијеним урбаним подручјима у окружењу, а пре свега београдско-новосадског метрополског подручја, а затим Ваљева, Горњег Миланова и Чачка и других центара.

Очекује се да највећи утицај на укупни развој општине имају искоришћавање саобраћајне доступности дуж аутопута у погледу активирања привредних потенцијала и уређења нових привредних зона, као и комплементарне активности у области туризма и пољопривреде. Општина Љиг имаће препознатљиву туристичку понуду засновану на бањско-рекреативним потенцијалима који се ослањају на бању Љиг, Рајац са Славковицом и Ба, и Белановицу. Реконструкција и доградња садржаја у бањи Љиг, а пре свега обнова хотелских капацитета, повећања и модернизација туристичког смештаја у Ба, Славковици и на Рајцу, као и проширење туристичких садржаја у Белановици у руралним типовима предела су главни правци туристичког развоја. Умрежавање зона које су захваљујући симбиози природних вредности и културних добара препознате као високо вредне предеоне целине и као такве имају потенцијал да представљају аутентичну понуду, оствариће се применом концепта зелене инфраструктуре и интеграцијом пешачко-бициклических и других туристичких путева и стаза.

На подручју општине штитиће се пољопривредно и шумско земљиште, обезбедити просторни услови за формирање откупно/прерађивачких погона, а у привредним зонама у насељима у близини аутопута обезбедиће се услови за лоцирање погона за модерне и „чисте“ индустрије. То су предуслови за задржавање и привлачење радне снаге и постепену демографско социјалну ревитализацију општине. Укупни привредни развој карактерисаће аутоматизација производних процеса, флексибилност радне снаге и радних места, рад независан од локације, широка употреба информационих технологија и сл.

Општина Љиг ће бити опремљена саобраћајном инфраструктуром и са развијеном мрежом модерних и мултифункционалних јавних служби и сервиса. Поред развоја друмске мреже државних путева развој ће се заснивати на реконструкцији локалне саобраћајне мреже. Мрежа јавних служби и сервиса, која се неће базирати искључиво на профитабилности и „директној економској исплативости“, приближиће се корисницима и проширити модерним садржајима, мултифункционалношћу и ослоњеношћу на електронске комуникације.

Посебни циљеви просторног развоја:

- Планско и одрживо коришћење природних ресурса (земљиште, површинске воде, минералне сировине, термалне подземне воде) за унапређење пољопривредне производње (уз реафирмацију задругарства), производњу воде за пиће, грађевинске индустрије (прерада грађевинског камена) и туризма;
- Заштита и унапређење животне средине као основа коришћења и уређења простора општине Љиг, посебно осетљивих подручја као што је Предео изузетних одлика „Рајац“, мозаични предео Славковице, зоне изворишта водоснабдевања, као и површина угрожених клизиштима, процесима ерозије земљишта и бујичним поплавама;
- Валоризација и презентација културне баштине општине Љиг као извора њеног идентитета и духовног богатства и као један од основа развоја туризма;
- Искоришћавање свих природних и створених потенцијала за активирање туристичке привреде уклопљене у интегрисану регионалну туристичку понуду (Маљен-Дивчибаре Суворор- Равна гора- Рајац-Букуља- Рудник), у складу са режимима заштите природних добара и и мерама унапређења вредности предела и заштите животне средине;
- Изградња и повезивање друмске, бицикличке и пешачке инфраструктуре у функцији брже комуникације и квалитетне туристичке понуде;
- Искоришћавање предности саобраћајног положаја Љига у односу на коридор аутопута „Милош Велики“, „Ибарску магистралу“ и близину регионалних и државних центара (Београд, Ваљево, Чачак), који ће омогућити организовано активирање привредних потенцијала;
- Територијална, социјална и економска кохезија целокупне општинске територије унапређењем свих јавно социјалне инфраструктуре и услуга;
- Унапређење енергетске инфраструктуре изградњом нових далековаода, гасовода средњег притиска и искоришћавање обновљивих извора енергија, а пре свега биомасе, геотермалне и соларне;
- Регулација и уређење приобља бујичних водотока,
- Успостављање режима заштите изворишта водоснабдевања, евидентирање и заштита свих површинских извора водоснабдевања,
- Санација, изградња и реконструкција инфраструктуре за водоснабдевање и третман атмосферских и отпадних вода;
- Интензивирање истраживања енергетских потенцијала обновљивих извора енергије у циљу њиховог ефикасног коришћења, нарочито енергије ветра, сунчеве енергије, биомасе и хидроенергије;
- Унапређење инфраструктуре електронских комуникација технолошком модернизацијом и проширивањем капацитета доградњом мреже базних станица и мреже оптичких каблова;
- Подизање нивоа услуга комуналних сервиса (санитарна депонија, рециклажна дворишта, пијаце, гробља).
- Даља планска разрада општине Љиг у складу са приоритетима реализације планираних активности у домену унапређења инфраструктурне опремљености и стварања услова за развој привредних делатности у новим индустријским зонама и развоја туризма.

5. Концепција просторног развоја

5.1. Приказ стања – полазиште концепције просторног развоја

5.1.1. Природни системи и ресурси

Пољопривреда и рурални развој

Према подацима о земљишном покривачу (РГЗ, 2014.), пољопривредно земљиште обухватало је око 12.262 ха, што чини око 44% укупне површине територије Општине. У структури пољопривредног земљишта заступљенији су трајни травњаци (ливаде и пашњаци) који обухватају 59% укупних пољопривредних површине док се остало пољопривредно земљиште налази под интензивним културама (оранице, баште и воћњаци). У складу са природним погодностима, травни екосистеми са нешто већим уделом ливада заступљенији су на брежуљкастим и брдским теренима, док су површине под интензивним културама распрострањеније у плодним речним долинама.

Уситњени земљишни поседи, негативни демографски трендови, немогућност продаје пољопривредних производа и њихова веома ниска цена главне су одлике руралног подручја Општине. Према подацима Пописа из 2011. на територији општине било је 4.455 домаћинстава од којих је 3.107 поседовало пољопривредно газдинство. Према подацима Пописа пољопривреде из 2012. године у структури газдинстава највише су заступљена породична газдинства, са просечно површином коришћеног пољопривредног земљишта 4,31 ха. Око 56% газдинстава користи 2 до 5 ха пољопривредног земљишта, док 35% користи до 2 ха.

Према подацима Пописа из 2011. године, око 50% активног становништва обављало је занимање у примарном сектору делатности. У погледу основних извора прихода домаћинстава свега 8% домаћинстава на територији Општине приходе је остваривало искључиво од пољопривреде, док је 19% домаћинства остваривало приходе ван пољопривреде. Мешовите приходе остваривало је нешто више од 26% укупног броја домаћинстава. Висок удео домаћинстава која приходе остварује на основу пензија (30%) индиректно упућује на висок степен сенилизације и руралног сиромаштва. У прилог томе говоре и подаци да је око 85% носилаца газдинстава (менаџера) старије од 45 година. Више од половине носилаца газдинстава поседује само пољопривредно искуство стечено праксом. Очекује се да ће следећи попис пољопривреде евидентирати још неповољније статистичке податке о пољопривредној производњи у општини.

Према подацима Пописа пољопривреде, 2012. године у структури коришћеног пољопривредног земљишта на подручју Општине највише су заступљене оранице и баште (48%), ливаде и пашњаци (42%) и воћњаци (8%). Око 80% укупних пољопривредних површина општине чине земљишта II-V класе бонитета, док се мањи део површина налази под шумом. Међутим, неопходно је урадити нову рејонизацију и педолошке карте којим би се омогућио адекватнији директни подстицај пољопривредницима.

На ораницама се највише гаје жита (68%), претежно пшеница и кукуруз. Површине под пшеницом су значајно смањене. Највећи удео ораница имају катастарске општине Моравци, Бошњановић и Јајчић, а у значајној мери и Бранчић, Ивановци, Пољанице и Цветановац). Од поврћа највише се гаји кромпир (Рајац, Ба и Славковица), а остало поврће се гаји углавном за сопствене потребе и локално тржиште.

Интензивни плантажни воћњаци заузимали су око 63% укупних површина воћњака. У њима се претежно гаје шљиве, јабуке, а од бобичастог воћа боровнице. Значајан део производње воћа у остварује се на малим, екстензивним воћњацима и окућницама и углавном се гаји за сопствене потребе. У претходном периоду поред шљива, гајиле су се јабуке, крушке, трешње, док је производња бобичастог воћа била запостављена. Сада се то мења и доминирају нови засади боровнице с обзиром да постоје веома повољни услови заузгајање.

Стање сточарства карактеришу мали производни капацитети породичних пољопривредних газдинстава с ниском произвољношћу по грлу и често slabим квалитетом

производа. Број стоке се осетно смањио у односу на претходни десетогодишњи период. Око 85% газдинстава гаји стоку, претежно овце, свиње, козе и говеда, живина се гаји на око 75% газдинстава. Спорадично је заступљено и пчеларство. У последњој деценији је формиран мањи број савремених фарми са 50 до 100 музних крава.

Институције и услужне службе за пољопривреду још увек су на незадовољавајућем техничком, стручном и организацијском нивоу. Далеко највећи проблем је неорганизован откуп пољопривредних производа. Откуп стоке на јавним сточним пијацама се није одржао, али функционише на малим приватним откупним станицама и доласком купаца до пољопривредних домаћинстава. Откуп млека са великих фарми крава је веома добро организован, али су мали произвођачи у неповољном положају.

У насељу Белановица налази се хладњача „Лукова“, намењена складиштењу меса и месних производа и разних врста воћа и поврћа (малина, купина, вишња, шљива, грашак, боранија и др.), капацитета 5000 t, са режимом чувања од -20 до 0 °С.

И поред више регистрованих земљорадничких задруга оне слабо функционишу.

Шуме, шумско земљиште и ловство

Површине обрасле шумом (укупно 7.766 ha) имају следећу власничку структуру: у државном власништву (газдинска јединица ГЈ „Рајац-Пештан“) је 844 ha, у власништву сопственика је 6.922 ha, а у црквеном власништву је 62 ha. Садашња шумовитост је 27,85%, а процењени оптимум за Колубарски округ, коме припада општина Љиг, је 34% (Нацрт просторног плана Србије до 2035.). Државне и приватне шуме, са изузећем комплекса шума на Рајцу, су фрагментирано распоређене у општинском атару.

На развој и садашње стање вегетације утицали су многи фактори, нарочито разноврсни облици рељефа, клима и, пре свега, човек. Под дејством свих тих фактора, а нарочито антропогеног утицаја, вегетација овог подручја временом је добила секундарни карактер, при чему су велике површине овог подручја претворене у оранице и пашњаке крчењем шума.

На основу синтезе досадашњих истраживања геолошког, педолошког и фитоценолошког карактера, на подручју ГЈ „Рајац-Пештан“, а аналогно томе и у приватним шумама на територији општине Љиг) издиференцирани су следећи комплекси:

1. Комплекс (појас) алувијалних-хигрофилних типова шума - Шума лужњака и јасена;
2. Комплекс (појас) ксеротермофилних сладуново-церових и других типова шума - Типична шума сладуна и цера;
3. Комплекс (појас) ксеромезофилних китњакових и грабових шума - Шума китњака и цера;
4. Комплекс(појас) мезофилних букових типова шума - Брдска шума букве, Планинска шума букве и Шума букве, црног граба и јавора.

У државним шумама на територији општине Љиг најзаступљеније су високе шуме букве које покривају 53% укупно обрасле површине. Изданачке шуме букве су заступљене на површини од 6,9 %. Оне су евидентирани на стаништима брдске (субмонтане) и планинске (монтане) букве.

Шумски комплекс обухваћен ГЈ „Рајац Пештан“ карактерише релативно богатство врста дрвећа, укупно 23, у оквиру којих 5 врста спадају у категорију ретких, реликтних, ендемичних и угрожених врста. Две врсте дрвећа су интродуковане (багрем и ариш), али садашњим стањем не угрожавају станишта аутохтоних врста дрвећа. Присуство багрема у односу на угроженост простора клизиштима и површинском ерозијом се може оценити позитивним с обзиром на његове способности за обезбеђивање механичке стабилности тла. У односу на фактичку (не)израженост и потребу заштите биоразноврсности можемо констатовати да уз доминацију букве која у укупној запремини учествује са 83,6% и запреминском прирасту са 76,7% још само четири врсте дрвећа (цер, сладун, багрем и ц.бор) појединачно учествују у дрвном фонду са више од 1%. Укупно 9 врста је присутно са више од 0,5% у запремини. Са довољно поузданости се може тврдити да је локално богатство врстама

израженије, јер је накнадним теренским истраживањима само на локалитету „Велике провалије“ описано 30 врста дрвећа.

Из претходно наведеног следи закључак о потреби строжијег односа према коришћењу наведених врста осим букве, цера, сладуна, багрема и црног бора, осим у случају кад су у питању девастиране састојине које у односу на принцип одрживости захтевају конверзију или супституцију састојине и стања. Врсте дрвећа са списка IUCN (International Union for Conservation of Nature – Међународна унија за заштиту природе) треба изоставити из комерцијалног коришћења, осим у случају кад својим неповољним здравственим стањем угрожавају окружење у локалу. То су црни граб, бели јасен, дивља трешња, јасика, бреза, сребрна липа и крупнолисна липа.

Када је у питању ГЈ „Рајац-Пештан“ може се констатовати задовољавајуће здравствено стање, очуваност и отпорност састојина на већем делу површине. У односу на појединости може се истаћи следеће:

1. Прилично високо учешће скелетних и сиромашних станишта на значајном делу јединице, а у вези и са климатским променама, води ка појавама које могу довести до нарушавања имунитета, здравственог стања и стабилности састојина.
2. Дуготрајна летња суша 2012/2013. године је оставила последице на вештачки подигнутим састојинама четинара, пре свега смрче, у виду накнадних ефеката масовнијег сушења. До сушења у вештачки подигнутим састојинама смрче, и у мањој мери црног бора, дошло је дејством секундарних штеточина, у првом реду поткорњака.

На храстовима у нашем климату живи веома велики број штетних инсеката. Највећи економски значај имају инсекти дефолијатори, који повремено ступају у пренамножења и изазивају дефолијације на мањим или често врло великим површинама, а посебно губар и зелени храстов савијач.

Поједине лишћарске врсте угрожене су и претрпеле су мање или веће штете, узроковане у највећој мери снеголомирама или снегоизвалама посебно буква, док су друге присутне врсте багрем, граб, јасика, оштећене у мањем интензитету. Буква као врста дрвећа је неотпорна и представља одличну подлогу за развој многих паразитских и сапрофитских организама, а међу којима на прво место долазе гљиве (паразити лишћа, коре, дрвета, корена, трулежнице и сл.).

У односу на оцену угрожености од пожара користећи као индикатор вегетативни састав по врстама дрвећа може се констатовати јаче потенцијално присуство овог фактора ризика на 9% површине ГЈ.

Укупна дужина шумских путева који пролазе кроз ГЈ „Рајац-Пештан“ износи 13,1 km, односно 11,3 km/1000 ha.

Националном инвентуром шума у општини Љиг је евидентирано 13 лишћарских врста, а најзаступљеније су граб, сладун, буква, цер потом багрем и црни јасен. По пореклу преовлађују изданачке шуме на 80 % површине, а 20 % су високе састојине, најчешће, букве и сладуна. Састојине су, услед досадашњег газдовања (екстензивног коришћења) са непотпуним или прекинутим склопом. Здравствено стање је задовољавајуће, а обољења и оштећења која су описана и у државним шумама могу се уклонити узгојним мерама. Четири врсте су са списка ТВFRA 2000- реликтних, ендемичних, ретких и угрожених врста.

Интензитет сече према Привременом програму газдовања приватним шумама 2022. године је 5.064 m³ (0,51% у односу на укупну запремину) што се у односу на запремински прираст од 16,5% може сматрати благим захватом. При овој оцени треба имати резерву, јер вероватно је један део приноса за домаћинства (личне потребе), што је посебно интензивовано у последње две деценије, посебно у сливу реке Качер. С обзиром на положај Љига и релативно богатство шумом у приватном власништву рационално би било урадити Програм газдовања периодичног карактера у складу са Законом и Правилником, како би се створио сигурнији основ за процену квалитета ових шума, а тиме и њиховог одрживог коришћења.

Стање црквених шума је приказано према интерној документацији Епархије. Доминантне су изданачке шуме цера, граба и липе. На око 13% површине су изданачке шуме багрема од којих је 2,24ha девастирано. Инвентар чини и скромна површинска присутност

вештачки засађене састојине смрче. Просечна запремина је, у односу на доминантно изданачко порекло, релативно висока осим у састојинама багрема. Иста оцена је примерена садашњим вредностима запреминског прираста.

У епархијским шумама је регистровано 14 врста дрвећа што је очито богатство врста у односу на реалну површину на којој их затичемо. При том доминантно је учешће цера, сладуна и граба у складу са природним потенцијалом, а потом је знатно присуство багрема и липа. Здравствено стање је осредње, а потенцијално угрожено штеточинама и болестима.

Специфичан комплекс орографских, микроклиматских, биотичких и природно-историјских фактора, створили су од подручја општине Љиг локално значајно подручје биолошке разноврсности, где се на релативно малом простору налази релативно велики број реликтних биљних врста и заједница, као и развојних вегетацијских серија, што је праћено и разноврсним животињским светом. Флора и вегетација, фауна и фунгија представљају основу услуга снабдевања унутар шумског екосистема. Подручје Рајца и брдско планинско окружење Љига обилује лековитим и јестивим врстама биљака. Уредбом о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне („Службени гласник РС“, бр. 31/05, 45/05, 22/07, 38/08, 9/10, 69/11) заштићен је већи број врста које се јављају у бројним популацијама и распрострањене су на целом подручју. Као најзначајније по лековитости издвајају се: сремуш, бели слез, чичак, јелењи језик, кичица, копитњак, вилино сито, дрен, хајдучка трава, ситнолисна липа, сребрна липа и јагорчевина. Велики број ових биљака су и значајан извор у фармацеутској индустрији (нпр. клека, трава ива, шипак, обична бреза и др.) или се пак користе у хомеопатији (велебиље, камилица, кантарион и др.). У исхрани се, такође, за прављење салата, варива, слатка, компота, напитака и сл. користе: сремуш, леска, шумска јагода, хмељ, дивља јабука, бели дуд, црни дуд, дивља крушка, шипак, оскоруша, брекиња, велика коприва, коприва, жара, обична боровница, дивља трешња, џанарика, брекиња, мукиња и купина. Као зачинске биљке се у кулинарству користе: разне врсте нане, матичњак, разне врсте мајчине душице и једносемени глог.

Типови вегетације какве су ливаде и пашњаци, осим што представљају станиште бројних биљних врста, пружају и услугу богате паше за домаће и дивље животиње.

Најпознатије јестиве гљиве овог подручја су: вргањ, лисичарка, смрчак, рујница, рудњача, млечница, шампињон, сунчаница, буковача и друге. Досадашње искуство говори о свакогодишњем уроду наведених врста. Према досадашњем искуству може се очекивати знатан урод вргања и осталих печурака у десетогодишњем периоду. Коришћење и промет печурака врши се у складу са Наредбом о контроли коришћења („Сл. гл. РС“, бр. 50/93).

Од шумских плодова, најчешће се налазе: малина, јагода, купина, орах, лешник, дрен, дивља ружа, дивља трешња, дивља крушка, глог, зова, клека, боровница и др.

На територији општине Љиг формирана су два ловишта: „Рајац“ на површини од 19.199 ха, у чији састав су ушле и површине ГЈ „Рајац-Пештан“ (800,17ха), којим газдује ловачко удружење „Рајац“ из Љига, и ловиште „Качер“ на површини од 8.669 ха, у чији састав су ушле и површине ГЈ „Рајац-Пештан“ (91,56ха) којим газдује ловачко удружење „Качер“ из Љига.

Ловиште „Рајац“ обухвата простор КО Лалинци, Штавица, Дићи, Бранчић, Ивановци, Моравци, Липље, Латковић, Јајчић, Цветановац, Бошљановић, Милавац, Бабајић, Велишевац, Гукош, Кадина Лика, Славковица, Палежница, Ба и Љиг. Ловиште „Качер“ обухвата простор КО Козељ, Калањевци, Живковци, Шуци, Пољанице и Белановице.

С обзиром на равномеран однос површина под шумом, ливада и пашњачких површина које покривају око 50 % површине ловишта, структура површина ловишта „Рајац“ и „Качер“ може се оценити повољном. Према постојећим ловним основама (плановима газдовања ловиштима) конкретно станиште је бонитирано и представља: срна (бонитет II), дивља свиња (II), зец (II), фазан (II) и јаребица (II/III).

Ловишта су отвореног типа. Трајно заштићене врсте су: видра, хермелин, ласица, сове, соколови, орлови, јастребови (осим кокошара), чапље (осим сиве), роде и еје. Ловиште Рајац захваљујући изражености рељефа интегрише у себи карактеристике равничарских, брдских и планинских ловишта. Ловиште Качер је већим делом припадајуће равничарско/ брдском типу.

Карактерише га довољан прехранбени потенцијал (због повољног односа пољопривредних и шумских култура, као и довољно богатство водом).

Ловишта су опремљена основном инфраструктуром. У ловишту „Рајац“ постоји ловачки дом у склопу којег има расхладни простор за прихват одстрељене крупне дивљачи, волијеру за фазанску дивљач у површине 1000 m² (капацитет до 1000 комада фазанске пилади), као и ловно техничке објекте (15 високих чека и око 150 хранилица за крупну и ситну дивљач). На простору ловишта врши се плански одстрел како племенитих врста дивљачи, тако и предатора. Ловиште „Качер“, такође, поседује волијеру за фазанску дивљач површине 1000 m² (капацитета 500 одраслих фазана), а од ловно-техничких објеката 10 високих чека и око 28 хранилица за крупну и ситну дивљач. У ловиштима се лови се дивља свиња, срнећа дивљач, зец, фазан, дивља патка и препелица, а од предатора, шакал и лисица.

Воде и водно земљиште

У хидрографском смислу општина Љиг припада сливу реке Колубаре, односно Саве. Највећи део територије општине Љиг припада сливу реке Љиг површине 274,4 km², док преостали део (1,58% односно 4,4 km² површине) припада сливовима Топлице и Дичине. Река Љиг је највећа десна притока Колубаре. Њена укупна дужина износи 48,9 km, а површина слива 682,85 km². Поред реке Љиг, издвајају се и њене десне притоке: Славковачка река, Драгобиљ (највећи изворишни крак Љига), Качер (најдужа и водом најбогатија десна притока), док су леве притоке Љига краћих токова: река Марица и потоци Жеравац и Годевац. Као значајнији водоток издваја се и река Белановица, десна притока Качера, која пролази кроз градско насеље Белановица.

Хидрографска мрежа општине Љиг обухвата 252 стална тока укупне дужине 332,4 km.

Терени са пукотинским изданима најраспрострањенији су у општини Љиг, а терени са карстним изданима распрострањени су у јужном и југозападном делу општине.

Геолошки ресурси

У геолошкој грађи терена заступљени су сви типови стена. Невезани седименти у виду шљункова, пескова и глине карактеристични су за долину реке Љиг и подручје северно од реке Качер. Компактне магматске стене заступљене су у Славковици-дацит, а гранит у селу Живковци. На северним падинама Сувобора и села Моравци заступљени су кречњаци и лапорци. Од метаморфних стена најзаступљенији су серпентинити (подручје села Ба и Палежнице), шкриљци и крупнозрни гнајсеви (Живковци, Калањевци и Шутци).

На подручју Просторног плана, према издатим условима, Министарство рударства и енергетике, Сектор за геологију и рударство одобрило је извођење следећих активности:

- 1) Извођење геолошких истраживања нафте и гаса јужно од Саве и Дунава којем припада и територија општине Љиг;
- 2) Експлоатацију на локалитетима у Моравцима (туфови), Трнова коса, Рујевац и Љиг (кречњак), Љута стена (дацит) и Славковица (мермер);
- 3) Оверене резерве на локалитетима Палежница и Љута стена (дацит), Рујевац, Рид-Штавица и Трнова (кречњак) и Живковци (гранит и каолин).
- 4) Истражна поља подземних вода у Љигу и Славковици.

У Славковици постоје два хидролошка објекта са овереним резервама.

5.1.2. Дистрибуција становништва, мрежа насеља и јавних служби

Становништво

Према прелиминарним резултатима Пописа из 2022. године на територији општине Љиг живи 10736 становника у 4032 домаћинства и у 8742 станова. Број становника, у односу на претходни Попис је смањен за 2018, становника, број домаћинства је смањен за 423, а број станова је повећан за 1142.

Према подацима Пописа 2011. године, на територији општине Љиг у 27 статистичких насеља живело је 12754 становника, од чега 3425 становника у градским и 9329 становника у осталим насељима. У градском насељу Љиг, које је уједно и општински центар, живело је 3226 становника, односно 25,29% укупног становништва општине. Поред насеља Љиг у категорију градских насеља, према подели Републичког завода за статистику, сврстано је и насеље Белановица (статус градског насеља од 1981. године). У последњем међупописном периоду (2002-2011) ниједно насеље општине Љиг није забележило пораст броја становника. Према проценама Републичког завода за статистику за 2020. годину, број становника на територији општине процењен је на 11017, односно смањен је за 13,62%.

Просечна густина насељености износила је 46 ст/км². Највећа густина насељености забележена је у градским насељима Белановица (663 ст/км²) и Љиг (596 ст/ км²) и насељу Милавац (391 ст/км²), док се у осталим насељима густина насељености креће између 19 и 67 ст/км²).

Посматрано на нивоу изграђеног подручја насеља, највећу густину насељености има насеље Милавац 35 ст/ха, одмах за њим је насеље Љиг са 23,6 ст/ха. Веће густине насељености бележе и градско насеље Белановица (18,5 ст/ха), као и насеље Моравци (16,8 ст/ха). Насеље са најмањом густином насељености је Дићи (4,3 ст/ха).

Анализирајући демографске трендове на територији општине Љиг, уочава се да је присутан вишедеценијски тренд пада броја становника, почев од 1953. године, што је резултирало израженом депопулацијом.

Негативна стопа раста на подручју општине први пут забележена је 1961. године (-4,24%) и од тада се овај тренд наставља. Просторно испољавање наведеног тренда различито се одвијало у градском центру и у осталим насељима. Негативна стопа раста код осталих насеља први пут је забележена 1961. и од тада је експоненцијално расла, са друге стране негативна стопа раста у општинском центру први пут је забележена последњим пописом и износила је -2,27%. Посматрано на нивоу насеља, стопа раста је варијала у зависности од друштвено-економских збивања, па су она у појединим пописним периодима краткотрајно бележила пораст броја становника, након чега би опет уследио пад (насеље Бабајић, Белановица, Латковић). Насеље Бранчић у свим посматраним међупописним периодима бележи позитивне стопе раста, изузев периода 1991-2002, док је насеље Гукош све до 2002. имало позитивну стопу раста. Према Попису 2002. године, једино су градска насеља Љиг и Белановица имала позитивну стопу раста, док је већ према следећем попису једино насеље Бранчић имало позитивну стопу раста (10,5%). Ова чињеница указује на алармантно стање депопулације на територији целокупне општине које траје већ неколико деценија. Смањење броја становника већим делом је последица негативне природне компоненте кретања становништва, будући да је на територији општине негативан природан прираштај још од 1977. године.

Негативна стопа раста једним делом је и последица негативног миграционог салда општине. Последњих 10 године, тачније посматрано од Пописа 2011. године, општина Љиг бележи и негативан миграциони салдо, односно број досељених мањи је од броја исељених.

У старосној структури становништва, према Попису 2011. највећи удео имало је одрасло становништво (20-59 година) 51,5%, затим старо становништво (преко 60 година) 29,4%, док је најмање било заступљено младо становништво (0-19 година) 19,1%. Удео радног контингента (15-64 године) износио је 64,5% и нижи је од републичког просека (68,3).

Расподела наведених удела релативно је уједначена дуж целе територије, како у категорији осталих, тако и у категорији градских насеља. Најнеповољнија старосна структура је у насељима Лалинци и Живковци, где удео старог становништва прелази 40%. Најповољнију старосну структуру има насеље Милавац у коме је већи удео младог становништва прелази 30%, што није случај ни са једним насељем општине. Просечна старост становништва износи 44,7, што је изнад републичког просека (42,2). Наведени удели јасно указују на процес демографског старења који је захватио општину.

У образовној структури најзаступљенији је контингент становништва са средњим образовањем (41%), потом следи контингент лица са непотпуним основним образовањем (24,9%), са основним (24%), затим контингент више и високо образованог становништва (7,1%) и најмање заступљен контингент лица без образовања (2,9%). Наведени удели знатно су нижи у односу на републички просек код лица са средњим, вишим и високим образовањем, док су изнад републичког просека код лица без образовања, са основним и непотпуним основним образовањем, што указује на неповољну образовну структуру. Релативно повољнију структуру поседује општински центар Љиг у коме највећи удео становништва са средњим образовањем (59,9%), вишим и високим (15,9), основним (15,8%), а мање су заступљени контингенти непотпуног основног (7,1%) и без образовања (1,3%).

Сагледавајући полну структуру становништва за 2011. годину увиђа се да је незнатно већи број женске популације 6435 (50,5%), у односу на мушку популацију од 6319 (49,5%). Расподела полова по петогодиштима је делимично уравнотежена, с тим да је присутна блага диспропорција у одређеним старосним категоријама.

У већини насеља број домаћинстава се континуирано смањивао од 1981. године. Изузетак чине општински центар Љиг и насеља Бранчић и Гукош у којима је присутан раст броја домаћинстава почев од 1948. године, затим насеље Бабајић у коме је присутан благи раст од 1981. године и насеље Цветановац које је бележило раст броја домаћинстава све до последњег пописа. У односу на попис 2002. године, укупан број домаћинстава општине смањен је са 4757 на 4455, односно за 6,4%.

У структури домаћинстава најзаступљенија су двочлана (26,1%) и самачка домаћинства (25,5%), нешто мање су заступљена трочлана (15,5%) и четворочлана (15,5%), док су најмање заступљена петочлана (9,3%) и шесточлана домаћинства (8,2%). Просечан број чланова домаћинства износио је 2,86, што је ниже од републичког просека (2,88).

Укупан број станова у општини Љиг, према Попису 2011. износио је 7600 (521460 m²). Од тога је 1695 станова (122679 m²) у градским насељима и 5905 (398781 m²) станова у осталим насељима. Посматрано на нивоу насеља, највећи број станова налази се у општинском центру Љиг (1514 станова), док је најмањи број у насељу Милавац (свега 78 станова). Од укупног броја станова, настањено је 4407, а 1617 се привремено користи. Ненастањено је 1107 станова, од којих је напуштено 445. Највећи број напуштених станова је у насељима Штавица (46), Шутци (37) и Гукош (36). У периоду 2011-2020 број завршених станова је бележио значајне осцилације. Током 2011. године завршено је укупно 23 стана (односно 1,8 станова/1000 становника), од када креће константан пад све до 2015. године када је завршен само 1 стан (0,1 стан/1000 становника). Од 2016. године овај број расте и осцилира у мањој мери, па је током 2016. године завршено 12 станова (1 стан/1000 становника), током 2018. и 2019. по 15 станова (1,3 стана/1000 становника), а потом уследио нови пад 2020. када је завршено 10 станова (0,9 станова/1000 становника).

Мрежа насеља

Мрежу насеља општине Љиг чини 27 (статистичких) насеља, организованих у 26 катастарских општина, од којих су два насеља градског типа – Љиг и Белановица, док су сва остала насеља руралног типа. Мрежа насеља, у великој мери последица је природних карактеристика терена које су условиле концентрацију становништва и активности у долинама и на мањим надморским висинама, погодним за развој путне мреже и инфраструктурна

повезивања. Мрежа насеља је недовољно развијена, са јасно израженим диспропорцијама у хијерархијској структури и функцијској организацији. У таквој мрежи већина насеља општине гравитирају ка општинском центру од кога су функционално зависна, а сем Љига који је општински центар, скромне функције пружа још једино Белановица. У оваквој мрежи нису оформљени центри заједнице насеља, већ су сва насеља сем Љига и Белановице, у категорији примарних насеља. Примарни центри поред општинског центра, гравитирају развијенијим урбаним центрима у окружењу, који својим функцијским капацитетима успевају да задовоље потребе локалног становништва: Ваљево, Горњем Милановцу, Лазаревцу и др.

У величинској структури насеља идентификоване су четири категорије насеља. Савремене промене у мрежи насеља последица су негативних демографских трендова који су заступљени последњих деценија, што је условило пораст броја патуљастих насеља и смањење броја средњих насеља.

Табела 1. Упоредни приказ промена у демографској величини насеља 1981-2011. године

Величинска структура насеља	1991	2002	2011
Патуљаста <250 становника	3	4	8
Мала 250-500 становника	11	14	14
Средња насеља – средње мала 500-750 становника	10	8	4
Средња насеља – средње већа 750-1000 становника	1	-	-
Велика насеља >1000 становника	2	1	1

Извор: РЗС, 2014, *Попис становништва, домаћинства и станова 2011. у Републици Србији*

Лимитирани функцијски капацитети Љига, у односу на оближње центре (Ваљево и Горњи Милановац), као и непосредна близина београдског метрополског подручја условили су да се Љиг не развије као значајнији урбани центар. Својим функцијама нема могућност да интегрише шири простор, као ни целокупну територију општине, на шта указује и структура дневних миграната са територије општине Љиг. У структури дневних миграната економски активног становништва које обавља занимање највећи удео чине мигранти у оквиру исте јединице (50,97%), затим мигранти који мигрирају ка општини друге области (43,06%) – међу којима је највише радника у РБ „Колубара“ и најмањи удео чине мигранти који мигрирају у општину исте области (5,97%).

Према студији спроведеној за потребе израде Регионалног просторног плана за подручје Колубарског и Мачванског управног округа („Службени гласник РС”, број 11/15) дневни урбани систем Љига обухвата 608 радника дневних мигранта (око 47% укупног броја запослених) из 45 насеља, од којих највећи број долази са територије општине Љиг и један део са територије општине Мионица. У зони интензивног утицаја (која даје 70-100% радника дневних мигранта у општински центар) нашло се 9 насеља, у зони јаког утицаја (50-70% радника дневних мигранта) нашло се 6 насеља, зони средњег утицаја (30-50% радника дневних миграната) 4 насеља, док ареали слабијих утицаја (из којих у центар рада путује мање од 30% запослених) обухватају 3 насеља (20-30% радника дневних миграната), 2 (10-20% радника дневних мигранта), 2 насеља (5-10% радника дневних миграната), 2 насеља (мање од 5% радника дневних миграната) и 17 насеља су јединични случајеви.

Просторна и функцијска трансформација насеља одвијала се успорено и у недовољној мери, под утицајем развоја индустрије обраде камена и услужних делатности. Према подацима за 1981. годину општина Љиг била је доминантно аграрна општина, у којој је највећи број насеља припадао аграрном типу, са изузетком Љига који је био услужно-индустријско насеље, насеља Кадина Лука и Ба, који су били аграрно-индустријска насеља и Белановица индустријско-услужно насеље. Према подацима за 2011. годину, дошло је до трансформације у насељима у непосредној близини општинског центра и дуж државног пута ИБ реда бр. 22.

Са аспекта структура делатности којима се бави становништво насеља општине Љиг може се закључити да ипак доминирају оне у вези са пољопривредом. Под утицајем

одумирања индустријске производње, насеље Љиг се трансформише у услужни тип, насеље Белановица у услужно-индустријско и насеље Милавац у услужно аграрно. Насеља Бранчић, Цветановац, Моравци, Кадина Лука, Велишевац, Бабајић, Ба, Славковица, Штавица, Доњи Бањани, Гукош и Латковац постају аграрно-услужна, док остатак насеља не наставља своју функцијску трансформацију, па општина Љиг у великој мери остаје и даље претежно аграрна општина.

Јавне службе

Стање и квалитет јавних служби условљени су степеном развијености и демографским потенцијалом општине Љиг. Највећи број јавних служби смештен је у градским насељима Љиг и Белановица.

Предшколско образовање и васпитање се одвија у Предшколској установи „Каја” са главним просторијама у општинском центру Љиг и у издвојеним одељењима у оквиру основних школа (у даљем тексту: ОШ): ОШ „Сестре Павловић” (у Белановици, Пољаницама и Козелу) и ОШ „Сава Керковић” (у Ба, Кадиној Луци, Славковици, Штавици и Латковићу). Тренутна опремљеност ових објеката је на задовољавајућем нивоу.

Основно образовање се одвија у две матичне основне школе: ОШ „Сава Керковић” у Љигу и ОШ „Сестре Павловић” у Белановици. ОШ „Сава Керковић” поседује тринаест издвојених одељења у насељима: Ба, Бошњановић, Бранчић, Дићи, Ивановци, Јајчић, Кадина Лука, Латковић, Моравци, Палежница, Славковица, Цветановац и Штавица, а ОШ „Сестре Павловић” пет издвојених одељења у насељима: Пољанице, Калањевци, Живковци, Козел и Шутци. Основно музичко образовање одвија се у оквиру издвојеног одељења Музичке школе „Марко Тајчевић” из Лазаревца, у седишту ОШ „Сава Керковић”. У насељима Ба и Белановица налазе се и старе школе – музеји. Број ђака се константно смањује, па је као последица тога дошло и до затварања појединих издвојених одељења, а сматра се да ће се такав тренд наставити и у будућности.

Средње образовање одвија се у средњој школи „Хиљаду триста каплара” смештеној у општинском центру Љиг. Школа располаже са два четворогодишња образовна профила и два трогодишња образовна профила.

Објекти вишег и високог образовања нису заступљени, а захваљујући близини београдског метрополског подручја, становништво општине мигрира Београду, као главном универзитетском центру, али и ка Ваљевоу, пре свега због неколико виших школа.

Примарна здравствена заштита становништва одвија се у Дому здравља Љиг у чијем се саставу налази и здравствена станица (амбуланта) Белановица. Медицинска опремљеност и медицински материјали усклађени су са примарним нивоом здравствене заштите коју дом здравља пружа. Објекат не пружа услуге стационарне здравствене заштите. Мрежа објеката секундарне здравствене заштите није развијена, а становништво потребе секундарне здравствене заштите задовољава у оквиру здравственог центра Ваљево и опште болнице Горњи Милановац.

Мрежа објеката здравствене заштите је недовољно развијена, са приметним одсуством пунктова у сеоским насељима. Објекти амбуланти у насељима: Ба, Латковић, Славковица и Штавица нису више у функцији.

Социјална заштита остварује се у оквиру Заједничког центра за социјални рад „Солидарност” у Љигу. Одређен вид помоћи пружа и Црвени крст Љиг, као саставни део Црвеног крста Србије.

Мрежа установа културе је недовољно развијена. Једина установа културе на територији општине је градска библиотека „Љиг”. Домови културе у насељима Ба, Бошњановић, Велишевац, Гукош, Дићи, Живковци, Ивановци, Кадина лука, Калањевци, Козел, Лалинци, Латковић, Липље, Моравци, Пољанице, Славковица, Штавица и Шутци су сви ван функције.

Општина Љиг од спортских објеката располаже са: салама (при Гимназији и основној школи у Љигу – постојећа и у изградњи, као и у Белановици) спортским теренима (у Моравцима, Бау, Белановици, Јајчићу, Цветановцу, Липљу, Бранчићу, Пољаницама и два у Љигу); фудбалским теренима (у Белановици ФК „Качер“, Латковићу, Пољаницама, Кадиној Луци, Бошњановићима и два у Љигу - поред хотела и ФК „Спартак“).

5.1.3. Дистрибуција привредних делатности

Према степену развијености општина Љиг је изразито недовољно развијена локална самоуправа чији је степен развијености знатно нижи од републичког просека. Доминантна привредна грана је пољопривреда. Постојећа организација пољопривредне производње и коришћење расположивих ресурса нису прилагођени великој компаративној предности – непосредном положају на аутопуту и „Ибарској магистралу“, а у близини београдског конзумног подручја. Институције и услужне службе за пољопривреду још увек су на незадовољавајућем техничком, стручном и организацијском нивоу. Далеко највећи проблем је неорганизован откуп пољопривредних производа и мало тржишних вишкова производа. Преовлађујући део аграрне структуре чине породична пољопривредна газдинства, која поседују 98,6% пољопривредног земљишта и сточног фонда. Простори општине Љиг имају повољне климатске и педолошке услове, као и дугу традицију у воћарској производњи. Знатан део производње воћа у општини Љиг остварује се на малим, екстензивним воћњацима и окућницама. Посебно су добри услови за гајење боровнице, јагоде и малине. Стање сточарства карактеришу мали производни капацитети породичних пољопривредних газдинства, с ниском производношћу по грлу.

У структури дохотка пољопривреда представља доминантну делатност са учешћем од 59%. У структури економски активног становништва које обавља занимање највећи удео чини становништво у примарном сектору делатности (49,7%), затим терцијарном и квартарном (26,7%) и секундарном сектору (23,6%). Највећи привредни потенцијал у области индустрије имају општински центар са сеоским насељима кроз која пролази ауто-пут. У општинском центру су се концентрисале одређене гране прерађивачке индустрије: ливење гвожђа, производња конфекције, производња боја и лакова и друго. Потенцијали осталих насеља нису искоришћени да би могли да доприносе бржем и самосталнијем развоју активности у тим насељима. Развој индустрије грађевинског материјала заснован је на постојећем сировинском потенцијалу, пре свега грађевинском и украсном камену (дацит, гранит, пешчари).

5.1.4. Просторни развој туризма

Подручје општине, са планином Рајац, бањом Љиг, околином са изворима лековите воде, сеоским подручјем, природним и културно-историјским вредностима, представља део туристичког кластера средишња и западна Србија, као дестинације са доминантном летњом, али уз учешће зимске понуде. Расположиви туристички потенцијали и положај у близини већих градских агломерација (пре свега Београда, главног туристичког центра Србије) представљају фактор развоја бањског, планинског, здравственог, излетничког, руралног, транзитног, културног, рекреативног и других видова туризма. Потенцијали за развој туризма су недовољно искоришћени.

Постојећа туристичка понуда делимично је организована на Рајцу, али су туристички капацитети на Рајцу скромни, а структура тих објеката је неповољна за туристичку понуду, јер већина објеката није тржишно оријентисана и не прима госте током целе године. Ради се о радничким и одмаралиштима за младе који се пуне викендом и током лета. Основна карактеристика туристичког промета на Рајцу је мала попуњеност капацитета у току године (око 18%), мали обим (2000 до 4000 посетилаца годишње, од тога испод 100 иностраних посетилаца), мали број ноћења (око 14300, од чега свега 170 иностраних), просечан број ноћења домаћих гостију од 3 дана и 2 дана од стране иностраних туриста, мала потражња за локалним производима, а сама промоција и брендирање Рајца као туристичке дестинације у

великој мери изостаје. У бањи Љиг је услед дуготрајног стечаја дошло до девастације објеката (рехабилитациони центар, базен за лечење, олимпијски базен и ресторан са преноћиштем - бивши хотел). Остала места су знатно мање афирмисана као садржаји туристичке и рекреативне понуде. На руралном подручју, постоје изражени потенцијали за развој руралног туризма. Иако има дугу традицију, овај вид туризма је до сада био заснован само на локалној иницијативи, без адекватне локалне подршке и недовољно функцијски и организационо повезан са бањским и другим видовима туризма.

У 2020. години укупан број посетилаца износио је 5 768, од тога 5 766 домаћих и 2 страних. Укупан број ноћења био је 15618 (15 614 домаћих и 4 страна). Просечан број ноћења за домаће туристе износио је 2,7, а за иностране 2. Рајац је посетило 2 409 домаћих и 2 страних туриста, остварено је 8 647 укупних ноћења. У поређењу са укупним бројем долазака туриста на нивоу Србије удео посетилаца Општине Љиг је свега 0,3%.

Од смештајних капацитета хотел (ресторан са преноћиштем) „Љиг“ располаже са 105 лежајева и рестораном са 230 места, непосредно уз хотел је домаћинство које поседује 8 двокреветних соба за смештај гостију и ресторан са традиционалном кухињом и планинарски дом који има 52 лежаја. Тренутно једанаест домаћинстава (Ба, Бабајић, Белановица, Бранчић, Велишевац, Гукош, Лалинци, Славковица-Рајац, Цветановац и Шутци) нуди смештај капацитета од укупно око 100 лежајева.

Посебно интересовање влада међу пољопривредним газдинствима која теже да своју производњу обједине са туристичком понудом. На територији општине постоји око 20 угоститељских радњи које се већим делом налазе на транзитном правцу „ибарске магистрале“, на ДП ИБ реда број 22.

5.1.5. Инфраструктурни системи

Путна мрежа

Кроз територију општине Љиг пролазе значајни путни правци који повезују северне и северозападне делове Републике са западном Србијом и суседном Републиком Црном Гором. Положај саобраћајница на коридору Београд – Јужни Јадран условио је да се Општина, као и њено седиште развијају као значајан транзитни саобраћајни чвор. Веза са ближим и ширим окружењем остварује се искључиво преко друмских саобраћајница. За Љиг је од значаја и близина суседних општинских центара, близина центра региона, као и Београда као главног града Републике.

У саобраћајном смислу подручје Плана се ослања на новоизграђене деонице државног пута IA реда бр. А2 и постојећег државног пута бр.22 преко којих се остварују директне везе са Београдом, Чачком и Републиком Црном Гором, као и на правац Аранђеловац – Мионица (државни пут ПА реда бр. 150).

Подручје Општине има веома развијену мрежу државних путева, коју, поред наведених, чине и следећи државни путеви ИБ реда: пут бр. 356 (Брежђе - Брезна - Срезојевци - Трбушани), пут бр. 357 (веза са ДП бр. 22 (Кадина Лука - Славковица - Рајац - Бершићи), пут бр. 358 (Кадина Лука - Срасла Буква), број 360 (веза са ДП бр. 22 - Дићи – Бољковци - веза са ДП бр. 177), ДП ИБ реда бр. 361 (Лајковац - Боговађа - Љиг – Угриновци - Љутовница), пут бр. 362 (Маљевић – Латковић - веза са ДП бр. 22), пут бр. 364 (Лазаревац - Брајковац - Белановица - Рудник) и пут број 365 (Сибница - Венчане - Даросава - Белановица).

Укупна дужина категорисане путне мреже износи 257,1¹ km, са учешћем свих путева са савременим коловозом од око 77%. Путну мрежу чини 21,2 km државних путева I реда, 89,7 km државних путева II реда и 146,2 km општинских путева (56,9%)². Степен моторизације

¹ У укупну дужину путева, као и код државних путева I реда, није урачуната дужина ауто-путева.

² Подаци се односе на 2020. годину, извор: Статистички годишњак Републике Србије, 2021., Републички завод за статистику.

износи 301 ПА/1.000 становника, односно 0,87 ПА/домаћинству (републички просек износи 314ПА/1000ст., 0,91ПА/домаћинству).

Најзначајнији обим саобраћаја, изражен ПГДС, на основу бројања саобраћаја ЈП „Путеви Србије“, забележен је на државном путу IA реда бр. А2 (ауто-путу), и креће се око 11000 - 12000 возила на дан (оба смера) у 2021.години, са учешћем путничких возила од око 80%. На осталим државним путевима обим саобраћаја је знатно нижи. Најзначајнија промена саобраћајног оптерећења последњих година забележена је на државном путу број 22 са кога је највећи обим транзитног саобраћаја преусмерен на ауто-пут.

Генерално, ниво услуге на категорисаним путевима указује на неопходност њихове реконструкције и модернизације, изузев на деоницама ауто-пута. Ово се пре свега односи на непотпуне и неадекватне попречне профиле општинских и појединих државних путева II реда, посебно категорије ПБ.

На територији Општине постоји и развијена мрежа некатегорисаних путева (у погледу дужине), али је стање ове мреже у погледу ширине коловоза, техничких елемената пута и стања изузетно лоше.

Међуградски превоз путника се обавља са аутобуске станице Љиг. Локални и међуградски јавни саобраћај се у највећој мери воде трасама државних путева I и II реда и трасама појединих општинских путева. Аутобуска стајалишта су организована у свим насељима на територији Општине.

У општинском центру Љиг постоје три бензинске станице, а по једна у Белановици и Штавици, и њихов капацитет тренутно задовољава потребе становника за овом услугом.

Површине за паркирање организоване су уз јавне садржаје и својим капацитетом, у појединим случајевима, не одговарају потребама што представља проблем несметаном одвијању саобраћаја, поготово у централној градској зони.

Уређени бициклички саобраћај није заступљен. Непостојање издвојених и обележених бицикличких стаза условљава заједничко вођење овог вида саобраћаја са моторним саобраћајем, што утиче на смањење безбедности свих учесника у саобраћају.

Енергетска инфраструктура

На подручју Просторног плана надлежност над електродистрибутивном мрежом има Оператор дистрибутивног система „Електродистрибуција Србије” д.о.о. Београд, Огранак ЕД „Лазаревац”.

Напајање потрошача електричном енергијом на подручју Плана врши се преко далековода ДВ 35kV Љиг-Лајковац и ДВ 110 kV ТС „Очага” Лазаревац - ТС „Љиг”.

Снабдевање потрошача електричном енергијом, на подручју Просторног плана, врши се из надземних електроенергетских водова свих напонских нивоа (110kV, 35 kV, 20(10)kV и 0,4kV), подземних водова 10 kV и 0,4 kV и трансформаторских станица (ТС 110/35/20 kV „Љиг” (Цветановац)“, као и 189 ТС 10/0,4 kV (од којих две нису у власништву Огранак ЕД „Лазаревац”) које гравитирају напојним ТС 35/10kV „Љиг” и ТС 35/10kV „Белановица”.

Мрежу далековода (у даљем тексту: ДВ), на подручју Просторног плана чине:

1. ДВ 110 kV ТС „Очага” Лазаревац - ТС „Љиг”;
2. ДВ 35 kV: двоструки далековод ТС 110/35/20 kV „Љиг” (Цветановац) - ТС 35/10kV „Љиг”, ТС 110/35/20 kV „Љиг” (Цветановац) - ТС 35/10kV „Дудовица”, ТС 110/35/20 kV „Љиг” (Цветановац) - ТС 35/10kV „Белановица”;
3. ДВ 20 kV из ТС 110/35/20 kV „Љиг” (Цветановац): извод „Голубац”, извод „Тунел Бранчић 1”, извод „Тунел Бранчић 2”; ДВ 20(10) kV из ТС 35/10kV „Љиг”: извод 232202 Ивановци, извод 232203 Бошњановић, извод 232204 Ламела, извод 262205 Суп, извод 232207 Штавица, извод 232208 Ливница, извод 230108, извод 232209 Горња Топлица, извод 232210 Славковица, извод 232211 Ба;
4. ДВ 10 kV из ТС 35/10kV „Дудовица” (ван граница Плана): извод 131804 Врачевић и извод 131803 Дудовица; и из ТС 35/10kV „Белановица”: извод 232303 Живковци, извод 232304

Ивановци, извод 232305 Драгољ, извод 262306 Хладњача, извод 232307 Србокоп, извод 232308 Шутци.

Преносна мрежа нивоа 10kV, на подручју градског насеља Љиг је кабловска, подземна и доброг је квалитета, а ван градског подручја је надземног карактера и повезује ТС 35/10kV „Љиг” и ТС 35/10kV „Белановица” са ТС 10/0,4 kV. Нисконапонска мрежа нивоа 0,4 kV непосредно напаја потрошаче из ТС 10/0,4 kV и највећим делом је ваздушна. Стубови и проводници на појединим деоницама су потпуно дотрајали. Због слабог напона честа су искључења струје чак и у секундарном центру, Белановици.

На подручју општине није развијена гасоводна мрежа нити централизован систем грејања.

Према подацима Пописа (2011. година) опремљеност станова електро инсталацијама је на задовољавајућем нивоу, па 7495 станова (око 96,1%) поседује прикључак на електричну енергију. Етажно грејање је слабо заступљено и то у око 17,9% од укупног броја станова.

Водоснабдевање и одвођење отпадних вода

Водоснабдевање

Према подацима Пописа (2011. година) од укупно 7600 станова, на јавни водовод је било прикључено 1860 станова (24,5%), на сеоски и месни водовод 1599 станова (21,1%) и највећи број на хидрофор и сличне прикључке 3439 станова (44,1%). Највећи број станова који су прикључени на јавни водовод налази се на територији општинског центра (1435 односно 77,1% укупног броја станова). Станови прикључени на јавни водовод налазе се још у насељима: Ба (5), Бабајић (30), Белановица (173), Бранчић (7), Гукош (22), Кадина Лука (100), Славковица (25) и Цветановац (63).

Организовано јавно водоснабдевање на подручју плана врши се из четири независна водоводна система: Љиг, Белановица, Славковица и Милавац, док у се осталим насељима водоснабдевање становништва врши индивидуално или у мањим групама домаћинстава из бунара или вештачких каптажа, каптирањем природних извора. Покривеност водоводном мрежом у градском насељу Љигу је 99%, а у Белановици је 90%. Управљање и одржавање водоводног система општине Љиг је у надлежности ЈКП „Комуналац“, док контролу квалитета воде врши Завод за заштиту здравља Ваљево.

Водоводни систем Љига састоји се од изворишта (каптираног извора) „Врело“, постројења за припрему воде за пиће, главног доводног цевовода од изворишта до насеља Љиг, дистрибутивне мреже у насељу и резервоара у Љигу намењеном изравнању часовне потрошње конзума. Карстно извориште „Врело“ налази се изнад насеља Ба на коти 400 m. Издашност извора варира од минималних 8,3 l/s до преко 2m³/s. Просечна годишња издашност је између 15 - 17 l/s. Постројење за припрему воде изграђено је пре више од 30 година и након вишегодишњих проблема са квалитетом воде (повишена мутноћа и појава присуства амонијака) извршена је његова реконструкција и модернизација. Након комплетне реконструкције, ППВ „Врело“ има капацитет 25 l/s и задовољава захтеве у погледу одстрањивања мутноће и боје воде, елиминације органске материје и трагова концентрације амонијака.

С обзиром на велике варијације издашности изворишта „Врело“ и директне зависности од количине падавина, у прошлости су били чести периоди дефицита воде посебно у летњем периоду. Из тог разлога, у зони Бање Љиг, изведено је постројење за третман бунарске воде капацитета 10 l/s са пумпном станицом ради увођења додатне количине воде у систем. Тренутни капацитет овог изворишта ограничен је на један изграђени бунар од 5 l/s. Технологија пречишћавања сирове воде на овом изворишту базира се на аерацији, филтрацији и дезинфекцији. Од самог почетка, извориште „Бања Љиг“ имало је потешкоћа при укључивању у систем, због висине притиска на месту прикључка на магистрални цевовод ка Љигу, као и на дисконтинуални рад пумпи на изворишту „Бања Љиг“ привремено се одустало од коришћења овог изворишта.

Главни доводни цевовод од изворишта „Врело” до резервоара у Љигу изграђен је 1978. године из две деонице азбестно-цементних цеви. Током претходних година приступило се фазној изградњи новог доводног цевовода са перспективом укидања АЦЦ цевовода у потпуности када се нови вод у целости изведе. Да би овај цевовод био комплетиран потребно је извести још једну деоницу дужине сса 890 m за шта постоји техничка документација израђена у току 2019.год.

Дистрибутивна водоводна мрежа у Љигу изведена је у највећој мери по гранатом принципу без формираних висинских зона. Укупна дужина разводне мреже износи око 20,5 km од чега су преко 80% цевоводи старији од 30 година, а приближно 70% су од азбестно-цементног материјала. Дистрибутивна мрежа не задовољава техничке критеријуме за стабилно и поуздано снабдевање потрошача водом. У претходном периоду започете су активности на формирању две висинске зоне у оквиру дистрибутивне мреже, међутим нису до краја реализоване.

Резервоар укупне запремине 300 m³ налази се на брду у источној зони насеља Љиг. Изграђен је као бетонски укопани објекат и састоји се из две коморе запремине 150 m³ и затварачнице. Кота дна резервоара је на 235 mm, а кота прелива на 239 mm. Резервоар је опремљен преливом и испустом који се кроз заједничку цев изливају око 100 m даље у локални поток. Извориште и резервоар нису опремљени системом даљинске контроле и управљања, па у зависности од расположиве количине воде која се цевоводом допрема са изворишта “Врело” резервоар често прелива, а у периодима када издашност изворишта опадне резервоар се не пуни, већ сва количина допремљене воде иде директно у конзум. Резервоар је изграђен пре више од 30 година и неопходно је извршити његову санацију, јер су уочена процуривања на местима цевних продора кроз бетонску конструкцију.

Изнад насеља Љиг, у југоисточној зони, постоји један мањи резервоар запремине 10m³. Из њега се снабдевају водом потрошачи у делу насеља Гукош и Беле стене који се висински налазе на котама вишим од главног градског резервоара.

Белановица има један од најстаријих водовода, изграђен 1926. године који користи карстно врело „Совљак” минималне издашности 1,0 l/s у Живковцима. Осталих 25 насеља користе подземну воду прве издани.

Покривеност насеља секундарном водоводном мрежом која се снабдева из локалних извора: Ба (резервоар и захват Живановићи, 2 резервоара и захват Ђурђевићи), Славковица (2 резервоара и захват Славковица), Кадина Лука (резервоар и 2 захвата Кадина Лука), Велишевац (резервоар и захват Гуњица, резервоар и захват Велишевац), Липље (захват Чикер и резервоар и захват са црпном станицом Липље), Пољанице (захват Пољанице), Штавица (резервоар и захват Штавица), Белановица (2 резервоара - један са црпном станицом и 2 захвата Белановица) и Калањевци (водовод и захват Школа и захват Калањевци).

Одвођење отпадних вода

Према подацима Пописа (2011. година) од укупно 7600 станова, канализациони прикључак на јавну канализацију имало је 1294 стана на територији градског центра, док станови у сеоским насељима поседују прикључак на септичку јаму. Чак 5604 стана има прикључак на септичку јаму (71,8%) од којих се неки налазе и на територији општинског центра.

Организовани систем за сакупљање и одвођење комуналних отпадних вода постоји само у градском насељу Љиг. Фекална канализациона мрежа, рађена по сепаратном систему покрива подручје око 130 ha и изграђена је седамдесетих година прошлог века, највећим делом од азбест-цементних цеви пречника Ø200 и Ø250 и у малом проценту од пластичних ПВЦ цеви Ø160 и Ø200 mm. Укупна дужина канализационе мреже износи 17.3 km. Топографија терена условила је технички концепт гравитационе канализације без црпних станица, по коме се отпадне воде насеља Љиг сакупљају колекторима на левој и десној обали реке Љиг, који се у зони моста спајају и даље одводе главним градским колектором трасираним дуж леве обале реке до локације испуста низводно од насеља. Отпадне воде се у реку испуштају без икаквог

претходног третмана и мерења. Укрштање колектора са реком Љиг и потоком Годевац решено је изградњом сифонских прелаза.

Према подацима добијеним од надлежних лица ЈКП-а проценат покривености корисника водоводног система Љига канализационом мрежом износи 90%. Обзиром да у Љигу не постоји плански и технички исправно изведена атмосферска канализација, чест је случај да се кишница са кровова и окућница неплански уводи у уличну фекалну канализациону мрежу. Остатак атмосфералија које потичу са јавних површина (коловоза, тротоара, тргова, јавног зеленила итд.) отичу површински по терену и уливају се директно у реку Љиг. Становници свих осталих насеља на територији општине упућени на индивидуално решавање проблема отпадних вода насталих у домаћинствима. У зависности од типа и величине насеља, као и степена опремљености домаћинства водоводним инсталацијама (локалне каптаже, бунари, хидрофори...) у употреби су од провизорних и недовољно уређених сувих нужника до више или мање технички исправних и водонепропусних септичких јама. Употреба и одржавање септичких јама нису у надлежности ЈКП, те је пражњење и одлагање њиховог садржаја препуштено самим корисницима.

У Љигу не постоје привредни субјекти који продукују значајну количину отпадне воде. Према званичним подацима Агенције за заштиту животне средине на целој територији општине Љиг нема регистрованих индустријских загађивача. Једини значајнији потрошачи воде су аутоперионице које имају своје испусте или у фекалну канализацију или директно у локални водоток.

Електронске комуникације и пошта

Електронска комуникациона мрежа омогућава пренос сигнала помоћу жичаних, радио, оптичких и других електромагнетних средстава, и на подручју Просторног плана постоји: фиксна, мобилна мрежа и радиодифузна мрежа. Подручје Просторног плана у погледу јавне телекомуникационе (у даљем тексту: ТК) мреже Србије припада мрежној групи 014 Љиг. Услуге фиксне мреже пружа оператор „Телеком Србија“.

Постојеће комутационе тачке су међусобно повезане преко бакарних и оптичких ТК каблова, који су положени слободно у земљу или кроз кабловску канализацију, а претплатници су преко спољашњих односно унутрашњих извода повезани са дистрибутивном ТК мрежом. Постоје подземни оптички каблови који повезују телефонску централу Ваљево и чворну централу Љиг, која је истим кабловима повезана са пет крајњих централа у Белановици, Славковици, Ба, Дићима и Ивановцима. Од битног утицаја на развој и квалитет ТК мреже и услуга на овом подручју је постојећа мрежа ТК оптичких каблова. Оптички каблови доведени су до постојећих комутационих чворишта. Ови оптички каблови омогућили су да се ТК инфраструктура осавремени и обезбеди за пружање свих врста услуга, преко савремених мултисервисних чворова (у даљем тексту МСАН), типа ИПАН и миниИПАН, у свим насељима подручја, изузев, до којих још нису доведени оптички каблови.

Подручје Просторног плана покривају три оператора мобилне телефоније „Yettel” (062 и 063), „Телеком Србија” (064 и 065) и „А1” (060 и 061) са 19 базних станица, и то: „Yettel” 5, „Телеком Србија” 8 и „А1” 6. Постоји још 9 базних станица, али оне нису у власништву претходно наведених оператора. Покривеност сигнаlima није уједначена нити у потпуности задовољавајуће, посебно у јужним деловима Општине у деловима насеља Кадина Лука, Славковица, Палежница и Ба, али како је мобилна телефонија у сталној експанзији, стање се врло брзо поправља.

Подручје Просторног плана је покривају три емисионе станице за ТВ и FM радио пренос „Авала“, ван граница плана и „Белановица“ и „Славковица Рајац“, на подручју плана што обезбеђује добре услове за пријем радиодифузије и ТВ у дигиталном облику. Преко подручја плана пружа се радиорелејни коридор Ваљево-Рудник.

Према подацима ЈП „Пошта Србије“, на подручју плана у раду су 3 јединице поштанског саобраћаја и то у насељима: Љиг, Славковица и Белановица. Број и просторни распоред поштанских јединица не може се сматрати задовољавајућим.

Управљање комуналним отпадом

Постојеће стање у комуналној опремљености општине Љиг може се оценити као делимично незадовољавајуће, због недовољне покривености становништва услугом сакупљања.

Укупна генерисана количина отпада на територији општине Љиг је 4.196 t/год, односно 11,5 t/дан, од чега је количина отпада који се сакупи 1.828 t/год (44%), односно око 5,1 t/дан. Тренутна покривеност домаћинстава/становништва услугом сакупљања је 46%. тј. 6223 становника користи услуге ЈКП. Управљање комуналним отпадом (сакупљање, одвожење и одлагање смећа, пражњење, одвожење и одлагање отпада из посуда за отпад и контејнера на јавним местима) на територији општине Љиг поверена је ЈКП „Комуналац“.

Отпад је одлаган на две несанитарне депоније, које датирају од 1985. године, а које су затворене без изведене санације и рекултивације терена. На њима је одложена непозната количина и састав отпада. Осим отпада из домаћинстава, организовано сакупљаног од стране ЈКП, одлаган је и отпад непознатог порекла од стране трећих лица, (комерцијални, индустријски, отпад из пољопривреде, отпад животињског порекла...). Депонија „Усек“ у Цветановцу је затворена за одлагање смећа у другој половини 2017. године, има урађен Пројекат санације, затварања и рекултивације који још није реализован. Након завршеног периода експлоатације, депоније нису затворене за даље одлагање формирањем горњег прекривног слоја који испуњава следеће техничко-технолошке услове: слој за дренажу депонијског гаса $\geq 0,3$ m, непропусни минерални слој $\geq 0,5$ m и слој за рекултивацију $\geq 0,5$ m.

С друге стране, у 2018. години израђена је пројектна документација за затварање, ремедијацију и рекултивацију постојеће депоније комуналног отпада „Осоје“ у Белановици. Почев од децембра 2020. године депонија „Осоје“ се не користи за одлагање комуналног отпада, већ се одлаже на депонију у Ваљевоу у договору са Јавним предузећем „Видрак“.

Дивље депоније се налазе на територији катастарских општина Ба (2), Славковица (2) и Калањевци (1).

Не постоје званични подаци ни о количини индустријског, нити о количини опасног отпада, а медицински отпад се раздваја на извору и транспортује се у ЗЗЈЗ Ваљево на даље одлагање. У Љигу није решен проблем сакупљања отпада животињског порекла.

Само општински центар располаже уређеним градским гробљима (2). Градска гробља су у надлежности јавних комуналних предузећа (ЈКП „Комуналац“) и плански су грађена, док су сеоска гробља ван ингеренција градске управе, односно у надлежности месних заједница. На територији Општине Љиг постоје 30 евидентираних сеоских гробаља.

Око 20 % гробаља на територији општине Љиг има капелу и потребну инфраструктуру, ту су укључена и гробља у Љигу. Стање и начин на који се гробља одржавају у руралном делу општине је незадовољавајући, а гробља су готово попуњена. На подручју општине, према условима ЈКП нису евидентирана сточна гробља, нити гробља за кућне љубимце.

У насељеном месту Љиг налази се једна зелена пијаца којом управља ЈКП „Комуналац“ Љиг. На територији општине Љиг постоје две сточне пијаце, једна у Љигу и једна у Белановици.

5.1.6. Заштита животне средине, предела, природних вредности и културних добара, смањење ризика од катастрофа и управљање у ванредним ситуацијама

Заштите животне средине

Територија општине Љиг је сложена у погледу природних одлика (геолошких, геоморфолошких, хидрографских, педолошких и др.) и антропогених утицаја у оквиру

урбаних и руралних предеоних целина, кроз активности у пољопривреди, туризму, саобраћају, експлоатацији камена и др. Будући да се део подручја плана налази под заштитом – ПИО „Рајац“, мере заштите природе које су прописане на овом подручју позитивно се одражавају и на квалитет животне средине који се у руралном планинском залеђу подручја може окарактерисати као добар и изузетан.

Квалитет животне средине на територији општине Љиг може се окарактерисати као добар. Мониторинг параметара животне средине на територији Љига се не реализује, осим појединачних мерења која су законска обавеза појединих привредних субјеката.

Основни проблеми на руралном подручју јесу: нерегулисано прикупљање и неконтролисано испуштање отпадних вода (посебно у долинским насељима) у реципијенте – водотоке и земљиште; неконтролисано и неправилно коришћење агрохемикалија у пољопривреди; као и нередовно или одсуство организованог прикупљања чврстог комуналног отпада.

Општина Љиг не припада мрежи аутоматских мерних станица за мерење квалитета ваздуха, те се подаци преузимају од територијално најближе станице у Ваљево. На основу екстраполације утврђено је да је квалитет ваздуха у Општини добар, са вредностима PM_{2,5} и PM_{2,5} у прихватљивим границама и повременим прекорачењима, нарочито у зимским месецима. У погледу концентрације SO₂, квалитет ваздуха се може сматрати одличним. У погледу суспендованих честица, најугроженији је јужни део општине, у зонама експлоатације камена и у објектима у којима се врши техничка обрада и млевање камена. Највеће загађиваче ваздуха на територији општине представљају саобраћај и експлоатација камена, као и котларнице ЈКП „Комуналац“ за даљинско грејање и индивидуална ложишта.

Систематска контрола квалитета земљишта на територији општине Љиг не постоји, тако да података о квалитету земљишта и присуству полутаната, као и евентуалном утицају на здравље људи нема. Квалитет земљишта значајно је нарушен природним процесима (ерозијом земљишта, клизиштима, губитком органске материје, смањењем порозности земљишта и др.). Квалитет вода речних токова на подручју плана (Љиг и Качер) није очуван – III категорија у односу на захтевану II класу. Реке Љиг и Качер, као и други водотоци, угрожени су фекалним и атмосферским водама, као и индустријским водама које се без претходног третмана испуштају у водотокове. Загађивање вода настаје и испирањем јаловинског материјала дневних копова атмосферским водама, као и испирањем затворених нехигијенских депонија „Усек“ и „Осоје“. На реци Љиг регистроване су повишене вредности раствореног мангана. Микробиолошка, физичко-хемијска и биолошка испитивања водотокова на територији општине Љиг врши Завод за јавно здравље Ваљево.

Локалитети који имају највећи степен угрожености животне средине на планском подручју су градски центар, реке Љиг и Качер, некадашње депоније, непосредне заштитне зоне инфраструктурних коридора, као и зоне експлоатације и прераде грађевинског камена. Такође, постојеће деловање ерозионих процеса на природу, материјална добра и људе испољава се кроз огољавање земљишта (одношење плодног слоја земљишта) на коме свака јача киша еродира земљиште и ствара јаруге, а земљиште губи плодност. С друге стране на огољеном земљишту се убрзава површински отицај који повећава процес губитака земљишта и утиче на појаву бујичних поплава са великом количином вученог наноса који представљају претњу инфраструктури. Штетне последице по животну средину испољене су кроз повећање неплодности земљишта услед плувијалне ерозије земљишта, кроз загађење површина, изворишта и бунара и стварање бујичних наплавина у кориту водотока чиме се умањује способност отицања воде. У погледу просторног размештаја клизишта, на територији општине Љиг се издвајају две изразите зоне са систематском појавом клижења тла, и трећа зона са клизиштима на појединим локацијама. Прва зона се простире у долини Качера и изразитија је на његовој десној долинској страни и у долинама десних притока. Другој зони припада лева долинска страна реке Љиг и његових левих притока, нарочито северно од потока Жеравац. Ова зона се простире даље на запад, према општини Мионица и геоморфолошки посматрано чини целину. Трећа зона обухвата централне делове Општине где су клизишта знатно ређа

захваљујући компактнијој геолошкој грађи. Основна карактеристика клизишта у овој зони је слаба морфолошка израженост. За разлику од претходне две зоне овде нема груписаности на појединим рељефним формама.

Поред тога, на територији општине постоји значајна потенцијална угроженост животне средине (хемијска контаминација ваздуха, земљишта, водотокова и изворишта) услед земљотреса, који могу утицати на појаву хемијских удеса на постојећим привредним постројењима.

Бука такође представља један од проблема на територији општине Љиг. Основни генератори буке на овом простору су саобраћај и експлоатација камена. На територији Љига није рађено акустичко зонирање, те нису одређене зоне одмора, зоне рекреације и индустријске зоне.

Нејонизујуће зрачење емитују се са објеката радиобазних станица мобилне телефоније у КО Бабајић, КО Дољи Бањани, КО Лалинци и КО Бранчић, као и КО Калањевци, КО Дићи, КО Ба, КО Славковица, КО Кадина Лука, КО Јајчић и КО Љиг.

Јонизујуће зрачење природне и вештачке генезе није изражено.

На подручју општине Љиг није решен проблем одлагања индустријског, медицинског и отпада из пољопривреде, а питање одлагања комуналног отпада је делимично решено (градска депонија у затварању) са тенденцијом побољшања кроз изградњу регионалне депоније „Каленић“. На градској депонији се одлаже комунални чврсти отпад из домаћинства, кабасти отпад, инертан индустријски отпад, грађевински отпад и др. типови отпада.

На територији општине Љиг не постоје индустријска постројења која подлежу обавезама SEVESO II директиве.

Узимајући у обзир све наведене проблеме на територији општине, може се извршити идентификација извора значајних утицаја на животну средину и то: утицај експлоатације камена, пољопривреде и саобраћаја, као и нерационалног управљања отпадом, али и потенцијална могућност негативног утицаја туристичких активности на заштиту животне средине. Остале активности на подручју плана могу се сматрати мање значајним за ниво просторног плана, али могу имати значајнији утицај на локалном нивоу.

На територији општине Љиг није дефинисано „нулто стање“ животне средине, не постоји програм праћења стања квалитета животне средине на општинском нивоу, нити је израђен катастар загађивача.

Заштита предела

Територија општине Љиг „деле“ две макро предеоне целине чија је генеза везана за Субпанонску макро регију, односно, Шумадијске планине на истоку и Рудне планине унутрашњих Динарида на западу. Поред овога, несумњив је утицај Панонске макро регије, односно Посавине као њеног градивног дела, који се остварује кроз припадност реке Љиг сливном подручју Колубаре и Саве.

Сложеност макро предеоних целина се региструје и на регионалној (мезо) размери. У овом нивоу су на територији општине Љиг издвојене следеће целине: Качерска, Колубарска и Суворска област.

Качерска област је брдовити предео који обухвата већи део територије општине Љиг (53%) и представља историјску и културолошку целину Шумадије. Централна осовина ове области је река Качер са својом притоком Козељица и јужније реке Драгобиљ и Драгобиљица које представљају природну границу Суворске и ове области. Поред градског насеља Љига и варошице Белановица, у Качерској области се налазе рурална насеља Калањевци, Живковци, Шутци, Липље, Моравци, Ивановци, Козељ, Бранчић, Штавица и делови атара Лалинаца, Доњих Бањана, Дића и Гукоша.

Колубарска област је пространа алувијална равна доњег тога реке Љиг низводно од ушћа са реком Качер која заузима мањи део општине (16%) и представља продуктивну територију са пољопривредног аспекта. Поред овога, ова област је амбијентално значајан

простор због визуелне отворености главне саобраћајнице, ауто-пута „Милош Велики“, која омогућава формирање примарне импресије територије општине Љиг. У Колубарској области су лоцирана рурална насеља Лаковић, Јајчић, Бошњаковић, Цветановац и Бабајић.

Суворборска област заузима простор од 31% територије општине Љиг који гравитира планинским масивима Суворора, пре свега планинском пределу Рајца као делу ваљевског комплекса планина. Примарна карактеристика ове области је висока природна вредност која је детерминисана пре свега великим учешћем шумских површина, као и припадности и препознатљивости у националним и међународним категоријама заштите природе. У Суворборској области се налазе малобројна рурална насеља: Велишевац, Кадина Лука, Палежница, Ба, Славковица и делови атара Лалинаца, Доњих Бањана, Дића и Гукоша.

Заштита природних вредности

Од природних добара која сходно одредбама Закона о заштити природе („Службени гласник РС”. бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16, 95/18 – др. закон и 71/21) имају својство заштићеног подручја на подручју општине Љиг налазе се Споменик природе „Храст Дићи”, и Предео изузетних одлика „Рајац”:

1. Споменик природе „Храст Дићи”, проглашен и категорисан као природно добро од великог значаја одлуком Скупштине општине Љиг 2002. године која је допуњена 2012. године. Обухвата старо и репрезентативно стабло храста лужњака са непосредним околним простором површине око 400 m², на катастарској парцели 650/3 КО Дићи, на месту званом „Сама буква”, у власништву породице Сретеновић у чијем се дворишту и налази. Управљач споменика природе од 2012. године је ЈКП „Комуналац” из Љига, а пре тога Милош Сретеновић. У време проглашења заштите старост храста процењена је на око 250 година. Са висином од преко 19 m, прским пречником 1,6 m, пречником добро разгранате и правилно обликоване крошње око 23 m, виталношћу, задовољавајућим здравственим стањем и редовним богатим уродом жира припада групи најстаријих, очуваних и најлепших храстових стабала у Србији. Представља храст запис крај кога су својевремено у јуну месецу одржаване сеоске литије на дан Трећег обретења главе Св. Јована Крститеља, а на западној страни дебла урезан је крст као основ и симбол те народне традиције. Породица Сретеновић добро је чувала и одржавала дрво и пре проглашења заштите. Извршено је бетонско пломбирање шупљине главног стуба, постављање металних обруча, сајли/утега и подупирача, а овлашћени управљач наставио је редовно одржавање и потребне реконструкције санационих и заштитних елемената.
2. Предео изузетних одлика „Рајац”, природно добро II категорије (великог значаја) за које је Министарство заштите животне средине 2019. године покренуло поступак заштите сходно чл. 42. закона о заштити природе. Обухвата површину око 1.772 ha, на територији општина Љиг и Горњи Милановац, од чега општини Љиг припада скоро 85% те површине, прецизније 1500,44 ha, приближно једнако распоређено на подручју катастарских општина Славковица (741,71 ha) и Ба (758,73 ha), при чему је у приватној својини две трећине те површине (1040,54 ha). Рајац је први пут заштићен, на иницијативу Планинарског друштва „Победа“ и на предлог Републичког завода за заштиту природе Србије, општинским актом 1963. године као предео нарочите природне лепоте (који је био законски статусни претходник данашњег предела изузетних одлика као врсте заштићеног подручја), на површини 1.200 ha, али само на територији општине Љиг. На подручју у поступку заштите предложена су сва три законска степена режима заштите који на територији општине Љиг обухватају следеће површине: I степен - 85,27 ha (КО Славковица), II степен - 827,15 ha (КО Славковица 147,94 ha и КО Ба 679,21 ha) и III степен - 588,02 ha.

Основна природна карактеристика Рајца је вернакуларна и пасторална слика планинског предела, нарочито теменог дела планине, са благим морфолошким контурама и широким визурама које се пружају у свих правцима. На територији општине Љиг, заштитом је обухваћен и део северне експозиције у форми стрмијег одсека са доминацијом шумске

вегетације која формира посебан визуелни ефекат изнад питомијих вршних делова сливова реке Љиг и Славковачке реке. У геолошком смислу, овај простор поседује две диверсификоване форме: у западном делу, који чини већину територије, се налазе кречњачке стене (КО Ба и западни део КО Славковица) док су у источном делу више заступљени лапорци (источни део КО Славковица). Овакве подлоге су условиле различите геоморфолошке форме, па и другачију форму предеоног обрасца: а) отворенијег предела са дугачким визурама и доминантним предеоним елементима ливада са уроњеним мање или више повезаним енклавама шумске вегетације уз присуство површина кромпиришта и других ратарских култура и усамљеним стаблима што као амалгам са елементима вртача акцентује аутентичну слику предела платоа Рајца, и б) затворенијег предела са блиским визурама у коме доминира предеони елемент шума које је једним делом умекшаних ивица док је у контакту са обрадивим површинама више геометризованих и правилних ивица. Кречњачака геолошка подлога знатног дела овог подручја условила је развој аутентичких облика и појава карстне морфологије и хидрографије. Од површинских елемената карстног рељефа присутне су вртаче, мање увале (Добра вода, Груковица и Зобље – на територији Г. Милановца) и карстификоване (суве и висеће) долине (Срасла буква, Гучево, Пањеви и др.), а од подземних за сада 14 истражених спелеолошких објеката, пећина и јама. Две пећине су на територији општине Горњи Милановац, а једна од њих је Мала бездан, у ували Зобље у близини општинске границе, која представља највећи (дужине 270 m) и по кристалној орнаментици најинтересантнији спелеолошки објекат Рајца, раније посебно заштићена као споменик природе и планирана за туристичко уређење. На територији општине Љиг најзначајније и најдуже су Велика пећина у Брезацима (195 m) и Степановића пећина (130 m), а од крашких јама најдубље су Јама са плочом (38 m – отвор забетониран приликом реконструкције пута) и Јама на Гучеву (28 m). Од хидро-морфолошких појава истичу се врело Љига са бигреном терасом и водопадом, које избија из кратке пећине у непосредној близини цркве и каптирано је за водоснабдевање, извор Дичине, водопад Црквине на потоку Слап и понорница Степановића пећине. У контексту геоморфолошке специфичности, зоне у којима је идентификована повећана продукција ерозионог материјала треба третирати као део природног процеса који је везан за карстни процес.

Поједине карактеристике овог типа предела се просторно настављају на зону врло сличних елемената на територији општине Горњи Милановац те се може сматрати да је оваква граница заштићеном природног добра обухватила само један део аутентичног карактера предела планине Рајац.

Флористичко богатство и разноврсност (са око 240 биљних врста) посебно су наглашени са 75 врста биљака националног и међународног значаја. На националном нивоу истичу се: 1 строго заштићена дивља врста орхидеје - смрдљиви каћунак и 37 заштићених врста, према Правилнику о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива; 10 врста према „Прелиминарној Црвеној листи флоре Србије“, и то: слезница, Маркграфова жуменица, линцура, шумски љиљан, плаштак, заврата, заврата црвена, врањак, шиљореп, салеп, мачково ухо, смрдљиви каћунак, засучак; 15 реликтних врста флоре (мукавица, бршљан, сива режуха, обични граб, маточика, пасји зуб, сремш, оштролисна кострика, широколисна кострика, шумски љиљан, црни јасен, суручица, ситна лазаркиња и помама) и 5 ендемичних врста (Марграфова жуменица, балканска перуника, и дан иноћ). Међународно значајне су 4 врсте биљака према Директиви о стаништима, од којих је врста плаштак једна од одредница за NATURA 2000 подручја. У шумској вегетацији Рајца најзаступљеније су састојине брдске букве. Међутим, посебно вредни шумски локалитети су „Велика провалија“ у коме расте шума сладуна и цера са црним грабом и костриком, затим локалитет „Кршеви“ са шумом букве и локалитет Црквена коса са реликтном заједницом букве и црног граба. Од фауне инсеката вредан је налаз за науку нове врста тврдокрилца *Duvalius (Duvalius) suvoborensis* у Великој пећини у Брезацима, која је откривена при биоспелолошким истраживањима Завода за заштиту природе Србије 2002. године. Осим тога, на Рајцу су нађене и три нове врсте тврдокрилаца за фауну инсеката Србије

(*Omalium rivulare*, *Atheta contristata* и *Aleochara /Xenochara/ funebris*). Фауна птица броји укупно 81 врсту (22% орнитофауне Србије) од којих њих 65 представљају строго заштићене дивље врста птица, а 14 врста је евидентирано на Додатку I Директиве о птицама, што ово подручје сврстава у потенцијална NATURA 2000 подручја. Као европске врсте глобалног значаја (тзв. категорија SPEC 1) наводе се 3 врсте и то орао крсташ (који је највероватније нестало са овог подручја), сива ветрушка и грлица. Међу посебно значајним врстама птица на подручју Рајца и околине издвојене су следеће врсте: сури орао, сива ветрушка, ластавичар, планински зујавац, грлица, мали детлић, црна жуна, сива жуна, мала мухарица, шумска шева и виноградска стрнадица. Фауну сисара чини 51 утврђена или основано претпостављена врста, што је више од половине фонда сисара Србије. Најбројнију групу чине слепи мишеви (*Chiroptera*) са 19 присутних врста, а најмању папкари (*Artiodactyla*) са 2 врсте, као и зечеви (*Lagomorpha*) са 1 врстом. Природне ливаде Рајца настале су крчењем термофилних сладуново-церових шума, представљају функционалну и визуелну матрицу предела и садрже висок степен биодиверзитета. Ови простори су значајни за примену концепта очувања природе, предеоних вредности и разноврсности живог света уз присуство пољопривредне производње (пољопривредна производња високе природне вредности - High Nature Value Farming), односно представљају територијални модел за утврђивање тзв. *пољопривредног подручја високе природне вредности* као будућег NATURA 2000 подручја. Главне врсте трава на природним ливадама и пашњацима су црвена (*Agrostis tenuis* Sibth.), обична (*Agrostis stolonifera* Sibth) и бела росуља (*Agrostis alba* L.), црвени вијук (*Festuca rubra* L.) и вијук јанчарица (*Festuca vallesiaca* Schlecher ex Gaudin), мирисавка (*Anthoxanthum odoratum* L.), дуњица (*Sanguisorba minor* L.), птичја граорица (*Vicia cracca* L.) и друге (хајдучка трава, суручица, дантовка, врсте рода *Coeleria*).

Осим природних карактеристика, готово равноправна одредница вредности овог заштићеног подручја су његова улога и место у планинарству као стециште планинара и симбол планинарства Србије, као и Споменик 1300 капалара (заштићен као споменик културе) из 1970. године и остаци ровова као обележја и подсетници легендарне сувоборске битке у новембру и децембру 1914. године, Рајачка (Даничића) чесма из 1892. године и традиционална манифестација „Косидба на Рајцу“.

Према Уредби о еколошкој мрежи („Службени гласник РС”, број 102/10), на подручју општине Љиг налази се (под редним бројем 33) део еколошки значајног подручја *Ваљевске планине* које обухвата подручје *Emerald мреже* (под именом Сувобор RS0000036) и *Одабрано подручје за дневне лептире* - Prime Butterfly Area /РВА (под именом Маљен – Сувобор - 39).

На подручју Просторног плана, на листи Уредбе о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне („Службени гласник РС”, бр. 31/05, 45/05-исправка, 22/07, 38/08, 9/10 и 69/11) налази се око 30 врста биљака, 10 врста гљива и 9 врста животиња (водоземаца и гмизаваца). На листи Конвенције о међународној трговини угроженим врстама дивље фауне и флоре – CITES од биљака су висибоба и већина врста из фамилије орхидеја које насељавају подручје. С обзиром на површину општине Љиг и заступљена станишта на њеним другим деловима, процењује се да је укупан број биљних врста на територији општине већи за 40-50 од броја врста на подручју Рајца и да достиже 290. Такође, број врста птица вероватно је већи за 30 и износи око 110.

Заштита културних добара

На подручју општине Љиг присутни су материјални остаци из периода праисторије, антике, средњег века, периода турске владавине, као и новије српске историје.

На подручју Просторног плана укупно има 102 локалитета културноисторијског наслеђа (Табела 2): од тога 7 регистрованих (некатегорисаних) непокретних културних добара и 2 евидентирана локалитета. У евидентиране локалитете убраја се културноисторијско наслеђе под претходном заштитом.

Недовољан степен истражености сврстава археолошка налазишта у угрожену и у недовољној мери заштићену категорију културног наслеђа.

У обухвату просторног плана евидентирано је више објеката народног градитељства, који имају вредности у смислу проучавања културе становања и живота на овом простору. Објекти су углавном из периода друге половине 19. века и почетка 20. века. Током спроведених истраживања за потребе израде атласа народног градитељства, Републички завод за заштиту споменика културе евидентирао је укупно 16 објеката, од којих су 11 кућа, 2 вајата, 2 воденице и 1 амбар (Табела 2).

Поред утврђених непокретних културних добара и добара под претходном заштитом, на подручју Просторног плана потребно је вршити додатно рекогносцирање на терену у циљу идентификовања вредних објеката и целина: објеката народног градитељства, грађанске и руралне архитектуре (старе школе, сеоски домови, вила „Змајевац“ и др.) ратних меморијала, старих гробаља итд.

Табела 2. Регистрована, евидентирана и рекогносцирано културно-историјско наслеђе*

Назив насеља	Регистрована НКД	Евидентирани локалитети	Рекогносцирани локалитети	Евидентирани објекти народног градитељства**
Ба	Црква св. Илије		Локалитет „Згариште“, Сеоско гробље, Стећак, Воћњак Драгослава Николића, Воћњак Вићентија Јаћимовића, Двориште Грујице Лазића.	
Бабајић			Сеоско гробље, Пејчићи, Мађарско гробље – средњовековно гробље са стећцима	Кућа Слободана Петровића (почетак 20. века)
Белановица	Стара школа, Црква Покрова Пресвете Богородице		Мађарско гробље, Пањевац.	Кућа Радојице Марковића (1864.),
Бошњановић			Порта, Сеоско гробље.	
Бранчић			Сеоско гробље, Клесарска радионица, Стећци, Адамовића брда, Ћукова кућа.	
Цветановац		Црква св. Архангела Гаврила,	Марјановача, Сеоско гробље 1, Сеоско гробље 2, Сеоско гробље 3, Мађарско (турско) гробље, Прва црква, Друга црква, Праисторијске хумке са десне стране пруге Лајковац-Љиг.	
Дићи	Остаци средњовековне цркве и гробља		Манастирине, Тумул, Караула, Сеоско гробље, Голубац – средњовековна фортификација.	
Доњи Бањани			Сеоско гробље, Извор	
Гукош			Мађарско гробље, Вигњице, Сеоско гробље, Црква брвнара.	
Ивановци			Сеоско гробље 1, Мађарско гробље.	
Јајчић			Остава, Маџарац, Налаз из прелаза из касног бронзаног доба у рани халштат.	

Назив насеља	Регистрована НКД	Евидентирани локалитети	Рекогносцирани локалитети	Евидентирани објекти народног градитељства**
Кадина Лука			Мађарско гробље	Кућа Милутина Бајића (крај 19.века), Кућа Миломира Милашиновића (прва половина 19. века), Кућа Милана Ђурића (почетак 20.века), Кућа Дане Ђурић (друга половина 19.века), Кућа Милована Обрадовића (прва половина 19.века), Вајат Миломира Милашиновића (1836.)
Калањевци			Римски локалитет, Сеоско гробље, Црквена коса, Дуњића забран – римско пољско насеље, Мурговац – римско насеље.	
Козељ			Сеоско гробље 1, Сеоско гробље 2, Црквине, Римски мост.	Кућа Миљке Ристивојевић (крајем 19.века), Вајат Миљке Ристивојевић (крајем 19.века),
Лалинци			Аутопут, Сеоско гробље, Стара црква.	Кућа Гојка Петковића (крајем 19.века)
Латковић			Мађарско гробље, Сеоско гробље, Перишића шума, Козара– праисторијске хумке, Праисторијска хумка.	
Липље	Кућа Радивојчевића		Сеоско гробље	Кућа Џокића (1887.)
Љиг	Кућа са првом апотеком у Љигу		остаци гробља из непознатог периода у Улици Дарка Милошевића, Мост на Љигу, Потес Ливаде, праисторијске хумке.	Воденица Радисављевића (средина 19.века)
Милавац			Сеоско гробље	
Моравци		Манастир Моравци	Манастир, Сеоско гробље.	
Палежница			Мађарско гробље, Сеоско гробље, Голубов гроб.	Воденица Радована Максимовића (крајем 19.века)
Пољанице			Сеоско гробље, Мађарско гробље, Црквине.	
Славковица	Црква у Славковици		Манастирине, Црква брвнара, Сеоско гробље, Мађарско гробље, Двориште.	
Штавица			Манастирине, Сеоско гробље 1, Сеоско гробље 2.	Амбар Борисава Којића (крајем 19.века), Кућа Јеле Антонијевић (крајем 19.века)
Шутци			Црквена коса, Клопановића брег, Сеоско гробље, Ратни гробови.	

Назив насеља	Регистрована НКД	Евидентирани локалитети	Рекогносцирани локалитети	Евидентирани објекти народног градитељства**
Велишевац			Сеоско гробље, Црква.	
Живковци			Сеоско гробље 1, Сеоско гробље 2, Мађарско гробље, Крајпуташи, Црквине, Селиште, Кобиловача, Црква на Оњегу, Штовна – римски рудник.	

* на основу Услови добијених од Завода за заштиту споменика културе Ваљево

** на основу података добијених од Републичког завода за заштиту споменика културе

Смањење ризика од катастрофа и управљање у ванредним ситуацијама

Просторни план општине Љиг обухвата територију која је изложена опасностима од природних непогода и техничко - технолошких несрећа, а степен угрожености је различит у зависности од врсте непогоде, али довољан да може изазвати знатне последице, угрозити здравље и животе људи, животну средину и проузроковати материјалну штету већег обима.

Имајући у виду природне карактеристике ове територије, као најважнији потенцијални ризици од катастрофа су опасности од земљотреса, клизишта, одрона, ерозија, поплава и пожара на отвореном и шумских пожара:

Земљотрес

Према карти сеизмичког хазарда на површини локалног тла на подручју општине Љиг, очекивани максимални интензитет земљотреса може износити VIII MCS. Земљотреси ових интензитета могу у великој мери угрозити живот и здравље људи и довести до значајних последица на материјална, природна и културна добра, инфраструктуру и животну средину. Територија општине Љиг може се условно поделити на две сеизмичке зоне разграничене долином реке Љиг. Прва зона, која је стабилнија, обухвата Љиг, Цветановац, Бошњановић, Јајчић, Латковић, Велишевац, Гукош, Бабајић, Кадина Лука, Славковица, Палезница и Ба. Друга зона представља јаче турско подручје са максимално процењеним интензитетом од VIII степени MCS скале (Ивановци, Моравци, Шутци, Живковци, Белановица, Козељ, Калањевци, Пољанице, Липље, Штавица, Лалинци, Доњи Бањани, Дићи и Бранчић).

Квалитет градње објеката на територији општине Љиг може се сагледати кроз анализу градње до 1964. године (када је донет нови Правилник о привременим техничким прописима за грађење у сеизмичким подручјима), период градње од 1964. године до 30.09.1998. године (када се догодио снажан Мионички земљотрес) и градњу објеката након Мионичког земљотреса. Највећи број објеката изграђених пре 1964. године зидано је опеком без армирано-бетонских конструкција и без пројеката. Наведени објекти претрпела би знатна оштећења и рушења уколико се догоди земљотрес интензитета од VIII степени MCS скале. Период градње од 1964-1998. године карактерише делимична планска градња са пројектном документацијом и објектима изграђеним са армирано-бетонским елементима далеко отпорнијим на потресе. Од 1998. године, за градска насеља Љиг и Белановицу одређено је градско грађевинско земљиште генералним урбанистичким плановима Љига и Белановице и исто је Одлуком Скупштине општине Љиг подељено на пет зона. Истовремено усвојена су и правила за градњу и уређење сеоских насеља. Градњу у овом периоду карактерише максимална примена усвојених принципа градње у складу са сеизмичким прописима.

Клизишта и одрони

Територија општине Љиг, с обзиром на геоморфолошке, климатске, хидролошке, сеизмотектонске и антропогене услове веома је угрожена појавом клизања и одрона терена. Преобилне падавине и недостатак мраза у марту 2006. године проузроковали су клизишта и

одроне на 63 локације у Општини, захвативши простор од 450 ha, начинивши велику материјалну штету.

Према педолошкој карти Института за земљиште Београд, на територији општине Љиг издвајају се четири зоне са развијеношћу процеса клижења:

1. Зона са знатном развијеношћу процеса клижења са запремином клизајуће масе од 100.000 до 1.000.000 m³. Обухвата 28% подручја (Калањевци, Живковци, Шутци, Белановица, Ивановци, Липље, Моравци, Цветановац, Јајчић и Бабајић.)
2. Зона са средњом до знатном развијеношћу процеса клижења са запремином клизајуће масе до 100.000 m³. Обухвата 16,8% подручја Општине (Велишевац, Гукош, Славковица, Дићи, Доњи Бањани и Козељ).
3. Зона са спорадичном развијеношћу процеса клижења са запремином клизајуће масе од 100-5.000 m³. Обухвата 11% подручја Општине (Шутци, Калањевци и Живковци).
4. Зона без процеса клижења, везана за алувијалну раван реке Љиг (Јатковић, Јајчић, Цветановац и Моравци) и просторе изграђене од кречњака и магматских стена (Ба и Славковица).

У зони са знатном развијеношћу процеса клижења може бити угрожено до 25% важних инфраструктурних и привредних објеката. У зони са средњом до знатном развијеношћу процеса клижења може бити угрожено до 15%, а у зони са спорадичном развијеношћу процеса клижења може бити угрожено мање од 10% важних инфраструктурних и привредних објеката.

Ерозија земљишта

У односи на предиктоване климатске сценарије, на територији општине Љиг доминира V категорија ерозионих процеса, односно, врло слаба ерозија земљишта која заузима површину од 110,3km² (40%). Ове површине продукују око 27600t земљишног материјала годишње што је у границама природне (нормалне, геолошке) ерозије земљишта и јављају се у алувијалној равни реке Љиг и на подручјима са квалитетном шумском вегетацијом.

Повећање ерозионе продукције на 7,5t/ha/год одвија се на површини од 24,9km² (9,01%) и представља IV категорију ерозионих процеса која спада у домен толерантне ерозије. Ове површине су просторно лоциране на речним терасама реке Љиг (територија катастарских општина Лаковић, Јајчић и Цветановац) као и на подручјима деградираних шума и нешто интензивнијих пољопривредних активности (територија катастарских општина Бошњаквић, Бабајић, Липље, Пољанице и Шутци). Ерозиона продукција на овим површинама је око 19000 t/год.

Средња III категорија ерозије је стратешки проблематична категорија која се идентификује као потенцијална ерозиона подручја која при врло малим променама начина коришћења могу да пређу у акутну деградациону форму земљишта. У прилог овој чињеници говори и просторна позиција ове категорије која остварује врло блиску просторну релацију са IV категоријом што указује да је III категорија следећи „еволуциони“ корак који прати веће нагибе терене, интензивније форме пољопривредних активности као и деградациона стања шума. Ова категорија ерозије се јавља на површини од 54,5km² (19,8%) и продукује више од 80000t земљишног материјала годишње. Површине под средњом категоријом ерозије се углавном налазе у катастарским општинама на којима је развијена пољопривредна производња на просторима са израженијим нагибима терена (катастарске општине Бабајић, Бошњановић, Живковци, Ивановци, Пољанице, Моравци, Липље, Шутци и Калањевци) и линеарним зонама ливадских и обрадивих површина уских алувијалних равни (катастарске општине Кадина Лука, Палежница, Ба и Славковица).

Посебан проблем територије Љига са овог аспекта је релативно велико присуство категорија јаке и ексцесивне ерозије које имају статус ерозионих подручја која носе директну одговорност за деградацију ресурса земљишта и имају значајну улогу у појави бујичних поплава у брдско-планинским пределима. Јака ерозија (II категорија), односно умерена ерозиона подручја заузимају 59,8km² (21,7%), док ексцесивна ерозија (I категорија), односно интензивна ерозиона подручја заузимају 26,3 km² (9,5%). Ове две категорије ерозије земљишта

престављају прелиминарно идентификована ерозиона подручја која су одговорна за годишњу продукцију од више од 340000t земљишног материјала. Посебан хазард који представљају ерозиона подручја је што тангирају просторе обрадивих површина (шира зона алувијалних равни река Качер, Козељица, Драгобиљ, Драгобиљица, Марица, као и горњих делова реке Љиг), као и ослабљене шумске екосистеме (територија катастарских општина Велишевац, Калањевци, Кадина Лука, Славковица и Ба) чиме представљају претњу за виталне елементе руралног подручја.

Поплаве

Подручје општине Љиг је угрожено од поплава река: Љиг, Качер, Драгобиљ, (водотокови I реда) и река: Драгобиљица, Марица, Козељица, Белановица, Годевац, Кацапа, Јошева и Суви Оњег (водотокови II реда), као и од бујичних мањих потока.

Територије Колубарског управног округа и општине Љиг припадају водном подручју „САВА“, сектор 5.

Одбране од поплава на водама I реда и на системима за одводњавање у јавној својини организује и спроводи Јавно водопривредно предузеће „Србијаводе“, са задуженим правним лицем ПД „Ерозија“ АД Ваљево.

За водотокове II реда мере и радови на заштити од поплава, као и критеријуми за проглашење редовне и ванредне одбране од поплава и критеријуми за проглашење стања приправности утврђују се у складу са општим планом, оперативним планом за одбрану од поплава за воде I реда и оперативним планом одбране од поплава за воде II реда за територију општине Љиг који се доноси за период од 1 године.

Поплаве највише угрожавају алувијалну раван Љига, као и доњи део долине река Драгобиља, Качера и Козељице.

Поплавно подручје реке Љиг почиње узводно од насеља Љиг и угрожава део насеља Велишевац, а низводно од насеља Љиг угрожава насељена места Моравци, Цветановац, Јајчић, Липље и Латковић, где поред пољопривредног земљишта штету трпе државни и општински путеви са неколико домаћинстава. Такође, бујичне воде реке Љиг угрожавају магистрални цевовод градског водовода од изворишта Ба до Љига (2011. године дошло је прекида на два места, а 2014. године прекида на четири места).

Поплавни талас реке Љиг може досезати од 650-1380 m у насељеном месту Моравци, до 1050 m у насељеном месту Липље и до 500 m на ушћу у реку Колубару. Бујичне плавне зоне су у приобаљу бујичних водотова.

Река Качер код високог нивоа вода угрожава градско насеље Белановицу и насељена места Пољанице, Ивановце и Бранчић.

Река Драгобиљ плави целим својим током од насељеног места Угриновци до ушћа у реку Љиг код кадилучког моста. На овом делу је угрожено више домаћинстава у насељеним местима Штавица, Дићи и Гукош, где велике поплаве оштећују и више мостова и речних прелаза.

Слични проблеми су и на рекама Марици, Козељици, Драгобиљици, Јошеви, Кацапи и Славковачкој реци, где су поплавно угрожени и локални путеви и мостови.

Потоци Јошева, Кацапа, Поповац, Берисава код обилних кишних падавина плаве површине пољопривредног земљишта изазивајући истовремено и штету на локалним путевима и објектима у оквиру истих путева.

Градско подручје Љига угрожавају и улични канали који су мале пропусне моћи, па услед обилних киша долази до изливања воде и плављење око 150 дворишта и стамбених објекат, а на улицама остају велике количине наноса и муља.

Велике поплаве које су се десиле 1965, 1967, 1969, 1970, 2005, 2011, 2014, 2016 и 2018. године потврдиле су потребу за тражењем ефикаснијих решења у заштити од поплава.

Пожари на отвореном, шумски пожари

На територији општине Љиг шуме се простиру на 7881 ha. Високе шуме заузимају око 65% површина под шумама, ниске 30%, а осталих 5% чине жбунови и различите дрвенасте биљке. Очуваност шума је повољна, јер мали проценат отпада на деградиране шуме и шикаре. Листопадне шуме су заступљене на 7779 ha а четинари 102 ha.

Шумске површине у државном власништву припадају газдинској јединици „Рајац--Пештан", којим газдује ЈП „Србијашуме" преко шумског газдинства „Борања" Лозница, шумска управа „Ваљево".

Највећи део шумских површина припада зони мање угрожености од пожара, V и IV степен угрожености од пожара (87%).

Највећи ризик од шумских пожара је у летњим месецима, у дужим периодима екстремно високих температура, без падавина. Посебна опасност су пожари шумских комплекса у брдско-планинским деловима на неприступачним теренима, на великим удаљеностима од водозавхвата. Ризик од брзог ширења пожара представља и могућа појава ветра. Овакви пожари осим велике материјалне штете на вегетацији условљавају и појаву ерозивног земљишта, померање или привремени нестанак појединих животињских врста, ремећење еколошке и климатске равнотеже.

Организација простора од интереса за одбрану земље

На подручју општине Љиг нема објеката специјалне намене, али се мањим делом пружају зоне заштите око перспективних комплекса.

5.2. Концепт просторног развоја Општине Љиг

Просторним планом се обезбеђују планска решења просторног развоја општине Љиг која подразумевају предузимање мера и активности у циљу рационалног коришћења земљишта и осталих природних ресурса, заштите и промоције вредности предела кроз интеграцију природних вредности и културних добара, привредни развој и формирање интегрисане туристичке понуде, социо-демографску ревитализацију становништва, унапређење инфраструктурне опремљености, доступности и квалитета јавних служби.

Кључни елементи концепције просторног развоја и полазишта за планска решења Просторног плана који ће највише утицати на позитивне развојне ефекте у Општини Љиг биће:

- У погледу развоја пољопривреде то су очување површина и квалитета пољопривредног земљишта, ради повећања економске ефикасности коришћења земљишних ресурса и побољшања услуга руралних подручја.
- Наставиће се даља експлоатација минералних сировина уз поштравање мера заштите животне средине.
- Простори за нове привредне зоне формираће се на подручју насеља Моравци, Бранчић, Липље, Цветановац, Јајчић и Латковић, у зонама уз ДП ИБ 22 и ДП ПБ 361 у насељу;
- Доступност услугама и сервисима у циљу подизања квалитета живота грађана, оствариће се разрадом концепта локалне руралне интеграције заснованог на формирању услужних центара или сервисних станица, као пунктова на саобраћајно доступним локацијама у руралним подручјима која су уједно и чворишта приступних путева ка селима и засеоцима.
- У области заштите природних добара, односно заштићеног подручја Предео изузетних одлика „Рајац“ и других природних добара, у Просторном плану ће се применити прописане мере заштите, уз неопходно усаглашавање других активности са овим мерама.
- Ефекат планирања у области заштите непокретних културних добара очекује се у смислу организовања заштите и презентације непокретног културног наслеђа, укључивањем културно-историјских садржаја у туристичку понуду, имајући у виду да је очување наслеђених вредности велико богатство и потенцијал за будући развој овог подручја.

- У погледу развоја туризма дефинисаће се међусобно умрежени туристичко-рекреативни локалитети, капацитети, понуде и производи, приоритетно у зонама Рајац са Славковицом и Ба, Љиг са бањом и Белановица, уз очување вредности и идентитета предела..
- Унапредиће се енергетска безбедност Општине изградњом планираних далековаода преносне и дистрибутивне мреже, гасификација општине и коришћење обновљивих извора енергије првенствено изградњом соларних електрана.
- У домену водоснабдевања унапредиће се квалитет и безбедност успостављањем зона заштите изворишта водоснабдевања, а недостајуће количине ће се обезбеђивати из планираног регионалног Колубарског система снабдевања водом чија се реализација очекује. Потребна је и хитна реконструкција разводне мреже и изградња резервоара I висинске зоне на к.п. 664/13 КО Љиг.
- Приоритети су и реконструкција и доградња канализационе мреже, као и изградња главног колектора са црпном станицом којим ће се отпадне воде транспортовати до будућег ППОВ планираног капацитета 5000 ЕС. Планирана локација за ППОВ је на кп 1576/3 и 1575 КО Цветановац, док се почетак главног колектора и главна фекална црпна станица планира на кп 31701/21 КО Љиг. По једно ППОВ планирано је у Белановици и на Рајцу.

Нацртом Просторног плана са уређајним основама биће одређене смернице за развој делатности и намену површина, на основу доступних података о постојећој намени односно коришћењу земљишта, и планских решења у области заштите и уређења простора и коришћења и развоја служби, делатности и инфраструктурних система.

Уређајне основе обухватају читаве територије свих села општине Љиг, изузев делова који ће се разрађивати кроз проширење обухвата грађевинских подручја, односно урбанистичких планова за насеља Љиг и Белановицу. Садрже поделу подручја на зоне у односу на њихове намене, приказ површина јавне намене, инфраструктурне мреже и објекте, као и одређење компатибилних садржаја и врста објеката по планираним претежним наменама.

Просторним планом ће се обезбедити планска решења просторног развоја општине Љиг која подразумевају предузимање мера и активности у циљу рационалног коришћења земљишта и осталих природних ресурса, заштите и промоције природних вредности и културних добара, привредни развој и формирање интегрисане туристичке понуде, социо-демографску ревитализацију становништва, унапређење инфраструктурне опремљености, доступности и квалитета јавних служби.

II. ПЛАНСКИ ДЕО

1. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

1.1. Опис и одређење намена простора

За потребе планског описа намене простора коришћени су расположиви просторни подаци Републичког геодетског завода и то пре свега слој карте основног земљишног покривача (2014. године), подаци катастра непокретности и ажурни дигитални ортофото (ДОФ).

Извршена је одговарајућа генерализација података на следећи начин:

1. Претежно пољопривредно земљиште обухвата податке о класама „пољопривредно земљиште“ и „травнате површине“.
2. Шуме и шумско земљиште обухватају класе „жбуње“, „листопадне шуме“, „мешовите шуме“ и „зимзелене шуме“.
3. Водотоци и водно земљиште обухватају „влажна земљишта“ и „водене површине“.
4. Изграђене и друге површине у функцији становања и привреде и коридора путева садрже: „вештачке површине“ и „гола земљишта“, затим површине под објектима на утврђених на основу ДОФ, коридоре путева на основу података Референтног система мреже државних путева Републике Србије, катастарских података и стања на терену, укључујући и све парцеле планиране за проширење грађевинских подручја села, планиране објекте и коридоре инфраструктурних система и објекте јавне и друге намене.

У структури намене простора (Табела 3.) доминирају шуме и шумско земљиште на око 135,8 km² (48,6%), затим пољопривредно земљиште на око 105,4 km² (37,8%), изграђене површине насеља са коридорима путева (укључујући и изграђено земљиште на претежно пољопривредним површинама) на око 35,7 km² (12,8%) и водно земљиште на око 2,4 km² (0,8%).

Пропозицијама овог плана, што је детаљније утврђено у поглављу II, део 2. „Пропозиције просторног развоја“, одељци 2.1. „Правила уређења“ и 2.2. „Правила грађења“, дозвољена је промена намене пољопривредног земљишта искључиво у стамбеним, централним, мешовитим зонама и зонама посебних функција и претежних намена. Изградња на пољопривредном земљишту у пољопривредно-шумским зонама ограничена је само на случајеве утврђене Законом о пољопривредном земљишту и Законом о накнадама за коришћење јавних добара („Службени гласник РС“, бр. 95/2018 и 49/2019).

Пренамена шумског земљишта обраслог шумом није дозвољена, а грађење је ограничено само на објекте прописане Законом о шумама („Службени гласник РС“, бр. 30/2010, 93/2012, 89/2015 и 95/2018 - др. закон) и Законом о накнадама за коришћење јавних добара.

Изузетно, објекти који имају правоснажно решење о озакоњењу, легализацији или издату грађевинску дозволу, стичу право на промену намене земљишта под објектом, иако су ван стамбених, централних, мешовитих зона и зона посебних функција и претежних намена утврђених уређајним основама.

Није дозвољена градња објеката намењених трајном задржавању људи на водном земљишту у непосредној близини водотока и то на удаљености од 5 m од линије уреза воде.

Изграђене површине постојећих насеља и њихово планирано проширење утврђују се уређајним основама, дефинисањем стамбених, централних, мешовитих зона и зона посебних функција и претежних намена (туристичке зоне, зоне рударских активности и др.) и по потреби разрађују урбанистичким плановима или урбанистичким пројектима, у складу са смерницама за спровођење.

Површине у обухвату важећег ПГР насеља Љиг и ГУП насеља Белановица нису предмет посебне разраде у овом Просторном плану, али су планом дате смернице које је потребно применити приликом израде нових урбанистичких планова за ова насеља.

Коридори путева утврђени су на основу катастарског стања и фактичког стања на терену. На основу Закона о планирању и изградњи, реконструкција, санација и адаптација јавних саобраћајних и других јавних површина у регулацији постојеће саобраћајнице врши се у складу са фактичким стањем на терену. Промена регулације може се извршити на основу урбанистичког пројекта за потребе утврђивања јавног интереса и пројекта парцелације/препарцелације, уколико се имовинско правни односи могу решити без експропријације.

Табела 3. Структура намене простора по катастарским општинама и насељима.

Катастарска општина / насеље	ПРЕТЕЖНА НАМЕНА ПОВРШИНА					Укупно
	Пољопривредно земљиште	Шуме и шумско земљиште	Водотоци и водно земљиште	Изграђене и друге површине у функцији становања и привреде	Коридори путева	
Ба	404,53	1480,15	6,90	206,04	55,22	2152,84
Бабајић	349,76	348,67	3,81	109,96	33,21	845,41
Белановица	6,75	4,61	0,40	18,26		30,02
Бошњановић	310,44	181,88	3,34	106,57	21,40	623,63
Бранчић	332,90	254,04	6,72	126,63	47,74	768,03
Велишевац	305,41	244,52	5,80	138,17	22,60	716,50
Гукош	184,72	376,83	15,15	77,23	28,49	682,42
Дићи	147,84	239,88	7,26	49,74	48,37	493,09
Доњи Бањани	140,32	337,73	10,61	67,79	37,44	593,89
Живковци	701,54	988,32	15,75	75,29	38,77	1819,67
Ивановци	495,68	306,93	8,45	43,32	20,21	874,59
Јајчић	445,17	157,47	2,66	121,01	20,95	747,26
Кадина Лука	297,92	790,13	15,93	69,86	18,42	1192,26
Калањевци	874,36	939,44	18,76	115,09	31,57	1979,21
Козељ	578,57	1216,42	18,17	37,48	24,90	1875,54
Лалинци	239,73	564,61	7,21	105,52	47,37	964,44
Латковић	374,31	99,98	4,10	149,83	41,69	669,91
Липље	474,35	276,02	6,72	129,72	28,94	915,75
Љиг	203,54	176,94	17,00	144,13		541,61
Милавац	8,72	26,78	0,00	15,04	3,43	53,97
Моравци	490,60	189,60	10,19	145,04	36,47	871,90
Палежница	195,24	628,53	9,81	66,38	12,84	912,80
Пољанице	644,93	433,35	9,68	50,93	20,72	1159,61
Славковица	670,55	1356,68	5,56	298,93	57,48	2389,20
Цветановац	438,63	294,72	3,66	141,27	64,74	943,02
Штавица	380,66	845,96	10,49	38,78	31,37	1307,26
Шутци	844,25	814,91	13,28	100,89	31,74	1805,07
Укупно	10544,84	13580,16	237,41	2740,42	826,08	27928,91
	37,3	48,6	0,8	9,8	2,9	

1.2. Заштита, уређење, коришћење и развој природних система и ресурса

1.2.1 Пољопривредно земљиште

Према критеријуму преовлађујуће надморске висине на нивоу КО, који су местимично кориговани нагибом терена и бонитетом земљишта на подручју Општине су издвојена три основна пољопривредно-рурална рејона:

- 1) Равничарско-долински/сточарско-ратарски рејон обухвата терене до 200 m н.в. на којима су лоцирана најквалитетнија земљишта без већих ограничења за развој пољопривреде у систему конвенционалне производње кориговане поштовањем стандарда квалитета животне средине, заштите здравља људи, животиња и биљака, добробити животиња и заштите пољопривредног земљишта, уз местимично искоришћавање локалних агроеколошких погодности за развој органске или интегралне производње хране и пића високе биолошке вредности. Укупна пољопривредна површина обухвата КО Цветановац, КО Јајчић, КО Латковић, КО Липље и КО Љиг и износи око 1.857 ha, од чега су оранице 1.210 ha (65%), воћњаци 114 ha (6%), ливаде и пашњаци 482 ha (26%) и 51 ha (3%) остало земљиште.
- 2) Брежуљкасти/сточарско-воћарско-ратарски рејон – обухвата највеће површине и простире се средишњим делом територије Општине, углавном, на теренима до 500 m н.в., на којима су најзаступљенија земљишта IV бонитетне класе, граничне за ратарење. Обухвата следеће КО: Бабајић, Белановица, Бошњановић, Бранчић, Дићи, Д. Бањани, Гукош, Живковци, Ивановци, Кадина Лука, Калањевци, Козељ, Лалинци, Моравци, Палежница, Пољанице, Велишевац, Штавица и Шутци. Укупна пољопривредна површина износи 9.725 ha од чега оранице заузимају 4.678 ha (48%), воћњаци 827 ha (8,5%), ливаде и пашњаци 4.065 ha (42%), остало земљиште 154 ha (2%). Главна развојна ограничења проистичу из уситњеног земљишног поседа у неповољним педолошким условима.
- 3) Брдски/сточарско-воћарски рејон има варијабилну доњу границу у висинском појасу изнад 400-500m. Обухвата КО Ба и КО Славковица. Овај рејон се одликује високом заступљеношћу шумско-травне вегетације и повољним условима за производњу воћа и лековитог биља. У бонитетној структури апсолутно преовлађују земљишта V и виших класа, непогодна за обраду. Укупна пољопривредна површина износи 1.814 ha, од чега на оранице отпада 576 ha (32%), воћњаке 131 ha (7%), на ливаде и пашњаке 1.094 ha (60%).

Плански приоритети су развоја пољопривреде су:

1. Повећање продуктивности примарне пољопривредне производње, промовисањем технолошког прогреса и оптимизирањем односа између земљишта, материјалних улагања и људског рада;
2. Интензивирање сточарске производње, уз истовремено вођење рачуна о тзв. тачкастим загађењима од прекомерне концентрације стоке, као и промовисањем других мера и активности које су условљене захтевима за хармонизацију домаћих прописа и праксе са стандардима ЕУ;
3. Подршком подизању одговарајућих прерађивачких капацитета; изградња савремених система за наводњавање;
4. Повећање локалне запослености, обезбеђењем подршке млађем или мигрантском предузетничко оријентисаном становништву, како за укрупњавање и развој пољопривредне производње, тако и за покретање других производних и услужних делатности на селу;
5. Појачана стручна помоћ, посебно у погледу примене метода интегралне заштите и прихрањивања биљака;
6. Подршка младим пољопривредницима у преузимању старачких газдинстава;
7. Обнова пашњачког сточарења;
8. Подизање, односно ревитализација мањих засада бобичастог и другог воћа;
9. Примена конзервационих метода обраде земљишта (плодоред, увођење заштитних усева у постојеће плодореде, редуковано орање, малчирање, угаровање, пошумљавање или затрављивање маргиналних ораничних површина, одржавање ливада и пашњака;

10. Побољшање нивоа техничке опремљености породичних газдинстава;
11. Субвенционисање газдинстава која су суочена с тежим природним, инфраструктурним и другим условима за одржавање пољопривредног земљишта у његовој намени;
12. Промовисање система органске производње, посебно овчијег, крављег меса и млека, и пилећег меса, јајаи њихових прерађевина.

У развојном погледу, приоритетно је повезивање пољопривредних газдинстава и других актера руралне економије ради обезбеђења задовољавајућих доходака и приноса на средства уложена у развој пољопривредно-прехрамбене производње и друге економске активности на селу.

У пољопривредној производњи треба, подржавати оснивање комерцијалних воћњака и сточних фарми, уз технолошко иновирање традиционалних поступака у преради, сходно обичајима села и краја, у спрези с развојем сеоског туризма. Производњу треба подстицати контролом плодности земљишта и стручном обуком пољопривредног становништва. Посебну подршку треба обезбедити континуирању производње у систему традиционалне пољопривреде, који доприноси биолошкој заштити од болести и штеточина, погодује опстанку и развоју организама који подржавају производњу биомасе и повећавање садржаја органских материја у земљишту, условљава очувању агробиодиверзитета и аутентичног лика руралних предела, производећи тиме изузетно значајне користи за друштво у целини. Местимично је потребно појачано субвенционисање газдинстава која су суочена са тежим природним, инфраструктурним и другим условима.

Апсолутни приоритет има обезбеђивање услова за диверзификацију економских активности на селу, у првом реду, активирањем локалних потенцијала за развој сеоског туризма, као и других комплементарних делатности. То подразумева и подршку развоју саобраћајне мреже, информатичке и друге инфраструктуре, која је неопходан услов за опстанак и развој породичних газдинстава.

Унапређење пољопривредне производње оствариће се и кроз следеће пројекте:

- Систематска контрола и поправка плодности земљишта,
- Наставак рејонизације општине Љиг на основу израде педолошке карте општине (посебно воћарске производње),
- Формирање прогнозно-извештајне службе и
- Израда каталога за инвеститоре.

Неопходна је подршка пољопривредницима кроз следеће сегменте: програм унапређења производње, подршка удруживању, информисање, стручно усавршавање, подстицаји и промоција.

1.2.2. Шуме и шумско земљиште

Приоритетне газдинске мере у односу на затечено стање шума у ГЈ „Рајац-Пештан“ у погледу унапређивања затеченог стања састојина су:

1. У наменској целини 10-шума производне намене основни проблеми газдовања везани су за: очување природног потенцијала станишта посебно квалитетних букових, китњакових и сладуново церових састојина, како чистих тако и мешовитих; конверзију и реконструкцију изданаčkih шума у високи узгојни облик динамиком која неће угрозити затечени ниво стабилности дела комплекса у коме се ове шуме и конкретне састојине налазе и при том у зависности од расположивих материјалних средстава за покривање реалних трошкова везаних за извођење ових радова; конверзија разређених биоeколошки лабилних високих шума у састојине густог склопа; попуњавање дела површине разређених високих шума ради увећања њихове биоeколошке стабилности; и пошумљавање шумског земљишта врстама сагласно станишном потенцијалу.
2. У наменској целини 26 - заштитне шуме земљишта за: конверзију разређених и девастираних високих шума у састојине густог склопа, високог степена стабилности и производности; конверзију и реконструкцију изданаčkih шума у високи узгојни облик

динамиком која неће угрозити затечени ниво стабилности ових шумских екосистема; директну конверзију шикара у стабилне високо продуктивне састојине.

- У наменској целини 81 - природним предеоним целинама- основни проблеми газдовања везани су за: очување стабилности, виталности и самообновљивости у састојинама високог узгојног облика динамиком која неће угрозити затечени ниво стабилности дела комплекса у коме се ове састојине налазе; конверзија разређених биоеколошки лабилних високих шума у састојине густог склопа; попуњавање дела површине разређених високих шума ради увећања њихове биоеколошке стабилности; супституција (на делу површине) унешених врста аутохтоним.

Унапређивање затеченог стања шума и постепено приближавање степена шумовитости функционалном оптимуму обезбедиће се и интензивирањем радова на подизању нових шума:

- Пошумљавањем у циљу смањења негативног утицаја клизишта и ерозије на око 150 ha.
- Подизањем заштитне шуме аутопута на површини од 15 ha.
- Имисионе заштитне шуме у односу на каменоломе на површини од 15 ha.
- Увећање степена шумовитости у зони изворишта у селу Ба, на површини од 8 ha.
- Подизање рекреативних шума и шума око средњовековних културно историјских објеката на површини од 5 ha.
- Генерално повећање шумовитости за 201 ha у циљу побољшања услова за заштиту биоразноврсности на локалном нивоу.

1.2.3. Воде

На територији општине Љиг Просторним планом прописују се мере заштите вода посебно оних намењених водоснабдевању, затим мере заштите водног земљишта, као и мере заштите од вода (дате су у делу 1.7.5. Смањење ризика од катастрофа и управљање у ванредним ситуацијама)

За постојећа карстна изворишта водоснабдевања „Врело“ и „Совљак“, и друга локална изворишта, до израде елабората о зонама санитарне заштите и доношења решења о њиховом успостављању дефинишу се следеће планске мере, у складу са Правилником о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања („Службени гласник РС”, број 92/08):

- Режим строге санитарне заштите у зони непосредне санитарне заштите (зона I), то јест у појасу ширине 10 m око водозахватног објекта – забрањена је изградња објеката који нису у функцији водопривреде, а дозвољен је само сенокос;
- Режим санитарне заштите за ужу зону санитарне заштите изворишта (зона II), то јест за појас ширине 500 m око водозахватног објекта – забрањена је изградња нових објеката који нису у функцији водопривреде. Изградња нових саобраћајница ограничава се на категорију општинских јавних, пољских и шумских путева. Дуж свих постојећих и планираних путева обавезна је изградња инфраструктуре (бетонске риголе) за прикупљање атмосферских вода са сепараторима нафтних деривата, од стране управљача пута. У овој зони забрањена је употреба агрохемикалија, течног и чврстог стајњака. Задржавају се постојећи стамбени и економски објекти домаћинства под условом да власници обезбеде санитарно безбедно прикупљање и пречишћавање свих отпадних вода, док изградња нових објеката није дозвољена
- Режим плански контролисане изградње и коришћења простора, који обезбеђује заштиту квалитета вода и здравствену исправност воде изворишта, за ширу зону санитарне заштите изворишта (зона III) – са контролисаном изградњом и коришћењем простора, под условом санитарног безбедног прикупљања и пречишћавања отпадних вода. У овој зони забрањено је неконтролисано депоновање комуналног и другог отпада, лоцирање и уређење депонија чврстог отпада, депоновање, складиштење и транспорт опасних материја и материја које се не смеју директно или индиректно уносити у воде. Није дозвољено грађење производних погона и других објеката, као ни обављање рударских и других радова чије отпадне воде

садрже загађујуће материје или на било који начин угрожавају квалитет и режим површинских и подземних вода. На том простору се могу реализовати мали индустријски (прерађивачки) погони, са „чистим” технологијама које немају чврсте или течне отпадне и опасне материје. Отпадне воде постојећих објеката, производних процеса, рударских и других радова морају се пречистити до прописане класе квалитета пре испуштања у реципијент.

4. Зона I водозавхвата у отвореном водотоку обухвата акваторију и територију око водозавхатног објекта, који се на обали штити оградом којом се спречава неконтролисан приступ људи и животиња. Зона I се узводно простире најмање 100 m, обострано бочно у односу на ток воде по 30 m и низводно 20 m.

Успостављају се обострани појаси заштите главних цевовода водоснабдевања ширине по 2,5 m од спољне ивице цеви са режимом забране изградње објеката, одвијања и развоја активности које могу да загаде земљиште и/или угрозе безбедност и одржавање цевовода.

Успоставља се заштитни појас ширине 10 m (приобално земљиште) дуж обала нерегулисаних корита водотока у коме је забрањена изградња нових објеката.

У плавним зонама река утврђује се режим забране изградње објеката, као и, реконструкција и доградња постојећих објеката и изградње нових привредних, стамбених и других објеката.

1.2.4. Геолошки ресурси

Експлоатација минералних сировина представљаће и даље активност на подручју општине Љиг. У наредном периоду финализоваће се активности на истражним радовима, израда студијске и техничке документације (елабората о ресурсима и резервама и др.).

За нове зоне експлоатације ће се након овере резерви лежишта и добијање експлоатационог права дефинисати њихов просторни обухват плановима детаљне регулације којима се обезбеђује изградња производних и пратећих објеката и интерне инфраструктуре.

За све рударске активности мора се пажљиво проценити утицај на животну средину, а потом и успоставити мониторинг животне средине.

За површине које нису у експлоатације неопходно је спровести рекултивацију.

1.3. Просторни развој, дистрибуција становништва и мрежа насеља и јавних служби

1.3.1. Становништво

За потребе израде Просторног плана Републике Србије 2021-2035, у оквиру демографске студије, одређен је и демографски статус сваког насеља на територији Републике Србије. Према наведеној студији, само једно насеље општине Љиг има имиграциони статус, а то је насеље Љиг, које је према демографском типу сврстано у насеља са повољним демографским ресурсима. Сва преостала насеља општине имају емиграциони статус, међу којима се издвајају три типа: демографски стабилна насеља (Јајчић, Дићи и Милавац), насеља са slabим демографским ресурсима (Бранчић, Латковић, Бабајић, Велишевац, Козељ, Белановица и Штавица) и насеља са изразито неповољним демографским условима (Калањевци, Пољанице, Липље, Цветановац, Ивановци, Славковица, Гукош, Лалинац, Палежница, Доњи Бањани, Моравци, Шутци, Бошњановић, Ба, Кадина Лука и Живковци).

Према проценама Републичког завода за статистику, пројектован број становника општине Љиг за 2041. годину износиће 9210 становника са средњом варијантом миграционог салда, односно 9635 становника са нултом варијантом миграционог салда, односно укупан број становника биће смањен између 24% и 27%. Сагледавајући дугорочне демографске

тенденције (депопулацију, демографско старење, емиграцију, недостатак висококвалификоване радне снаге, раст броја самачких и двочланих домаћинстава), велики број насеља општине Љиг прети да постане демографски неодржив. То се пре свега односи на насеља у којима је број становника преполовљен у односу на првобитни: Живковци, Лалинци, Штавица, Дићи, Доњи Бањани, Ивановци, Липље, Палежница, Славковица, Пољанице, Белановица, Козељ, Ба, Кадина Лука, Калањевци и Шутци.

Очекује се да ће актуелни демографски процеси у значајној мери наставити да нарушавају и старосну структуру становништва, са настављањем тренда демографског старења. Посебно критична ситуација очекује се на територији сеоских (осталих) насеља.

Број домаћинстава у складу са тенденцијама пада броја становника и негативног природног прираштаја наставиће да опада, упоредо са наставком тренда раста броја самачких и двочланих домаћинстава.

Имајући у виду изразито неповољну ситуацију, по питању демографског статуса насеља, даљи развој општине Љиг није могуће заснивати на аутохтоном становништву и становништву непосредног окружења. Побољшан саобраћајни положај Љига и близина Београдског метрополског подручја, који су остварени изградњом аутопута, представљају главне предуслове развоја усмереног ка формирању викенд насеља која би довела до раста сезонског становништва.

1.3.2. Однос градских и сеоских насеља и функционално повезивање насеља и центара

Улога Љига у систему насеља Републике Србије, према Нацрту Просторног плана Републике Србије 2021-2035, је да он представља урбани центар у руралног подручја. Овакви центри морају се прилагодити сезонским осцилацијама броја корисника простора са оријентацијом производа и услуга ка ресурсима руралног окружења, развојем туристичког потенцијала и висококвалитетне животне средине.

Развој мреже насеља засниваће се на јачању веза са важнијим центрима у окружењу. Он ће у великој мери зависити од просторно-функцијских веза и односа непосредног окружења општине, али и ширег регионалног окружења.

Међу најзначајнијим перспективама даљег развоја истиче се јачање веза са Београдским метрополским подручјем, захваљујући близини и знатно побољшаном саобраћајном положају (пролазак државних путева IА реда бр. 5 и IБ реда бр. 22 кроз територију општине). Наведеним путним правцима Љиг остварује везе и са регионалним и локалним центрима у окружењу (Ваљево и Горњи Милановац).

У развоју мреже насеља предвиђена је хијерархијска структура према којој Љиг представља локални општински центар, а остала насеља припадају групи примарних сеоских насеља. Захваљујући административно-управној, образовној и здравственој функцији, Љиг ће остваривати своју улогу локалног центра коме гравитира већи део насеља општине.

1.3.3. Организација јавних служби

Развој јавних служби на територији општине био је у директној корелацији са негативним демографским процесима који су се одвијали на њеној територији. Данас, ниједан од примарних центара нема развијену јавно-социјалну инфраструктуру. Будући развој јавно-социјалне инфраструктуре на територији сеоских насеља требало би да се заснива на броју корисника простора, насупрот броју становника. С тим у вези требало би организовати јавне службе у складу са сезонским осцилацијама броја корисника простора. То би било могуће формирањем услужних или сервисних станица. Оне представљају пунктове на саобраћајно доступним локацијама у руралним окружењима, која су уједно и чворишта приступних путева ка селима и засеоцима. На тај начин омогућује се већа гравитација корисника услуга, а услуге су доступне и транзитном становништву. Погодне локације, поред места укрштања путева, могу бити и постојећа чворишна места попут: продавница, угоститељских објеката,

некадашњих задруга, откупних станица и др. Услуге које пружају наведене сервисне станице могу бити различите и прилагођене осцилацијима броја корисника простора, односно формиране тако да се задовоље и потребе сезонског становништва.

1.4. Просторни развој и дистрибуција привредних делатности

Привредни развој Општине Љиг пратиће опште економске трендове у ширем регионалном окружењу (Београд, Ваљево, Горњи Милановац, Чачак) и у Републици Србији уопште.

За привредни развој Општине Љиг од примарног значаја је искоришћење повољног транзитног саобраћајног положаја након реализације аутопута „Милош Велики“. У том смислу неопходно је остваривање планских пропозиција у домену активације неколико планираних локација у насељима у непосредном окружењу аутопута. Поред изграђене саобраћајне мреже повећању атрактивности Општине за инвестирање у привредне активности доприносе и постојећи електроенергетски капацитети као и планиране активност на унапређењу електронских комуникација, водоснабдевања и третмана отпадних вода, као и гасификација.

Такође повољан саобраћајни положај имаће значајан утицај на преусмеравање тока дневне миграције, па се са лоцирањем нових привредних капацитета може очекивати и привлачење радника из општина непосредног окружења. Смернице за уређење и грађења ових зона дати су у делу II Плански део, 2. Пропозиције просторног развоја.

Пољопривреда ће остати једна од главних привредних активности за највећи део становништва, с тим да су неопходне реализације бројних активности којима би се улога овог сектора у привредном развоју подигао на ниво који одговара њеном потенцијалу. Те активности су првенствено у домену организације производње, откупа и пласмана производа, као и других видова подршке пољопривредним произвођачима, с тим што је неопходна и ревалоризација пољопривредног земљишта Општине израдом педолошке карте.

Неопходно је да се туризам позиционира као један од главних привредних активности општине с обзиром на неактивирани потенцијал Бање, Рајца и аутопута, а затим и укупног руралног залеђа Општине.

Поред просторних услова коју су обезбеђени овим просторним планом, неопходне су бројне активности у домену организације и системске подршке привредном развоју доношењем других планских, програмских и других докумената. Поред механизма подршке из своје надлежности, општина Љиг треба да максимално искористи све мере подршка које обезбеђује Република Србија и регионалне асоцијације, али и међународне институције.

1.5. Просторни развој туризма, организација и уређење туристичких и рекреативних простора

За развој садржаја туристичке понуде на подручју општине Љиг неопходне су планске поставке као што су:

1. Развој туризма који тежи високом квалитету, повећањем стандарда и капацитета основног туристичког смештаја (хотела и апартмана), унапређењем и развојем целогодишње туристичко-рекреативне понуде у простору, у складу са међународним стандардима и трендовима у европском бањском (лечилишном/здравственом) туризму и угоститељству;
2. Интензивирање развоја пратећих видова туризма као што су рурални, спортско-рекреативни (на излетничким и планинарским итинерерима и др.), манифестациони, еколошки, пословни, ловни, етнолошки и транзитни уз њихову функцијску интеграцију са туристичком понудом Рајца и зона здравственог туризма поред извора лековитих вода;
3. Очување, унапређење, презентација и афирмисање предеоних вредности као конгломерата природног и културног наслеђа;

4. Развој туризма комплементарних делатности, посебно у производњи еко-хране, аутентичних етно-производа, традиционалних заната и др.

На подручју општине Љиг, садржаји туризма, рекреације и спорта биће зонирани и организовани кроз функционално интегрисане предеоне целине. У функционално интегрисаним предеоним целинама-зонама Садржаји туристичке понуде у простору обухватиће туристичка места, комплексе и пунктове, као и објекте у склопу посебне туристичке инфраструктуре (излетничке и планинарске стазе, спортски терени и др.).

Полазећи од анализе природних потенцијала (географски положај, природни услови, предеоне карактеристике) и антропогених туристичких потенцијала (могућности смештаја, угоститељски капацитети, културно-историјско наслеђе, амбијенталне вредности насеља са традиционалним начином изградње и уређења простора и др.), као и основних туристичких тачака и коридора који омогућавају контакт са природним и предеоним целинама и насељима, издвојене су три предеоне целине/зоне које, према одликама и међусобном прожимању, представљају сегменте специфичне туристичке понуде у простору општине, и то:

Зона бањског туризма – као најзначајнија целина за развој целогодишњег здравственог, одморишног, рекреативног, културно-манifestационог и конгресног туризма, која обухвата и Љиг и насеља Ба, Славковица, Моравци, Калањевци. Утврђен је природни лековити фактор извора у поменутих насељима поред Љига. За коришћење лековите воде у Славковици постоји и експлоатационо право на два извора. Она по хемијском саставу је веома квалитетна за лечење шећерне болести. У селу Ба постоји чесма са самоизливом лековите воде коју за пиће користе становници из Љига и околине, а погодна је за бубрежне болеснике. Међутим, нису сви ови извори довољно балнеолошки истражени. У селу Калањевци постоји извор лековите воде који се у литератури помиње као алкално-земни кисељак. У селу Моравци је направљена плића бушотина из које истиче вода која мирисом подсећа на сумповиту, али треба урадити хемијску анализу. Треба размотрити могућност да се на овим локацијама формирају мањи бањски центри са мањим објектима за смештај или у сарадњи са објектима сеоског туризма.

Брдско-планинска зона Рајца – са атрактивним природним туристичким потенцијалима (укључујући Крстића брдо, Радивојевића предео, Смиљанићи, Бобија и др.), представља ширу зону одмаралишног и рекреативног туризма. Од извора издвајају се Источник, Миланов извор, Велики и Мали Јовановац . На Рајцу се налази предео изузетних одлика који је у другој категорији заштите (од регионалног, односно великог значаја). У обухвату ПИО планиран је развој бројних спортско-рекреативних и туристичких активности: параглајдинг, спелеологија, спортски кампови, оријентиринг, бициклизам, пешачење/планинарење и сл. без коришћења моторних возила, осим у појединачним случајевима и без изградње туристичких смештајних капацитет аосим у постојећим грађевинским подручјима.

Зона сеоског туризма - општина Љиг има изврсне услове за развој руралног туризма. Предност у односу на остала сеоска подручја, су бројне природне и антропогене туристичке вредности, насеља и обичаји. Природа, чист ваздух, традиционална трпеза, љубазни домаћини, али и богата историја овог краја са културно-историјским споменицима, могли би да привуку већи број туриста који се опредељују за одмор и рекреацију . Међутим, да би сеоски туризам био битан чинилац туристичке понуде општине Љиг, неопходно је инвестирати у путну инфраструктуру, туристичку сигнализацију, реконструкцију сеоских домаћинстава и газдинстава и обуку домаћина. У понуди сеоског туризма могли би се издвојити краћи одмори, излети, екотуризам у сеоском домаћинству и активни одмори.

Најзначајнији облици туризма на подручју Просторног плана биће:

- **Здравствени туризам** – општина Љиг има велики потенцијал с обзиром на Бању Љиг и Рајац као ваздушну бању. Сегмент здравственог туризма један је од најбрже растућих

сегмената туризма који на глобалном нивоу расте према стопи од 15 до 20 % годишње. Гости су индивидуални посетиоци оријентисани на лечење или спа и велнес третмане, па су за то потребне велике инвестиције.

- **Сеоски туризам** се заснива на принципу одрживости у еколошком, социјалном и економском смислу. Циљ је сачувати архитектуру и амбијент старих сеоских имања, обезбедити додатне приходе и унапредити социјални статус локалног становништва. Општина Љиг има изврсне услове за развој руралног туризма. Предност у односу на остала сеоска подручја, општина Љиг има с обзиром на то да се овде јављају бројне природне и антропогене туристичке вредности и занимљива насеља и обичаји. Међу сувенирима овде би се могли продавати кувари, лековито и зачинско биље, рукотворине и сл.
- **Одморишни туризам** – У ову категорију можемо сврстати и кратке одморе који су све заступљенији у оквиру туристичких путовања. У кратке одморе спадају продужени викенди, одмори у току празника, активни одмори и тематски одмори. Овај производ намењен је различитим платежним и демографским категоријама туриста. У сеоским насељима општине Љиг треба развијати рекреативни туризам и задовољавати потребу за забавом код категорије туриста ниже платежне моћи, младих и породица са децом. Активан одмор у зависности од годишњег доба треба да у летњем периоду подразумева пешачење, брање биља, оријентиринг, бициклизам, параглајдинг, а током зиме санкање. Ова насеља се годинама баве издавањем приватног смештаја у летњем периоду године. Краћи одмори се планирају за све платежне групе. Циљна група су како домаћи тако и инострани гости, али се инострани гости у већем броју могу очекивати са развојем саобраћајне инфраструктуре, смештајних капацитета и осталих елемената туристичке супраструктуре. За привлачење туриста требало би користити конвенционалне медије и интернет, посебно друштвене мреже. Смештајни капацитети, хотелски и у приватном сектору, требало би да повећавају квалитет и додатне садржаје, а самим тим и категорију. Поред хотела и приватног смештаја треба развијати и камп одморишта.
- Туристички производи **специјалних интереса** се заснивају на активностима у природи или доживљају културног наслеђа. Креирани су за све платежне групе у зависности од атрактивности, степена развијености и квалитета производа. У општини Љиг постоје услови за бициклизам, пешачење, камповање, голф, параглајдинг, проучавање пећина, али је код ових туристичких производа просечан боравак туриста кратак, а потрошња врло ниска. У свету се ови производи убрзано развијају и веома често су део других производа. Богатство природних и антропогенних туристичких вредности на територији општине Љиг представљају основу за врло квалитетан развој специјалних интересовања. У сам туристички производ када је у питању природа нису потребна велика улагања, али пратећа инфраструктура мора бити усклађена са природним окружењем. Обученост особља, водича и домаћина, уређеност простора, инфраструктуре и комуникација са гостима су код туристичког производа специјалних интересовања најважнији фактор успешности.
- **Параглајдинг** – на планини Рајац постоје повољна ваздушна струјања за бављење параглајдингом. Повољни ветрови често дувају из северозападног квадранта. Полетиште је опремљено надстрешницом, клупама и столовима чиме је простор постао комфорнији за коришћење, а само узлетиште је травнато, широко, дуго, са малим нагибом, погодно за почетнике, са стартом на 840 m и слетањем на 600 m надморске висине.
- **Планински туризам и рекреација** – у погледу климе на Рајцу у први план долази њена здравствено-рекреативна компонента која стимулативно делује и погодује лечењу болести плућа, дисајних путева, неуровегетативних поремећаја и опоравак, ревитализацију и јачање читавог организма. Културно- историјске вредности и мотиви: цркве и школа у селу Ба у којој је одржан Светосавски конгрес, туристичке манифестације, аутохтона јела и пића и активности као што су: спорт, пешачење, бициклизам, истраживање, лов, спелеологија.
- **Бициклистички туризам** - бициклистичка стаза Рајац-Дрина простира се на дужини од 140 km и води обронцима и врховима Рајца, Сувобора, Маљена, Повлена, Јабланика, Медведника, Бобије и Оровачких планина, на основу које је базирана бициклистичка рута

„Царство видика“. Ова стаза још увек није опремљена потпуном инфра- и супраструктуром потребном за развој циклотуризма, али се то очекује, с обзиром на то да су средства обезбеђена из Светске туристичке организације.

- На планском подручју постоји десет пешачких стаза, од којих већина покрива предео Рајца, а укупна дужина пешачких стаза је нешто мања од 170 km: 1. Рајац-Вијуља, дужине 8,1km, 2. Рајац, 9km; 3. Рајац-Добра вод, 9,3km; 4. Равна гора-Рајац, 10,7km; 5. Рајац-Црни врх-Добро брдо, 12,2km; 6. Планинарски дом-Рајац-Сувобор, 16,2km; 7. Рајац-Репино брдо, 16,3km; 8. Љиг – Рајац, 17,2km; 9. Острвица-Рајац, 25,5km; 10. Рајац-Ба-Бањани, 44,4km. Поред пута ових стаза, **Европски пешачки пут** – траса европског пешачког пута Е7 који води кроз Западну Србију прелази преко Сувобора и Рајца, што је веома велики потенцијал за развој туризма, с обзиром на то да се у Европи јавља око 5 милиона туриста који се баве овим видом туризма.
- **Кружне туристичке туре** – с обзиром на то да општина Љиг представља простор на контакту Западне Србије и Шумадије, могу се на њеној територији организовати тематске туре које би биле комплементарне са другим производима у окружењу, а те туре такође, могу бити снажна подршка другим туристичким производима попут одмора, етнотуризма и екотуризма, туризма специјалних интересовања и пословних путовања. Висока вредност туристичких мотива општине Љиг захтева висок квалитет и оригиналност, како у уређењу туристичких пунктова, тако и код сувенира, интерпретације и допунских садржаја попут гастрономије. Туре које би могле бити реализоване су: историјске туре, гастрономске туре, туре видиковаца на Рајцу, истраживачке туре итд.
- **Спортски туризам** – обухвата широк спектар активности од активног учешћа до пасивног посматрања. Припреме спортских екипа и спортских игара који се тренутно дешавају у општини Љиг и припреме ђачких спортских екипа требало би у будућности подићи на виши ниво, а садржаје прилагодити захтевима корисника. Треба развијати оне спортске туристичке производе који обухвата категорију посетилаца са већом платежном моћи, а чији је циљ активан одмор. За потребе спортског туризма већ постоје неки објекти.
- **Пословна туристичка путовања и образовни туризам** – су у сталном порасту. Пословна путовања генеришу високу ванпансионску потрошњу и захтевају висок квалитет смештаја и услуга. Образовни туризам се заснива на све већој потреби за целоживотним учењем, алтернативним видовима образовања и квалитетне наставне праксе за ученике и студенте. Општина Љиг би постала конкурентна дестинација ових видова туризма када би се реализовале активности попут едукативног центра - школе у природи и квалитативно унапредили сви сегменти производа од неопходне инфраструктуре (добрих телефонских линија, кабловског или ADSL интернета) до хотела, излета, сувенира, спортских, културних и забавних садржаја.
- **Манифестациони туризам** – Поред основног садржаја манифестације госте интересује и гастрономија, куповина, атракције и ноћни живот. Локална заједница има велику корист од добро организоване манифестације: запошљава становништво, гради инфраструктуру, подиже ниво туристичког места, привлачи инвеститоре. Манифестације као туристички производи су погодне да привуку посетиоце и у време ван сезоне. Свакако да сваку манифестацију треба добро профилисати, односно темом и садржајем је одвојити од сличних које се одвијају у истом периоду. Централна манифестација у општини Љиг је Косидба на Рајцу. Како би се овај туристички производ боље позиционирао и на националном и на интернационалном нивоу потребно је, редефинисати концепт, стратегију и циљеве. Слично је и са осталим манифестацијама у општини Љиг (Златна рајачка лисица, Меморијал Чика Душко Јовановић, Љишке културне вечери, Шумадијски вашари и Дан чистих планина на Рајцу). Манифестациони туризам општине Љиг може имати разне форме као што су: привредне, културне, уметничке, етнографске, верске, политичко-историјске, туристичко-пропагандне, спортске, забавне, научно-стручне, дечје и сл., али изостаје знатна подршка стручних лица, иако су економски критеријуми овог

вида туризма подржани Стратегијом развоја туризма Републике Србије за период 2016-2025.

- **Транзитни туризам** – намењен је путницима у транзиту, па је за овај вид туризма, на територији општине Љиг, потребно изградити угоститељске капацитете, одговарајућу сигнализацију, паркинге, уједначити цене услуга, додатне инфо-пунктове, пумпе, продавнице мешовите робе итд.

1.6. Просторни развој саобраћаја и инфраструктурних система

1.6.1. Саобраћајна инфраструктура

Конципирање развоја саобраћајне инфраструктуре засновано је на важећој планској документацији, стратешким пројектима и другој релевантној техничкој документацији, потенцијалима и ограничењима простора и потребама локалне заједнице.

Друмски саобраћај остаје једини вид саобраћаја на територији Општине. План развоја друмског саобраћаја је у складу са развојем саобраћајно-транспортног система суседних општина и Републике Србије. Предложеном мрежом саобраћајне инфраструктуре остварен је континуитет у протоку роба и људи унутар подручја, као и континуитет у транзитним везама са суседним општинама и регионима.

Основно концепцијско опредељење јесте саобраћајно отварање и повећање доступности подручја, у првом реду изградњом аутопута и квалитетним повезивањем са мрежом државних путева Републике Србије.

Реализацијом планираног аутопутског коридора остварују се квалитетније везе са регионалним и административним центрима у Републици, као и са Републиком Црном Гором.

Мрежу државних путева чиниће два државна пута I реда и осам државних путева II реда, преко којих ће се остваривати везе појединачних насеља са општинским центром, као и везе са регионалним центром и суседним општинским центрима и шире са територијом целе државе и окружења. Мрежу државних путева је потребно употпунити мрежом општинских путева, за коју је предвиђена реконструкција, модернизација и евентуално доградња појединих везних деоница. Развој мреже некатегорисаних путева биће у складу са развојем насеља и могућностима локалне заједнице, а биће дефинисана плановима нижег реда.

Већи степен приступачности, повећање капацитета, побољшање квалитета услуге путне мреже, а са тим и повећање безбедности одвијања саобраћаја, оствариће се:

1. Реализацијом недостајућих везних саобраћајница између аутопутског коридора Е-763 и мреже нижег ранга на територији Општине, комплетирање пратећих садржаја коридора ауто-пута и сл.;
2. Рехабилитацијом и реконструкцијом мреже државних путева;
3. Рехабилитацијом, реконструкцијом и изградњом деоница општинских путева; и
4. Побољшаним и појачаним одржавањем путне мреже.

Државни путеви

Окосницу путне мреже на територији општине представљаће деоница државног пута IA реда бр. А2, који је пуштен у саобраћај 2019. године. У складу са Уредбом о категоризацији државних путева („Службени гласник РС”, бр. 105/13, 119/13 и 93/15) и важећим Референтним системом мреже државних путева Републике Србије (ЈП Путеви Србије, март 2022.), мрежу државних путева на подручју Просторног Плана чине:

Табела 4. Државни путеви на подручју Просторног плана

Државни пут, број	Дужина у Плану, km	Број деонице државног пута, од чвора –ка чвору	Стационажа државног пута (улаз/излаз)
IA - A2	19,2	2007/2008 од чвора 203 Лајковац (km 55+075), ван граница плана, до чвора 204 Љиг (km 75+390) и део деонице 2009/2010 од чвора 204 Љиг ка чвору 205 Таково (km 101+603)	km 66+165/ km 85+460
IB - 22	21,2	02212, од чвора 2211 Дудовица (km 58+506), ван граница плана, до чвора 2212 Пољанице (km 67+306) целе деонице 02239, 02240, 02214, 02215 и део 02216 ка чвору 2216 Угриновци (km 87+335)	km 62+144/ km 83+367
IIA - 150	25,3	15004, од чвора 15001 Аранђеловац (Букуља) ван граница плана, до чвора Белановица (km 56+932) целе деонице 15005, 15006, 02239, 02240 (преклоп са IB – 22), 15007 и део 15008 ка чвору 15005 Мионица (Маљевић) (km 90+327)	km 53+836/ km 79+219
PB - 356	3,3	35601, од чвора 17503 Брежђе (km 0+000) ван граница плана до чвора 35601 Срасла Буква (km 16+321) и деоница 35602 ка чвору 17704 Брезна (Леушићи) (km 31+626)	km 16+158/ km 19+479
PB - 357	10,9	цела деоница 35701, од чвора 2214 Кадина Лука (km 0+000) до чвора 35701 Кадина Лука (Ба) (km 1+377) и део деонице 35702 од чвора 35701 Кадина Лука (Ба) (km 1+377) ка чвору 17707 Бершићи (Озрем) (km 23+369)	km 0+000/ km 10+958
PB - 358	13,1	цела деоница 35801 од чвора 35701 Кадина Лука (Ба) (km 0+000) до чвора 35601 Срасла Буква (km 13+178)	km 0+000/ km 13+178
PB - 360	5,3	36001, од чвора 2215 Дићи (km 0+000) ка чвору 36001 Љутовница (km 23+204)	km 0+000/ km 5+393
PB - 361	10,2	36102, од чвора 17501 Боговађа (km 6+752) ван граница плана до чвора 36101 Латковић (Маљевић) (km 13+229), целе деонице 36103 и 36104 (до чвора 15004 km 21+126)	km 10+925/ km 21+126
PB - 362	2,6	36201, од чвора 17502 Маљевић (km 0+000) ван граница плана до чвора 36101 Латковић (Маљевић) (km 13+237), деоница 36103 (преклоп са PB - 361) и део 36202 ка чвору 2211 Дудовица (km 15+115)	km 11+337/ km 13+931
PB - 364	10,2	део деонице 36401, од чвора 2719 Лазаревац (km 0+000) ван граница плана до чвора 15003 Белановица (Лазаревац) (km 22+649), цела деоница 15005 (преклоп са IIA - 150) и део деонице 36402 ка чвору 15204 Рудник (km 42+980)	km 15+418/ km 25+634
PB - 365	9,0	деоница 36502 од чвора 2720 Даросава (Белановица) ван граница плана до чвора 15002 Белановица (km 36+974)	km 26+209/ km 26+668 km 27+143/ km 27+400 km 28+670/ km 36+974

Планом је дефинисан регулациони појас аутопута на територији Општине, ширине 40 до 100m (изузев у зони петље и планираних пратећих садржаја где је регулациони појас шири), са обостраним заштитним појасевима ширине 40, и појасевима контролисане изградње ширине такође по 40m.

Државни пут IB реда бр. 22, који је у добром стању и задовољавајућег попречног профила се у планском периоду задржава на постојећој траси са евентуалном реконструкцијом/рехабилитацијом и појачаним одржавањем. Планом се задржава и постојећи регулациони појас ширине 25-50 m, са обостраним заштитним појасевима ширине 20m, и појасевима контролисане изградње ширине такође по 20m.

ДП IIA реда бр. 150 је у солидном стању, а у наредном периоду неопходна је рехабилитација, појачано одржавање и евентуално реконструкција појединих деоница.

Оријентациона ширина регулационог појаса (постојећег и планираног) државних путева II реда износи око 20 m, а Планом су дефинисани и заштитни појас ширине 10m обострано, као и појас контролисане изградње ове категорије путева који износи по 10m обострано (Реферална карта 2).

Приоритетне активности треба усмерити на изградњу савременог коловоза код путева којима он недостаје, путеве проширивати тако да задовоље техничке стандарде и прописе за дату категорију пута, извршити рехабилитацију коловозног застора свих осталих путева, као и обнову хоризонталне и вертикалне сигнализације.

Реконструкцију и рехабилитацију државних путева, уколико је то могуће, обављати у оквиру постојећих регулационих ширина, а тамо где то није могуће извршити неопходна проширења. Дефинитиван положај траса и деоница државних путева II реда, на којима су неопходне интервенције, утврдиће се детаљном разрадом на основу техничке документације на нивоу студије оправданости са идејним пројектом и проценом утицаја на животну средину.

Општински путеви

Повећање саобраћајне доступности и повезаности свих насеља у мрежи насеља, привредних потенцијала, туристичке понуде и руралних рејона обезбедиће се изградњом, реконструкцијом и рехабилитацијом општинских путева.

Сви општински путеви дефинисани Одлуком о одржавању путева и улица на територији општине Љиг („Службени гласник Општине Љиг“ бр. 4/2021) се задржавају планским решењем. На територији Општине су дефинисани општински путеви I реда укупне дужине око 142,4 km а њихове ознаке, правци пружања и дужине су приказани у табели која следи.

Табела 5. Општински путеви I реда на подручју Просторног плана

Општински пут, ознака	Правац пружања	Дужина у Плану, km
OIR1	Милавац – Бошњановић – Кућа Пере Јевтића – Вујина ћуприја – Николића ћуприја – Врачевић,	3,10
OIR2	Милавац – Бошњановић (Гај-Мало брдо) – Дучић	5,10
OIR3	Милавац-Планиште-Јајчић (школа) – веза са државним путем бр. 361	5,20
OIR4	Цветановац-(Пауновића шума) – Школа – веза са државним путем бр. 361	4,80
OIR5	Липље (Ибарски пут) - Кућа Антонијевић Љубивоја - Школа – Пољанице – Шутци – Калањевци – Гај, веза број са државним путем бр. 365	13,20
OIR6	Моравци (Дом) – Ивановци – Липље (кружни пут)	4,60
OIR7	OIR7 - Љиг (Дом здравља – Оскоруша) веза са државним путем бр. 150	6,20
OIR8	Радивојевића воденица – Велишевац (кроз Жеравац) – Дом – Гробље – Цвејовића кућа	7,10
OIR9	Мост на Палежничкој реци – Школа у Палежници – Кућа Милана Јовановића	3,50
OIR ₁₀	Славковица – Којића ћуприја – Којићи – Миловановићи – Ба	7,80
OIR ₁₁	Лалинци (школа) – Панћићи – Славковица (Радивојевићи-Смиљанићи), веза са државним путем бр. 357	9,30
OIR ₁₂	Славковица (Нешићи) – Доњи Бањани (Павловићи)	7,20
OIR ₁₃	Пољанице (рег.пут бр. 202) – Гробље – Брајковац	5,80
OIR ₁₄	Ивановци – Козељ (Дом) – Белановица	9,90
OIR ₁₅	Козељ (школа) – Блажићи уз Угриновачку реку, у дужини од 2,80 км;	2,80
OIR ₁₆	Врањевача – Шутци (Дом)	3,20
OIR ₁₇	Добриловац – Шутци	4,80
OIR ₁₈	Љиг – Гукош (Беле стене) – Дићи	7,20
OIR ₁₉	Ивановци (Раскрсница-Козељица) – Доњи Бањани (Костића воденица)	3,10
OIR ₂₀	Ивановци (кућа Бушић Војислава) – Камал – Моравци	3,80
OIR ₂₁	Бранчић (Муцина кућа) – Илића брдо – Дићи	4,20
OIR ₂₂	Живковци (Гај) – Медевачка греда – Качер – Живковци – Јевтовача – Металка – Глог	7,40
OIR ₂₃	Државни пут бр. 150 – Дрењина – Никитовића брдо, веза са државним путем бр. 364	3,10
OIR ₂₄	Белановица – Калањевци (Јовчићи – Догањићи) – Мрамор – Грмова коса – Трбушница	4,50
OIR ₂₅	Рајац (Савчића кафана) – Ба (Лазих Драгомира колиба)	5,50
Укупно		142,40

Планирана је реконструкција и рехабилитација свих општинских путева на територији Просторног плана, довођењем техничких елемената на ниво правилницима и прописима дефинисаним за ову категорију путева. Приоритет у реконструкцији ове категорије путева је изградња савременог коловозног застора на деоницама које су још увек са макадамским застором. Осим тога, у складу са прописима, неопходно је извршити ширење коловоза и смањивање уздужних нагиба свуда где за то постоје просторне могућности. Један од битних задатака у вези са општинским путевима је постављање недостајуће и редовно одржавање хоризонталне и вертикалне сигнализације.

За планирану реконструкцију, доградњу и изградњу општинских путева треба резервисати коридор ширине око 35 m, од тога око 15 m за појас регулације, по 5 m за обостране појасеве заштите и по 5 m за обостране појасеве контролисане изградње (са појасом заштите животне средине). Положај коридора општинских путева приказан је на Рефералној карти 2. Просторног плана, а детаљна разрада предметних коридора оствариће се кроз израду техничке документације за реконструкцију тих путева.

Просторним планом се такође предвиђа реконструкција, доградња и модернизација и некатегорисаних путева који су од значаја за међусобно повезивање насеља на територији Општине, као и делова насеља у истој катастарској општини. Ови путеви су значајни и за побољшање туристичке понуде општине.

Приоритет у реконструкцији, доградњи и изградњи деоница некатегорисаних путева имаће путни правци који обезбеђују квалитетно саобраћајно повезивање пре свега изграђених делова насеља са општинским путевима и посредно државним путевима, а тиме и са општинским центром, Све интервенције на некатегорисаним путевима ће се одвијати у складу са могућностима и приоритетима локалне заједнице и локалних институција.

Јавни путнички превоз - аутобуски саобраћај

Реализација планираних радова на мрежи општинских путева омогућиће прилагођавање праваца, фреквенције и возног парка јавног аутобуског саобраћаја потребама корисника, у првом реду становницима руралних подручја и туристима. Линије јавног путничког превоза се могу реализовати аутобусима или тзв. „паратранзитом” (минибусевима, комби возилима, циповима и сл.) у складу са саобраћајним захтевима и потребама, а може бити организован и од стране „приватног” сектора, у складу са важећом законском регулативом из области јавног превоза путника у друмском саобраћају.

Развој овог вида саобраћаја потребно је усмерити ка:

- Давању приоритета овом виду саобраћаја у односу на индивидуални, поготово у централним зонама насеља;
- Локација постојеће аутобуске станице у насељу Љиг се задржава са постојећим капацитетима, планом није предвиђено њено измештање.
- Формирању аутобуских стајалишта на отвореним путним правцима у облику ниша, како би се повећала безбедност путника при уласку и изласку из возила;
- Оспособљавању општинске путне мреже за безбедно одвијање јавног градског саобраћаја у циљу оптималног повезивања свих насеља са општинским центром; и
- Усаглашавању редова вожње градског саобраћаја са приградским.

Стајалишта јавног путничког превоза се могу организовати на свим државним (изузев државног пута IA реда – ауто-пута) и општинским путевима, у складу са саобраћајним захтевима и потребама. Стајалишта на државним путевима морају бити одвојена разделним острвом од проточне саобраћајне траке.

Промет путника у даљинском и регионалном саобраћају се обавља са аутобуске станице Љиг. Приградски и међумесни линијски превоз путника организује се ради задовољења потреба у превозу запослених, ученика и других грађана. На територији општине

Љиг одређена се следећа аутобуска стајалишта за градско-приградски превоз путника у оба смера:

1. Насељено место Љиг - Основна школа, Србокоп, Воћара;
2. Насељено место Моравци - Црква, Моравци (Дом), Рампа;
3. Насељено место Липље - Липље (Кафана 315), Борићи;
4. Насељено место Гукош - Гукош (Сајићи);
5. Насељено место Дићи - Крајно поље, Дићи (Дом);
6. Насељено место Штавица - Којића куће, Штавица (Дом);
7. Насељено место Доњи Бањани - Бањани (Зграда жел. Станице), Сандића куће;
8. Насељено место Лалинци - Воденица, Лалинци (Дом);
9. Насељено место Бранчић - Трафостаница, Бранчић (Скретање за Дом), Радојевића кућа;
10. Насељено место Ивановци - Николчића чесма, Ивановци (Дом), Савића куће;
11. Насељено место Козељ - Мацановића куће, Точак, Брана, Капија, Козељ (Дом);
12. Насељено место Пољанице - Јелића кућа, Пољанице (Дом), Ђуровића чесма;
13. Насељено место Шутци - Шутци (Врањевача), Добриловац, Стојановића куће, Зелова капија, Павловића куће, Споменик, Раскрсница;
14. Насељено место Калањевци - Цер, Гај, Гробље, Драгијино брдо, Кремен, Школа, Војиновића шевар;
15. Насељено место Живковци - Живковци (Дом), Глог, Лелечка бара, Лукића куће, Ваган (Веселиновићи);
16. Насељено место Белановица - Школа, Белановица (Бензинска пумпа);
17. Насељено место Бабајић - Дучићи пут, Петровића куће, Милавац, Бабајић (Мијаиловића куће);
18. Насељено место Велишевац - Цвејовића куће;
19. Насељено место Цветановац - Кошеви, Цветановац (Матића кућа);
20. Насељено место Јајчић - Јајчић (Продавница), Рампа;
21. Насељено место Латковић - Латковић (Зграда жел. Станице), Продавница Победа;
22. Насељено место Кадина Лука - Млин, кадиналука (Дом), Раскрсница, Милића куће, Тодоровића мост, Ђирјанића куће;
23. Насељено место Ба - Кречана, Ба (Школа), Гробље;
24. Насељено место Славковица - Живановића куће, Арсенијевића куће, Славковица (Дом), Рајац;
25. Насељено место Палежница - Палежница (Продавница), Школа, Окретница.

Планира се успостављање нове линије на релацији Љиг-Гукош (Беле Стене) -Дићи са са планираним стајалиштима: Љиг (аутобуска станица) – Јанковића - Сајића кућа - Јовичића кућа - Илића кућа - Веселића кућа – Гробље - Дићи (последње стајалиште).

Међумесни превоз путника (у оба смера) се обавља на следећим аутобуским стајалиштима: БЕЛАНОВИЦА Школа, Белановица (Бензинска пумпа); МОРАВЦИ Моравци (Дом); ЛИПЉЕ Липље (Кафана 315); ДИЋИ Дићи (Дом); ШТАВИЦА Штавица (Дом); ШУТЦИ Стојановића куће, Павловића куће, Споменик, Раскрсница; КАЛАЊЕВЦИ Гај; ЖИВКОВЦИ Живковци (Дом), Лелечка бара, Ваган (Веселиновићи); БАБАЈИЋ Дучићи пут, Петровића куће, Милавац, Бабајић (Мијаиловића куће); ВЕЛИШЕВАЦ Цвејовића куће; КАДИНА ЛУКА КадинаЛука (Дом); СЛАВКОВИЦА Славковица (Дом), Рајац; ЛАТКОВИЋ Латковић (Зграда жел. станице), Продавница Победа.

Пешачки и бициклички саобраћај

Пешачки вид саобраћаја је најзаступљенији вид кретања у централним деловима насеља. За унапређење овог вида кретања и повећања опште безбедности свих учесника у саобраћају, неопходно је извршити изградњу тротоара као обавезног елемента попречних профила свих саобраћајница у насељима, као и изградњу независних пешачких стаза тамо где су ти токови најинтензивнији (јавне институције, туристички локалитети и сл.). Акцент на изградњу тротоара треба ставити на деоницама државних путева које пролазе кроз насеља,

односно на саобраћајницама у насељима које се поклапају са правцима пружања државних путева. Финансирање и изградња ових површина, уз сагласност управљача државних путева, реализује се од стране локалне заједнице.

Бициклически саобраћај, као организован вид кретања, није развијен на територији општине Љиг. Један од разлога је и што теренски услови нису повољни за коришћење овог вида као алтернатива моторизованим видовима кретања, али зато постоји потенцијал за развој бициклическог саобраћаја на туристичким локалитетима.

Паркирање

Имајући у виду пораст степена моторизације у протеклом периоду, као и даљи тренд раста, потребно је ревидирати капацитете за паркирање у близини постојећих јавних објеката кроз израду одговарајућих саобраћајних студија.

Потребне капацитете за јавно паркирање путничких возила и аутобуса обавезно је обезбедити, како у процесу израде урбанистичке и техничке документације, тако и у процесу њиховог спровођења, у свим насељским и туристичким, односно, развојним центрима.

Паркирање возила, на осталим површинама, обавезно је решавати уз објекте на припадајућим парцелама, према захтевима који проистичу из намене објеката, а у складу са важећим стандардима и нормативима. За туристичке капацитете у приватним објектима (тип сеоског туризма) захтеве за паркирањем је обавезно решавати на припадајућој парцели.

Саобраћајни објекти и пратећи путни објекти

Сви постојећи саобраћајни и пратећи путни објекти на територији плана се задржавају уз могућност реконструкције, као и изградње нових објеката у функцији унапређења и побољшања саобраћајне услуге.

Станице за снабдевање горивом, лоциране у општинском центру Белановици и Штавици се задржавају на постојећим локацијама и са постојећим капацитетом.

Планом се дозвољава изградња комерцијалних станица за снабдевање горивом на територији обухвата плана уз путне правце, у целинама које су намењене комерцијалним делатностима. За изградњу станице за снабдевање горивом моторних возила неопходна је израда урбанистичког пројекта. Локације је потребно утврдити у складу са противпожарним прописима и условима које одређују надлежни органи у области саобраћаја, екологије, водопривреде и санитарне заштите. За сваку локацију потребно је урадити елаборат који садржи анализу утицаја на безбедност и функцију саобраћаја, загађење ваздуха, воде и земљишта, појаву буке и вибрација, као и мере које треба предузети за спречавање и смањење штетних утицаја, а за прикључење ове врсте објекта на мрежу јавних путева, неопходно је обратити се и добити услове од управљача јавног пута на који се објекат прикључује.

У ужој зони трасе аутопута кроз општину Љиг лоцирано је обострано одмориште за дуже задржавање путника које треба употпунити са обавезним садржајима (станица за снабдевање горивом, ресторан, кафе, продавница прехранбене робе, продавница делова за возила, информациони центар, као и сви садржаји паркиралишта, тоалет, осветљење, вода и сл.).

Планом се задржава постојећи сервис за одржавање возила, лоциран у општинском центру. Генерално, сервиси за путничка возила и аутобусе могу се реализовати у свим насељима, где се за то укаже потреба и интерес, што ће се разрађивати урбанистичким плановима нижег реда.

Изградња саобраћајних објеката је условљена поузданом заштитом земљишта, површинских и подземних вода. Мере заштите је потребно ближе утврдити анализом тј. проценом утицаја на животну средину, а према важећој законској регулативи.

*Остали објекти и мреже у функцији туризма и рекреације
Бициклистички саобраћај и пешачке/планинарске стазе*

Планира се реализација мреже излетничких, пешачких, јахачких и бициклистичких стаза у функцији презентације амбијенталних, природних и културних вредности и рекреације, али и са циљем раздвајања немоторног од моторног саобраћаја. Због својих одлика, али и због величине простора који обухвата, територија Плана је погодна за развој циклотуризма, одрживом виду екотуризма и идеалном компромису између могућности за савладавање већих растојања, уз истовремено очување дубине доживљаја околине какву пружа пешачење.

Основни правци развоја инфраструктуре бициклистичког саобраћаја су:

- планирање бициклистичких коридора који ће пратити најатрактивније туристичко - излетничке коридоре;
- дефинисање бициклистичких траса дуж коридора државних путева II реда;
- обезбеђивање услова за безбедно кретање бициклиста успостављањем одговарајућих саобраћајно – регулативних мера и формирањем издвојених бициклистичких стаза.

Поред стаза намењених бициклистичком саобраћају подручје опремати и трасирати пешачким и излетничким стазама које повезују туристичке и визитор центре са центрима насеља. Поред постојећих, нове излетничке стазе ће се градити као гребенске, панорамске, долињске, дуж речних токова и везне, где год је то могуће на трасама постојећих пољских и шумских путева и стаза, кроз цело подручје Просторног плана.

Уз све излетничке стазе потребно је изградити одморишта и видиковце за одмор посетилаца и излетника, прихватна склоништа за склањање у случају природних непогода са надстрешницама и заклонима за људе и коње, локације са уређеним простором за пикнике, по могућству у близини сеоских домаћинстава.

1.6.2. Водопривредна инфраструктура

Водоснабдевање

Према „Генералном пројекату водоснабдевања Општине Љиг“, техничко решење, заснива се на коришћењу вода изворишта „Врело“, захватању воде из приобалних алувиона и отворених токова реке Качер и из Колубарског регионалног система за водоснабдевање. Ова пројектна документација обухвата решавање проблема водоснабдевања у следећим катастарским општинама: КО Бабајић (насеље Милавац), КО Цветановац, КО Љиг, КО Велишевац, КО Славковица, КО Кадина Лука и КО Ба.

Планирана је изградња секундарног цевовода, ради прикључења насеља Милавац на водоводни систем, са пратећим објектима на траси цевовода и резервоара „Милавац“ и пумпне станице, на к.п. 226/5 КО Бабајић.

Колубарски регионални систем за снабдевање водом (у даљем тексту „РКССВ“) намењен је снабдевању недостајућих количина воде за пиће. Положај општине Љиг условио је да се прикључење на магистрални цевовод реализује заједно са општином Мионица. Укупне потребе за водоснабдевање општине Љиг процењене су на око 50 l/s.

Одвојак за Мионицу и Љиг је нови цевовод чисте воде од магистралног цевовода (чвора 7) код места Дивци до Љига, укупне дужине око 21 km. Траса је подељена на деонице од којих се на територији општине Љиг налазе: деоница од чвора 7.6 (одвојак за Бању Врујци и Велишевац) до МРБ „Бања Врујци-Велишевац“ и деоница од чвора 7.6 (одвојак за Бању Врујци и Велишевац) до МРБ „Љиг“ (чвор 7.7) и повезује се на планирани резервоар „Љиг“. Резервоар „Љиг“ са мерно регулационим блоком (МРБ) планирани су на к.п. 119 и 1294 КО Бабајић.

Планиране су вишефазне активности на реконструкцији и доградњи канализационог система општинског центра Љиг:

1. Реконструкција постојећих канализационих колектора по приоритетима;
2. Изградња атмосферске канализације по приоритетима;
3. Доградња и проширење фекалне канализационе мреже;
4. Доградња главног колектора до локације планиране ППОВ;
5. Изградња ППОВ „Љиг“ (на кп бр.1575 и кп бр.1576/3 у К.О. Цветановац).

Обзиром на урбано уређење и структуру насеља Белановица, као и чињеницу да ово насеље поседује значајан туристички потенцијал са великим бројем викендица и два мања одмаралишта покренут је поступак израде техничке документације за канализациону мрежу дужине око 6,5 km која ће бити рађена по сепаратном систему и пакетно постројење за пречишћавање отпадних вода капацитета 600 ЕС са испустом у реку Качер.

Планиран је и канализациони систем са ППОВ за Рајац и Славковицу.

1.6.3. Енергетска инфраструктура

На подручју плана, према плану развоја преносног система „Електро mreжа Србије“ А.Д., планирана је изградња новог далековода 110 kV ТС 220/110 kV „Ваљево 3” – ТС 110/35/20 kV „Љиг” (Цветановац) с циљем решавања радијалног напајања ТС 110/35/20 „Љиг” (Цветановац).

Основне активност у оквиру дистрибутивне мреже подразумевају реконструкцију, доградњу и технолошко унапређење постојеће мреже далековод и објеката у складу са плановима оператора дистрибутивног система.

Гасификација општине реализоваће се у наредном периоду, из планиране ГМРС „Мионица“, у ширем коридору ДП ПА број 150. Мерно регулациона станица „Љиг“ планирана је у будућој индустријској зони Љиг-Цветановац.

Планира се делимична реконструкција постојећег и изградња новог топловода како би се топлана „Ушће“ и зонска котларница повезале у заједнички систем даљинског грејања. Планирани конзум на топлотној подстанци „Ушће“ износиће 3906 kW.

На подручју Општине постоје повољни услови за формирање соларних електрана, те се њихова изградња може очекивати у наредном периоду.

Енергетски извори

Нови и обновљиви извори енергије (НОИЕ) имаће највећи значај у сектору личне и опште потрошње и пољопривреде, а мање у домену индустрије и електроенергетике.

Од нових и обновљивих извора енергије порашће коришћење/примена енергије ветра, соларне енергије и биомасе у складу са резултатима истраживања и утврђеном оправданошћу улагања, као и коришћење хидроенергије.

Подручје општине Љиг располаже ветроенергетским потенцијалом за локалну производњу електричне енергије, чиме би се у значајној мери олакшало снабдевање удаљених потрошача. Предуслов је снимање карактеристика ветра на претходно изабраним микролокацијама, како би се утврдила учесталост, снага и енергија ветра и оптималан капацитет ветроелектрана, уз усклађивање са режимима заштите и условима Завода за заштиту природе Србије на простору заштићених и предвиђених за заштиту природних вредности.

На подручју општине Љиг постоји могућност изградње соларних и ветро електрана, приоритетно на подручју катастарских општина Слаковица, Ба, Живковци, Калањевци. Локација соларних и ветро електрана утврђује се одговарајућим урбанистичким планом. За локације соларних и ветро електрана неопходно је обезбедити прикључак на далековод 35 kV, односно 110 kV на дистанци до 3,0 km.

Подручје општине располаже и потенцијалом биомасе – дрвних отпадака и струготине од прераде дрвета, чиме је омогућена производња брикета и пелета за грејање.

Неопходно је подстаћи интерес приватних инвеститора за коришћење нових и обновљивих извора енергије путем концесија или БОТ аранжмана и стицања статуса повлашћених произвођача електричне, односно топлотне енергије.

1.6.4. Електронске комуникације

У плану је реализација оптичке приступне мреже у насељима Липље, Цветановац, Палежница и Калањевци, и биће надземна, постављањем на стубове електродистрибуције.

Планирана је изградња најмање 6 нових базних станица мобилне телефоније.

1.6.5. Комунална инфраструктура

Третман отпада

Општина Љиг се 2005. године оријентисала ка регионалном приступу управљању отпадом, кроз Писмо о намерама општина о заједничком управљању отпадом и Споразум о заједничком управљању (град Ваљево и општине Лајковац, Љиг, Мионица, Осечина, Уб, Коцељева, Владимирци, Обреновац, Барајево и Лазаревац). 2011. године основано је Привредно друштво, регионални центар за управљање отпадом „Еко -Тамнава“ д.о.о. Уб, чија је улога да организује и координира активности на пружању услуге управљања отпадом на територији региона који покрива. Све општине које припадају овом регионалном центру су се обавезале да свој отпад одлажу на регионалној депонији, након њене изградње и пуштања у рад.

Територија општине Љиг још увек није укључена у регионални систем управљања отпадом, већ се отпад из градске средине и делимично из руралних насеља одлаже на постојећу несанитарну депонију „Осоје“ у Белановици. У планском периоду планира се повећање обима пружања услуга и јачање капацитета на територији Општине, чиме би се сакупљањем обухватила цела територија општине.

У области третмана комуналног отпада предвиђа се затварање друге постојеће несанитарне градске депоније „Осоје“ и чишћење свих дивљих сметлишта са подручја руралних насеља, као и преусмеравање свих токова отпада на планирану регионалну депонију (Колубарског округа) Каленић.

Пројекат Регионалног центра за управљање отпадом са изградњом регионалне санитарне депоније комуналног и неопасног отпада „Каленић“ има обележја међурегионалног пројекта и заједнички је за Колубарски управни округ, делове подручја Мачванског управног округа и подручја града Београда са 11 градова и општина. Удаљеност Љига од локације регионалне санитарне депоније „Каленић“ износи 54 km. Према Регионалном плану управљања отпадом за 11 градова и општина Колубарског региона за период од 2019-2029. године општина Љиг нема планирану трансфер станицу, односно отпад сакупљен на територији општине се отпрема у Лазаревац на трансфер станицу, а даље на депонију Каленић где се одлаже. Регионални центар би требало да почне са радом 2023. године.

У општинском центру је планирана примарна селекција два или више тока отпада од стране потрошача у кантама/контејнерима за разврставање. Поред тога, према Локалном плану управљања отпадом из 2019. године предвиђена је изградња већег броја рециклажних острва. Рециклажно острво организује се на бетонском платоу, са адекватним саобраћајним приступом за возила која врше евакуацију отпада. Подразумева се постављање по правилу три пластична или метална контејнера запремине $1,1 \text{ m}^3$ за разврставање примарно селектованог отпада (папир, метал, PET амбалажа), један пластични - био контејнер са равним поклопцем запремине $1,1 \text{ m}^3$ за разврставање био отпада и једно рециклажно звоно за селекцију стакла, запремине $1,3 \text{ m}^3$ и $1,5 \text{ m}^3$, са отворима за сакупљање на две или више страна. Ради умањења ефеката које могу изазвати атмосферске падавине, могуће је подставити пластичну

надстрешницу изнад контејнера на металним носачима. Ова острва ће се налазити на месту постојећих дивљих сметлишта, на местима досадашњих локација за прикупљање отпада или на другом погодном месту, и то: Белановици (2), Дићи-Доњи Бањани (1), Кадина Лука (1), Јајчић (1), Моравци (2), Ивановци (1), Штавица (1), Љиг (18), Бошњановић (1), Живковци (2), Шутци (2), Калањевци (1), Лалинци (1), Ба (1), Палежница (1), Славковица (2), Латковић (1), Липље (1), Пољанице (1), Козељ (1), Бранчић (1), Милавац (1), Цветановац (1), Гукош (1), Бабајић (1) и Велишевац (1). Дозвољено је успостављање мобилних рециклажних острва.

На територији општине Љиг, у општинском центру предвиђена је изградња центра за сакупљање отпада, односно рециклажног дворишта комуналног отпада. Рециклажно двориште или центар за сакупљање отпада ће бити место одређено одлуком Општине на које грађани доносе отпад и кабасти отпад, посебно дефинисане токове отпада, укључујући и опасан отпад из домаћинства. У циљу стварања оптималних услова изградње и смањења оперативних трошкова, рециклажно двориште у Љигу се планира на комплексу, заједно са постројењем за пречишћавање отпадних вода и компостаном.

За разврставање опасног отпада предвиђен је систем рециклажних дворишта чија ће се локација и изградња прецизирати кроз посебну планску и техничку документацију у склопу Регионалног плана управљања отпадом.

Општина Љиг својим планом управљања отпадом оставља могућност изградње компостилишта отвореног типа, са локацијом у оквиру рециклажног дворишта. С обзиром на морфолошки састав комуналног отпада у насељеном месту Љиг где је процењено да органски отпад чини преко 13% од укупно сакупљеног отпада. Планом се предлаже увођење индивидуалног компостирања баштенског отпада у домаћинствима.

Поред тога, концепцијска опредељења реализоваће се кроз програме за едукацију становништва и локалних власти и стејхолдера за управљање комуналним отпадом и дефинисање институционалног оквира, економских и техничких мера и инструмената за развој система управљања чврстим отпадом на територији општине.

Гробља

Уређење гробља на подручју Општине реализоваће се: санацијом, опремањем гробљанским грађевинама, уређењем и одржавањем постојећих гробља на подручју општине у складу са правилима и стандардима утврђеним законом и општинском одлуком и уређењем и одржавањем постојећих градских гробља и сеоских гробља.

На територији општине није неопходно планирање нових локација, али је неопходно проширење постојећих гробља, уважавајући санитарне, природне, геолошке и друге услове за сахрањивање. За ове интервенције у простору ингеренције ће имати ЈКП „Комуналац“ или месне заједнице. Надлежно општинско комунално предузеће ће пружати потребну стручну и техничку помоћ месним заједницама на руралном подручју за опремање, уређење, одржавање и управљање гробљима. Посебна напомена односи се на спровођење и контролу забране сахрањивања умрлих и подизања гробница ван уређених гробља (на досадашњим породичним гробљима). Поред тога, неопходно је предвидети изградњу капела у свим месним заједницама сем Љига, Липља, Јајчића, Пољаница.

Поред тога, у складу са Правилником о начину нешкодљивог уклањања животињских лешева и отпадака животињског порекла и условима које морају да испуњавају објекти и опрема за сабирање, нешкодљиво уклањање и утврђивање узрока угинућа и превозна средства за транспорт животињских лешева и отпадака животињског порекла („Службени гласник СФРЈ”, број 53/89 и „Службени гласник РС“ бр. 31/11-др. правилник) формираће се нова сточна гробља на подручју општине. Будући да општина Љиг нема одређену локацију за сточно гробље, те је неопходна израда урбанистичког плана којим ће се уредити одговарајући простор, који испуњава услове за обављање безбедног уклањања угинуле стоке. На основу истог правилника требало би планирати и гробље кућних љубимаца, чија ће се локација одредити на основу планских докумената нижег реда.

Пијаце и други објекти заједничке комуналне потрошње

Размештај пијаца на подручју општине одвијаће се полазећи од следећих правила:

1. Задржавају се локација постојеће зелене пијаце у насељеном месту Љиг, са постојећим начином коришћења;
2. Уколико се укаже потреба, зелене и сточне пијаце могу се формирати и у другим насељима;
3. Нова пијачна места могу се формирати и организовати уз претходно прибављање мишљења месних заједница;
4. Изградња кванташке пијаце на локацији за коју је потребно урадити урбанистички пројекат, јер се већи део пољопривредних производа продаје ван пијаце.

Посебно значајно је увођење елемената урбане опреме за уређење јавних површина, као што су јавни паркинзи, аутобуска стајалишта, паркови и/или скверови и линијско зеленило у насељима, у првом реду у центрима у мрежи насеља на руралном подручју.

1.7. Правила и мере заштите животне средине, предела, природних и културних добара

1.7.1. Заштита животне средине

Основна планска поставка је да се Просторним планом обезбеђује спровођење концепције и решења за заштиту простора и животне средине утврђених Просторним планом Републике Србије, интегрисањем аспекта заштите животне средине у планска решења у вези са наменом, уређењем и изградњом простора (посебно у односу на развој туризма), заштитом и коришћењем ресурса, развојем и размештајем инфраструктурних система и насеља, управљања отпадом и др.

Према Просторном плану Републике Србије, општина Љиг убраја се у територије са квалитетном животном средином. Међутим, због својих специфичности на микронивоу извршено је и зонирање територије на основу категорија животне средине. Заштита и унапређење квалитета животне средине спроводиће се диференцирано према дефинисаним просторно-еколошким зонама (на основу параметара животне средине), применом режима и правила изградње и уређења простора и мера заштите животне средине. Оваква просторна диференцијација подручја општине неопходна је и за утврђивање утицаја планских решења на животну средину, који су саставни део Стратешке процене утицаја.

На основу модификованих критеријума за категоризацију простора према степену загађености, на подручју општине се утврђују четири категорије насеља и зона према очекиваним нивоима загађености и угрожености животне средине проузрокованих антропогеним притиском.

Претпоставља се да се ниједна од зона на подручју општине не може сврстати у зоне са највишим (I – изузетно високим и II – веома високим) степеном загађености.

На основу процене могућег еколошког оптерећења појединих просторних целина, могу се издвојити следеће, релативно хомогене зоне и појасеви са ризиком од загађивања животне средине:

- Коридор државног пута IA реда бр. A2 и ДП IB реда бр. 22, као и коридори државних путева ПА и ПБ са саобраћајним оптерећењем већим од 2000 возила/дан;
- Градске несанитарне депоније „Усек“ и „Осоје“ са недефинисаним правилима депоновања отпада; неплански и неконтролисано формирана сметлишта (дивље депоније) на руралном подручју, која загађују земљиште, подземне и површинске воде разноврсним токсичним материјама које се користе у индустрији и пољопривреди (лекови, боје, пестициди, минерална ђубрива и сл.), неразградљивим материјама (пластика и сл.) и кабастим отпадом из домаћинства, као и процедурним водама из тела депоније;
- Централна градска зона и локалитети у урбаном подручју Љига и сеоским насељима са производним и услужним садржајима, као и подручја експлоатације грађевинског камена у насељима Ба и Славковица;

- Зоне угрожене експесивном, јаком и средњом ерозијом земљишта у евидентираној првој зони у десној долинској страни Качера и у долинама десних притока и у другој зони, којој припада лева долинска страна реке Љиг и његових левих притока, нарочито северно од потока Жеравац.

Дуж државних путева II реда, као и у радним зонама општинског центра и на локацијама градске и већих дивљих депонија у руралном залеђу општине, квалитет животне средине може да буде и са средњим степеном загађења. Поред тога, у средњој категорији загађености налазе се и подручја експесивне и јаке ерозије у првој и другој зони реке Качер и Љиг.

Обухват појаса и зона заштите животне средине утврђује се на основу процене утицаја наведених инфраструктурних, индустријских и туристичких објеката и радова на животну средину.

У складу са предложеном категоризацијом квалитет животне средине на урбаном подручју Љига ће бити у петој категорији – средњег степена загађености, као подручје са већом антропопресијом, али не и са већим загађењем.

На руралном подручју Општине ће се очувати и обезбедити виши квалитет животне средине, са претежно малим и незнатним степеном загађености (Табела 6).

Подручје у оквиру ПИО „Рајац“ може се сврстати у категорију незнатног степена загађености, без сталних загађења антропогене генезе.

Табела 6. Категорије квалитета животне средине на подручју општине Љиг 2025.

Степен загађености		Опис	Подручје
В	ВИСОК	<ul style="list-style-type: none"> повремено веће прекорачење: ГВИ, МДК вода и земљишта, нивоа буке, повремени проблеми у прикупљању и третману индустријског и комуналног отпада, средњи ризик од удеса 	<ul style="list-style-type: none"> коридор државног пута IA реда бр. А2 (Београд - Обреновац - Лајковац - Љиг - Горњи Милановац - Прељина - Чачак - Пожега) и ДП IB реда бр. 22 (Београд - Љиг - Горњи Милановац – Прељина – Краљево – Рашка – Нови Пазар – Рибариће – државна граница са Црном Гором гранични прелаз Мехов крш) градска депонија Цветановац и Осоје
С	СРЕДЊИ	<ul style="list-style-type: none"> повремено мање прекорачење: ГВИ, МДК вода и земљишта, нивоа буке повремени проблеми у прикупљању и третману пољопривредног и комуналног отпада и одвођењу отпадних вода 	<ul style="list-style-type: none"> коридори дуж постојећих државних путева другог реда; централна градска зона и локалитети у урбаном подручју Љига и сеоским насељима са производним и услужним садржајима подручја експлоатације грађевинског камена у насељима Ба и Славковица дивље депоније зоне угрожене експесивном и јаком ерозијом у евидентираној првој зони у десној долинској страни Качера и у долинама десних притока и у другој зони, којој припада лева долинска страна реке Љиг и његових левих притока, нарочито северно од потока Жеравац.
М	МАЛИ	<ul style="list-style-type: none"> загађење чинилаца животне средине у дозвољеним границама 	<ul style="list-style-type: none"> рурално подручје општине без јасно дефинисаних делатности у привреди и експлоатацији
Н	НЕЗНАТАН	<ul style="list-style-type: none"> без сталних антропогених извора загађења 	<ul style="list-style-type: none"> ПИО Рајац

Правила и мере заштите животне средине

Заштита ваздуха

Очување квалитета ваздуха на подручју општине и остваривање вишег квалитета ваздуха у општинском центру засниваће се на примени следећих правила и мера заштите за:

1. Смањење нивоа емисије из постојећих извора загађивања ваздуха: Емисије прашине таложних материја насталих као резултат експлоатације грађевинског камена на локалитетима Ба и Славковица; Стационарних извора (смањење емисије прашкастих материја, SO₂ и CO за 50%) пореклом из котларница ЈКП „Комуналац“ и индивидуалних ложишта; смањењем емисије опасних и штетних материја из ложишта у ваздух путем прикљичивања више котларница на један емитер или проширењем и техничким унапређењем система даљинског грејања општинског центра и усклађивањем режима рада постојећих котларница са прописима као и преласком са угља на течна горива; У општинском центру проузрокованог саобраћајем; Смањењем потрошње угља и повећањем потрошње обновљивих извора енергије за топлотне потребе домаћинства.
2. Израда катастра загађивача ваздуха, успостављање система мониторинга квалитета ваздуха у складу са Европском директивом о процени и управљању квалитетом амбијенталног ваздуха (96/62/EC)³ и са Законом о заштити ваздуха („Службени гласник РС“ бр. 36/09, 10/13, 26/21) и Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 11/10, 75/10 и 63/13); набавка најмање две мобилне станице за мерење квалитета ваздуха.

Заштита вода

Заштита вода у сливним подручјима Љига и Качера и њихових притока од намерног или случајног загађивања и других утицаја који могу неповољно да делују на издашност изворишта и здравствену исправност воде за пиће засниваће се на примени следећих правила и мера заштите:

1. Ширењу и модернизацији постојеће канализационе мреже у насељима Љиг, Белановица и Славковица-Рајац перспективно формирање више општих постројења за пречишћавање отпадних вода (алтернативно биопоља за пречишћавање отпадних вода);
2. Уклањању смећа са обала и из корита река Љиг и Качер и њихових притока, али и свих осталих водотокова на подручју Плана: чишћењем корита притока ове две реке од муља, траве и отпада; чишћењем обала и речног басена од смећа који угрожава чистоћу воде – предмети од пластике, кабасти технички отпад, грађевински отпад, животињски отпад и др.;
5. Препознавању и уклањању извора загађивања река: успостављањем система интегралног управљања отпадом на целој територији општине у складу са планским решењима датим у концепту развоја комуналне инфраструктуре; спречавањем одраћања и спирања смећа у реке са постојећих сметлишта (сеоских дивљих депонија), до њиховог затварања или чишћења; рационалном и стручном употребом пестицида и вештачких ђубрива на целој територији општине;
6. Антиерозиона заштита сливова, кроз примену биолошких мера заштите (пошумљавање, мелиорација пашњака) са двојаким функцијом: (а) заштита слива и смањење продукције наноса, (б) продуктивно-економско и развојно уређење брдско-планинских подручја, како би се створила економска основа за привређивање, одржавање и даље уређење сливова.
7. Доследној примени Закона о водама у домену: утврђивања и координације мера за површинске и подземне воде које припадају истом еколошком, хидролошком и хидрогеолошком сливу; спречавања или смањења утицаја незгода код којих долази до изненадног загађивања вода; одређивања општих правила за контролу загађивања и акумулирања количине воде, како би се осигурала еколошка одрживост слива; осигуравања

³ Council Directive 96/62/EC of 27 September 1996 on ambient air quality assessment and management, Official Journal L 296, 21/11/1996

одговарајућих информација о планираним мерама и извештајима о напредовању њиховог спровођења, ради укључивања јавности у процес доношења и остваривања управљања речним сливовима.

Заштита земљишта

Заштита и очување квалитета земљишта ће бити организована применом наведених правила и мера заштите:

1. Очување економских и екосистемских функција земљишта спровођењем техничких и биолошких радова и мера заштите на евидентираним ерозионим теренима, приоритетно на подручјима са ексцесивном и јаком ерозијом у евидентираној првој зони у десној долињској страни Качера и у долинама десних притока и у другој зони, којој припада лева долињска страна реке Љиг и његових левих притока, нарочито северно од потока Жеравац;
2. Рекултивација постојећих градских депонија „Усек“ и „Осоје“ и уклањање дивљих депонија и др;
3. Спречавање загађења токсичним материјама које се користе у пољопривреди: лекови, боје, пестициди, минерална ђубрива;
4. Ограничавање на најмању могућу меру коришћење и фрагментацију квалитетног пољопривредног земљишта за непољопривредне намене, у првом реду заштитом од трајног губитка изградњом објеката и инфраструктуре;
5. Давање предности традиционалним пољопривредним гранама које имају повољне услове за развој и доприносе очувању/успостављању мозаичне структуре предела; поклањањем пажње избору одговарајућих култура и начину обраде земљишта према педолошким условима, нагибу и експозицији терена; калцификацији киселих земљишта; успостављањем антиерозивног плодореда; и побољшањем сортног састава травних екосистема ради повећања њихове продуктивности и заштите земљишта;
6. Примена контролисаног интегралног прихрањивања и заштите биља и увођења метода органске/еколошке производње хране;
7. Предузимање мера за смањење ризика од загађивања земљишта при складиштењу, превозу и претакању нафтних деривата и опасних хемикалија; и
8. Припрема превентивних и оперативних мера заштите, реаговања и поступака санације земљишта у случају хаваријског изливања опасних материја у околину.

Спровођење техничких и биолошких радова и мера заштите на ерозионим теренима из тачке 1) претходног става обухвата:

- 1) Техничке радове који се спроводе у циљу спречавања наглог отицања воде, заустављања њеног ерозионог дејства и припреме терена за подизање шумских и/или пољопривредних култура; као што су: контурни рустикални зидићи од камена; рустикалне преграде од камена; контурне терасе (градони); контурни јаркови; разне врсте плетера и шарпирање стрмих обала и јаруга;
- 2) Биолошке радове који имају улогу сузбијања ерозије земљишта и повећања способности земљишта за производњу биомасе; као што су: пошумљавање, мелиорација шума и шикара, примена илофилтерских система на стрмим падинама које гравитирају хидрографској мрежи; примена противерозционе агротехнике на нагнутим теренима (контурно орање, терасирање, заштитни плодореда, малчирање); примена мера агрошумарства (селективно коришћење површина за испашу стоке; подизање заштитних баријера), мелиорације пашњака, као и оснивање заједничких ливада;
- 3) Радове у кориту, пре свега преграде (депонијске и консолидационе) којима се постиже консолидација дна и обала корита; задржавање наноса и смањење продужног пада ради ублажавања брзине транспортне снаге воде, као и регулацију доњих токова корита које највећим делом треба да буду везане за израду кинета и санирање клизишта;
- 4) Извођење површинске и дубинске дренаже за санацију ручева-клизишта.

Заштита од буке

Заштита од буке спроводиће се кроз:

1. Утврђивање надлежности за спровођење мерења буке и заштите од буке у изграђеним просторима плана, као и коридорима државних путева;
2. Реализацију акустичког зонирања на подручју плана, и одређивање мера забране, као и израда стратешких карата буке и локалног акционог плана у складу са Законом о заштити од буке у животној средини „Службени гласник РС“ бр. 96/21.

1.7.2. Заштита, уређење и унапређење предела

Специфична структура предела на територије општине Љиг омогућава идентификацију типова предела на локалном (микро) нивоу те су том контексту издвојени следећи типови:

1. Аграрни предео алувијалних равни (Колубарска област и мањим делом Качерска област);
2. Рурални аграрни предели (Качерска област и мањим деловима Колубарска и Суворорска област);
3. Рурални аргошумски предели (Суворорска и Качерска област и мањим деловима Колубарска област);
4. Мозаични предео Славковице (Суворорска област);
5. Планински предео (Суворорска област).

Предеоне целине које су везане за територију грађевинског подручја градског насеља Љиг и варошице Белановица, нису третиране у овој типологији с обзиром на то да је за ове зоне важе урбанистички планови.

1. Аграрни предео алувијалних равни

Релативно широка речна долина, доминантно позиционирана у Колубарској области, чија је генеза, функционисање и претежна намена везана за флувијални процес реке Љиг, односно, процеса акумулације транспортованог материјала који је резултирао плодним земљиштем. Мањим, јужним делом који је везан за доње делове слива Качерске реке, овај тип предела прожима Качерску област. Простор алувијалне равни обухвата атаре руралних насеља Латковић, Јајчић, Цветановац, Моравци и Бранчић. Изграђени делови ових насеља су линераног типа, формирани уз саобраћајницу и углавном лоцирани на ободу овог типа у нешто хипсометријски вишим деловима. Централним делом предела доминира ауто-пут „Милош Велики који поред несумњивог националног и регионалног инфраструктурног значаја, представља фактор фрагментације предела. Морфологија терена осигурава простирање дугачких визура на околне типове предела а присуство транзиционе саобраћајнице свакако повећава опсервациони капацитет овог типа. Структура и текстура предела је изразито хомогена са правилном (геометријском) шемом поља где апсолутну доминацију представљају елементи обрадивих површина. Иако не чине пресудан елемент композиције предела, линијски коридори реке Љиг и мањим делом река Качер представљају аутентичан елемент који унапређује конфигурацију предела. Историјска грађа указује да је у овом пределу била заступљена сложена мрежа живица (изразито линијски елементи дрвенасте вегетације између парцела обрадивог земљишта: нарочито у зонама Кључева, Доњег потеса, Подлужанског Краја, Качера) и плаво-зелених коридора (елементи зелене инфраструктуре у непосредној обалној зони мањих водотокова: Отока, Садовац, Јошева). Нажалост, као резултат експанзије пољопривредне производње, мелиорационих радова, регулације река и изградње путне инфраструктуре, малобројни елементи живица су преостали у форми слабо умрежених изолованих ентитета.

Посебно значајан простор овог типа предела је шира зона непосредног окружења ушћа реке Качер у реку Љиг и укрштања ауто-пута „Милош Велики“ и Ибарског пута (ИВ-22). Овај простор поседује значајну амбијенталну вредност, јер на локалном нивоу поседује карактеристичне елементе структуре свих типова предела на територији општине Љиг – Качерске, Суворорске и Колубарске области. Овако конципиран простор поседује

карактеристику просторне метафоре збирног карактера предела територије општине и као такав има потенцијал да представља реперну тачку у форми визиторског центра који промовише природне и културне вредности Љига.

Очување предеоних вредности	Очување правилне геометријске матрице обрадивих површина као основног просторног медијума предела.
	Очување усамљених предеоних елемената шума у оквиру доминантно пољопривредне матрице предела.
	Очување фрагмената живица у оквиру система обрадивих површина – посебно у зони Кључева, Доњег потеса, Подлужанског Краја и Качера.
Управљање предеоним вредностима	Ревитализација приречних шума које изграђују плаво-зелене коридоре река Љиг и Качер.
	Усмеравање делова регулисаних деоница реке Љиг у правцу натуралне регулације.
Унапређење предеоних вредности	Формирање система живица од елемената ниске и средње дрвенасте вегетације између парцела обрадивих површина.
	Формирање нових линијских предеоних елемената шума у зони ауто-пута „Милош Велики“ у функцији заштите околног простора од негативних утицаја саобраћајнице. Заштитно зеленило треба да буде састављено од елемената ниске и средње дрвенасте вегетације како се не би угрозила визуелна перцепција околних типова предела.
	Формирање плаво-зелених коридора у непосредној зони река Љиг и Качер. Вегетациони елементи плаво-зелених коридора подразумевају ниску и средњу дрвенасту вегетације како се не би угрозила визуелна опсервација околних типова предела.
	Детаљна урбанистичка разрада визиторског центра „Љиг-Качер“ који има капацитет унапређења препознатљивости и промоције аутентичних природних и културних вредности општине Љиг.
	У додирној зони овог типа са територијом грађевинског подручја Плана генералне регулације насеља Љиг креирати елементе зелене инфраструктуре у форми појасева ниске и средње вегетације, односно плаво-зелених коридора потока Садовац и реке Љиг (натурална регулација), као и пејзажно уредити путне појасеве (Ибарски пут и Белановица-Пољанице) који тангирају простор града. Ови системи треба да представљају елементе локалних еколошких коридора који пружају структурну и функциону потпору систему зелених површина града Љиг.

2. Рурални аграрни предели

Заузимају хипсометријски ниже делове углавном Качерске области, али се поједини системи овог типа предела налазе и у Суворској и Колубарској области. Овај тип предела подразумева плодна земљишта брежуљкастог рељефа у нешто ширим долинама река Качер, Козељица, Кленовац, Касара, Драгобиљ, Драгобиљица и вршним деловима сливова Славковачке реке и реке Љиг. У Качерској области овај тип предела обухвата делове атара руралних насеља Липље, Моравци, Пољанице, Шутци, Калањевци, Живковци, Ивановци и мање делове Гукоша, Дића, Доњих Бањана, Штавица и Лалинаца; у Колубарској области делове руралних насеља Цветановац, Бошњакловић и Бабајић; у Суворској области овај тип предела се налази у деловима атара руралних насеља Палезница, Кадина Лука, Ба и Лалинци. Рурална насеља су типично разбијене форме са појединим линеарно груписаним изграђеним елементима у правцима доминантних путних праваца. Овај тип се одликује присуством континуалног мозаика обрадивих површина (средњих димензија – 0,5ha) који је распоређен у оквиру неправилне (органске) и дифузно оријентисане парцелације. Органску форму структуре предела поред обрадивих површина чине међусобно изоловане енклаве шума биоморфног (фракталног) облика које су позициониране у уским долинама локалних сталних и повремених водотокова. Део предеоних елемената шума је резултат природне сукцесије услед напуштања пољопривредне производње од стране локалног становништва. Оваква

гене́за шума резултира умекшаним прелазима између предеоних елемената што умањује ниво читљивости слике предела. За овај тип је значајна спорадична појава мреже живица, која је у прошлости била далеко више развијена, па се овај елемент може сматрати једним од угрожених идентификатора слике овог типа предела. Хетерогеност структуре предела је висока и формира аутентичну слику вернакуларног предела Качерског краја. Са овог аспекта је посебно значајна територија насеља Белановица, Калањевци, Шутци, Пољанице и Липље који чине амбијенталну целину која захваљујући специфичној структури предела и благо заталасаном рељефу поседује јединствене предеоне и визуелне карактеристике. Ова целина има додатну вредност као пандан типовима предела који гравитирају Суворској области (Мозаични предео Славковице и планински предео Рајца) и представља идентификационо (еколошко и визуелно) тежиште Качерског краја на територији општине. Саобраћајна комуникација Белановица–Љиг која се протеже вододелницом између сливова реке Качер и реке Оњег је најзначајнија трајекторија опсервације са које се пружају широке визуре на већину типова предела општине Љиг а и шире (од нижих делова алувијалне равни Љига до Суворора). Поменута комуникација има потенцијал да стекне статус „панорамског пута“ локалног и регионалног значаја.

Очување предеоних вредности	Очување биоморфне (фракталне) ивице предеоних елемената шуме – нарочито у Качарској области (атару руралних насеља Липље, Пољанице, Моравци, Шутци, Калањевци, Живковци).
	Очување фрагмената живица у оквиру система обрадивих површина као дела традиционалне слике предела – нарочито у атарима руралних насеља Пољанице, Ивановци, Липље, Шутци и Живковци.
	Очување структуре приречне вегетације, плаво-зелених коридора, уз мрежу сталних и повремених водотокова.
	Очување форме разбијених руралних насеља и њиховог залеђа шума као дела слика вернакуларног предела.
	Очување постојећих визуре на околни предео; нарочито на правцу саобраћајне комуникације Белановица–Љиг преко насеља Калањевци, Шутци, Липље.
Управљање предеоним вредностима	Превођење предеоних елемената шума који су састављени од шикара и шибљака у високу дрвенасту вегетацију и формирање јаснијих ивица чиме се унапређује степен читљивости типа предела.
	Усмеравање пољопривредне обраде земљишта у правцу формирања дистанце између катастарских парцела, односно, резервисање простора за спонтани развој аутохтоне средње и високе дрвенасте вегетације, односно, линијских елемената живица и ревитализације конфигурације вернакуларног предела.
	Промовисање вредности саобраћајне комуникације Белановица–Љиг (Белановица–365–Живковци–364–Липље) као „панорамског пута“ унапређењем његове информативне инфраструктуре (инфо-табле које наглашавају значај пута и појединих визурних тачака).
Унапређење предеоних вредности	Креирање нове вредности предела кроз умрежавање изолованих енклава предеоних елемената шума. Елементи зелене инфраструктуре који су инструмент умрежавања су везани за речне коридоре (плаво-зелени коридори река Качер, Козељица, Драгобиљ, Драгобиљица и изворишни кракови Славковачке реке), појас око путне инфраструктуре (државни путеви категорије IА, IIА, IВ и IIВ) и линијске коридоре средње и високе дрвенасте вегетације у форми живица (КО Моравци, Липље, Пољанице, Ивановци и Белановица) на начин да не нарушавају аутентичну структуру предела Качарског краја.
	Креирање нових природни блиских предеоних елемената на просторима који имају потенцијал за развој ексцесивне и јаке ерозије земљишта. Параметри композиције и конфигурације елемената морају да одговарају карактеристикама руралног аграрног предела како не би утицали на промену карактера.
	У додирној зони овог типа са територијом грађевинског подручја Плана генералне регулације насеља Љиг креирати елементе зелене инфраструктуре у форми појасева средње и високе вегетације, односно плаво-зелених коридора

	водотокова Годевац и Тодоровац, као и пејзажно уредити путне појасеве (OIR7) који тангирају простор града. Ови системи треба да представљају елементе локалних еколошких коридора који пружају структурну и функциону потпору систему зелених површина града Љиг.
--	---

3. Рурални аргошумски предели

Заузимају хипсометријски више делове доминантно Суворборске области али су такође заступљени у мањим енклавама у Качерској и Колубарској области. Овај тип предела заузима северне падине планине Рајац, леву долинене стране реке Оњег као и вршне делове мањих сливова брдског рељефа. У Суворборској области овај тип предела обухвата делове атара руралних насеља Кадина Лука, Палежница, Славковица и Лалинци као и мање делове Доњих Бањана; у Качерској области делове руралних насеља Козељ и Штавица као и мање делове Калањевца, Живковца, Шутца; у Колубарској области овај тип предела се налази у деловима атара руралних насеља Цветановац и мањим деловима Бошњаковић и Бабајић. Основна карактеристика овог типа је садржана у мозаичности коју доминантно изграђују елементи шума и дифузно позиционирани, или у мањим групама или линеарно уз локалне саобраћајнице, елементи обрадивих површина. Снажнија рашчлањеност рељефа овог типа условљава сложену структурну и визуелну динамику предеоног обрасца високе вредности у којој се смењују природи блиски и аграрни елементи. Упечатљив структурни идентификатор овог типа су целовити и међусобно умрежени системи предеоних елемената шума (већи од 50ha) који услед природне сукцесије и напуштања пољоприведе делатности од стране локалног становништва тежи за „затвори“ структуру чиме се потенцијално губи карактер овог типа предела.

Очување предеоних вредности	Очување континуалне форме предеоног елемента шума као основног идентификатора типа предела.
	Очување шеме пољопривредних поља ситне гранулације (нарочито на подручју КО Кадина Лука и Палежница) и њиховог просторног баланса са предеоним елементима шума као једним од основних елемената идентитета овог типа предела.
	Очување локалних визура усмерених на делове аутентичне структуре овог типа предела.
Управљање предеоним вредностима	Конверзија предеоних елемената шума састављених од изданаčkih шума и реконструкција девастираних шума у форме квалитетне високе шумске састојине са јасније структурираном ивицом чиме би се повећао степен читљивости предела.
	Третирање природни блиских предеоних елемената као део система локалне еколошке мреже која развија регионални структурни диверзитет и побољшава еколошку конективност заштићених природних подручја.
Унапређење предеоних вредности	Формирање предеоних елемената шума и заштитних појасева уз саобраћајну инфраструктуру у зони површинског копа кречњака „Рујевца“ у циљу ублажавања визуелне деградације предела.
	Формирање елемената зелене инфраструктуре као инструмента умрежавања у зонама речних коридора (плаво-зелени коридори река Козељица и Марица) и путне инфраструктуру (државни путеви категорије ПВ) на начин да не угрожавају препознатљив предеони образац.
	У додирној зони овог типа са територијом грађевинског подручја Плана генералне регулације насеља Љиг креирати елементе зелене инфраструктуре у форми нових шумских засада и појасева средње и високе вегетације, односно плаво-зелених коридора водотокова Жеравац и Љиг (натурална регулација), као и пејзажно уредити путне појасеве (Ибарски пут, Љиг–Мионица, OIR8 и OIR18) који тангирају простор града. Ови системи треба да представљају еколошке ентитете који пружају структурну и функциону потпору систему зелених површина града Љиг.

4. Мозаични предео Славковице

Заузима хипсометријски више делове углавном Сувоборске области на територији КО Славковица и мањим деловима КО Ба и Кадина Лука. Овај тип предела поседује амбијенталну вредност која проистиче из његове просторне позиције, рељефа дисецираног хидрографском мрежом, специфичне структуре предела и културног наслеђа. Наиме, територија овог типа предела се може третирати као „просторна увертира“ у Планински предео, односно, у територију Предела изузетних одлика Рајац. Са природног аспекта, овај простор припада делу еколошке мреже као подручје Ваљевских планина те су елементи природности (шуме и природне ливаде) високе вредности. Са аспекта културног наслеђа на територији овог типа предела се налази непокретно културно добро од великог значаја – црква у Славковици, као и бројни појединачни елементи традиционалног градитељског и сакралног наслеђа (недовољно истражене средњевековне некрополе). Територија овог типа, на релативно малој површини, формира хетероген и динамичан предеони систем који има потенцијал да буде препознат као специфична форма културног предела „Рајац – Славковица – Кадина Лука“. Поред овога, близина Рајца, његових манифестације и активности, повећава развојну могућност с обзиром да су посредни и непосредни услови заштите природе флексибилнији те простор овог типа предела има капацитет да буде препознат као атрактивна туристичка зона. Постојећа смештајна инфраструктура и просторни ресурси имају потенцијал за етаблирање нове/старе туристичке дестинације као промотера природних и културних вредности Рајца и општине Љиг.

Очување предеоних вредности	Очување специфичне структуре предела, односно просторне шеме поља пољопривредних површина и ливада са предеоним елементима шума и дисперзно позиционираним домаћинствима у изворишним деловима мањих водотокова.
	Очување предеоног елемента шуме као матрице предела која представља основни структурни и визуелни идентификатор типа као и градивну компоненту еколошке конективности овог типа са природним и природи блиским елементима шума Рајца.
	Очување и реконструкција изграђене структуре и елемената градитељског наслеђа централног дела Славковице дуж Славковачке реке и пута 357 (ПВ) као аутентичне форме речног (башког) типа села уз заштиту елемената природности унутар изграђених делова сеоског атара.
Управљање предеоним вредностима	Усмеравање градитељских активности на такав начин да њихов профил и интензитет не ремете специфичан доживљај овог типа предела.
	Ревитализација мреже плаво-зелених коридора (водотокова који формирају Славковачку реку – нарочито Коловача и Ковачева река) који граде локалну зелену инфраструктуру применом натуралне регулације за потребе ублажавања хазарда бујичних појава.
	Унапредити инфраструктурне капацитете првобитних окућница и имања у горњим деловима Славковице за потребе унапређења туристичког смештајног капацитета.
	Информативном инфраструктуром (инфо-табле и наменски геопортали) унапредити промоцију предеоних вредности за потребе развоја туристичких функција.
Унапређење предеоних вредности	Размотрити израду детаљнијег планског документа у оввиру наменски дефинисане границе културног предела Рајац – Славковица – Кадина лука којим ће се, између осталог, дати артикулисана визија коришћења и развоја предеоних вредности уз смернице за формирање туристичко-рекреативних функција. За потребе овакве разраде неопходно је извршити валоризацију природних и културних елемената који граде локалне типове предела.
	Формирање мултифункционалне мреже зелене инфраструктуре као осовине пешачких и бицикличких комуникација из правца Љига.

	Предвиђени објекти везани за туристички смештај и угоститељство, као и друга туристичка инфраструктура, треба да уважавају форму традиционалног градитељског наслеђа и типа карактера предела.
	Идентификовати значајне визурне тачке на бочним и вршним странама слива Славковачке реке које имају потенцијал за сагледавање ширих предеоних локалних и регионалних карактеристика (зоне врхова Чардак, Бобија и Дудић).

5. Планински предео

Заузима хипсометријски највише делове Сувоборске области у зони вододелнице планине Рајац. Овај тип предела обухвата највише делове атара руралних насеља Славковица и Ба. Овај простор представља значајан конгломерат природних вредности те је у том контексту препознат у европским и националним номенклатурама заштите природе: еколошки значајно подручје – Ваљевске планине и Предео изузетних одлика „Рајац”. Детаљније опсервације о предеоним карактеристикама овог пита предела као и смерницама за управљање и унапређење предела су дате у делу који се тиче Заштите, уређења и унапређења природних добара (Предео изузетних одлика „Рајац“) (1.7.3.).

1.7.3. Заштита, уређење и унапређење природних добара,

Према подацима Завода за заштиту природе Србије, Просторним планом су обухваћена заштићена подручја Споменик природе „Храст Дићи“ II (друге) категорије - природно добро од великог значаја у режиму заштите III (трећег) степена и Предео изузетних одлика „Рајац“ - природно добро од регионалног, односно великог значаја са установљеним режимима заштите I (првог), II (другог) и III (трећег) степена, за које је покренут поступак заштите дана 12.07.2019. године. Такође, налази се у обухвату еколошки значајног подручја „Ваљевске планине“ (бр. 33) еколошке мреже Републике Србије. Уз границу режима заштите II и III степена заштићеног подручја (централни јужни део границе) налази се заштићено подручје геолошког карактера Природни споменик Пећина „Мала Бездан“.

Део подручја Просторног плана припада и еколошки значајном подручју националне еколошке мреже „Ваљевске планине“ (бр. 33), EMERALD Сувобор (RS0000036) и одабрано подручје за дневне лептире - *Prime Butterfly Area* (РВА „Маљен – Сувобор“, бр. 39).

Еколошка мрежа Републике Србије подразумева Еколошки значајна подручја и еколошке коридоре. Еколошки значајна подручја Ваљевске планине - подручје бр. 33 као део еколошке мреже Републике Србије, утврђена су Уредбом о еколошкој мрежи („Службени гласник РС“, бр. 102/2010) и обухватају и подручје од међународног значаја РВА подручје Маљен-Сувобор 39.

Заштита еколошке мреже, на основу Члана 6. Уредбе о еколошкој мрежи обезбеђује се спровођењем прописаних мера заштите ради очувања биолошке и предеоне разноврсности, одрживог коришћења и обнављања природних ресурса и добара и унапређења заштићених подручја, типова станишта и станишта дивљих врста у складу са законом којим се уређује заштита природе, и другим прописима, као и актима о проглашењу заштићених подручја и међународним уговорима.

Еколошка мрежа Републике Србије подразумева и еколошке коридоре - Ваљевске планине; појасеви високог зеленила који повезују шумска станишта; рубна станишта, живице, међе, кошанице, пашњаци и влажни екосистеми са очуваном или делимично измењеном вегетацијом унутар агроекосистема.

Према Закону о заштити природе, на заштићеном подручју забрањени су радови и активности који оштећују, нарушавају и мењају особине и вредности због којих је подручје заштићено.

За Споменик природе „Храст Дићи” одређен је режим заштите III степена који је одлуком о заштити и петогодишњим планом управљања ближе дефинисан кроз следеће мере:

- Забрањено је заштићено стабло посећи, ломити и сећи гране, кидати и кресати лишће или предузимати ма какве радње које би измениле његов данашњи изглед и довеле у питање

његов биолошки опстанак, ложење ватре, депоновање смећа и другог отпада, раскопавање и депоновање земље на заштићеном простору, садња било каквог декоративног зеленила на заштићеном простору које би могло да утиче на сагледавање споменика природе, испуштање отпадних и загађених вода на заштићену површину, испаша стоке, постављање табли и других обавештења на стаблу, паркирање аутомобила.

- Дозвољено је постављање табле за обележавање заштићеног природног добра на видном месту (обично на ивици пројекције крошње); кошење траве, корова и даље одржавање заштићене површине; санирање места отпалих грана и њихово уклањање и уклањање смећа; све биолошко-техничке мере заштите стабла под условима које утврђује Завод за заштиту природе Србије.

Планом управљања предвиђене су детаљне мере техничке заштите стабла и обезбеђења сигурности за власнике домаћинства и пролазнике од сувих грана, као и обележавање споменика природе статусном и информативном таблом и путоказима на одговарајућим местима.

За Предео изузетних одлика „Рајац”, који представља подручје у поступку заштите на коме се у складу са чл. 42. Закона о заштити природе до доношења акта о проглашењу примењују мере прописане у студији заштите. Такође, меродавна је и одредба чл. 33. закона којом су у тим заштићеним подручјима забрањене радње и активности којима се нарушавају примарне природне и створене вредности и карактер предела. Просторни план се до доношења акта о проглашењу ПИО „Рајац“ од стране Владе Републике Србије, мора придржавати мера на начин који налаже наведена законска одредба, при чему се свакако намеће потреба усаглашавања поступка доношења просторног плана и уредбе о проглашењу заштићеног подручја.

У ПИО „Рајац” студијом су предложена сва три законом утврђена степена режима заштите који генерално подразумевају следеће:

1. I степен – примена строге заштита којом се омогућавају процеси природне сукцесије и очувања станишта и животних заједница у условима дивљине;
2. II степен – могу се вршити управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења заштићеног подручја, без последица по примарне вредности њихових природних станишта, популација, екосистема, обележја предела и објеката геонаслеђа, обављати традиционалне делатности и ограничено користити природни ресурси на одржив и строго контролисан начин;
3. III степен – могу се вршити управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења заштићеног подручја, развој села и унапређење сеоских домаћинстава, уређење објеката културно-историјског наслеђа и традиционалног градитељства, очување традиционалних делатности локалног становништва, селективно и ограничено коришћење природних ресурса и простора уз потребну инфраструктурну и другу изградњу.

Режим заштите I степена примењује се на локалитету Велика провалија, површине 85,27 ha и он обухвата следеће мере:

- Забрану: коришћења природних ресурса, крчења (отварања) простора на постојећим видиковцима КТ-5 Провалија и КТ-6 Којића ком, изградњу објеката;
- Дозвољене ограничене активности: научна истраживања и праћење природних процеса, контролисану посету у образовне, рекреативне и општекултурне сврхе које нису у супротности са циљевима очувања природних вредности, минималне измене планинарске стазе бр. 2 искључиво на постојећој траси у смислу ревитализације, уклањање старих, палих стабала, осим у случају предузимања мера ради одржавања стабилности, функционалности и заштите целокупног екосистема, додатна истраживања локалитета Велика провалија и Рајачке стране у циљу регистровања врста папрати слезница (*Asplenium adulterinum* Milde) и пљевика (*Notholaena maranthae*) које су строго заштићене врсте биљака, спровођење заштитних, санационих и других неопходних мера у случају пожара,

елементарних непогода и удеса, појава биљних и животињских болести и пренамножавања штеточина, уз сагласност Министарства.

Режим заштите II степена, на територији општине Љиг, обухвата локалитет веће површине, именован као „Плато Рајца“, који се простире на 818,74 ha и мали локалитет, по имену „Црквине“, површине свега 8,41 ha. На деловима подручја са овим режимом примењују се следеће мере:

- Зобрањују се: измена морфологије терена, односно извођење радова који би могли да униште, измене или наруше геоморфолошке, хидролошке и преоне карактеристике подручја, експлоатација, прерада и предконцентрација минералних сировина, извођење геолошких истраживања која подразумевају израду истражних објеката (бушотине, раскопи, усеци, засеци), отварање мајдана техничког камена, извођење свих активности које могу довести до нарушавања постојећих и потенцијалних објеката и елемената геонаслеђа, изградња објеката за производњу обновљивих извора енергије у комерцијалне сврхе (ветрогенератори, соларни паркови, електране за биомасу и др.), изградња индустријских објеката, превођење вода и измена хидродинамичких карактеристика и режима потока и река, као и сви други радови и интервенције које могу утицати на измену хидролошког режима подземних и површинских вода, изградња хидротехничких објеката (брана–акумулација), преграђивање и регулација водотока, као и изградња хидроелектрана на водотоцима или њиховим деловима који су клисурастог или кањонског типа, или им акумулације залазе у клисурасте и кањонске делове водотока, предузимање радњи и активности које би уништиле, измениле или нарушиле геоморфолошке и хидролошке карактеристике водопада Црквине, изградња септичких јама пропусног типа и свако испуштање отпадних и осочних вода у водоток и земљиште, каптирање извора, изградња пољопривредних и других привредних објеката и објеката комуналне, саобраћајне и енергетске инфраструктуре чије грађење и реконструкција или рад може негативно утицати на квалитет ваздуха, вода, земљишта, живог света, шума, лепоте предела, и произвести друге значајне утицаје на животну средину, изградња и реконструкција стамбених, економских и помоћних објеката, пољопривредних домаћинстава и викенд објеката изван грађевинског подручја за која нису донета планска документа, преоравање земљишта, крчење шума и обављање других радњи на местима и на начин који могу изазвати процесе ерозије и промене изгледа предела, изградња складишта индустријске робе и грађевинског материјала, изградња објеката који служе за сакупљање и складиштење неопасног отпада, изградња објеката туристичког смештаја и угоститељства већих капацитета (хотела, депанданса и сл.), изградња скијалишта, гондола и објеката висинског превоза, чиста сеча шума, замена врста (супституција), чиста сеча шума која није планирана као редован вид обнављања шума, осим изузетака прописаних Законом о шумама, као и чиста сеча, крчење шума, кресање лисника, редовно газдовање површинама у 48, 49 и 50-ом одељењу ГЈ „Рајац–Острвица“ односно свако газдовање које није санитарна сеча, а ради заштите изворишта, прекид склопа јачих рамера до периода потпуне зрелости састојине као и дужином подмладног раздобља од 20 година приликом извођења сеча обнављања, преоравање земљишта, крчење шума и обављање других радњи на местима и на начин који могу изазвати процесе ерозије и промене изгледа предела, коришћење вабилица и недозвољених средстава током ловних активности.
- Ограничавају се: активности на извођењу хитних и неопходних санационих шумских радова након акцидентних ситуација приликом ветролома, ветроизвала, пожара, каламитета инсеката и слично, уз сагласност Завода, употреба инсектицида у пољопривреди применом метода интегративне и биолошке заштите усева, примену одговарајућих биолошких мера против фитопатолошких и ентомолошких обољења шума, активности у вези са унапређењем популација ретких и угрожених биљних и животињских врста, контролисано сакупљање лековитог биља, контролисана посета у образовне, рекреативне и општекултурне сврхе, спровођење активности у оквиру научно-истраживачких радова и праћење природних процеса, праћење стања (мониторинг) флоре

и фауне, изградња, доградња, адаптација и реконструкција постојећих економских објеката у функцији пољопривредне производње и за потребе пољопривредних домаћинстава, изградња објеката туристичког смештаја, угоститељства и туристичке инфраструктуре у виду мањих објеката у традиционалном стилу (пансион, апартман, сеоска домаћинства и др.), а на основу планске документације, одржавање јавних, сеоских и шумских путева, уређење, одржавање и реконструкција заштићених и других објеката и места са културно-историјским вредностима и њихове околине.

Режим заштите III степена на територији општине Љиг обухвата површину 588,02 ha и на деловима подручја са овим режимом примењују се следеће мере:

- **Забрањује се:** изградња индустријских објеката, изградња објеката за производњу електричне енергије из обновљивих извора у комерцијалне сврхе, изградња пољопривредних и других привредних објеката и објеката комуналне, саобраћајне и енергетске инфраструктуре чије грађење и реконструкција или рад може негативно утицати на квалитет ваздуха, вода, земљишта, живог света, шума, лепоте предела, и произвести друге значајне утицаје на животну средину, изградња хидротехничких објеката (брана – акумулација), као и изградња хидроелектрана на водотоцима или њиховим деловима, каптирање извора, чиста сеча шумских површина, изградња јавних скијалишта, гондола и објеката висинског превоза, изградња и реконструкција стамбених, економских и помоћних објеката пољопривредних домаћинстава и викенд објеката изван грађевинског подручја за која нису донета планска документа, експлоатација минералних сировина у зонама непосредне и уже заштите изворишта водоснабдевања, у близини насеља или туристичког подручја, на подручју или у близини заштићене околине непокретних културних добара, отварање мајдана техничког камена, преоравање земљишта, крчење шума и обављање других радњи на местима и на начин који могу изазвати процесе ерозије и промене изгледа предела, изградња складишта индустријске робе и грађевинског материјала, изградња мањих објеката који служе за сакупљање и складиштење неопасног отпада,
- **Ограничава се:** изградња објеката туристичког смештаја, угоститељства и туристичке инфраструктуре као мањих објеката у традиционалном стилу, а на основу планске документације, формирање шумских и пољопривредних монокултура, изградња, одржавање, односно реконструкција постојећих јавних, сеоских и шумских путева, уређење, одржавање и реконструкција заштићених и других културно-историјских објеката и њихове околине.

Поред наведених мера, које су дефинисане студијом заштите, у пределу изузетних одлика, сходно одредбама чл. 24. и 25. Закона о заштити природе забрањени су радови и активности који могу оштетити или угрозити (уништити) геоморфолошке, хидролошке, биолошке и археолошке вредности и обележја спелеолошких објеката. Забраном се, такође, обухвата посета и истраживање пећина и јама без одговарајуће дозволе управљача или пратње овлашћеног лица.

Планска решења не индикују непожељне промене стања природе, односно вредности живог света, геонаслеђа и предела. Планирани просторни развој општине не изазива уништавање и нарушавање дивљих врста и њихових станишта, неповољне промене површина под природном и полуприродном вегетацијом, оштећивање морфолошких и хидролошких обележја, подстиче традиционалне видове коришћења простора на планском подручју и обезбеђује контролу над процесима и активностима који могу изазвати загађивање животне средине, ерозију земљишта и прекомерно коришћење шума.

У спровођењу просторног плана обавезна је примена мера заштите природних вредности, односно дивљих врста и њихових станишта, предела и геонаслеђа утврђених у складу са Законом о заштити природе.

У поступку израде урбанистичких планова и техничке документације за изградњу објеката и друге радове неопходно је обезбедити акт о условима заштите природе.

Сходно Закону о заштити природе, уколико се у току радова наиђе на геолошка и палеонтолошка документа (фосили, минерали, кристали и др.) која би могла представљати заштићену природну вредност налазач је дужан да о налазу обавести министарство надлежно за послове заштите животне средине у року од осам дана од проналаска и предузме мере заштите од уништења, оштећивања или крађе до доласка овлашћеног лица.

Заштита природе природних вредности на делу просторног плана изван граница заштићених подручја (ПИО „Рајац“ и СП „Храст Дићи“) обезбеђује се применом закона којима се уређују заштита природе, изградња и уређење простора и коришћење природних ресурса.

Сходно одредбама чл. 15. и 16. Закона о заштити природе и Правилника о критеријумима за издвајање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување („Службени гласник РС”, број 35/10), на територији општине у целости односно на подручју Просторног плана ће се у току његове имплементације детаљно картирати станишта врста и типови станишта што представља основу и почетни услов за утврђивање и спровођење мера њихове заштите и очувања. Картографски приказ станишта птица и миграторних врста из чл. 15. закона и типова станишта из чл. 16. дефинисани су као саставни део планова, програма коришћења и заштите природних ресурса и развојних пројеката и представљају задатак Завода за заштиту природе Србије и овлашћених стручних и научних институција.

Ради очувања биолошке, предеоне и геолошке разноврсности од посебно значаја је да се у спровођењу просторног плана обезбеде одговарајући услови и ефикасни механизми за просторну идентификацију, заштиту, унапређење и адекватно коришћење:

- Добро развијених и у фитоценолошком погледу репрезентативних и значајних делова шумских састојина, односно све изразите примере констатованих фитоценоза и субасоцијација храстових и других шума на планском подручју, травних површина унутар и на рубовима шума, живица и стабала дрвећа на међама и на самим пољопривредним парцелама, а у циљу очувања екосистемске разноврсности, станишта и популација биљних и животињских врста и предеоног лика;
- Места, односно делове шумских и ливадско-пашњачких површина са ретким, ендемичним, лековитим, јестивим и у другом погледу значајним дрвенастим и зељастим биљкама;
- Делове станишта ретких, строго заштићених и заштићених животињских врста, посебно поред река, у шумама и на камењарима (места гнезђења, исхране и одмора птица, боравка и исхране слепих мишева и других ситних сисара, присуства фауне водоземаца, и гмизаваца);
- Површине на којима расту алохтоне инвазивне врсте биљака чије је спречавање и уклањање неопходно ради очувања здравља људи и биолошке разноврсности;
- Значајна геолошка места (палеонтолошки, стратиграфски, структурни и други објекти геонаслеђа), геоморфолошки и хидролошки феномени (видиковици, меандарски делови активних и напуштених речних корита, извори, природни водотоци и баре);
- По димензијама и врст репрезентативна, стара, ретка и у културно-историјском погледу значајна стабла дрвећа;
- Природне амбијенте висококвалитетних пејсажних односно естетско-сценских обележја.

Очување и неговање естетских обележја предела у оквиру пољопривредних и шумских површина утврђује се у овом плану као сет препорука власницима и корисницима земљишта у вези начина одржавања уредности и чистоће, као што су: поткресивање и крчење врзина и уклањање корова дуж међа, шумских и атарских путева и одржавање тих путева, сакупљање и пажљиво уклањање амбалаже хемијских препарата и минералних ђубрива, одржавање шумског реда при сечама у шуми, сакупљање и адекватно елиминисање отпадака пољопривредних производа уз забрану или избегававање спаљивања, чување појединачних или група стабала дрвећа на обрадивим површинама, забрану одлагања (бацања) смећа, свих врста отпада (металног, стакленог, пластичног као и грађевинског материјала) ван места одређених за те намене. Планом се наглашава обавеза органа локалне самоуправе да на нивоу месних

заједница сеоских насеља одговарајућим документима утврде начин и места сакупљања, одлагања и евакуације отпадака и отпрате спровођење прописаних мера.

Планом се потврђује законска обавеза санације и рекултивације простора на којима се врши експлоатација минералних сировина, јаловишта и депонија комуналног и индустријског отпада као и примене мера техничке и биолошке заштите животне средине од непосредних утицаја ових радова и објеката на околину. Такође, идентификује се и потреба и утврђује просторни оквир за пошумљавање и објекте и друге мере заштите од водне ерозије.

1.7.4. Заштита, уређење и унапређење културних добара

Планска заштита утврђених непокретних културних добара одвија се у складу са условима надлежних служби за заштиту споменика културе уз додатно дефинисање и преиспитивање граница заштите у плановима. Поред инструмента инвентарисања непокретних културних добара, укључује се валоризација контекста кроз додатна истраживања на терену у циљу обухватања простора који је релевантан за доживљај и презентацију добра. Штити се материјална аутентичност објекта у складу са условима служби заштите, као и изглед, визуре и просторна конфигурација читавог подручја, целина и зона које припадају заштитним зонама.

Планска заштита непокретних културних добара под претходном заштитом подразумева једнак плански третман, као и утврђених непокретних културних добара. То се, у првом реду односи на валоризацију контекста кроз додатна истраживања на терену; иницирање додатне сарадње са службама заштите у циљу размене података и подстицања ефикасније процеса утврђивања културног добра, као и дефинисања његове границе заштићене зоне која ће бити уграђена у Акт о утврђивању.

Рекогносцирање вредних просторних елемената и целина које је потребно плански заштитити подразумева додатна истраживања на терену, истраживање историјског развоја подручја, као и природних и друштвених условљености које су довеле до затечених облика физичке структуре. Неопходно је укључивање локалне заједнице у идентификовање просторних вредности, посебно оних које су значајне за очување идентитета и осећаја припадности; и иницирање додатне сарадње са службама заштите у циљу размене података и подстицања разматрања препознатих просторних вредности као потенцијалних непокретних културних добара.

Планска, односно, „урбанистичка“ заштита вредног градитељског наслеђа које није заштићено по Закону културним добрима, односно, Закону о културном наслеђу – старих школа, сеоских домова, виле „Змајевац“ и сл. – подразумева забрању рушења, очување материјалне аутентичности објеката и амбијената, уз обавезу израде урбанистичких пројеката за потребе реконструкције и доградње.

Одрживо коришћење културног наслеђа као развојног ресурса и економског добра сматра се пожељним. Предуслов за остваривање овог опредељења је стручна оцена која културна добра могу бити у режиму економског коришћења, на који начин (капитализација објекта, давање у најам, издавање и слично) и под којим економским и конзерваторским условима. Овај приступ омогућава да се историјске целине и амбијенти, као и појединачне грађевине са споменичким обележјима, заједно са својим окружењем на адекватан начин (односно у складу са њиховим просторним, архитектонским, етнолошким и историјским обележјима) укључују у будући развој. Најпожељније је одрживо коришћење културног наслеђа за развој културног туризма, ради остваривања очекиваног доприноса туризма заштити и очувању наслеђа и развоју локалних заједница.

Мере и услови заштите и коришћења НКД и њихове заштићене околине

Утврђују се следеће опште мере заштите и услови чувања и коришћења за непокретна културна добра и локалитете културно-историјског наслеђа:

- Власници, односно, корисници културног добра дужни су да пре предузимања било које врсте интервенција (инвестиционо одржавање, реконструкција, адаптација, санација и ревитализација) поднесу надлежном заводу за заштиту споменика културе захтев за добијање Решења о предузимању мера техничке заштите, као и да исто доставе надлежној урбанистичкој служби у циљу издавања локацијских услова;
- Власници, односно, корисници културног добра дужни су да по добијању Решења о предузимању мера техничке заштите надлежног Завода, израде пројектну и пратећу техничку документацију, у свему према датим условима, као и да на исту прибаве Решење о сагласности надлежног Завода за заштиту споменика културе;
- Планским мерама не сме бити угрожен интегритет, нити споменичка својства непокретних културних добара и добара која уживају претходну заштиту;
- На објектима на којима се по процени стручњака надлежног Завода могу дозволити одступања од аутентичног габарита и изгледа, мере техничке заштите су такве да не дозвољавају битно нарушавање аутентичног изгледа;
- На заштићеним добрима и њиховој заштићеној околини није дозвољено извођење било каквих радова, који могу променити њихов садржај, природу или изглед, без претходно прибављених услова и сагласности надлежног завода;
- Режим саобраћаја и паркирање возила се регулише уз дозволу и по условима надлежног Завода за заштиту споменика културе;
- Забрањује се раскопавање, рушење, преправљање, презиђивање, прерађивање и вршење било каквих радова који могу нарушити својства НКД.

Утврђују се следеће посебне мере заштите и услови чувања археолошких локалитета и њихове заштићене околине:

- Уколико се накнадно открију археолошки локалитети, исти се не смеју уништавати и на њима вршити неовлашћена прекопавања, ископавања и дубока преорављања;
- Инвеститор објекта је дужан да обезбеди средства за истраживања, заштиту, чување, публикавање и излагање добра које ужива претходну заштиту које се открије приликом изградње инвестиционог објекта – до предаје добра на чување овлашћеној установи заштите;
- У непосредној близини археолошких локалитета инвестициони радови спроводе се уз повећане мере опреза и присуство и контролу надлежних служби заштите;
- Археолошки локалитети се не смеју уништавати и на њима вршити неовлашћено прекопавање, ископавање и дубоко заоравање (преко 30 cm);
- Уколико се током радова наиђе на археолошке предмете извођач радова је дужан да одмах, без одлагања прекине радове и обавести надлежни завод за заштиту споменика културе и предузме мере да се налаз не уништи и не оштети, те да се сачува на месту и у положају у коме је откривен;
- У случају трајног уништавања или нарушавања археолошког локалитета због инвестиционих радова, спроводи се заштитно ископавање о трошку инвеститора;
- Забрањује се привремено или трајно депоновање земље, камена, смећа и јаловине на и у близини археолошких локалитета.

1.7.5. Смањење ризика од катастрофа и управљање у ванредним ситуацијама

У наредном периоду потребно је на основу нове Процене ризика од катастрофа и према новом Упутству о методологији за израду и садржај процене ризика од катастрофа и плана заштите и спасавања („Службени гласник РС“, број 80/19) донети План заштите и спасавања у ванредним ситуацијама.

У циљу смањења ризика од катастрофа и ефикаснијег управљања у ванредним ситуацијама неопходно је реализовати следеће:

- Обезбедиће се аутономност система комуникација и снабдевања енергијом у ванредним ситуацијама обезбеђењем радијалног напајања подручја општине електричном енергијом и коришћењем алтернативних и обновљивих извора енергије.
- Изградња грађевинских објеката вршиће се према захтеваном нивоу сеизмичке отпорности. У складу са принципима превенције обавезна је примена важећих сеизмичких прописа при санацији постојећих и изградњи нових објеката.
- Локална саобраћајна мрежа категорисаних и некатегорисаних путева развијаће тако да се обезбеде се алтернативни саобраћајни праваци за евакуацију потенцијално угроженог становништва. Извршиће се мапирање и катастар (евиденција) свих активних и потенцијалних клизишта. Санираће се постојећа клизишта уз забрану изградње објеката на тим локацијама. Изради ће се План за проглашење ерозионих подручја којим би се прецизно идентификовала ерозиона подручја на територији општине Љиг и ставила у функцију систем планирања и управљања. У сарадњи са надлежним републичким органима приступиће се унапређењу превентивних мера на регулацији слива реке Љиг (вода I реда) на територији Општине у циљу заштите од поплава пољопривредног земљишта, стамбених и инфраструктурних објеката, укључујући и ауто-пут (регулација реке Љиг низводно од насељеног места Љиг до ушћа у реку Колубару, регулација реке Качер, низводно од ушћа реке Белановице, изградња преграда са зауставним праговима за успоравање бујичних таласа и заустављање наноса на реци Драгобиљ и обезбеђење редовног чишћења корита река Љиг, Качер и Драгобиљ).
- Посебним урбанистичким планом/пројектом утврдиће се локација за изградњу наменског објекта за ефикасан рад ватрогасно-спасилачке јединице и смештај технике, опреме и возила на оптималној локацији која би била у складу са захтеваним временима стицања на лице места на целом подручју Општине, узимајући у обзир и потребу интревенисање дуж деонице ауто-пута А-2.

1.7.6. Организација простора од интереса за одбрану земље

На делу КО Славковица пружају се зоне заштите перспективног комплекса у функцији одбране земље који подразумевају ограничену и контролисану градњу. У овим зонама је дозвољена градња објеката у складу са одредбама овог просторног плана датих у делу II Плански део, 2. Пропозиције просторног развоја, и уз обавезу прибављања претходне сагласности од Министарства одбране. Катастарске парцеле које су у целости или делом у зонама заштите су: 2919/1, 2919/2, 2919/3, 2920, 2921/1, 2921/2, 2922/1, 2922/10, 2922/11, 2922/2, 2922/3, 2922/4, 2922/5, 2922/6, 2922/7, 2922/8, 2922/9, 2923/1, 2923/10, 2923/11, 2923/12, 2923/13, 2923/14, 2923/15, 2923/16, 2923/17, 2923/18, 2923/19, 2923/2, 2923/20, 2923/21, 2923/3, 2923/4, 2923/5, 2923/6, 2923/8, 2923/9, 2925/10, 2926, 2927, 2928, 2929, 2932, 2933/1, 2934, 2935/1, 2935/2, 2935/3, 2935/4, 2935/5, 2935/6, 2935/7, 2935/8, 2935/9, 2936, 2937, 2938, 2939, 2940, 3012, 3013.

2. ПРОПОЗИЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

2.1. Правила уређења

2.1.1. Концепција уређења карактеристичних зона

Овај просторни план садржи уређајне основе за свих 25 села општине Љиг, а то су: Ба, Бабајић, Бошњановић, Бранчић, Велишевац, Гукош, Дићи, Доњи Бањани, Живковци, Ивановци, Јајчић, Кадина Лука, Калањевци, Козељ, Лалинци, Латковић, Липље, Милавац, Моравци, Палежница, Пољанице, Славковица, Цветановац, Штавица и Шутци. Уређајне основе обухватају читаве катастарске општине села, изузев делова који ће бити обухвату планова генералне регулације за насељена места Љиг и Белановицу. Једини изузетак су села Милавац и Цветановац, која припадају истој катастарској општини, па је граница уређајне основе – граница месне заједнице.

Сеоска насеља општине Љиг имају спонтано формиране атаре, а по урбанистичко-морфолошкој структури спадају у прелазне облике између разбијено-збијеног или полу(ра)збијеног шумадијског типа. Изразито су нехомогеног – хетерогеног – карактера, са по више стамбених групација различите величине (крајевима и засеоцима или издвојеним појединачним кућиштима) помешаних са пољопривредним и шумским површинама на читавој територији атара села. Једино село збијеног типа и хомогеног карактера је Милавац, који се налази у КО Цветановац, али има своју месну заједницу и представља посебно насељено место.

Само неколико села има јасно формиран центар (Славковица, Латковић). Већина села имају неке јавне или централне функције, али су ти садржаји (некадашњи задружни домови, школе, амбуланте, гробља и др.) често дисперговани у атару и налазе се у различитим крајевима – засеоцима села. Домови културе и амбуланте нису у функцији, а у Бабајићу, Велишевцу, Гукошу, Доњим Бањанима, Лалинцима, Липљу и Милавцу нема ни школе или су издвојена одељења тренутно затворена због недовољног броја ученика, па та села по функцији спадају у тип примарних села.

Због своје структуре и карактера села општине Љиг, изузев Милавца, немају јединствена грађевинска подручја, нити их је могуће формирати. Овим планом се уместо грађевинских подручја утврђују зоне, на основу доминантне функције и претежне намене, и то:

- стамбене зоне;
- централне зоне (стамбене зоне са јавним и централним садржајима);
- мешовите зоне (зоне са претежно привредним и стамбеним садржајима);
- пољопривредно-шумске зоне, и
- зоне посебних функција и претежних намена (туристичке зоне, зоне рударских активности и др).

Стамбене зоне су крајеви села, односно, засеоци, који чине релативно компактно и хомогено изграђено ткиво. Састоје се из делова кућишта – стамбених и економских дворишта са објектима – са растојањима између појединих групација не већим од 100 m. Претежна намена је становање руралног типа, укључујући пољопривредно и непољопривредно становништво. У оквиру стамбених зона могу се налазити делови окућница или другог пољопривредног земљишта који се налазе између изграђених делова кућишта. У стамбеним зонама дозвољена је нова изградња на постојећим и новим грађевинским парцелама, и то тако да се врши погушћавање, без ширења зона. Дозвољени су сви садржаји и намене који су компатибилни са руралним становањем и не угрожавају животну средину.

Централне зоне села су по правилу стамбене зоне са јавним и централним садржајима у којима се, сем објеката за становање руралног типа и пратећих економских објеката сеоских домаћинства, налазе и објекти јавне намене – школе, домови културе („задружни домови“,

сви тренутно ван функције) и друге јавне службе и важни инфраструктурни објекти (трафо-станице и сл).

Основне школе постоје у Бау, Бошњановићу, Бранчићу, Дићима, Ивановцима, Јајчићу, Кадиној Луки, Лалинцима (недавно заторена), Латковићу, Липљу (недавно затворена) Моравцима, Палежници, Славковици, Цветановацу, Штавици (издвојена одељења ОШ „Сава Керковић“), Живковцима, Калањевцима, Козељу, Пољаницама, и Шутцима (издвојена одељења ОШ „Сестре Павловић“). У зградама основних школа у Бау, Латковићу, Кадиној Луки, Козељу, Пољаницама, Славковици и Штавици одвија се предшколско образовање и васпитање (издвојена одељења ПУ „Каја“). Домови културе постоје у Бау, Бошњановићу, Велишевцу, Гукошу, Дићима, Живковцима, Ивановцима, Кадиној Луки, Калањевцима, Козељу, Лалинцима, Латковићу, Липљу, Моравцима, Пољаницама, Славковици, Штавици и Шутцима. У селу Бау постоји музеј, у старој школи „Краљица Марија“.

Мањи број села има и комерцијалне централне садржаје – трговину, угоститељство и сл., а у једанаест села постоје верски објекти – дванаест православних хришћанских цркава (Ба, Бошњановић, Дићи, Ивановци, Кадина Лука (у изградњи), Латковић, Моравци, Пољанице, Славковица (две цркве), Цветановац, Штавица, од којих две припадају раније активним манастирима (Моравци и Славковица) – који спадају у објекте са делимично јавним коришћењем. У стамбеним зонама са јавним и централним садржајима дозвољена је нова изградња на постојећим и новим грађевинским парцелама, и то тако да се врши погушћавање, без ширења зона. Дозвољени су сви садржаји и намене који су компатибилни са руралним становањем и не угрожавају животну средину. Потребно је уређење отворених јавних простора – сеоских тргова, јавних зелених површина, дечјих игралишта и сл.

У мањем броју села постоје мешовите зоне, са претежно заступљеним привредним делатностима (складишта, услужно занатство и сл.) и становањем. У мешовитим зонама дозвољена је нова изградња на постојећим и новим грађевинским парцелама, и то тако да се врши погушћавање, без ширења зона. Дозвољени су сви компатибилни садржаји и намене који емисијом штетних загађујућих материја и буке не угрожавају постојеће становање.

У Славковици се налази најзначајнија туристичка зона (део ПИО „Рајац“), а у селима Ба, Кадина Лука, Славковица и Штавица налазе се зоне рударских активности. Ове зоне уређују се на основу даље урбанистичке разраде планским или урбанистичко-техничким документима, у складу са смерницама за спровођење овог плана.

Сав остали простор села, изван наведених зона, спада у пољопривредно-шумске зоне. У овим зонама, сем пољопривредног и шумског земљишта, налазе се и изолована појединачна кућишта, која нису део ниједне стамбене групације. У циљу очувања пољопривредног и шумског земљишта, дозвољена је изградња искључиво на постојећим кућиштима. Дозвољена је изградња стамбених и економских објеката пољопривредних домаћинстава – газдинстава, стамбених објеката постојећих непољопривредних домаћинстава, као и туристичких објеката сеоских туристичких домаћинстава. Изузетно, дозвољена је изградња и на парцелама на којима нема постојећих кућишта, уколико се налазе непосредно уз подручја са постојећом или планираном изградњом, уколико имају директан приступ на јавну саобраћајницу и могућност инфраструктурног опремања.

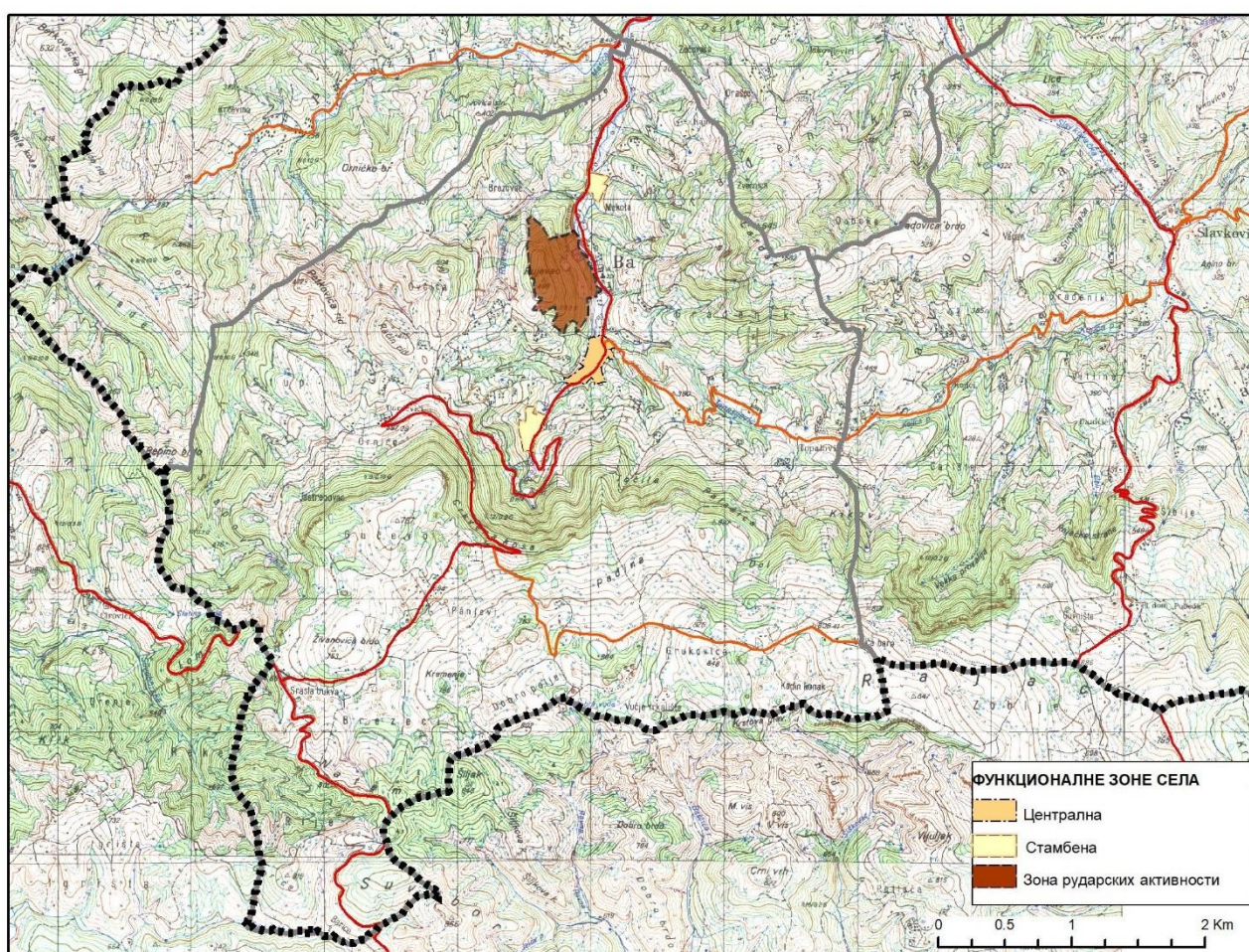
Приоритети комуналног инфраструктурног опремања свих зона су одржавање саобраћајница, обезбеђење одношења смећа, снабдевања квалитетном водом за пиће и заштита животне средине.

2.1.1.1.Ба

КО Ба има површину од око 2.153 ha. Има централну зону, две стамбене зоне и зону рударских активности. Од јавних служби у селу постоје основна школа (издвојено одељење ОШ „Сава Керковић“) са предшколском установом (издвојено одељење ПУ „Каја“), дом културе (тренутно ван функције) и музеј. У селу постоји православна хришћанска црква. Кроз село Ба пролазе саобраћајнице следећих категорија: државни путеви ДП ПБ 356 и ДП ПБ 358, и општински путеви OIR 10 и OIR 25.

Зоне села Баа обухватају следеће катастарске парцеле КО Ба (целе или делове):

- Централна зона: 1042/1, 1042/2, 1042/3, 1043, 1044, 1045/1, 1045/3, 1046/1, 1046/2, 1047/4, 1047/5, 1072/1, 1072/2, 1073/1, 1073/2, 1073/3, 1074, 1076, 1077, 1078, 1079/1, 1079/2, 1080/1, 1080/2, 1080/3, 1081, 1083, 1085, 1086/1, 1086/2, 1087, 1089/1, 1089/2, 1089/3, 1090, 1091, 1092, 1093, 1095, 1096, 1097/1, 1097/2, 1105, 1106/2, 1107/1, 1107/2, 1109, 1167/2, 2603/1, 2633, 2636, 2637 и 2638;
- Стамбена зона 1: 346/1, 345, 344/1, 344/2, 342, 341, 349, 351, 2602, 2608, 441, 2603/1, 338 и 359;
- Стамбена зона 2: 1410/15, 1410/13, 1410/14, 1217/2, 1217/1, 1181, 1182, 1187, 1186, 1185, 1183, 1179, 1180, 1216, 1215, 1421, 1422/1, 1214, 2640, 1418, 1419, 1420, 1178, 1422/2, 1423, 1411, 1412/1, 1428/1, 1432/3, 1432/2, 1413, 1212/2, 1212/1, 1434/1, 1430, 1429/2, 1429/1, 1428/2, 1443/1, 1431/1, 1426, 1174/1, 1176, 1177, 1184, 2639, 1410/10, 1410/1, 1410/2, 2628, 2603/1 и 2625; и
- Зона рударских активности: 438/1, 439, 447, 455, 458, 870/1, 870/2, 870/3, 870/4, 870/5, 870/6, 882, 883 и 1117/2.

Табела 7. Зоне села Баа

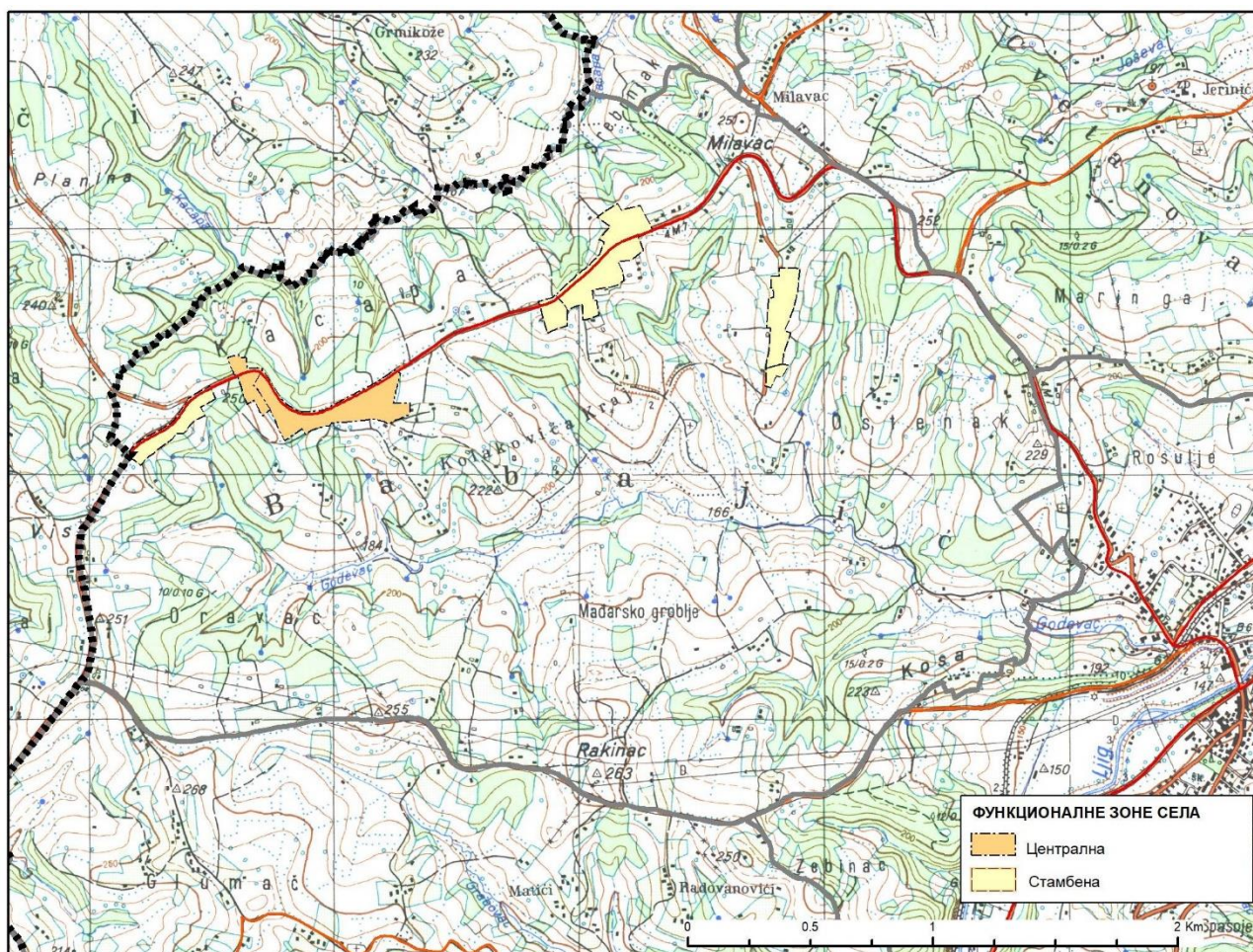
Назив зоне	Површина зоне
Централна зона	6,92 ha
Стамбена зона 1	2,60 ha
Стамбена зона 2	4,25 ha
Зона рударских активности	28,23 ha
Пољопривредно-шумска зона	2.110,84 ha
Укупно	2.152,84 ha

2.1.1.2. Бабајућ

КО Бабајућ има површину од око 845 ha. Има једну централну и три стамбене зоне. У селу нема јавних служби, а кроз њега пролазе саобраћајнице следећих категорија: државни пут ДП ПБ 150 и општински пут OIR 7.

Централна и стамбене зоне села Бабајућа обухватају следеће катастарске парцеле КО Бабајућ (целе или делове):

- Централна зона: 409/3, 409/4, 438, 440/1, 440/2, 458, 459, 462, 463, 464, 525/1, 525/2, 525/3, 526/1, 526/2, 581, 554, 582, 583, 584, 515, 589, 578/2, 585, 521, 586/1, 586/2, 522, 519/1, 519/2, 519/3, 520/1, 520/2, 523/1, 523/2, 556, 557, 520/3, 513, 514, 511, 518, 516, 590/1, 1285, 1294, 1327;
- Стамбена зона 1: 140, 145, 286, 107/1, 264/2, 109/1, 109/2, 144/1, 264/1, 120/5, 287, 293, 265, 263/1, 1282/2;
- Стамбена зона 2: 16/8, 317, 62, 77, 76/4, 78/2, 78/3, 78/4, 79/1, 79/2, 79/3, 79/4, 80, 86/1, 86/2, 85/1, 85/2, 87/2, 92/3, 92/4, 87/1, 92/2, 78/1, 74, 16/7, 76/1, 72, 73, 55, 49/2, 93/2, 316, 491/2, 1294, 68/1, 71, 1284; и
- Стамбена зона 3: 426/1, 535, 429/1, 429/2, 427, 428/1, 426/3, 424, 536/1, 536/2, 536/3, 536/4, 536/5, 545/2, 545/4, 533, 534, 544/1, 538, 539/1, 528/1, 528/2, 532/1, 532/2, 529, 527/1, 545/5, 545/1, 537, 532/3, 1294, 1326, 1282/2, 1284/1, 285 и 286.

Табела 8. Зоне села Бабајућа

Назив зоне	Површина зоне
Централна зона	8,55 ha
Стамбена зона 1	3,94 ha
Стамбена зона 2	8,20 ha

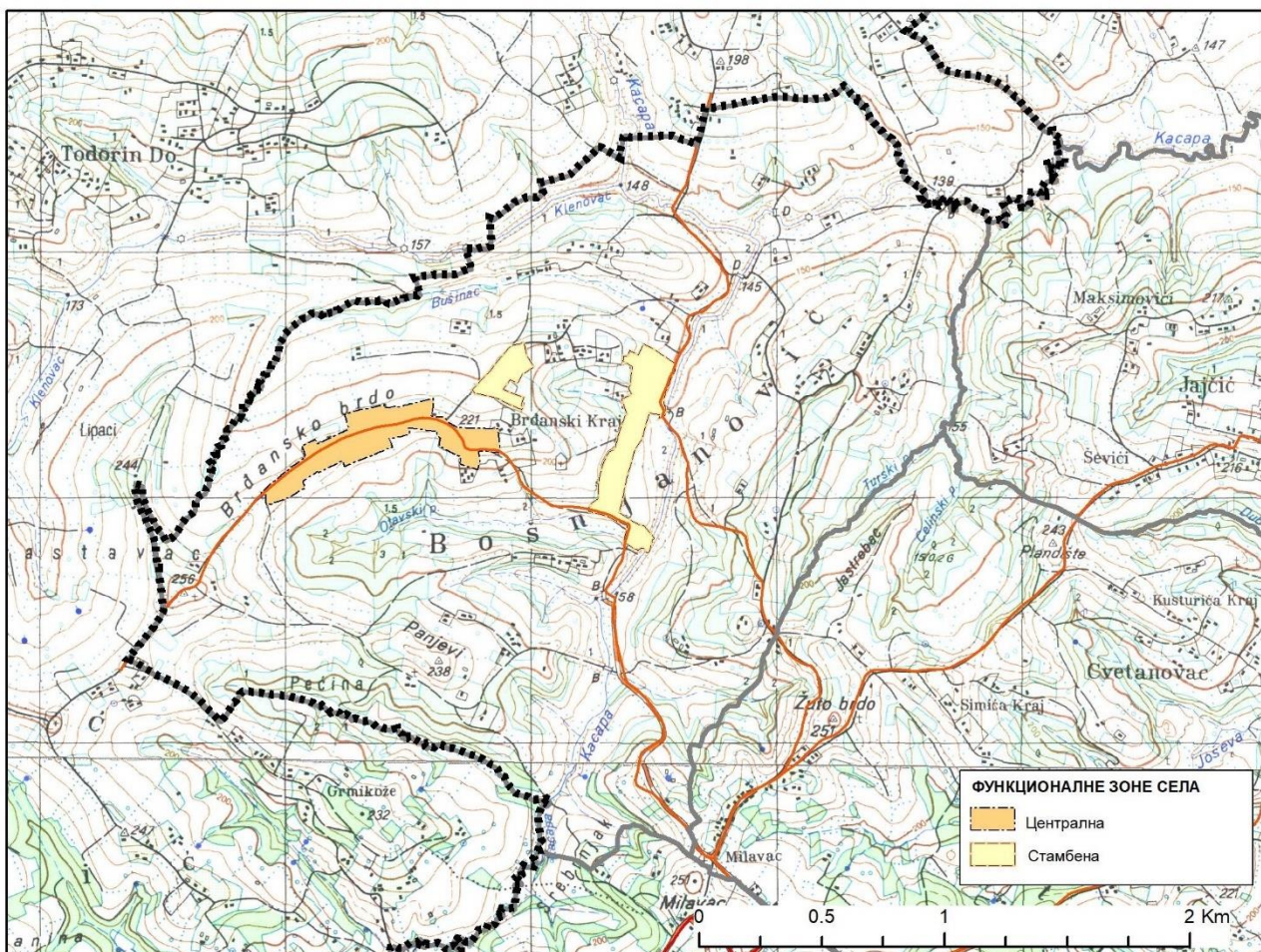
Назив зоне	Површина зоне
Стамбена зона 3	2,85 ha
Пољопривредно-шумска зона	821,87 ha
Укупно	845,41 ha

2.1.1.3. Бошњановић

КО Бошњановић има површину од око 624 ha. Има централну и две стамбене зоне. Од јавних служби у селу постоје основна школа (издвојено одељење ОШ „Сава Керковић“) и дом културе (тренутно ван функције). У селу постоји православна хришћанска црква. Кроз село Бошњановић пролазе саобраћајнице следећих категорија: општински путеви OIR 1 и OIR 2.

Централна и стамбене зоне села Бошњановића обухватају следеће катастарске парцеле КО Бошњановић (целе или делове):

- Централна зона: 353/1, 354, 446/7, 446/1, 442/1, 367/2, 372/3, 384, 377, 385, 431, 432/1, 387, 389/3, 353/2, 352/7, 428/2, 428/5, 446/3, 356, 357, 367/1, 366, 379, 434/1, 429, 430/1, 433/1, 433/2, 390, 392, 393, 614/1, 355, 370 и 447;
- Стамбена зона 1: 153, 156/1, 156/2, 128/1, 129/2, 343/3, 343/6, 344/3, 344/5, 344/6, 344/7, 340/4, 340/8, 341, 342/2, 342/8, 342/9, 343/4, 343/2, 344/8, 344/4, 343/5, 346/3, 128/3, 159, 157, 155/1, 614/1, 612/1, 172, 343/1, 344/1, 344/2, 342/1, 342/3, 339/1, 339/2, 338, 127, 615/4 и 177/2; и
- Стамбена зона 2: 106/1, 108/2, 110/2, 110/1, 117, 118, 111/1, 109/1 и 614/1.

Табела 9. Зоне села Бошњановића

Назив зоне	Површина зоне
Централна зона	12,53 ha

Назив зоне	Површина зоне
Стамбена зона 1	9,57 ha
Стамбена зона 2	3,02 ha
Пољопривредно-шумска зона	598,51 ha
Укупно	623,63 ha

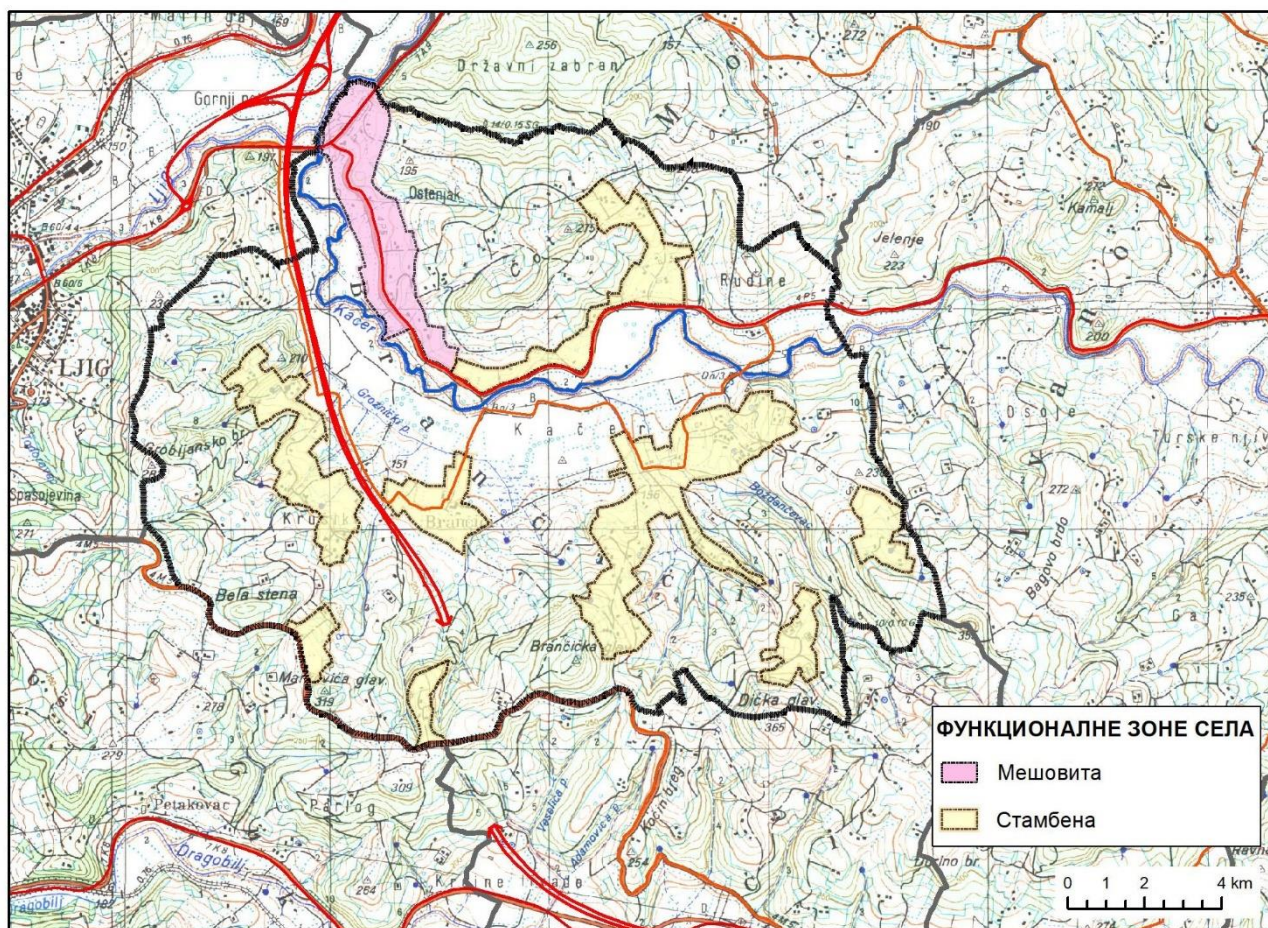
2.1.1.4.Бранчић

КО Бранчић има површину од око 768 ha. Има једну мешовиту и осам стамбених зона. Мешовита зона формира се обострано дуж државних путева ДП ИБ 22 и ДП ПА 150. Кроз подручје катастарске општине пролазе три државна пута: аутопут А2, ДП ИБ 22 и ДП ПА 150, и два општинска пута: OIR 21 и OIR 18. Од јавних служби у селу постоји основна школа (издвојено одељење ОШ „Сава Керковић”).

Мешовита и стамбене зоне села Бранчића обухватају следеће катастарске парцеле КО Бранчић (целе или делове):

- Мешовита зона: 2/1, 3/1, 4/1, 4/2, 5, 6, 311/2, 311/3, 311/4, 328/1, 328/2, 354, 355/1, 355/2, 355/3, 355/4, 355/5, 355/6, 355/7, 355/8, 512, 514/1, 514/2, 515/1, 515/2, 515/3, 515/4, 516/2, 517, 519, 520, 521/1, 521/2, 522/1, 522/2, 523/1, 523/2, 523/3, 523/4, 523/5, 524, 525/1, 526/1, 527/1, 528, 530/1, 530/10, 530/2, 530/5, 530/9, 531/3, 532/1, 532/2, 533/1, 533/2, 534/1, 534/2, 534/3, 535, 536, 537, 740, 741, 742, 743, 744, 746, 747, 748/2, 748/3, 753, 754/1, 754/2, 758/1, 758/2, 759, 760, 762/1, 762/2, 763/1, 763/2, 764/1, 764/2, 765, 766, 767, 768, 769, 776, 777/1, 777/2, 778/1, 778/2, 778/3, 778/4, 779, 780, 781, 782, 784, 785, 786/1, 786/2, 786/3, 786/4, 787, 1729, 1730, 1731, 1732/1, 1735/1, 1735/2, 1761/1, 1761/2;
- Стамбена зона 1: 49/1, 49/2, 50/1, 51/1, 51/2, 52, 53, 54/1, 55, 73, 75, 76, 81/1, 81/2, 81/3, 81/4, 82, 83, 84/1, 84/2, 85, 86, 87, 88, 90/2, 94/2, 94/3, 94/4, 94/5, 95/1, 95/2, 96/1, 96/2, 96/3, 96/4, 97, 98, 99, 100, 101, 102/1, 102/2, 102/3, 103, 106, 107, 108, 241, 242/1, 242/2, 243/1, 243/2, 244, 269, 270, 273/1, 273/2, 274, 275, 277/1, 277/2, 278, 280, 281, 282, 283/1, 283/2, 358/1, 361/1, 361/2, 362, 363, 364, 365/1, 365/2, 370/1, 370/2, 371/1, 371/2, 371/3, 1728, 1731, 1732/1;
- Стамбена зона 2: 852/2, 854/1, 855/1, 856, 857, 858, 859, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874/1, 874/2, 875, 902/1, 903/1, 903/2, 904, 907, 908, 909, 910, 934/1, 934/2, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 986, 987, 989, 990, 991, 992, 993, 996, 997, 998, 1000, 1001, 1002/1, 1002/2, 1003, 1004, 1005, 1009, 1029, 1030, 1031/1, 1032, 1033/1, 1033/2, 1034, 1035, 1036, 1037/1, 1037/2, 1037/3, 1038, 1039, 1040, 1041, 1042, 1043, 1044, 1045, 1046, 1047, 1057, 1074, 1135, 1136, 1137, 1138, 1139, 1141/1, 1142, 1155, 1156, 1738/1, 1739, 1740, 1741/1, 1742/1, 1744;
- Стамбена зона 3: 1126, 1162, 1163, 1166, 1206, 1207, 1208, 1209, 1210, 1211/2, 1212/1, 1212/2, 1212/4, 1212/5, 1212/6, 1212/7, 1212/8, 1213, 1214/1, 1214/2, 1218, 1219, 1741/1;
- Стамбена зона 4: 1242, 1243, 1254/1, 1254/2, 1254/3, 1255, 1256/1, 1256/2, 1257/1, 1257/2, 1258, 1259/3, 1259/4, 1259/5, 1260, 1261, 1747/7;
- Стамбена зона 5: 818/1, 818/2, 818/4, 818/5, 818/7, 818/11, 818/12, 818/13, 1019/1, 1019/4, 1019/5, 1019/8, 1020, 1021, 1022, 1023/3, 1025/2, 1025/3, 1179/2, 1179/3, 1179/4, 1180/1, 1181/1, 1181/2, 1182/1, 1182/2, 1183/1, 1183/2, 1183/3, 1183/5, 1183/6, 1557/2, 1557/3, 1558/1, 1558/2, 1559/1, 1559/2, 1559/3, 1745/1;
- Стамбена зона 6: 446, 455, 464, 465, 466, 467, 473, 474/1, 474/2, 474/3, 474/4, 475/1, 475/2, 476, 477, 478, 479, 480/1, 480/2, 482/1, 482/2, 482/3, 1296/1, 1303, 1304, 1305, 1306, 1307, 1308, 1309/3, 1310/1, 1310/2, 1310/3, 1311, 1312, 1313, 1314, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1320, 1322, 1323/1, 1323/2, 1324/1, 1324/2, 1324/3, 1324/4, 1325, 1326, 1327/1, 1327/2, 1328, 1329, 1331, 1454, 1453/1, 1453/3, 1455/1, 1455/2, 1456, 1463, 1464/1, 1464/2, 1465, 1466, 1467, 1474/1, 1476, 1477, 1478, 1479, 1480, 1481, 1482/1, 1482/2, 1482/3, 1483, 1484, 1491, 1492/1, 1492/2, 1493, 1494, 1495, 1496, 1497, 1498, 1503, 1512, 1513, 1514, 1515, 1516, 1517, 1518, 1519, 1520, 1521, 1522, 1523, 1524, 1526, 1530, 1531, 1532/1, 1532/2,

- 1533, 1534, 1535, 1536, 1537, 1602, 1603, 1609, 1610/1, 1611/1, 1612/1, 1614, 1615, 1616, 1617, 1620, 1621, 1622, 1623, 1624, 1625, 1626, 1627, 1628/1, 1628/2, 1628/3, 1629, 1630, 1632, 1634, 1642, 1643, 1644/1, 1645/1, 1645/2, 1646/1, 1646/6, 1650/1, 1675, 1677/1, 1677/2, 1678/1, 1734/3, 1747/1, 1747/2, 1748, 1749/1, 1749/2, 1751;
- Стамбена зона 7: 1444, 1445, 1447, 1448, 1449, 1450, 1451, 1452, 1692, 1694, 1695, 1696, 1703, 1704, 1705, 1706, 1707, 1708, 1709, 1710/1, 1717, 1719, 1720, 1721, 1749/1, 1753; и
 - Стамбена зона 8: 1354, 1355, 1366, 1367, 1368, 1369, 1370, 1371, 1373, 1375, 1376, 1377, 1378, 1379, 1380, 1392/1, 1392/2, 1392/3, 1394/1, 1394/2, 1395, 1400.

Табела 10. Зоне села Бранчића

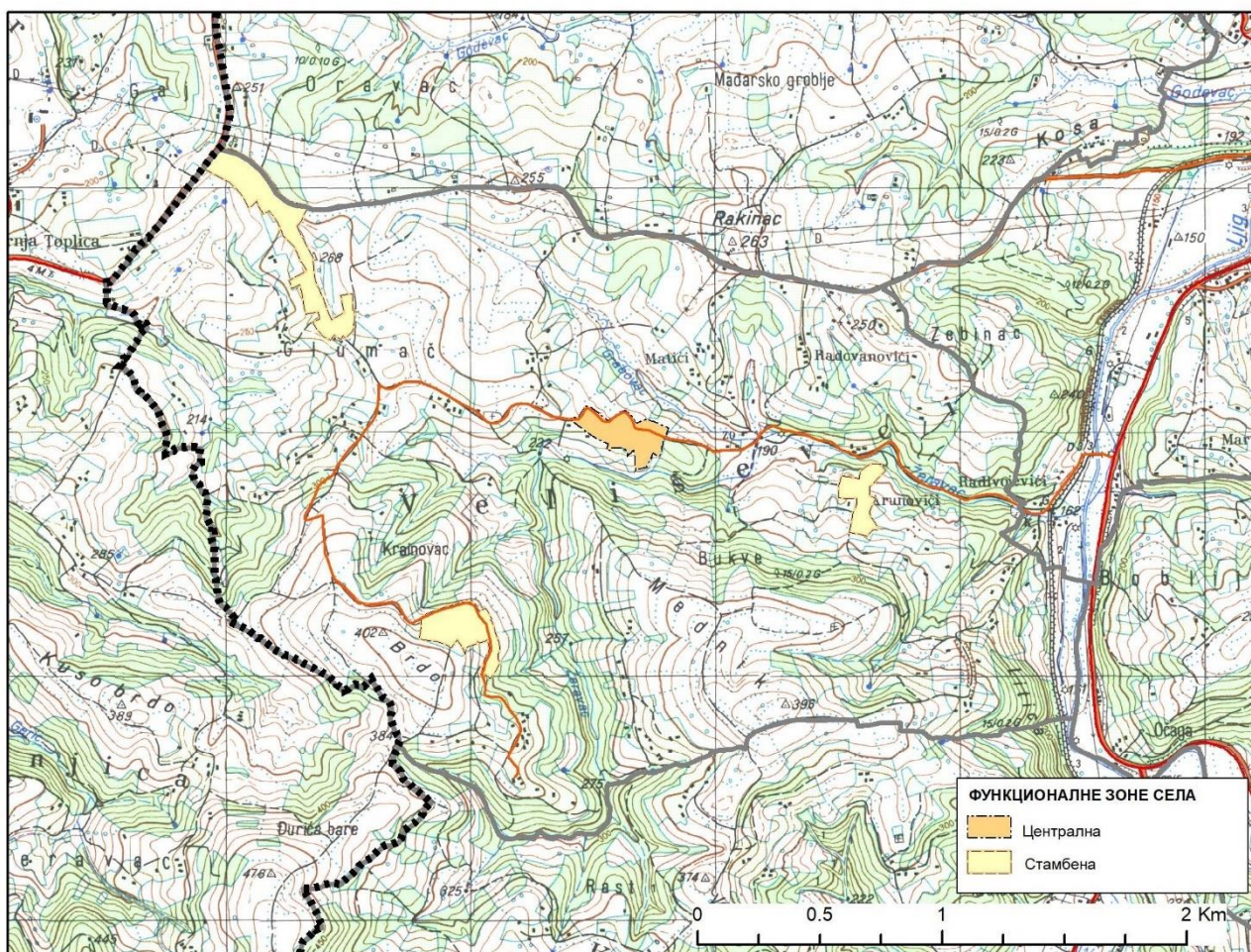
Назив зоне	Површина зоне
Мешовита зона	28,82 ha
Стамбена зона 1	19,17 ha
Стамбена зона 2	20,66 ha
Стамбена зона 3	4,11 ha
Стамбена зона 4	3,50 ha
Стамбена зона 5	10,03 ha
Стамбена зона 6	40,76 ha
Стамбена зона 7	6,43 ha
Стамбена зона 8	6,75 ha
Пољопривредно-шумска зона	627,80 ha
Укупно	768,03 ha

2.1.1.5. Велишевац

КО Велишевац има површину од око 717 ха. Има централну и три стамбене зоне. Од јавних служби у селу постоји дом културе (тренутно ван функције). Кроз село пролазе општински путеви OIR 7 и OIR 8.

Централна и стамбене зоне села Велишевца обухватају следеће катастарске парцеле КО Велишевац (целе или делове):

- Централна зона: 491, 492/2, 492/1, 1045, 1046/2, 1046/1, 1046/2, 1043, 1044/1, 1044/2, 1042, 1409 и 1037;
- Стамбена зона 1: 614, 613, 566, 611, 612, 548/1, 550, 563, 564, 566, 565/1, 567/1, 610/2, 610/1 и 1417;
- Стамбена зона 2: 7/2, 7/3, 7/4, 13, 71/7, 7/6, 7/7, 7/5, 7/1, 10/1, 10/2, 10/3, 10/4, 11/1, 11/2, 12, 13, 14/1, 14/2, 15, 72, 73/3, 71/2, 71/8, 73/1, 71/6, 71/3, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 73/2, 84/2, 84/3, 84/4, 84/5, 84/6, 84/7, 84/8, 84/9, 84/1, 84/10, 86/3, 86/4, 86/5, 88/1, 88/2, 89, 90, 91/2, 91/4, 91/1, 91/3, 933, 934, 935, 936, 938, 1409, 135, 45, 1423, 6/2, 6/1, 5/2, 5/3, 5/1 и 1422;
и
- Стамбена зона 3: 1126, 1162, 1163, 1166, 1206, 1207, 1208, 1209, 1210, 1211/2, 1212/1, 1212/2, 1212/4, 1212/5, 1212/6, 1212/7, 1212/8, 1213, 1214/1, 1214/2, 1218, 1219, 1741/1;
- Стамбена зона 4: 1265/3, 1283, 1284, 1315, 1316, 1317, 1266, 1269, 1290, 1291/1, 1291/2, 1265/2, 1282, 1318, 1285, 1298, 1314, 1287, 1295, 1294, 1292, 1293, 1268, 1314, 1320/1, 1337, 1320/3, 1320/2 и 1411.

Табела 11. Зоне села Велишевца

Назив зоне	Површина зоне
Централна зона	4,90 ха

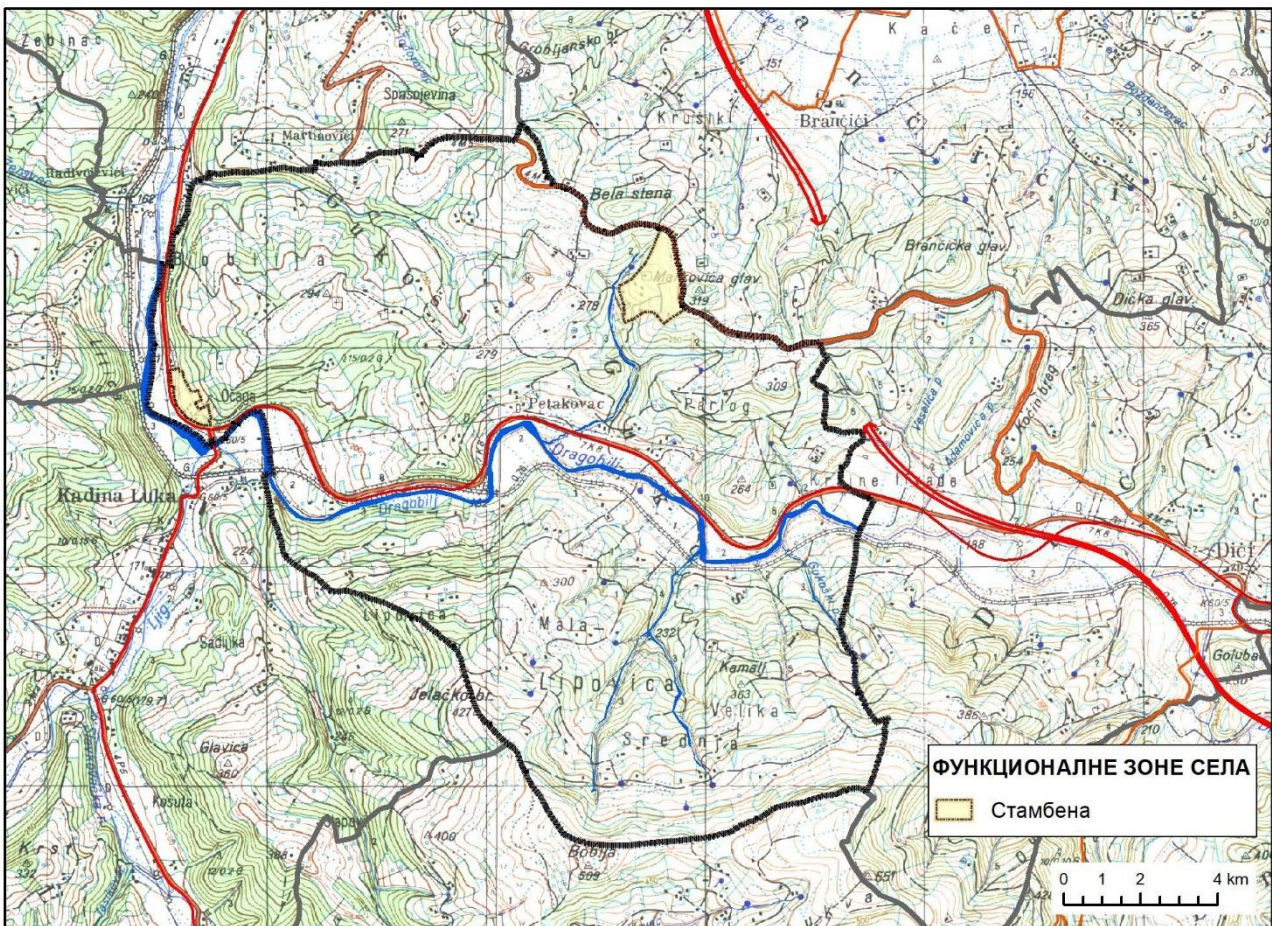
Назив зоне	Површина зоне
Стамбена зона 1	2,78 ha
Стамбена зона 2	9,58 ha
Стамбена зона 3	4,73 ha
Пољопривредно-шумска зона	694,51 ha
Укупно	716,50 ha

2.1.1.6. Гукош

КО Гукош има површину од око 682 ha. Има две стамбене зоне. Кроз катастарску општину пролазе државни путеви ДП ИБ 22 и ДП ИБ 357 и општински пут ОИР 18. Од јавних садржаја у селу постоји дом културе (тренутно ван функције).

Зоне села Гукош обухватају следеће катастарске парцеле КО Гукош (целе или делове):

- Стамбена зона 1: 386/1, 386/2, 388, 389, 390, 391, 395, 396, 397, 400, 401, 402, 405, 412/1, 412/2, 412/3, 412/4, 414, 415, 416, 417/1, 417/2, 418, 419, 1488/1; и
- Стамбена зона 2: 682/3, 683/1, 683/3, 691, 692, 693, 694/1, 694/2, 694/3, 694/4, 694/5, 695, 696/2, 702/1, 702/3, 703, 704, 705/1, 706/1, 1484/5, 1484/7, 1486/1.

Табела 12. Зоне села Гукош

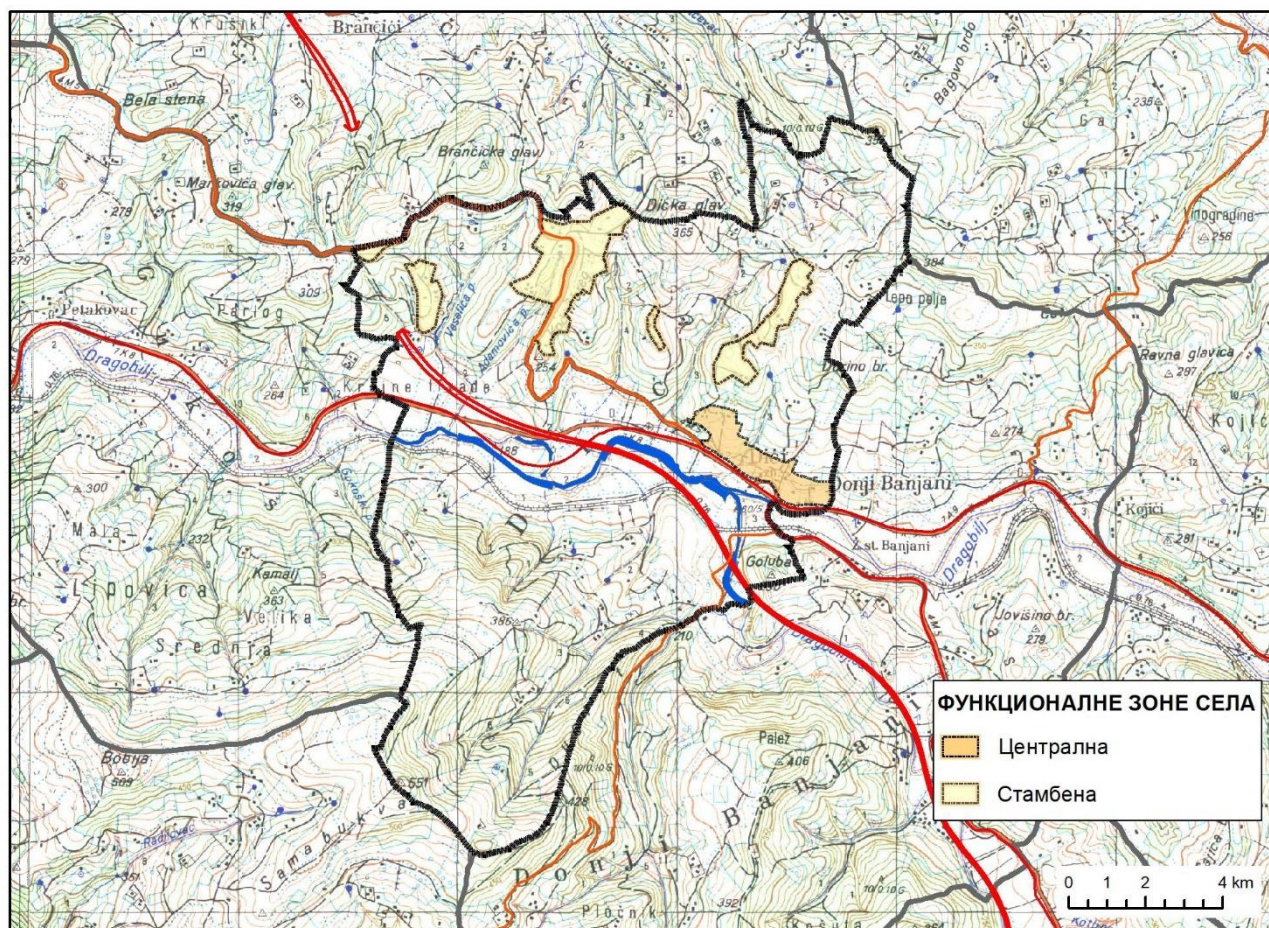
Назив зоне	Површина зоне
Стамбена зона 1	7,53 ha
Стамбена зона 2	2,31 ha
Пољопривредно-шумска зона	672,58 ha
Укупно	682,42 ha

2.1.1.7. Дићи

КО Дићи има површину од око 493 ха. Има централну и пет стамбених зона. Централна зона формира се у источном делу катастарске општине, са десне стране ДП ИБ 22 у правцу раста стационаже. Кроз катастарску општину поред наведеног ДП ИБ 22 пролази и траса државног пута IА реда – аутопута А2, ДП ИБ 360 и два општинска пута ОIР 18 и ОIР 12. На подручју катастарске општине од јавних садржаја постоје основна школа (издвојено одељење ОШ „Сава Керковић“) и дом културе (тренутно ван функције). У селу постоји православна хришћанска црква.

Централна и стамбене зоне села Дића обухватају следеће катастарске парцеле КО Дићи (целе или делове):

- **Централна зона:** 395/2, 395/3, 395/5, 396, 397, 399/1, 399/2, 399/4, 399/5, 399/6, 399/7, 399/8, 399/11, 399/12, 399/13, 399/14, 399/15, 401, 409/2, 409/3, 409/4, 409/5, 409/6, 409/7, 409/8, 409/9, 410/1, 410/2, 413, 414/1, 414/2, 414/3, 414/4, 415, 416/1, 416/2, 416/3, 416/4, 418/1, 418/2, 450, 451/2, 451/3, 451/4, 451/5, 451/6, 451/7, 451/8, 451/9, 451/11, 451/12, 451/13, 451/14, 453/2, 455/1, 455/2, 455/3, 455/4, 455/5, 455/6, 859/4;
- **Стамбена зона 1:** 1/1, 1/2, 1/3, 1/4, 1/5, 1/6, 1/7, 1/8;
- **Стамбена зона 2:** 22, 23/1, 26, 32, 33, 34, 36;
- **Стамбена зона 3:** 50/1, 64/1, 64/2, 65, 67, 68, 69, 70, 71, 73/1, 73/2, 95, 96/2, 101, 102, 103, 104, 105, 107, 108, 109/1, 109/2, 109/3, 111, 114/1, 114/2, 118/1, 118/2, 118/3, 120/1, 120/3, 126, 141, 142, 143/1, 143/2, 144, 145, 146/1, 146/2, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162/1, 162/2, 163/1, 163/2, 163/3, 163/5, 163/6, 164, 167, 168, 169, 170/1, 170/2, 171, 172/1, 172/2, 173, 174/2, 176, 192, 859/1;
- **Стамбена зона 4:** 195, 196, 197, 198, 199, 201, 208; и
- **Стамбена зона 5:** 329/2, 330/1, 330/2, 330/3, 331, 335, 336/1, 336/2, 336/3, 431, 432, 433, 434/1, 434/2, 434/3, 435, 437, 438, 439, 440/1, 440/2, 440/3, 441, 443.

Табела 13. Зоне села Дића

Назив зоне	Површина зоне
Централна зона	9,63 ha
Стамбена зона 1	0,73 ha
Стамбена зона 2	3,19 ha
Стамбена зона 3	14,75 ha
Стамбена зона 4	0,66 ha
Стамбена зона 5	6,68 ha
Пољопривредно-шумска зона	457,45 ha
Укупно	493,09 ha

2.1.1.8. Доњи Бањани

КО Доњи Бањани има површину од око 594 ha. Има десет стамбених зона. Кроз катастарску општину пролази траса аутопута А2, државних путева ДП ИБ 22 и ДП ИБ 360 и два општинска пута ОИР 12 и ОИР 19. На подручју катастарске општине нема јавних служби.

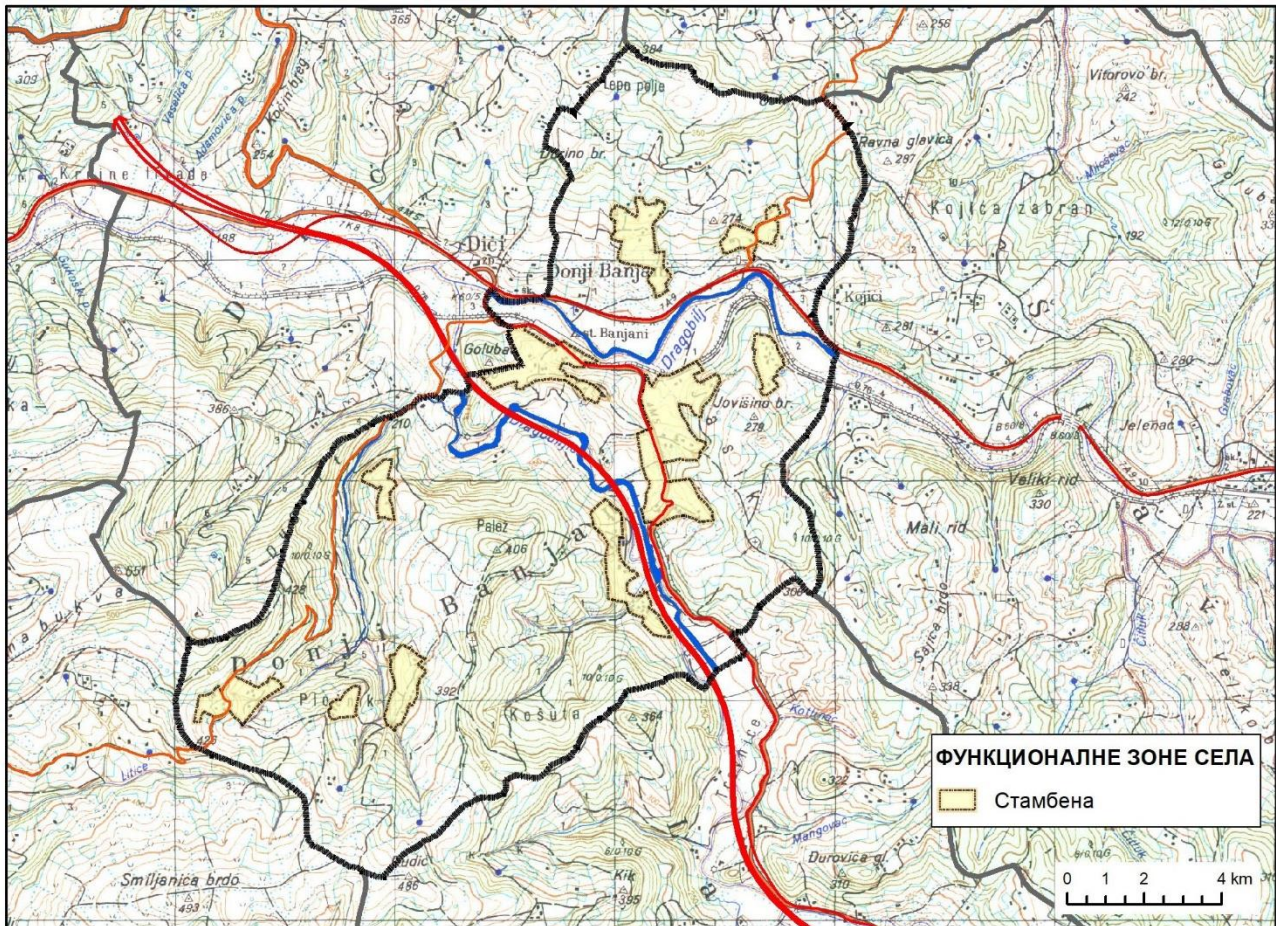
Мешовита и стамбене зоне села Доњи Бањани обухватају следеће катастарске парцеле КО Доњи Бањани (целе или делове):

- Стамбена зона 1: 62/1, 62/2, 63, 64, 65/1, 65/2, 65/3, 65/4, 66, 67/1, 69/2, 70/1, 70/2, 75, 76, 78, 79, 93/2, 215/3, 216/1, 216/2, 216/3, 216/4, 217, 951/1, 953/2;
- Стамбена зона 2: 120/1, 120/2, 120/3, 120/4, 121, 164, 165, 166, 167, 168/1, 168/2, 222, 223, 225, 226, 227, 951/1, 954, 955/1;
- Стамбена зона 3: 33/1, 3/2, 3/3, 3/4, 3/5, 4/1, 4/2, 5, 6/1, 6/2, 6/3, 6/4, 6/5, 6/6, 6/7, 7, 8, 9, 10, 12/1, 12/2, 12/3, 13/1, 13/2, 13/3, 13/4, 13/5, 14, 15/1, 15/2, 15/4, 15/5, 263/1, 263/2, 264/1, 264/2, 265/1, 265/2, 266/1, 266/3, 272/1, 272/3, 273, 274, 275, 276/1, 276/2, 276/3, 277, 278/1, 278/2, 283/1, 283/2, 283/3, 284, 285, 293/1, 503/2, 503/3, 525/1;
- Стамбена зона 4: 195/1, 196/4, 197/1, 197/2, 321, 322/1, 322/2, 322/3, 322/4, 324/1, 324/2, 324/3, 324/4, 324/5, 324/6, 325, 326/1, 326/2, 326/3, 327, 329, 330, 331, 332, 333, 334/1, 334/2, 354/1, 354/3, 335, 336, 337, 339, 340, 353, 363, 414/1, 414/2, 415, 429, 430, 432, 433, 434, 435/1, 435/2, 436/2, 438/1, 438/2, 439/1, 440/1, 441, 443, 489/2, 489/4, 490/4, 950/1, 950/3, 958/1, 958/2, 962/1;
- Стамбена зона 5: 185/1, 185/2, 186/1, 186/2, 187/2, 192, 193/1, 193/4, 365/1;
- Стамбена зона 6: 580/5, 580/6, 583, 584, 587;
- Стамбена зона 7: 448, 449/1, 449/2, 450/1, 451/1, 451/2, 452/1, 453/1, 453/2, 453/5, 458/1, 481, 482/1, 483/1, 483/2, 484, 485/1, 486, 487, 488/1, 495/3, 495/4, 495/5, 495/7, 497/1, 497/2, 498/1, 498/2, 498/3, 498/4, 498/5, 499/10, 499/17, 499/2, 499/4, 499/8, 987;
- Стамбена зона 8: 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728/1, 757, 758, 759, 760, 819, 820, 821, 822, 823, 841, 842, 966, 967;
- Стамбена зона 9: 766, 765/2, 769, 770, 857, 858/1, 858/2, 860; и
- Стамбена зона 10: 773/1, 773/2, 774/2, 786, 788, 789, 790, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 965, 936/1, 936/2, 937/1, 937/41.

Табела 14. Зоне села Доњи Бањани

Назив зоне	Површина зоне
Стамбена зона 1	6,13 ha
Стамбена зона 2	2,82 ha
Стамбена зона 3	7,50 ha
Стамбена зона 4	16,05 ha
Стамбена зона 5	2,48 ha
Стамбена зона 6	2,09 ha
Стамбена зона 7	6,04 ha

Назив зоне	Површина зоне
Стамбена зона 8	4,42 ha
Стамбена зона 9	1,34 ha
Стамбена зона 10	4,00 ha
Пољопривредно-шумска зона	541,02 ha
Укупно	593,89 ha

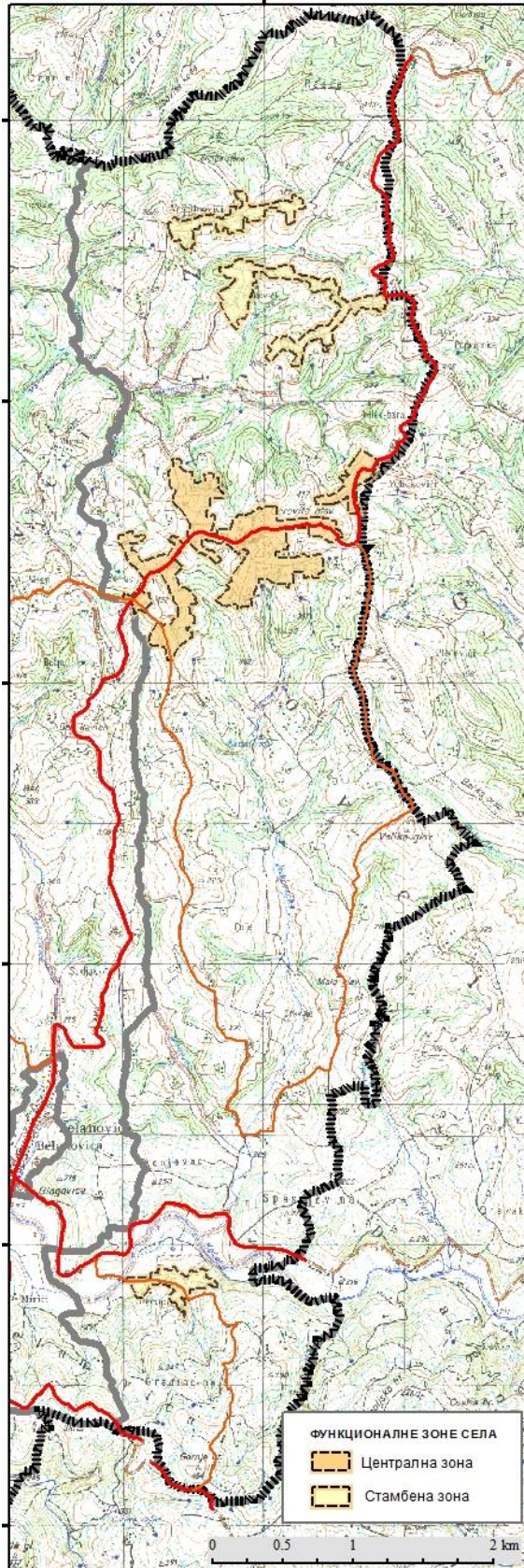
2.1.1.9. Живковци

КО Живковци има површину од око 1.820 ha. Има централну и три стамбене зоне, које одговарају познатим засеоцима. Од јавних служби у селу постоје основна школа (издвојено одељење ОШ „Сестре Павловић”) и дом културе (тренутно ван функције). Кроз Живковце пролазе: државни путеви ДП ПА 150 и ДП ПБ 365 и општински путеви ОИР 22 и ОИР 23.

Централна и стамбене зоне села Живковаца обухватају следеће катастарске парцеле КО Живковци (целе или делове):

- Централна зона: 638/1, 638/2, 638/3, 638/5, 639/1, 639/2, 639/3, 639/4, 639/5, 639/6, 639/7, 640, 641, 642, 644, 875, 879/2, 879/3, 881/1, 881/2, 882, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894/1, 894/2, 897/1, 897/2, 897/3, 897/5, 634, 635/2, 636/1, 636/2, 637/1, 637/2, 737, 760, 766/1, 766/2, 802, 806/1, 806/2, 806/3, 806/5, 807, 819, 823/1, 823/2, 824, 825/1, 825/2, 826, 828/1, 828/2, 828/3, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838/1, 838/2, 839, 840, 841/1, 844, 845, 846, 869/1, 869/2, 870, 871, 872/1, 872/2, 872/4, 874, 897/6, 898, 899, 909/3, 909/4, 909/5, 910/1, 910/2, 910/3, 910/4, 911, 912/3, 912/4, 912/5, 913/2, 2672, 948/1, 948/3, 948/4, 948/6, 948/7, 952/1, 954/2, 954/3, 955/3, 956/2, 956/3, 920/1, 921, 922/1, 922/2, 923/1, 923/2, 923/3, 924, 926, 927, 928, 929/1, 929/2, 929/3, 929/4, 938, 930/3, 930/4, 932, 933, 934, 935, 936, 940, 941, 942, 945, 946, 947/1, 842, 806/4, 805/2, 974/3, 976, 977, 978, 979, 980, 983/1, 983/2, 984, 985/1, 985/2, 985/3, 985/4, 986, 987, 988, 991, 992, 993, 996, 1000/1, 1000/2,

1001/1, 1001/2, 1000/3, 1012/1,
1012/2, 1012/3, 1013, 1014, 1015/1,
1015/2, 1015/3, 1016/1, 1016/2,
1016/3, 1017, 1016/4, 1018/2, 1020,
1021/1, 1021/2, 1021/3, 923/4,
1022/2, 925/1, 925/2, 925/3, 925/4,

925/6, 925/9, 1025/2, 1026, 1027/1, 1027/2,
1027/3, 1027/4, 1027/5, 1027/7, 1027/6, 939/1,
939/2, 930/2, 937, 1040, 1039, 1042, 1036/1,
1036/2, 1028/1, 1028/2, 1035/1, 1035/2, 1035/3,
1035/4, 1032/1, 1032/2, 1032/3, 1032/4, 1034,
1033, 1043, 1044, 1045, 1046, 1047, 1056, 1057,
1058, 1059/1, 1059/2, 1060, 1071, 1072, 1073,
1074, 1075, 1076/1, 1079/1, 1079/2, 1080/1,
1080/2, 1145/1, 1146, 1147, 1148/2, 1155,
1156/5, 1168/1, 1168/2, 1169, 1168/3, 1170,
1171/3, 1171/4, 1171/5, 1171/6, 1171/7, 1172,
1173, 1174/1, 1174/2, 1174/3, 1174/4, 1183,
1184, 1185/1, 1185/2, 1186, 1187, 1188/1,
1190/1, 1190/2, 1191/2, 1195, 1196/1, 1196/2,
1197/1, 1178, 999, 1023/1, 1023/2, 1024,
1025/1, 1319/2, 2601, 2629, 628/1, 628/6, 628/5,
628/4, 628/3, 2650, 2628, 1037, 2652, 2674,
869/3, 881/3, 901, 900/2;

- Стамбена зона Оњег-Веселиновићи: 62, 91/1, 92, 99/1, 99/2, 99/3, 103/1, 108/1, 108/2, 115/2, 118, 119, 116, 145/1, 145/2, 241, 242/2, 242/3, 242/4, 247/1, 243, 244, 245, 246/1, 246/3, 246/5, 247/2, 247/3, 248/1, 248/2, 249, 250, 251/1, 251/2, 264/2, 264/3, 265/1, 265/2, 265/3, 265/4, 266, 267, 268, 273, 274, 275, 297, 298, 299, 300, 304, 294/2, 294/1, 295/1, 295/2, 296, 2625;
- Стамбена зона Оњег-Раковићи: 205, 214, 215/2, 215/3, 224, 225/1, 225/2, 226/2, 229, 259/1, 259/2, 259/3, 259/4, 279/1, 279/2, 279/3, 279/4, 384/1, 389/2, 389/3, 392, 393, 394, 396, 397/1, 397/2, 398/1, 398/2, 398/4, 404/1, 404/2, 404/3, 405/1, 405/2, 406, 421, 424, 425/1, 426/1, 426/2, 426/3, 417/1, 420, 381, 536/4, 412/3, 552, 416/2, 413/1, 416/1, 414/2, 416/5, 536/3, 536/5, 536/6, 536/7, 538/1, 538/2, 539/1, 539/2, 539/3, 549, 550/1, 550/2, 550/3, 550/4, 550/5, 550/6, 551, 553/1, 553/3, 553/5, 553/7, 553/9, 553/10, 553/11, 553/12, 553/13, 553/14, 412/4, 412/5, 555, 557/1, 557/2, 557/3, 434, 435/2, 436/2, 437, 438, 442, 443, 444, 446, 447, 448, 427, 554, 412/6; и
- Стамбена зона Живковци-Дрењина: 2315, 2316/1, 2316/2, 2317, 2318, 2319/3, 2319/4, 2336, 2235/1, 2235/2, 2233, 2234, 2229/1, 2229/2, 2230, 2231/1, 2231/2, 2165/3, 2167, 2168/1, 2168/2, 2168/3, 2169, 2170/1, 2170/2, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2182/1, 2182/2, 2182/3, 2182/4, 2182/5, 2153/2, 2618, 2326/1, 2326/2, 2620, 2325, 2221, 2222, 2218, 2214, 2619, 2239, 2215, 2216/1, 2216/2, 2219/1, 2219/2, 2227, 2228, 2226/2, 2219/3, 2219/4, 2217/1, 2217/2.

Табела 15. Зоне села Живковаца

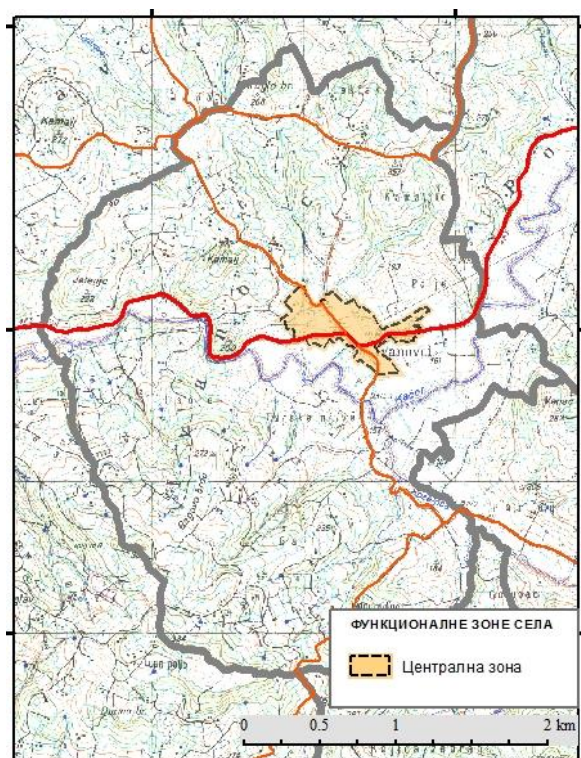
Назив зоне	Површина зоне
Централна зона	68,96 ha
Стамбена зона Оњег-Веселиновци	11,51 ha
Стамбена зона Оњег-Раковићи	21,74 ha
Стамбена зона Живковци-Дрењина	10,45 ha
Пољопривредно-шумска зона	1.707,01 ha
Укупно	1.819,67 ha

2.1.1.10. Ивановци

КО Ивановци има површину од око 875 ha. У селу се јасно издваја само једна, централна зона, која се формира на простору укрштања државног и општинских путева. Кроз село пролазе државни пут ДП ПА 150 и општински путеви OIR 6, OIR 14, OIR 19 и OIR 20. Од јавних служби у селу постоје основна школа (издвојено одељење ОШ „Сава Керковић“) и дом културе (тренутно ван функције). У селу постоји православна хришћанска црква.

Централна зона села Ивановаца обухвата следеће катастарске парцеле КО Ивановци (целе или делове):

- 878/1, 878/3, 879, 882/1, 806, 822, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831/1, 831/2, 831/3, 831/5, 832/1, 832/2, 833/1, 833/2, 834, 835, 836/1, 836/2, 836/3, 838, 839, 840, 841, 842, 843/1, 843/2, 844, 845, 846, 847, 849/1, 849/2, 849/3, 849/4, 850, 851, 852/1, 852/2, 852/3, 852/4, 852/5, 852/6, 853, 854, 855, 856/1, 856/2, 856/3, 857, 858, 859/1, 859/2, 859/3, 859/4, 860/1, 860/2, 860/3, 860/5, 865, 866, 867, 868, 869, 872, 873, 874, 746/2, 746/3, 742/2, 743/1, 743/2, 743/3, 743/4, 743/5, 744/1, 744/2, 744/3, 744/4, 745, 748/1, 748/2, 748/3, 748/4, 878/4, 1519, 1513, 490/1, 490/14, 505, 511, 514/1, 514/3, 514/4, 515/2, 516, 1514, 1516, 506, 1521, 848.

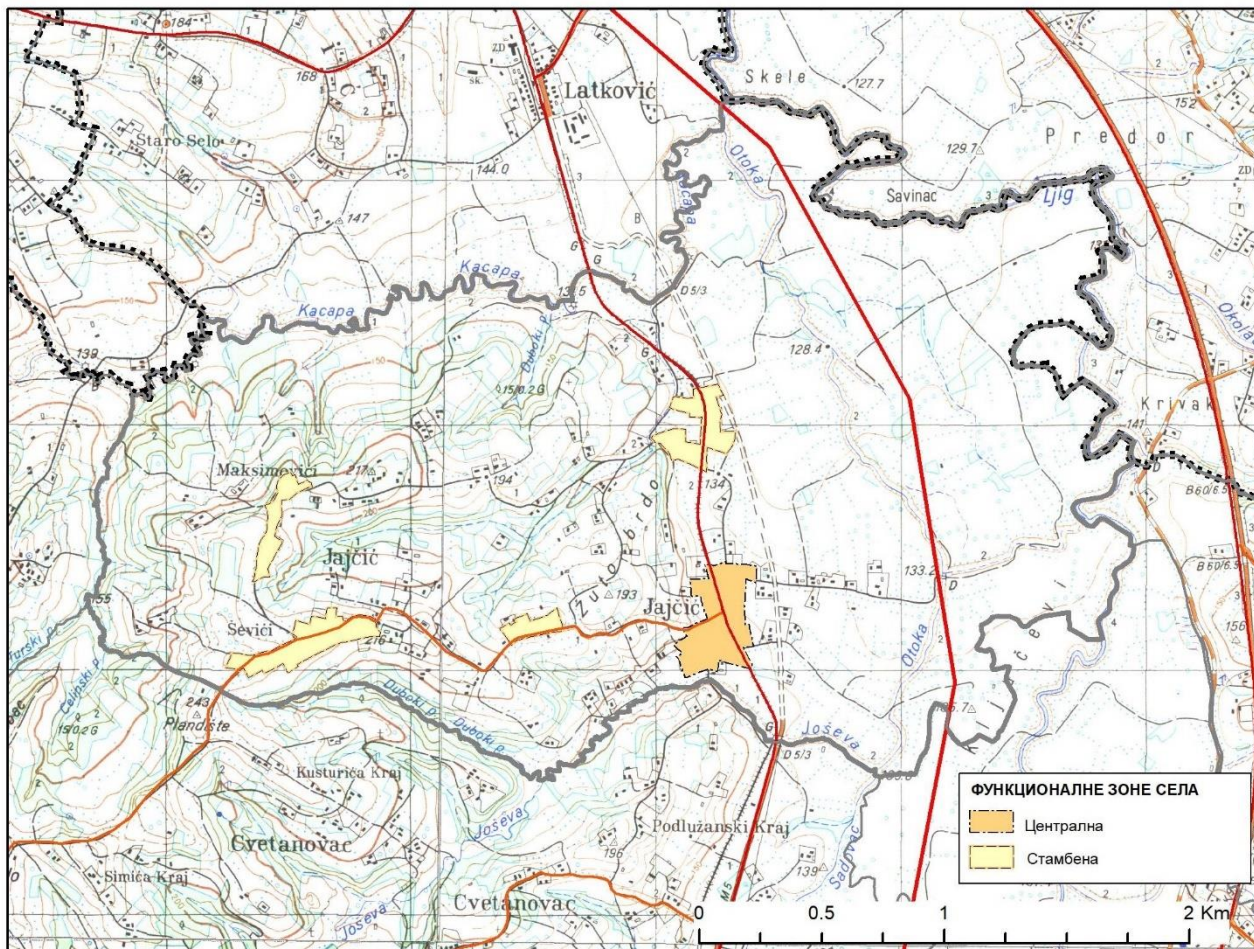

Табела 16. Зоне села Ивановаца

Назив зоне	Површина зоне
Централна зона	23,70 ha
Пољопривредно-шумска зона	850,90 ha
Укупно	874,60 ha

2.1.1.11. Јајчић

КО Јајчић има површину од око 747 ha. Има једну централну и четири стамбене зоне. У селу од јавних служби постоји основна школа (издвојено одељење ОШ „Сава Керковић“). Кроз Јајчић пролазе саобраћајнице следећих категорија: државни пут IА реда – аутопут А2, државни пут ДП ПБ 361 и општински пут ОIР 3.

Централна и стамбене зоне села Јајчића обухватају следеће катастарске парцеле КО Јајчић (целе или делове):

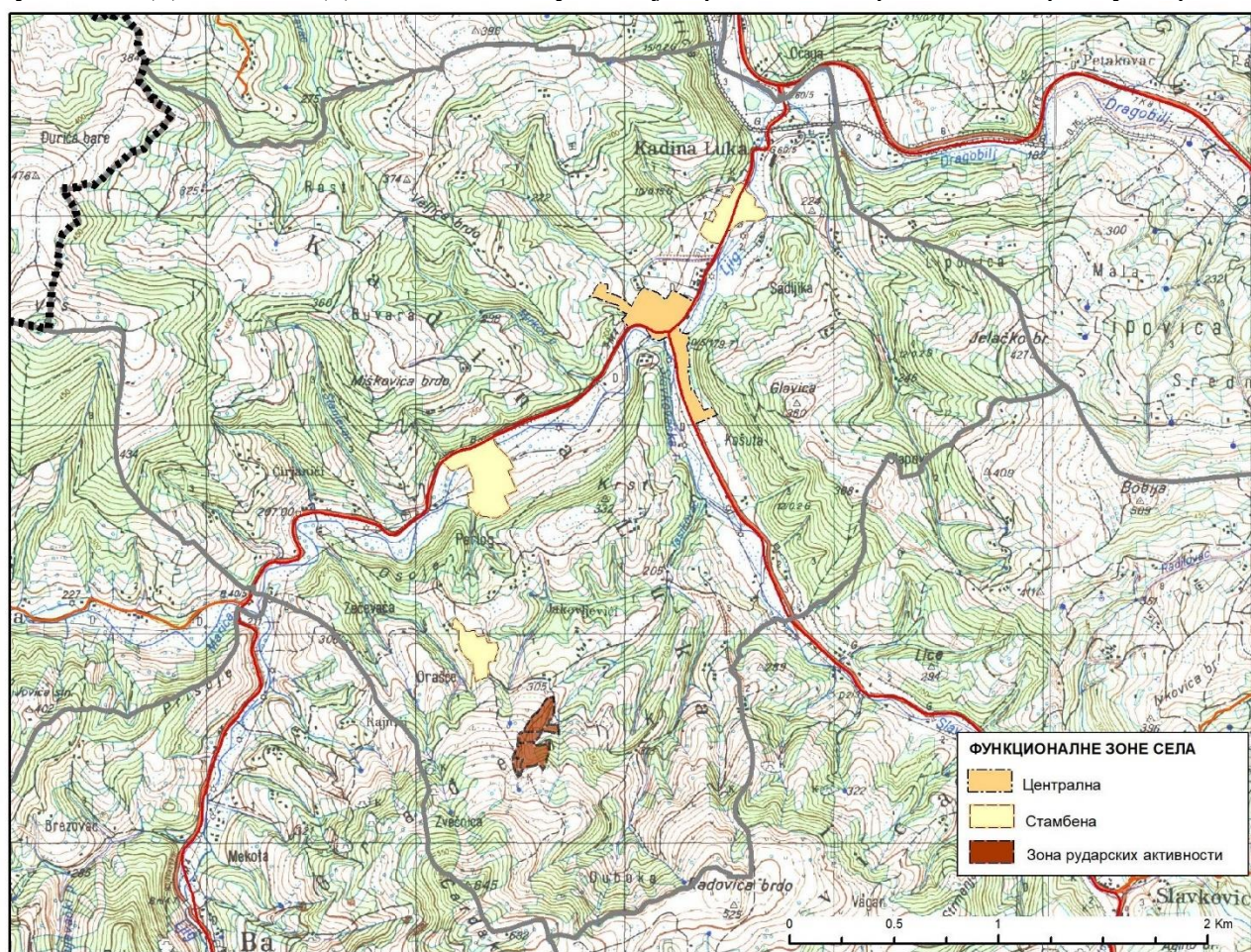
- Централна зона: 523, 537, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 607, 608, 609, 610, 611, 614, 615, 616, 617, 638, 800, 530/1, 530/2, 530/3, 536/1, 536/2, 536/3, 536/4, 599/2, 606/1, 606/2, 640/2, 798/2 и 799/2; 524, 528, 529, 531, 595, 802, 1295, 1299, 1300, 1297/1, 594/1, 594/3, 596/1, 639/1, 640/1, 798/1, 799/1, 803/1, 803/2 и 809/1;
- Стамбена зона 1: 94, 102/2, 96, 95/2, 87/1, 862, 859/1, 859/2, 858, 857, 856, 855/1, 855/2, 102/1, 85/1, 863, 860; 93, 95/1, 86, 103, 868/2, 861, 867, 874, 1295 и 84/2;
- Стамбена зона 2: 1259/1, 1005, 1007/3, 1007/4, 1236, 1010/2, 1011/2, 1012/3, 1252/1, 1012/2, 1258, 1255/1, 1255/2, 1249/1, 1248, 1244, 1245/1, 1245/2, 1243, 1004, 1007/2, 1237, 1238, 1012/1, 1017/2, 1266, 1275, 1299, 1011/1, 1298, 1008, 1009, 1010/1, 1010/3, 1261, 1234 и 1235;
- Стамбена зона 3: 725/2, 724/2, 723/2, 726, 732, 712, 678, 679, 682, 730, 713, 714, 725/1, 723/1, 719/2 и 1299; и
- Стамбена зона 4: 1100/4, 1059/2, 1059/3, 1057/5, 1055/2, 1055/5, 1100/1, 1055/1, 1055/4, 1100/3, 1059/4, 1057/1, 1057/2 и 1298.

Табела 17. Зоне села Јајчића

Назив зоне	Површина зоне
Централна зона	9,88 ha
Стамбена зона 1	5,36 ha
Стамбена зона 2	1,87 ha
Стамбена зона 3	6,43 ha
Стамбена зона 4	2,86 ha
Пољопривредно-шумска зона	720,86 ha
Укупно	747,26 ha

2.1.1.12. Кадина Лука

КО Кадина Лука има површину од око 1.192 ha. Има једну централну и три стамбене зоне и једну зону рударских активности. Од јавних служби постоје основна школа (издвојено одељење ОШ „Сава Керковић“) са предшколском установом (издвојено одељење ПУ „Каја“), и дом културе (тренутно ван функције). Кроз село пролазе саобраћајнице категорије државних путева и то ДП ШБ 357 и ДП ШБ 358. У селу постоји православна хришћанска црква у изградњи.

Зоне села Кадине Луке обухватају следеће катастарске парцеле КО Кадина Лука (целе или делове):

- **Централна зона:** 642/1, 642/4, 643/2, 643/3, 644/1, 644/2, 645, 665, 664, 668, 667, 666, 771/2, 772/3, 775/2, 775/1, 675/2, 677/2, 677/1, 678/2, 678/1, 683/1, 687, 676, 682, 681, 680, 679, 777/1, 779/3, 779/2, 779/1, 778/3, 778/2, 778/1, 1155/2, 1158/3, , 780/2, 1157, 1199/2, 1199/1, 1198/2, 1198/1, 1166, 1165/2, 1165/1, 1163, 1164/2, 1164/1, 1197/2, 1197/1, 1158/4, 1172, 1171, 1201/2, 774, 777/2, 776/2, 776/1, 673/2, 673/1, 672, 674, 675/1, 1112, 1113,

- 1173/2, 1173/1, 1189/1, 1189/2, 1200/2, 683/2, 1152, 1189/3, 1196, 1158/1, 669, 670, 684, 671, 642/3, 688, 1159, 1175/1, 663/2, 689, 686, 2177, 1192/3, 1195/3, 2196, 2190/1 и 2189/1;
- Стамбена зона 1: 513, 517/3, 742, 741/4, 735/2, 741/3, 741/2, 741/1, 739/1, 509/2, 520/2, 521/12, 521/11, 521/10, 521/8, 521/7, 521/6, 521/4, 521/5, 521/9, 520/3, 736/2, 736/1, 732/2, 732/1, 519, 509/4, 735/1, 739/2, 733, 737, 740, 738, 734, 514, 517/4, 520/1, 512/2, 521/2, 517/1, 517/2, 512/1, 509/1, 509/5, 521/1, 508, 728, и 2190/1;
 - Стамбена зона 2: 1034, 1035, 1036, 1083, 1084, 1085, 1098/1, 1098/2, 1099/1, 1099/2, 1099/3, 1099/4, 1417, 1418/1, 1418/2, 1418/3, 1418/4, 1419/1, 1419/2, 1419/3, 1427, 1428/1, 1428/2, 1429, 1450/3, 1452/1, 1452/2, 1452/3, 1452/4, 1453/1, 1453/2, 1453/3, 1454/1, 1454/2, 1454/3, 1454/4, 1455/1, 1455/3, 1455/4, 1455/5, 1455/6, 1456/1, 1457, 1458/1, 1458/3, 1459/1, 1460/1, 1460/2, 1460/3, 1461/1, 2182, 2190/1, 2196;
 - Стамбена зона 3: 1567/1, 1589/2, 1586/2, 1608, 1588, 1587; и
 - Зона рударских активности: 2032, 2035, 2036, 2037 и 2039.

Табела 18. Зоне села Кадине Луке

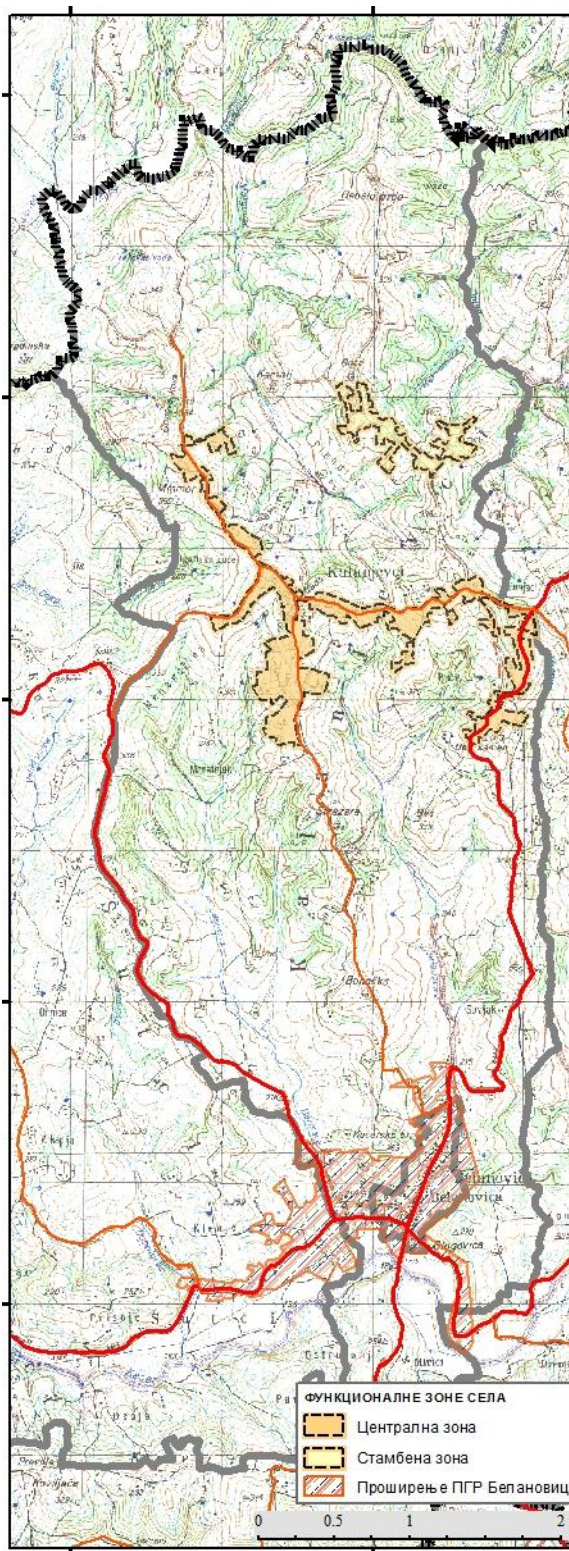
Назив зоне	Површина зоне
Централна зона	9,43 ha
Стамбена зона 1	4,27 ha
Стамбена зона 2	7,38 ha
Стамбена зона 3	2,94 ha
Зона рударских активности	3,87 ha
Пољопривредно-шумска зона	1.164,37 ha
Укупно	1.192,26 ha

2.1.1.13. Калањевци

КО Калањевци има површину од око 1.979 ha. Има централну и две стамбене зоне. Централна зона формира се у средини села у форми разгранате просторне структуре, док се стамбене зоне формирају дуж општинских путева OIR 24, OIR 22, државног пута ПБ 365 и уличних некатегорисаних путева. Већа стамбена зона формира се у оквиру проширеног обухвата урбанистичког плана Белановице. Од јавних служби у селу постоје основна школа (издвојено одељење ОШ „Сестре Павловић”) и дом културе (тренутно ван функције). Кроз Калањевце пролазе државни путеви ДП ПБ 364 и ДП ПБ 365 и општински путеви OIR 14, OIR 22 и OIR 24.

Централна и стамбена зона села Калањеваца обухватају следеће катастарске парцеле КО Калањевци (целе или делове):

- Централна зона: 593, 594/3, 606, 607, 609, 608, 614/1, 615, 616, 618, 621, 638, 639, 640, 641/1, 641/2, 641/3, 645/1, 646, 647/1, 647/2, 648, 650, 651, 652, 653, 684, 685, 686/1, 686/2, 686/3, 686/4, 689/1, 690/1, 690/2, 690/3, 691, 692, 693/1, 693/2, 693/3, 693/4, 693/5, 693/6, 695/1, 696, 699, 702/1, 703, 878/3, 913/1, 913/2, 913/3, 913/4, 913/5, 913/6, 913/7, 914, 915/1, 915/2, 916, 917/1, 917/2, 917/3, 917/4, 917/5, 918/1, 918/2, 918/3, 918/4, 918/5, 918/6, 919/2, 919/3, 919/4, 920/2, 920/3, 920/6, 920/7, 927, 928, 931/1, 931/2, 932/1, 932/2, 932/3, 932/4, 932/5, 932/6, 932/7, 932/8, 933/1, 933/2, 933/3, 933/7, 933/8, 933/9, 933/10, 933/11, 933/12, 933/13, 936/1, 936/3, 936/5, 936/10, 937/1, 937/2, 938/1, 939/1, 939/2, 939/3, 939/4, 940/1, 940/2, 941/1, 941/2, 942/1, 942/2, 942/3, 942/4, 942/5, 942/6, 942/7, 942/9, 942/10, 942/11, 943, 944/1, 944/2, 949/3, 949/4, 951/3, 951/4, 952/1, 952/2, 952/3, 952/4, 953/2, 954/1, 954/2, 954/5, 955, 962/3, 962/4, 962/5, 962/6, 962/8, 962/9, 960/1, 960/8, 962/2, 999, 1002/2, 1003, 1004, 1005, 1006, 1013/2, 1014, 1015/2, 1016, 1025, 1027/3, 1027/4, 1027/5, 1029/1, 1029/2, 1030/1, 1030/2, 1031/1, 1031/2, 1032/1, 1032/2, 1049/1, 1049/2, 1049/3, 1049/4, 1050, 1053, 1055, 1056, 1060/1, 1060/2, 1061, 1062, 1063/2, 1063/3, 1067/1, 1067/2, 1067/5, 1067/6, 1071, 1072, 1073/1, 1073/2, 1074/1, 1074/2, 1074/3, 1074/8, 1075/1, 1075/2, 1076/2, 1076/3, 1076/4, 1089, 1090/1, 1090/2, 1090/3, 1091, 1092/1, 1092/2, 1092/3, 1093,

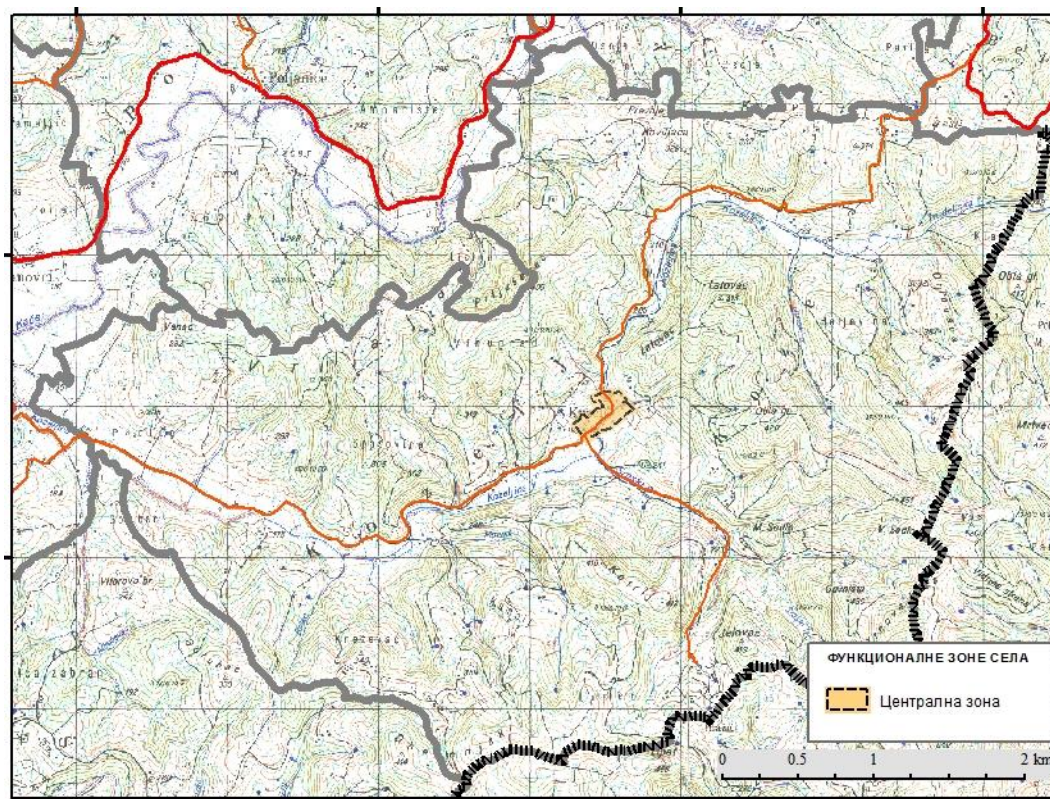
- 1098/3, 1098/4, 1098/2, 1104/1, 1104/2, 1104/3, 1103, 1105, 1106/1, 1106/2, 1107, 1109, 1110/2, 1110/4, 1110/5, 1115/1, 1115/2, 1118/1, 1118/3, 1118/2, 1119, 1123/2, 1124, 1142/1, 1142/2, 1142/3, 1142/5, 1142/6, 1142/7, 1142/8, 1142/9, 1142/10, 1143, 1145/3, 1147, 1148, 1149, 1150, 1163, 1164/3, 1164/2, 1167, 1168/1, 1168/2, 1168/3, 1170/1, 1170/3, 1170/4, 1171/1, 1172, 1171/2, 1173, 1175, 1176, 1177, 1178, 1179, 1184, 1183, 1185, 1187, 1188, 1189, 1190, 1191/1, 1191/2, 1192, 1193, 1194, 1195/1, 1195/2, 1195/3, 1196, 1197, 1198, 1199, 1201/1, 1201/2, 1202, 1203, 1204/1, 1207/1, 1207/2, 1208, 1209/2, 1210, 1211/1, 1211/2, 1212/3, 1212/1, 1212/2, 1213/2, 1215/2, 1215/3, 1216/1, 1216/2, 1217/1, 1217/3, 1217/4, 1218/1, 1218/2, 1218/3, 1219/1, 1219/2, 1220/1, 1220/2, 1221, 1222/1, 1222/2, 1223, 1225, 1226, 1227, 1228, 1230, 1229/1, 1229/3, 1229/4, 1232/1, 1234, 1235/1, 1235/2, 1235/3, 1236/1, 1247/5, 1248, 1295, 1296/2, 1296/5, 1296/6, 1296/7, 1297, 1298, 1299/1, 1299/2, 1299/3, 1300/1, 1300/2, 1301, 1302, 1308, 1315/1, 1315/2, 1315/4, 1316, 1318, 1327/3, 1335, 1336/1, 1336/2, 1336/3, 1336/4, 1336/5, 1337, 1365/1, 1365/3, 1386/1, 1386/2, 1397/2, 1365/2, 1392, 1393, 1394, 1395, 1396, 1397/1, 1398, 1399/2, 2271/2, 2276, 2279, 2280, 2281/1, 2282, 2310; и
- Стамбена зона Калањевци-Мирећи: 2272, 2275, 547/1, 547/2, 548/1, 548/2, 549, 2278, 550/3, 550/2, 550/4, 553, 556, 557/1, 557/2, 558, 557/3, 561/1, 561/2, 562, 563, 564, 565/2, 760/8, 760/9, 760/7, 778, 766, 776/1, 777, 779, 780, 781/1, 781/2, 782/1, 763/1, 763/2, 763/3, 783, 532, 518, 786/1, 784, 786/4, 787, 788, 789, 795, 804, 805/1, 806, 807, 808/1, 808/2, 809, 810/2, 810/3, 811/1, 813, 814/1, 814/3, 815, 816, 819, 820/2, 820/3, 483/1, 483/2, 504, 505, 506, 507/1, 508, 509, 510/1, 529, 533, 534, 535/2, 540/1, 540/2, 541, 542/1, 542/2, 542/3, 827, 828, 831, 832, 833, 834, 835, 836/2, 842/2, 840/3, 840/4, 836/1, 840/1, 840/2, 842/1, 843/1, 844/1, 845/1, 845/2, 845/3, 846, 856.

Табела 19. Зоне села Калањеваца

Назив зоне	Површина зоне
Централна зона	85,16 ha
Стамбена зона Калањевци-Мирећи	14,76 ha
Стамбена зона у оквиру проширеног обухвата урбанистичког плана Белановице	46,73 ha
Пољопривредно-шумска зона	1.832,56 ha
Укупно	1.979,21 ha

2.1.1.14. Козељ

КО Козељ има површину од око 1.875,54 ha. Има само једну – централну зону, која се са јавним садржајима формира дуж општинског пута OIR 14. Од јавних служби у селу постоје основна школа (издвојено одељење ОШ „Сестре Павловић“) са предшколском установом (издвојено одељење ПУ „Каја“) и дом културе (тренутно ван функције).

Централна и стамбена зона села Козеља обухватају следеће катастарске парцеле КО Козељ (целе или делове):

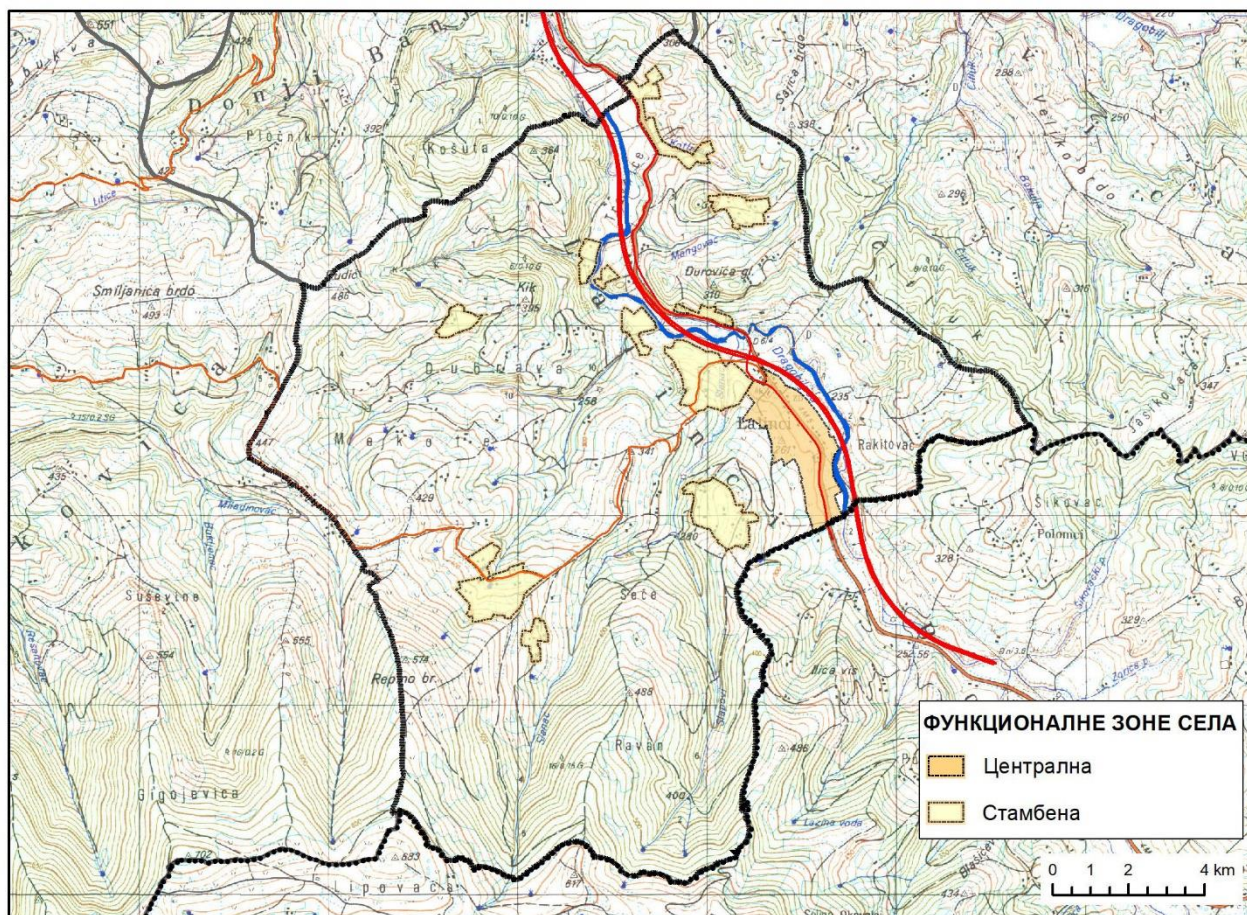
- Централна зона: 1039, 1047, 1048/1, 1048/2, 1049/1, 1049/2, 1050, 1051/2, 1052, 1053/1, 1053/2, 1055/1, 1055/2, 1055/5, 1055/4, 1056, 1057/1, 1057/2, 1058/1, 1058/2, 1060, 1061, 1086/2, 1087/2, 1087/3, 1087/4, 1095/1, 1112, 1113/1, 1212/3, 1212/4, 1212/9, 1212/12, 1212/13, 1213, 1225, 2091;
- Стамбена зона: 1297, 1885/1, 1885/2, 1893/1, 1893/2, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899, 1901, 1907, 1923, 2048, 2049, 2050, 2056/2, 2058, 2061, 2062/1, 2062/2, 2063/1, 2063/2, 2063/3, 2064/2, 2065, 2078, 2079, 2085, 2088.

Табела 20. Зоне села Козеља

Назив зоне	Површина зоне
Централна зона	6,18 ha
Стамбена зона	4,07 ha
Пољопривредно-шумска зона	1.865,29 ha
Укупно	1.875,54 ha

2.1.1.15. Лалинци

КО Лалинци има површину од око 964 ha. Има једну централну и једанаест стамбених зона. Централна зона формира се у североисточном делу катастарске општине, са обе стране ДП ПБ 360. Кроз катастарску општину пролази траса државног пута IА реда – аутопута А2, ДП ПБ 360 и општинског пута ОIР 11. На подручју Лалинаца од јавних садржаја постоје основна школа (издвојено одељење ОШ „Сава Керковић” које је недавно затворено) и дом културе (тренутно ван функције).

Централна и стамбене зоне села Лалинаца обухватају следеће катастарске парцеле КО Лалинци (целе или делове):

- Централна зона: 465/1, 467/1, 467/11, 467/2, 467/5, 468/1, 468/2, 468/3, 468/4, 468/5, 470/1, 470/2, 474/1, 474/2, 474/3, 474/6, 475/1, 478/1, 479/1, 479/2, 480/1, 535/1, 535/3, 535/4, 535/5, 535/6, 535/7, 535/8, 535/9, 536/1, 536/2, 537/1, 537/2, 537/3, 537/4, 537/5, 537/8, 538/1, 539/1, 539/10, 539/5, 539/9, 547/1, 547/2, 547/3, 548, 549, 1006/1, 1006/2, 1006/3, 1007, 1008, 1009/1, 1009/2, 1009/3, 1009/4, 1010/1, 1010/2, 1011/2, 1012, 1014, 1015, 1016, 1017, 1021/1, 1021/2, 1021/3, 1022, 1023/1, 1023/2, 1023/3, 1023/4, 1023/5, 1026/1, 1026/2, 1026/3, 1026/4, 1027, 1030, 1031, 1033/1, 1035/1, 1035/2, 1041, 1042/1, 1043/1, 1043/2, 1044/1, 1044/2, 1045/1, 1045/2, 1046/1, 1047/1, 1047/2, 1363/2, 1363/4, 1363/5, 1364/2, 1364/5, 1385/2, 1400, 1402, 1403, 1404, 1405, 1416;
- Стамбена зона 1: 1/6, 1/7, 4/1, 4/2, 4/3, 17/1, 17/3, 17/4, 17/6, 17/7, 17/8, 28/2, 29/1, 29/2, 29/3, 29/4, 29/5, 33/3, 36/2, 37/2, 146/2, 147/1, 147/2, 148;
- Стамбена зона 2: 159, 160, 161/1, 161/2, 170/1, 183, 184/1, 184/2, 185/1, 185/2, 186, 187, 188, 189, 191/2, 192/2, 193/1, 193/2, 1383;
- Стамбена зона 3: 231/1, 231/2, 231/3, 231/4, 244, 245, 246/1, 246/2, 246/3, 246/6, 247;
- Стамбена зона 4: 303/1, 303/2, 304, 307, 309, 310, 311, 312, 313, 1366/2;

- Стамбена зона 5: 279, 280, 281/2;
- Стамбена зона 6: 291/1, 291/2, 291/5, 291/6, 292, 293/1, 294, 295, 296, 421, 428/2, 1388/22, 1388/23;
- Стамбена зона 7: 429/1, 429/2, 448/2, 448/3, 448/4, 450/2, 450/3, 451/1, 452/1, 452/2, 452/3, 452/4, 452/5, 452/6, 452/7, 452/8, 455, 542/1, 542/2, 542/5, 542/10, 543/1, 543/2, 543/3, 546, 551/1, 551/3, 552/1, 552/2, 552/3, 552/5, 552/6, 554/1, 554/2, 554/3, 554/4, 555, 560/3, 1374/2;
- Стамбена зона 8: 1057/1, 1058, 1059, 1060, 1063/1, 1063/2, 1063/3, 1064, 1065, 1066, 1071, 1072, 1073, 1080, 1081, 1082/1, 1082/2, 1083, 1084, 1085, 1087, 1088, 1089/1, 1089/2, 1090, 1092, 1093, 1094/1, 1094/2, 1096/1, 1096/2, 1097, 1112, 1120, 1121, 1134, 1364/2, 1389;
- Стамбена зона 9: 1234, 1236, 1242, 1243, 1250/1, 1250/2, 1251, 1255;
- Стамбена зона 10: 825/1, 845/1, 845/2, 853, 1196/1, 1196/2, 1196/3, 1197, 1198/1, 1198/2, 1198/3, 1199/1, 1199/2, 1200, 1201, 1202, 1203/3, 1205/1, 1205/2, 1206/1, 1206/2, 1208, 1209/1, 1209/2, 1210, 1211, 1212, 1213, 1214, 1215, 1217, 1375; и
- Стамбена зона 11: 379/1, 379/2, 379/3, 639, 641, 642/1, 642/2, 643, 644, 655, 658/1, 658/2, 658/3, 1380.

Табела 21. Зоне села Лалинаца

Назив зоне	Површина зоне
Централна зона	19,75 ha
Стамбена зона 1	5,19 ha
Стамбена зона 2	3,66 ha
Стамбена зона 3	1,34 ha
Стамбена зона 4	1,73 ha
Стамбена зона 5	0,70 ha
Стамбена зона 6	2,47 ha
Стамбена зона 7	10,25 ha
Стамбена зона 8	8,12 ha
Стамбена зона 9	1,72 ha
Стамбена зона 10	9,28 ha
Стамбена зона 11	2,19 ha
Пољопривредно-шумска зона	898,04 ha
Укупно	964,44 ha

2.1.1.16. Латковић

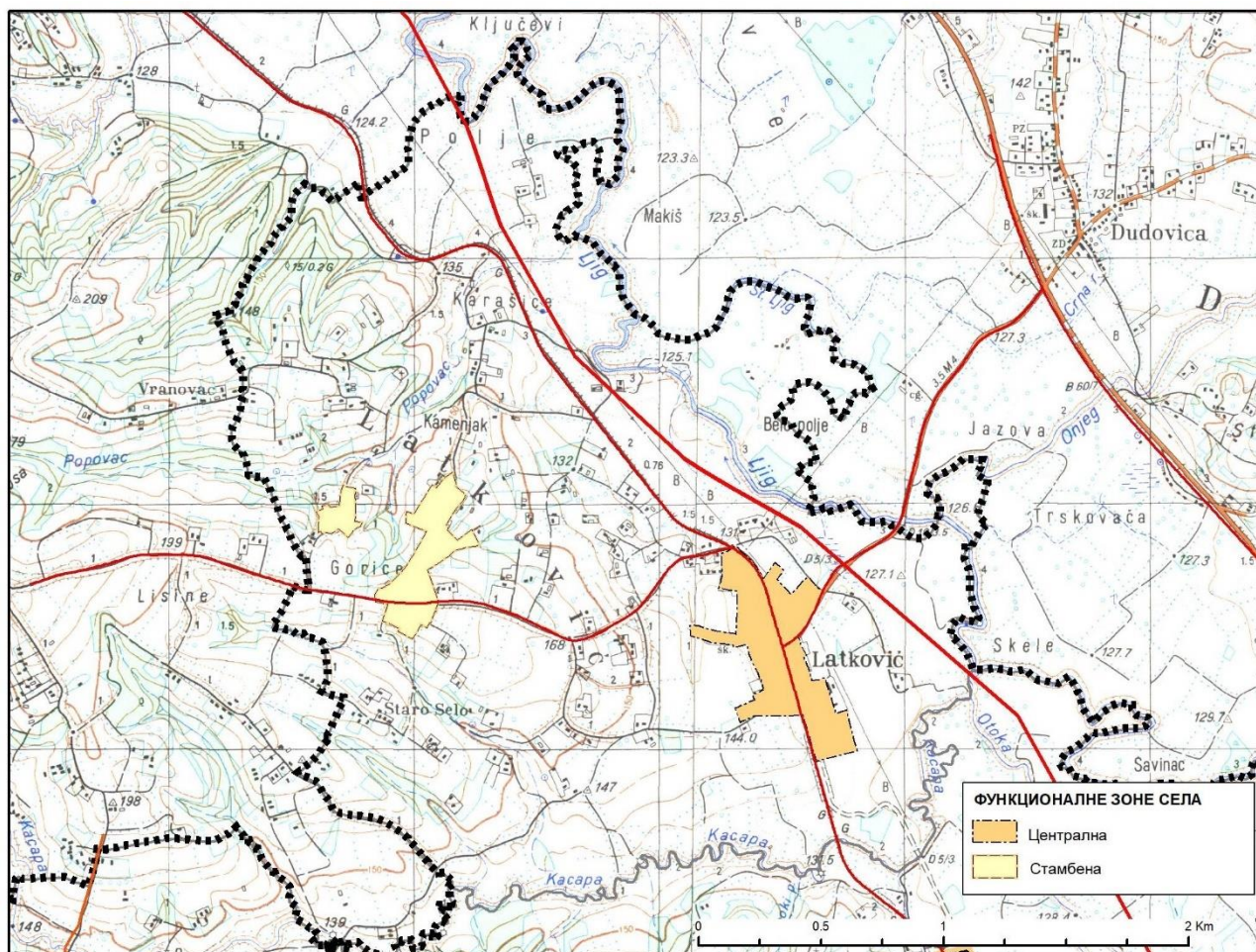
КО Латковић има површину од око 667 ha. Има централну и две стамбене зоне. На подручју Латковића од јавних служби постоје основна школа (издвојено одељење ОШ „Сава Керковић“) са предшколском установом (издвојено одељење ПУ „Каја“), и дом културе (тренутно ван функције). Кроз КО Латковић пролазе саобраћајнице категорије државних путева ДП IА реда – аутопут А2, ДП IIБ реда бр. 361 и ДП IIБ реда бр. 362. У селу постоји православна хришћанска црква.

Централна мешовита и стамбена зоне села Латковића обухватају следеће катастарске парцеле КО Латковић (целе или делове):

- Централна зона: 678/9, 679/3, 680/2, 678/3, 678/5, 678/1, 779, 778, 777, 780/3, 776/5, 780/1, 780/2, 695, 686, 688, 647/1, 647/2, 644/2, 648/1, 648/2, 644/1, 649/3, 649/4, 649/5, 649/1, 649/7, 649/6, 650/2, 650/3, 650/4, 651/2, 651/3, 650/1, 651/6, 669, 671, 668, 670/1, 670/2, 667/2, 667/3, 667/1, 667/4, 667/5, 667/6, 657, 658, 659/1, 659/2, 660/1, 660/2, 661, 662/2, 662/3, 662/4, 662/1, 656/2, 656/7, 663, 672, 664/2, 673/1, 673/2, 666, 673/3, 674/2, 674/3, 674/4, 674/1, 674/5, 675/1, 675/2, 676/1, 676/2, 677/2, 677/3, 677/4, 678/4, 678/2, 678/6, 678/10, 678/14, 678/13, 678/11, 678/12, 677/1, 678/7, 678/8, 679/1, 679/4, 679/2, 680/1, 680/4, 680/3, 680/5, 680/7, 680/6, 691/3, 681, 683/3, 682/2, 682/1, 683/2, 683/1, 691/2, 690/2,

691/4, 691/1, 692/2, 693, 692/3, 694, 776/4, 760/3, 762/2, 761/3, 762/3, 762/4, 776/3, 776/2, 761/2, 699/3, 654, 653, 656/6, 664/1, 656/9, 656/1, 656/3, 656/4, 759/1, 762/1, 760/1, 760/6, 132/1, 699/1, 776/1, 645/1, 645/2, 689/1, 785 и 760/2;

- Стамбена зона 1: 227, 228, 240, 242, 244, 472, 500, 501, 226/2, 226/3, 226/4, 243/1, 243/2, 243/3, 243/4, 460/1, 461/1, 461/2, 471/2, 497/1, 497/2, 499/1, 499/2, 509/2, 511/11, 511/4, 511/5, 511/6, 511/8, 511/9; 497/3, 471/1, 463/1, 460/2, 241/2, 241/1, 784, 782, 781 и 510; и
- Стамбена зона 2: 432, 434, 433/2, 447/3, 447/4; 386, 433/1 и 447/2.

Табела 22. Зоне села Латковића

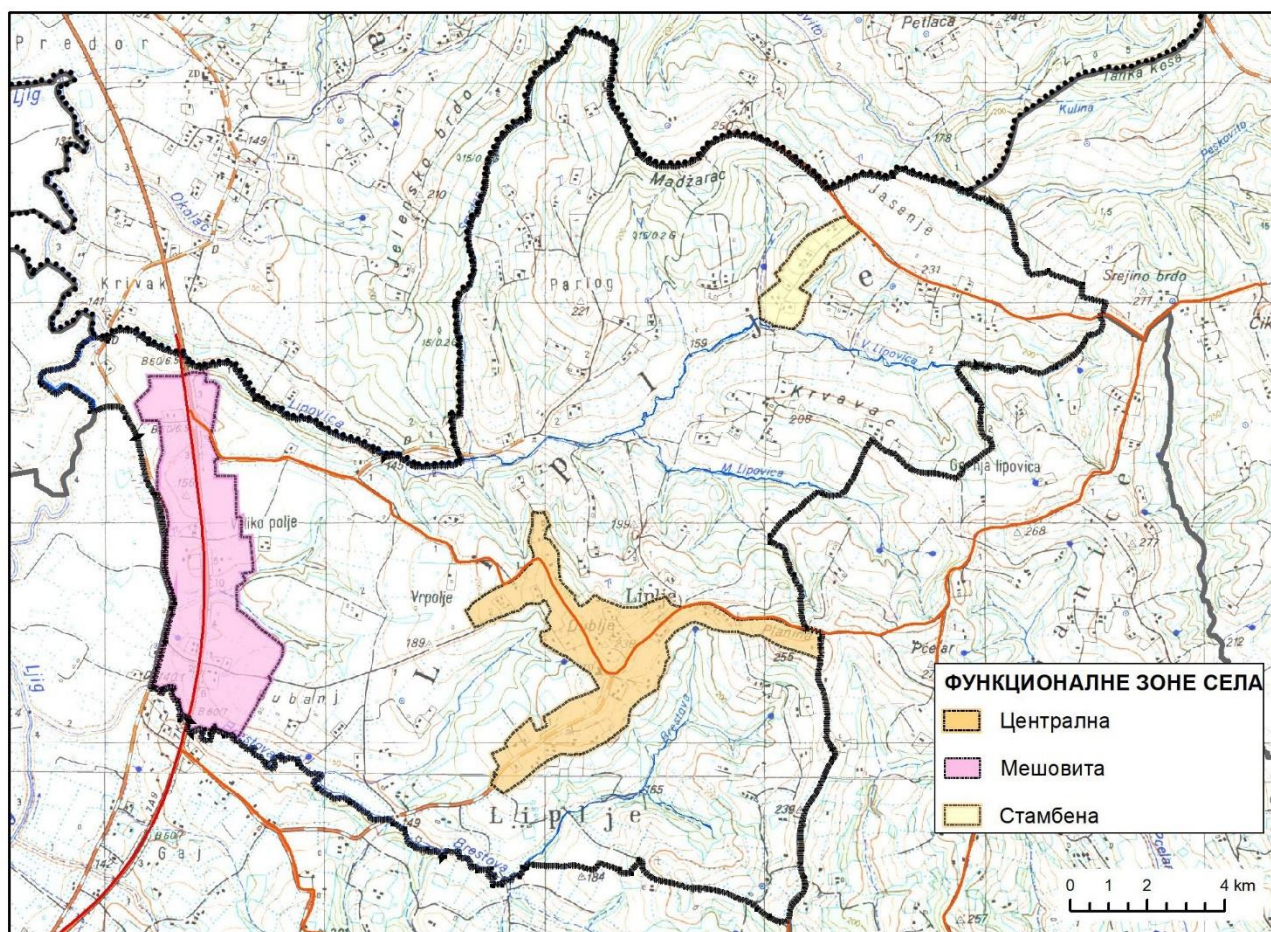
Назив зоне	Површина зоне
Централна зона	22,01 ha
Стамбена зона 1	9,84 ha
Стамбена зона 2	2,17 ha
Пољопривредно-шумска зона	632,89 ha
Укупно	666,91 ha

2.1.1.17. Липље

КО Липље има површину од око 916 ha. Има централну, мешовиту и стамбену зону. Централна зона развијена је зракасто дуж општинског пута OIR 5 и некатегорисаног пута ка Моравцима. Мешовита зона формира се обострано дуж ДП ИБ 22. Зона становања заузима најмању површину и налази се између општинског пута OIR 13 и потока В. Липовица. На подручју Липља од јавних служби постоје основна школа (издвојено одељење ОШ „Сава Керковић” које је недавно затворено) и дом културе (тренутно ван функције).

Централна мешовита и стамбена зоне села Липља обухватају следеће катастарске парцеле КО Липље (целе или делове):

- Централна зона: 378, 588, 589, 591, 594, 595, 597, 627, 846, 847, 848, 860, 862, 865, 866, 867, 868, 883, 885, 895, 897, 904, 905, 906, 917, 919, 921, 922, 923, 924, 926, 927, 928, 930, 932, 933, 937, 938, 939, 940, 941, 948, 950, 951, 953, 954, 957, 959, 960, 961, 963, 965, 966, 969, 970, 971, 973, 992, 993, 994, 996, 997, 998, 999, 1000, 1065/1, 1065/2, 1065/3, 1065/5, 1065/6, 1066, 1070, 1071, 1072/1, 1072/2, 1072/3, 1072/4, 1072/5, 1072/6, 1072/7, 1072/8, 1073, 1074/1, 1074/2, 1075/1, 1075/2, 1076, 1077, 1078, 1084/1, 1085/1, 1085/2, 1086, 1087, 1088, 1089, 1093, 1094, 1095/1, 1095/2, 1107/8, 1173/1, 1174/1, 1174/2, 1174/3, 1174/4, 1190;
- Мешовита зона: 668/1, 668/3, 686/1, 687/2, 687/3, 687/4, 687/7, 687/11, 688/3, 688/4, 688/5, 688/6, 688/1147, 688/10, 688/12, 689, 705/3, 706/1, 712/1, 712/2, 712/5, 712/6, 712/7, 712/9, 712/10, 713/1, 713/2, 713/4, 713/5, 713/6, 713/7, 713/8, 713/9, 713/10, 713/11, 718/2, 722/6, 722/7, 725/2, 727/1, 727/2, 727/3, 736/1, 736/2, 736/3, 755, 756, 757/1, 757/2, 759, 760, 761/1, 761/2, 761/3, 761/4, 762/1, 762/2, 763/1, 763/3, 763/4, 768, 769, 770/2, 770/4, 771, 772/1, 772/2, 772/3, 773/1, 773/2, 773/3, 773/4, 773/6, 773/7, 773/8, 774, 775/1, 775/2, 775/3, 775/4, 775/5, 775/6, 776/1, 776/2, 776/3, 776/5, 776/6, 777/1, 777/2; и
- Стамбена зона: 120/5, 122/1, 122/3, 122/4, 123, 124, 126, 127/1, 127/2, 128/1, 129/2, 130, 131/1, 131/2, 131/3, 131/4, 131/5, 131/6, 131/7, 131/8, 131/9, 132, 133/1, 133/2, 135, 136/1, 136/2, 136/3, 251, 252/1, 252/2, 253/1, 253/2, 256/1, 256/2, 257/1, 257/2, 257/3, 261/5, 262, 1170, 1171/1.

Табела 23. Зоне села Липља

Назив зоне	Површина зоне
Централна зона	48,42 ha

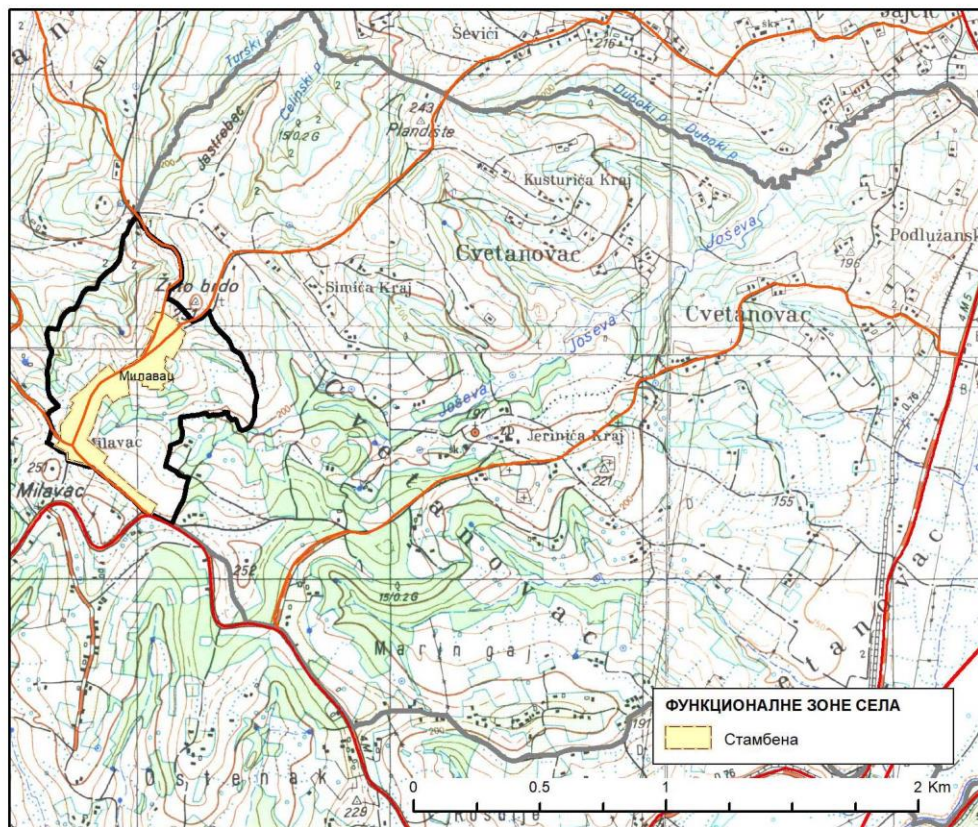
Назив зоне	Површина зоне
Мешовита зона	57,36 ha
Стамбена зона 1	8,67 ha
Пољопривредно-шумска зона	801,30 ha
Укупно	915,75 ha

2.1.1.18. Милавац

Село Милавац део је КО Цветановац. Ово насељено место, које има своју месну заједницу, обухвата простор површине од око 54 ha. То је једино збијено, хомогено село општине Љиг, које има само једну, централну стамбену зону. У селу нема јавних служби, а кроз њега пролазе или га тангирају три општинска пута – OIR 1, OIR 2 и OIR 3.

Централна стамбена зоне села Милаваца обухвата следеће катастарске парцеле КО Цветановац (целе или делове):

- 1133, 1059/6, 1166/2, 1248, 1190, 1234/1, 1253, 1233, 1241, 1213, 1214, 1211, 1195, 1197, 1198, 1202, 1189, 1111, 1049/1, 1049/2, 1049/3, 1059/4, 1059/5, 1059/11, 1112, 1060/2, 1060/3, 1061/4, 1061/1, 1065/6, 1061/2, 1061/3, 1065/5, 1065/7, 1067, 1066, 1068/1, 1068/2, 1068/3, 1069/2, 1242/5, 1242/3, 1243/1, 1243/2, 1247, 1251, 1137/1, 1119, 1120, 1134, 1135, 1136, 1166/3, 1177/2, 1824, 1076, 1075, 1074, 1072/1, 1070/1, 1070/2, 1071/1, 1071/2, 1065/2, 1078/2, 1077/1, 1077/2, 1080, 1231, 1232, 1237/1, 1237/2, 1228/2, 1228/1, 1221, 1225, 1069/1, 1078/1, 1242/4, 1218, 1217/1, 1217/2, 1217/3, 1205/1, 1206/3, 1205/2, 1205/3, 1220, 1226, 1121, 1123, 1122/2, 1115/1, 1114/1, 1115/2, 1114/2, 1092, 1132/1, 1132/2, 1131, 1094/1, 1093/8, 1093/1, 1093/6, 1093/7, 1093/2, 1093/3, 1089/2, 1093/5, 1086/2, 1091, 1085/1, 1085/2, 1086/1, 1087, 1088, 1083, 1081/2, 1081/1, 1082/1, 1082/3, 1084, 1089/1, 1090/2, 1843, 1845, 1095, 1093/4, 1096/1, 1096/2, 1205/4, 1825, и 1072/4.

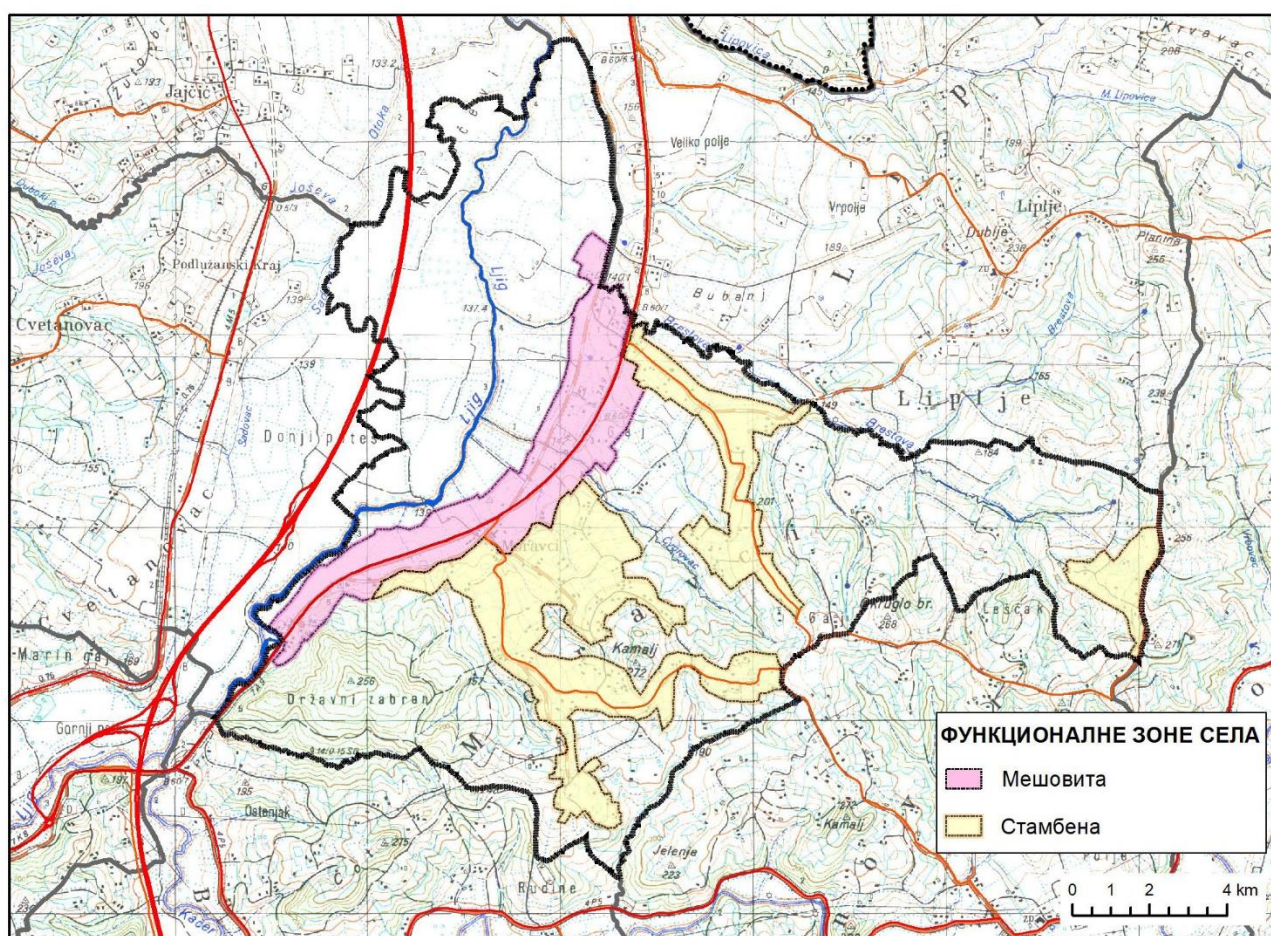

Табела 24. Зоне села Милавца

Назив зоне	Површина зоне
Централна стамбена зона	10,04 ha
Пољопривредно-шумска зона	43,93 ha
Укупно	53,97 ha

2.1.1.19. Моравци

КО Моравци има површину од око 872 ha. Има једну мешовиту и три стамбене зоне. Мешовита зона формира се обострано дуж ДП ИБ 22. Зоне становања формирају се дуж општинских путева, и то: две дуж општинског пута ОИР 6 и једна дуж општинског пута ОИР 20. Кроз катастарску општину, поред наведеног ДП ИБ 22 пролази и траса аутопута А2. На подручју катастарске општине од јавних служби постоје основна школа (издвојено одељење ОШ „Сава Керковић“) и дом културе (тренутно ван функције). У селу постоји православна хришћанска црква (раније активни манастир).

Мешовита и стамбене зоне села Моравца обухватају следеће катастарске парцеле КО Моравци (целе или делове):

- Мешовита зона: 147, 153/1, 153/2, 161/1, 161/2, 162/1, 162/2, 165/1, 163, 299/11, 299/2, 299/3, 303/1, 304/2, 314/1, 314/2, 314/3, 314/5, 315, 317/1, 317/2, 317/3, 325, 328/2, 329/1, 329/2, 330/1, 330/2, 332, 333/1, 333/4, 333/5, 333/6, 334, 335/1, 335/2, 335/3, 335/4, 335/5, 336/1, 336/2, 336/3, 336/4, 337/1, 337/2, 338/1, 339/1, 339/4, 358/1, 359, 360, 361/1, 361/2, 362, 363/1, 363/2, 364/1, 364/2, 365, 366/1, 366/2, 367/2, 367/3, 368, 369/1, 369/2, 370/1, 370/2, 370/3, 370/4, 371/1, 371/2, 372, 373, 374/1, 374/2, 374/3, 374/4, 375/1, 375/2, 375/3, 375/4, 376/1, 376/2, 376/3, 377, 378, 379/1, 379/2, 380/1, 381, 382/1, 382/3, 383/1, 383/2, 396, 400/1, 401, 403/1, 403/2, 403/6, 403/7, 429/1, 429/10, 429/12, 429/13, 429/14, 429/15,

- 429/2, 429/9, 430/1, 430/2, 432, 433/1, 433/2, 434/1, 434/2, 434/3, 434/4, 434/5, 434/6, 434/7, 438/1, 438/2, 438/3, 441, 442/1, 442/2, 442/3, 443/1, 443/2, 444/1, 444/2, 444/3, 445, 446/1, 446/2, 446/3, 447/1, 447/2, 448, 451/2, 451/5, 451/6, 452/2, 453, 454/1, 454/2, 455, 456/1, 456/2, 456/3, 457/1, 457/2, 457/3, 459, 460/1, 460/2, 460/3, 460/4, 461/11, 461/12, 461/3, 461/4, 461/6, 461/7, 461/8, 462/2, 465/2, 469/1, 469/3, 470/1, 470/2, 470/3, 470/4, 470/5, 470/6, 470/7, 471, 472/1, 472/6, 554, 599/1, 599/2, 599/3, 599/4, 599/5, 599/6, 600/1, 600/2, 600/3, 600/4, 600/5, 600/6, 600/7, 600/8, 600/9, 612, 613/1, 613/2, 614/1, 614/2, 615/1, 615/3, 616/3, 616/4, 616/6, 617/1, 617/2, 617/3, 617/4, 617/6, 618/1, 618/2, 618/3, 618/4, 618/5, 618/6, 619/1, 619/2, 620/1, 620/4, 621/1, 621/2, 621/3, 623/1, 623/10, 623/11, 623/12, 623/13, 623/15, 623/16, 623/17, 623/2, 623/4, 623/6, 623/7, 623/8, 623/9, 625/1, 625/2, 625/3, 625/4, 625/5, 625/6, 625/7, 627, 628, 629, 630/1, 631/1, 631/2, 632, 633/1, 633/2, 633/4, 634/1, 634/2, 635, 636/1, 636/2, 637/1, 637/2, 644/1, 644/2, 645, 646, 647/1, 647/2, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655/1, 655/2, 656, 657, 658/1, 658/2, 659, 660, 662, 664, 665, 667/1, 668, 669/1, 669/2, 669/3, 669/4, 670, 671, 672/1, 672/2, 672/3, 672/4, 672/5, 672/6, 1368, 1369/1, 1369/2, 1369/3, 1371/2, 1374, 1376/2, 1376/5, 1383/1, 1383/2, 1383/3, 1386/2, 1397, 1398;
- Стамбена зона 1: 46/1, 48/1, 48/4, 48/5, 49/1, 52/1, 52/4, 52/5, 55/2, 55/3, 56, 57/1, 57/2, 57/3, 59/1, 59/2, 59/3, 59/4, 59/5, 59/6, 60/2, 63/1, 63/2, 63/3, 64/1, 64/2, 65/1, 65/2, 66, 67, 68/1, 68/2, 69/1, 69/2, 339/3, 339/5, 341, 342/1, 344, 347/1, 347/2, 349, 350, 351, 352, 353, 354/1, 355/1, 355/2, 355/3, 355/5, 356, 357/1, 357/2, 369/2, 386, 387, 388/1, 388/3, 392/1, 392/2, 392/3, 392/4, 483/1, 504, 510, 511, 512, 513, 514, 515/1, 515/2, 515/3, 519, 520/1, 520/2, 520/3, 897/1, 897/2, 897/3, 897/4, 898, 899/1, 899/2, 899/3, 902/10, 902/11, 902/5, 902/6, 902/7, 902/8, 902/9, 903/1, 903/2, 903/3, 906, 1144, 1145, 1146, 1147/1, 1150, 1152, 1153/1, 1153/2, 1153/3, 1153/4, 1154/2, 1156, 1160, 1161, 1162, 1163, 1164/1, 1164/2, 1165/1, 1165/2, 1166/1, 1166/2, 1167, 1168, 1169, 1170/1, 1170/2, 1170/3, 1171, 1172/1, 1172/2, 1172/4, 1173, 1175/1, 1175/2, 1176/1, 1176/2, 1176/3, 1177, 1178, 1179, 1184, 1190/11, 1191, 1371/1, 1373;
 - Стамбена зона 2: 403/1, 403/2, 403/3, 403/4, 403/5, 463/1, 463/2, 463/3, 463/4, 463/5, 463/6, 463/7, 464/1, 527, 530, 532, 533, 542/1, 543, 544, 545, 547, 548, 551/1, 551/2, 551/3, 552/1, 552/2, 553/1, 553/2, 554, 557/1, 557/2, 557/3, 558/1, 558/2, 558/5, 561/1, 562/1, 562/2, 563/1, 563/10, 563/2, 563/3, 563/6, 563/8, 563/9, 564/1, 564/2, 564/3, 564/4, 566, 567/1, 567/2, 568, 569, 570/1, 570/2, 570/3, 571, 572, 573, 574/1, 574/2, 575, 576, 577, 580, 581, 582, 584, 585, 586, 587, 588/1, 588/2, 589, 590/1, 590/2, 591, 592, 593/1, 593/2, 593/3, 594/1, 594/2, 595, 596/1, 596/2, 597, 598, 602, 603, 604, 605/1, 605/2, 605/3, 605/4, 606, 607/1, 607/2, 608, 609, 610, 611, 672/1, 672/2, 672/3, 673, 674, 676/2, 676/3, 677/2, 677/3, 677/4, 678/1, 678/2, 679, 680, 681, 682/1, 682/2, 683, 684/1, 684/2, 684/3, 684/4, 686/1, 686/2, 687, 688/1, 688/3, 689, 690, 705, 706, 707/1, 707/2, 707/3, 708, 709, 710/1, 710/2, 711/1, 713, 714, 717, 718/1, 718/2, 719/1, 719/2, 719/3, 719/4, 719/5, 720, 721, 722, 723/1, 723/2, 723/3, 724, 726/1, 726/2, 726/3, 726/4, 727, 728, 729/1, 729/2, 730, 731, 732/1, 732/2, 732/3, 732/4, 732/5, 733/2, 733/3, 734, 735, 737, 736/1, 736/2, 736/3, 738/1, 738/2, 739/1, 739/2, 739/3, 740/1, 740/2, 740/3, 741/1, 741/2, 741/3, 741/4, 741/5, 741/6, 742/2, 742/3, 742/4, 743, 744/1, 744/2, 744/3, 745, 746, 747/1, 747/2, 748, 749, 750, 751, 752, 753/1, 753/2, 754/1, 754/2, 754/3, 754/4, 755, 756, 757/1, 757/2, 757/3, 757/4, 757/5, 758, 759, 760/1, 760/2, 760/3, 761, 762, 763/1, 763/2, 764, 765, 766/1, 766/2, 770/4, 771, 772/1, 772/2, 772/3, 774/1, 774/2, 775/1, 775/2, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782/1, 782/2, 783, 786/1, 787, 789, 790/1, 790/2, 792, 791/1, 791/2, 801, 802, 803/1, 804/2, 804/3, 805, 806/1, 806/2, 807/2, 807/5, 807/6, 808/4, 808/5, 812/1, 813, 814, 817, 818, 819, 820/1, 820/2, 829, 832, 833, 834, 835, 836/1, 836/2, 837/1, 837/2, 837/3, 837/5, 837/6, 837/7, 837/8, 838, 839, 841, 840/1, 840/2, 842/1, 844/1, 844/3, 844/4, 845, 848, 849/1, 849/2, 850, 851/1, 851/2, 851/3, 851/4, 851/5, 852, 853, 854/1, 854/2, 854/3, 854/4, 855, 856, 857/1, 857/2, 858, 859, 860, 862/1, 862/2, 863, 864/1, 864/2, 864/3, 865/1, 865/2, 865/3, 866/1, 869/1, 869/2, 870, 871/1, 872/1, 872/2, 874, 875/1, 875/2, 876, 877/1, 879/1, 879/2, 880, 886/1, 887, 888, 889, 890, 1199/2, 1199/4, 1199/5, 1199/6, 1200, 1201, 1213/3, 1214/1, 1214/2, 1215, 1216, 1217/1, 1217/2, 1218/1, 1218/2, 1220,

1222/1, 1223/1, 1223/2, 1226/1, 1226/2, 1227, 1228, 1229, 1230, 1233, 1234, 1274, 1286/1, 1286/2, 1287, 1288, 1289/1, 1289/2, 1289/3, 1290, 1293, 1294/1, 1295/4, 1297/1, 1297/2, 1297/3, 1297/4, 1297/5, 1298/1, 1298/2, 1299, 1313, 1314, 1332, 1333, 1334, 1335, 1336, 1338/1, 1338/2, 1339, 1340/1, 1340/2, 1341, 1342/1, 1342/2, 1342/3, 1343, 1344, 1345/1, 1345/2, 1346/1, 1346/2, 1346/3, 1347, 1348/1, 1348/2, 1350/1, 1350/2, 1351, 1352/1, 1357/1, 1357/3, 1357/4, 1357/5, 1357/6, 1357/7, 1357/8, 1357/9, 1358, 1359, 1360, 1361, 1362, 1363/1, 1363/4, 1365/7, 1365/9, 1366, 1367, 1374, 1375, 1376/1, 1376/3, 1377, 1378, 1399;

и

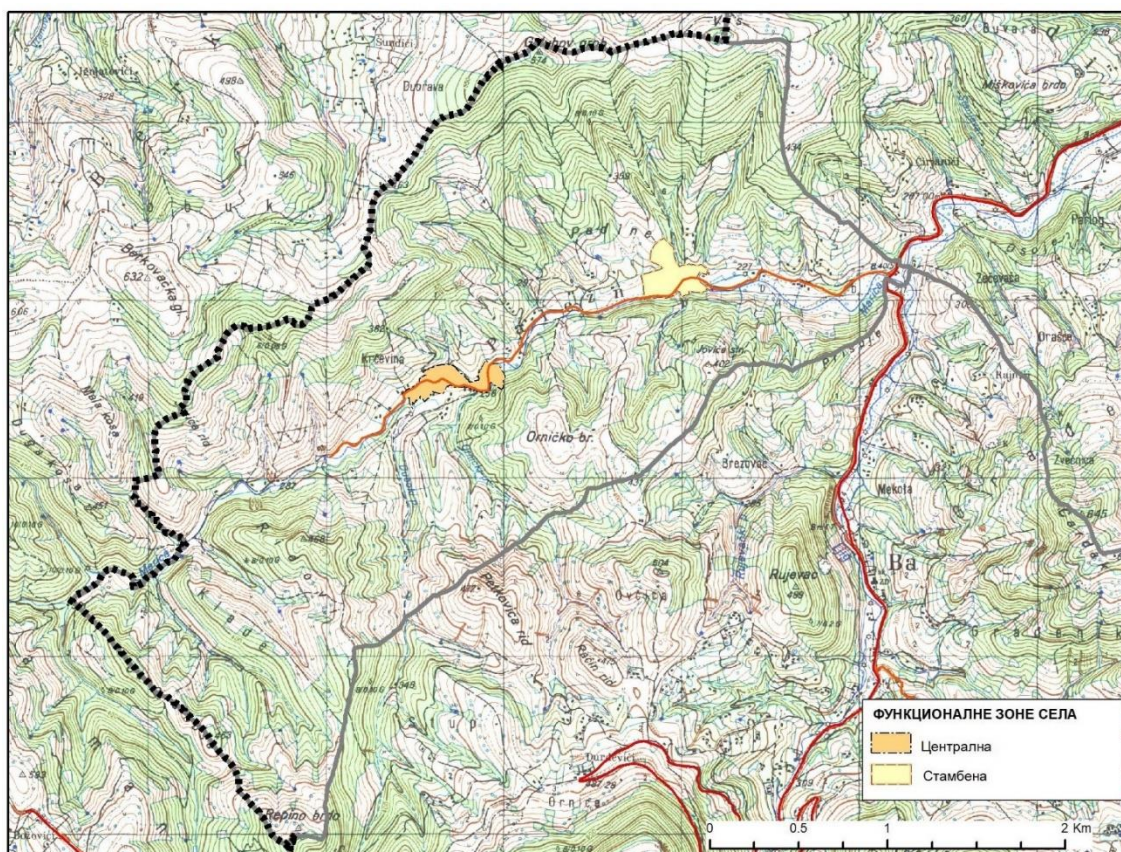
- **Стамбена зона 3:** 1005/1, 1005/2, 1005/3, 1005/4, 1005/5, 1006, 1007, 1008, 1009/1, 1009/2, 1010, 1011, 1012, 1013, 1014, 1015, 1016, 1017/1, 1017/2, 1017/3, 1018, 1019/1, 1020/2, 1028, 1031, 1032, 1033/1, 1033/2, 1034, 1035, 1049, 1050, 1051, 1237, 1238, 1239, 1240, 1241, 1244, 1245, 1246, 1248, 1249, 1251/1, 1251/2, 1252/1, 1252/2, 1253, 1255/1, 1255/2, 1258, 1259, 1380, 1381.

Табела 25. Зоне села Мораваца

Назив зоне	Површина зоне
Мешовита зона	80,00 ha
Стамбена зона 1	37,13 ha
Стамбена зона 2	98,29 ha
Стамбена зона 3	12,70 ha
Пољопривредно-шумска зона	643,78 ha
Укупно	871,90 ha

2.1.1.20. Палежница

КО Палежница има површину од око 913 ha. Има централну и стамбену зону. Кроз село пролазе државни пут ДП ШБ 358 и општински пут ОИР 9. У Палежници од од јавних служби постоји само основна школа (издвојено одељење ОШ „Сава Керковић“).

Централна и стамбене зоне села Палежнице обухватају следеће катастарске парцеле КО Палежница (целе или делове):

- Централна зона: 573, 574, 570/2, 570/1, 567, 568, 566/1, 566/2, 524, 565/1, 563/5, 563/2, 563/4, 563/3, 563/1, 562/3, 562/1, 562/2, 565/2, 582, 581/1, 581/2, 575/4, 575/3, 575/2, 575/1, 576/1, 576/2, 564/1, 575/5, 564/2, 749, 748/1, 748/2, 767, 771, 772, 773, 774, 775, 768/1, 768/2, 769, 776, 770, 523, 522/3, 559/3, 559/5, 559/2, 579, 584, 617, 616, 583, 128, 1084, 1076, 1078 и 1082; и
- Стамбена зона: 29/1, 29/2, 29/3, 212/2, 212/3, 212/4, 211/2, 211/1, 212/1, 213, 214, 215, 216, 217/1, 217/2, 218, 29/3, 221/1, 222, 221/1, 221/2, 223, 224, 231, 408, 407, 372/4, 372/2, 372/3, 372/1, 372/5, 371/6, 1084, 1072.

Табела 26. Зоне села Палежнице

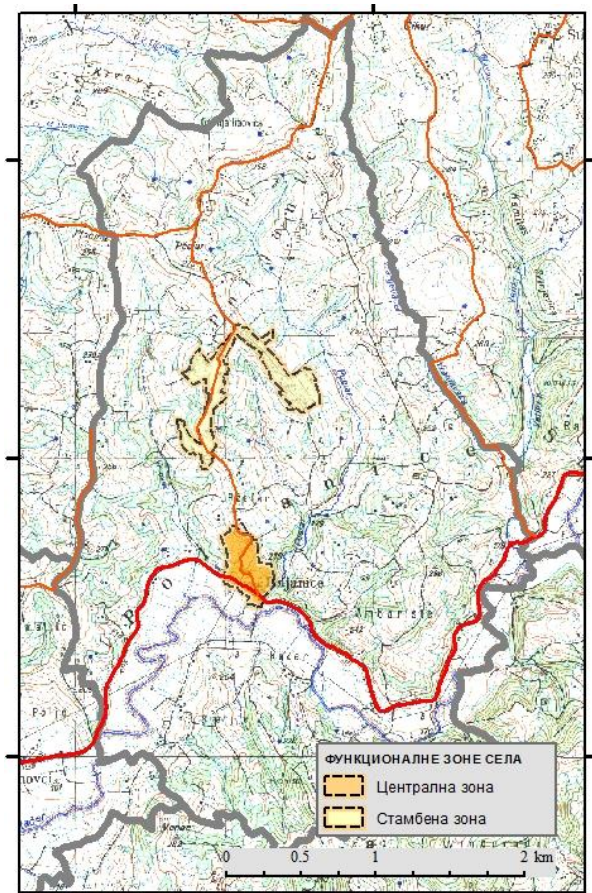
Назив зоне	Површина зоне
Централна зона	6,25 ha
Стамбена зона	2,33 ha
Пољопривредно-шумска зона	905,22 ha
Укупно	913,80 ha

2.1.1.21. Пољанице

КО Пољанице има површину од око 1.160 ha. Има централну зону, која се формира на простору укрштања ДП ПА 150 и OIR 13, и једну стамбену зону, која се формира дуж општинског пута OIR 13 и некатегорисаног пута. Кроз село пролази и општински пут OIR 5. Од јавних служби у селу постоје основна школа (издвојено одељење ОШ „Сестре Павловић“) са предшколском установом (издвојено одељење ПУ „Каја“) и дом културе (тренутно ван функције). У селу постоји православна хришћанска црква.

Зоне зоне села Пољаница обухватају следеће катастарске парцеле КО Пољанице (целе или делове):

- Централна зона: 889/1, 889/2, 902, 903/1, 903/2, 903/3, 904/1, 904/2, 907/1, 907/2, 908/1, 908/2, 908/3, 912/1, 912/2, 912/3, 913/2, 912/3, 916/3, 917, 903/4, 934/1, 934/2, 933/2, 935, 942/5, 942/4, 939/7, 939/3, 939/4, 938/1, 938/2, 937/1, 937/2, 933/3, 930/1, 929/3, 929/2, 929/1, 926, 928, 939/5, 936/2, 1770/2, 910/1, 910/2, 932, 931/1, 931/2, 931/6, 931/4, 931/5, 931/7, 920, 918/2, 919, 921/3, 921/2, 922, 1057/1, 1057/2, 918/1, 929/4, 1770/1, 1780, 921/1, 936/1, 1772, 943/2, 943/1, 910/3, 925/2, 930/2, 908/3; и
- Стамбена зона: 666, 664, 665, 760/2, 609, 610, 611, 1763, 389, 461, 460, 459, 464/2, 457, 458, 456, 450, 451, 452, 453, 454, 652, 653, 654, 651/1, 651/2, 655, 656, 658/1, 658/2, 657, 649/1, 754/1, 754/2, 755, 757, 625/1, 626/1, 626/2, 627, 628, 629/1, 629/2, 634/2, 418, 620/1, 620/2, 621, 416/2, 416/3, 414, 412/1, 443, 442, 445/2, 445/3, 448/1, 448/2, 606/1, 606/2, 605, 619/2, 386/1, 386/2, 387, 390, 391/1, 392, 412/4, 412/5, 395/2, 395/3, 400/2,

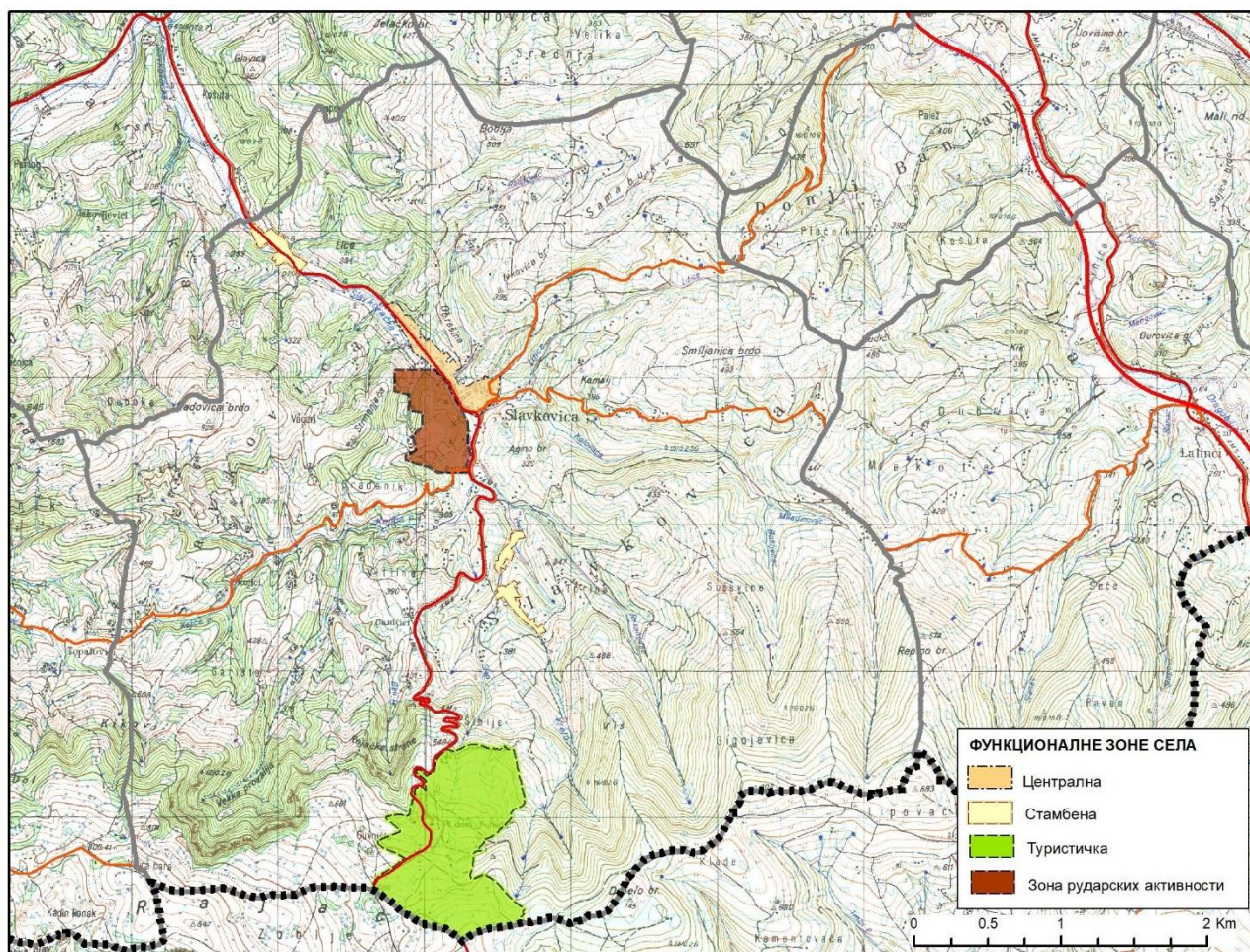
400/3, 408, 412/3, 409/2, 436, 437, 438, 441, 434, 435, 420, 425/1, 468/3, 608, 385/2, 385/5.

Табела 27. Зоне села Пољаница

Назив зоне	Површина зоне
Централна зона	11,40 ha
Стамбена зона	21,93 ha
Пољопривредно-шумска зона	1.126,28 ha
Укупно	1.159,61 ha

2.1.1.22. Славковица

КО Славковица има површину од око 2.389 ha. Има централну зону, три стамбене зоне, туристичку зону и зону рударских активности. Од јавних служби у селу постоје основна школа (издвојено одељење ОШ „Сава Керковић“) са предшколском установом (издвојено одељење ПУ „Каја“), и дом културе (тренутно ван функције). Кроз Славковицу пролазе државни пут ДП ПБ 357 и општински путеви OIR 10, OIR 11, OIR 12 и OIR 25. У селу постоје две православне хришћанске цркве (један раније активни манастир).

Зоне села Славковице обухватају следеће катастарске парцеле КО Славковица (целе или делове):

- **Централна зона:** 1078/1, 1110/1, 1145/3, 905, 904/1, 901/1, 1080/2, 1080/1, 1078/2, 1138, 1119, 1142, 1141, 1081/1, 1134, 1114/2, 1113/2, 1117/4, 1079/2, 1079/1, 1132, 1130, 1145/2, 1145/4, 1081/2, 1082/1, 1082/2, 1082/3, 1083/1, 1083/2, 1088/1, 1088/2, 1088/3, 1088/4, 1088/5, 1088/6, 1088/7, 1088/8, 1086/1, 1086/2, 1086/3, 1085/1, 1085/2, 909/1, 909/2, 909/3, 909/4, 1126/2, 1127, 1128/1, 1128/2, 1128/3, 1128/4, 1129, 1131, 1137, 1135/2, 1083/3,

- 1133/1, 1133/2, 1084/1, 1084/2, 1087, 1140/1, 1140/2, 1139/1, 1139/2, 1139/4, 1139/3, 1148/1, 1148/2, 1143/1, 1143/2, 1144, 1145/1, 1117/5, 1118, 1117/1, 1117/2, 1117/3, 893/18, 893/17, 893/20, 1091/1, 1091/2, 1091/3, 1089/1, 1089/2, 1089/3, 1090/3, 1090/2, 1090/1, 906/1, 906/2, 900, 901/2, 896/5, 896/1, 896/3, 896/4, 896/2, 896/6, 898/1, 898/2, 899, 893/2, 895/1, 895/2, 895/3, 895/4, 895/5, 895/6, 895/9, 895/10, 895/11, 895/12, 895/7, 895/8, 897/1, 897/2, 894/3, 893/11, 893/5, 893/13, 893/8, 893/12, 893/10, 893/9, 893/6, 893/7, 893/24, 893/3, 893/14, 893/15, 893/19, 891/1, 891/5, 891/6, 891/4, 893/21, 893/22, 892, 893/1, 1153, 906/3, 906/4, 907/1, 907/2, 906/5, 906/6, 3005, 908, 904/2, 893/25, 893/23, 1116, 1147, 1126/1, 1148/3, 860, 1092, 1093, 1106, 1107, 1108, 1111, 1112, 1115, 1221, 2981, 3006, 3007, 3008, 3009, 1109/1, 1109/2, 1110/2, 1113/1, 1114/1, 1125/1, 2987/2, 891/2 и 891/3;
- Стамбена зона 1: 7, 13/1, 13/2, 14, 15/3, 16/1, 16/2, 16/3, 16/4, 17/3, 17/4, 19/4, 26/2, 26/5, 26/6, 26/7, 28/1, 28/2, 28/3, 28/4, 28/5, 29/1, 29/2, 30/1, 30/3, 43/3, 43/4, 1356, 2982/1, 1359, 1355, 1358, 966/3, 966/4, 964/1, 964/2, 971/2, 967/2, 967/3, 967/1, 967/4, 27, 17/1, 17/2, 43/5, 30/2, 970/2, 966/5, 6, 15/2, 19/2, 26/1, 26/3, 26/4, 26/8, 970/8, 968/2, 3009 и 3006;
 - Стамбена зона 2: 2077, 2076, 2043, 2070/1, 2070/3, 2068/3, 2067/2, 2067/3, 2071/2, 2044, 2068/2, 2078/2, 2066/3 и 2997;
 - Стамбена зона 3: 2203, 2201/1, 2201/3, 2201/4, 2211/2, 2211/3, 2213, 2215/1, 2215/2, 2215/3, 2215/4, 2217/1, 2217/2, 2216/1, 2216/2, 2216/3, 2073/2, 2072/3, 2201/2, 2411, 2221, 2204, 2200/1, 2200/3, 2211/1, 2212, 2214, 2072/2, 2186, 2187/1, 2997 и 2202;
 - Туристичка зона: 2708, 2707/1, 2707/2, 2709/1, 2709/2, 2710/1, 2710/2, 2711, 2713/1, 2713/2, 2714, 2726, 2727/1, 2727/10, 2727/11, 2727/12, 2727/13, 2727/2, 2727/4, 2727/7, 2727/8, 2727/9, 2728/1, 2728/2, 2728/3, 2728/4, 2728/5, 2728/9, 2729/1, 2730/1, 2731/1, 2863/2, 2871/1, 2871/2, 2872, 2873/2, 2877/1, 2931/2, 2885/5, 2910/18, 2910/1, 2885/2, 2931/3, 2931/4, 2931/5, 2931/6, 2931/1, 2932, 2933/1, 2933/2, 2934, 2935/1, 2935/2, 2935/3, 2935/4, 2935/5, 2935/6, 2935/7, 2935/8, 2935/9, 2936, 2929, 2927, 2928, 2926, 2925/1, 2925/2, 2925/3, 2925/4, 2925/5, 2925/6, 2925/7, 2925/8, 2925/9, 2925/10, 2930, 2924/1, 2924/2, 2924/3, 2924/4, 2924/5, 2920, 2921/1, 2921/2, 2923/1, 2923/2, 2923/3, 2923/4, 2923/5, 2923/6, 2923/8, 2923/9, 2923/10, 2923/11, 2923/12, 2923/13, 2923/14, 2923/15, 2923/16, 2923/17, 2923/18, 2923/19, 2923/20, 2923/21, 2922/1, 2922/2, 2922/3, 2922/4, 2922/5, 2922/6, 2922/7, 2922/8, 2922/9, 2922/10, 2922/11, 2919/2, 2919/3, 2919/1, 2917/1, 2917/2, 2917/3, 2917/4, 2917/6, 2917/7, 2917/8, 2917/9, 2917/10, 2917/11, 2917/12, 2917/13, 2917/14, 2917/15, 2906, 2907/1, 2907/2, 2908/1, 2908/2, 2908/3, 2908/4, 2908/5, 2909, 2916, 2913, 2914/1, 2914/2, 2914/3, 2914/4, 2911, 2912, 2910/2, 2910/3, 2910/15, 2876, 2875/1, 2875/2, 2875/3, 2882/2, 2860/3, 2905/3, 2886/1, 2886/2, 2885/6, 2885/1, 2885/3, 2885/4, 2910/14, 2910/8, 2910/7, 2910/20, 2910/19, 2910/10, 2910/11, 2910/4, 2910/6, 2910/9, 2910/12, 2910/13, 2910/16, 2910/17, 2910/23, 2910/24, 2874/1, 2874/10, 2874/9, 2874/2, 2874/3, 2874/4, 2874/5, 2874/6, 2874/7, 2874/8, 2887, 2888/1, 2888/2, 2888/3, 2888/4, 2888/5, 2888/6, 2888/7, 2888/8, 2888/10, 2888/9, 2889, 2884/1, 2884/2, 2884/3, 2884/4, 2884/5, 2884/6, 2884/7, 2884/8, 2884/9, 2884/10, 2884/11, 2877/2, 2877/3, 2877/4, 2877/5, 2877/6, 2877/7, 2877/8, 2877/9, 2877/10, 2883/1, 2883/2, 2883/3, 2883/7, 2883/8, 2883/9, 2883/10, 2883/11, 2883/12, 2883/13, 2883/14, 2883/6, 2882/1, 2881/2, 2881/3, 2881/4, 2878, 2880/2, 2879, 2880/1, 2880/3, 2880/4, 2880/5, 2880/6, 2880/7, 2856/3, 2868, 2870, 2865, 2859/1, 2859/2, 2859/3, 2859/4, 2859/5, 2860/1, 2860/2, 2860/4, 2860/5, 2717, 2719, 2720, 2722, 2723/1, 2723/2, 2724/1, 2724/3, 2724/4, 2724/5, 2725/1, 2725/2, 2725/5, 2725/6, 2725/7, 2873/1, 2715, 2716, 2862/1, 2862/2, 2861, 2725/8, 2725/9, 2725/10, 2725/11, 2725/12, 2725/13, 2725/14, 2725/15, 2725/16, 2725/17, 2725/18, 2725/19, 2725/20, 2725/21, 2725/22, 2725/23, 2725/24, 2725/25, 2728/6, 2728/7, 2728/8, 2728/10, 2729/1, 2729/2, 2729/3, 2729/4, 2729/5, 2729/6, 2852/1, 2852/2, 2852/3, 2852/4, 2852/5, 2852/6, 2852/7, 2853/1, 2853/2, 2854/1, 2854/2, 2855/1, 2855/2, 2855/3, 2855/4, 2855/5, 2855/6, 2855/7, 2851, 2890/1, 2890/2, 2891/1, 2891/2, 2892/2, 2892/3, 2892/1, 2893/1, 2893/2, 2893/3, 2893/4, 2901/1, 2901/2, 2900/1, 2900/2, 2900/3, 2900/4, 2898, 2897/1, 2897/2, 2897/3, 2899, 2902, 2903, 2894, 2895/1, 2895/2, 2895/3, 2901/3, 2834/1, 2834/2, 2834/3, 2834/4, 2834/5,

- 2834/6, 2829/1, 2829/2, 2829/3, 2830, 2828, 2827, 2831/1, 2831/2, 2832, 2833, 2826/1, 2826/2, 2824/1, 2824/2, 2825/2, 2818/2, 2819/3, 2819/4, 2823/2, 2823/3, 2836/1, 2836/2, 2836/3, 2836/4, 2836/5, 2836/6, 2836/7, 2836/8, 2836/9, 2836/10, 2836/11, 2836/12, 2836/13, 2836/14, 2837, 2838, 2839, 2840, 2841, 2842, 2843, 2844, 2845, 2846/1, 2846/2, 2847/1, 2847/2, 2848/1, 2848/2, 2848/3, 2848/4, 2848/5, 2849/1, 2849/2, 2849/3, 2849/4, 2849/5, 2849/6, 2850/2, 2850/1, 2764, 2766, 2758, 2755/4, 2755/5, 2755/6, 2755/7, 2755/8, 2755/9, 2757/4, 2896/1, 2896/2, 2866, 2904/1, 2904/3, 2904/2, 2905/1, 2905/2, 2905/4, 2905/5, 2905/6, 2905/7, 2905/8, 2905/9, 2905/10, 2905/11, 2905/12, 2905/13, 2905/14, 2905/15, 2905/16, 2905/17, 2905/18, 3007, 3012, 3013 и 2877/11; и
- Зона рударских активности: 2000/3, 2000/4, 2001, 1262/1, 1262/2, 1260/1, 1260/2, 1261, 1289/2, 1266/1, 1266/2, 1266/3, 1094/3, 1094/4, 1094/5, 1094/7, 1098/1, 1102/2, 1102/3, 1273, 1275/1, 1103, 1269, 1288, 1292, 1271, 1272/1, 1089/2, 1089/3, 2994, 3009 и 1105.

Табела 28. Зоне села Славковице

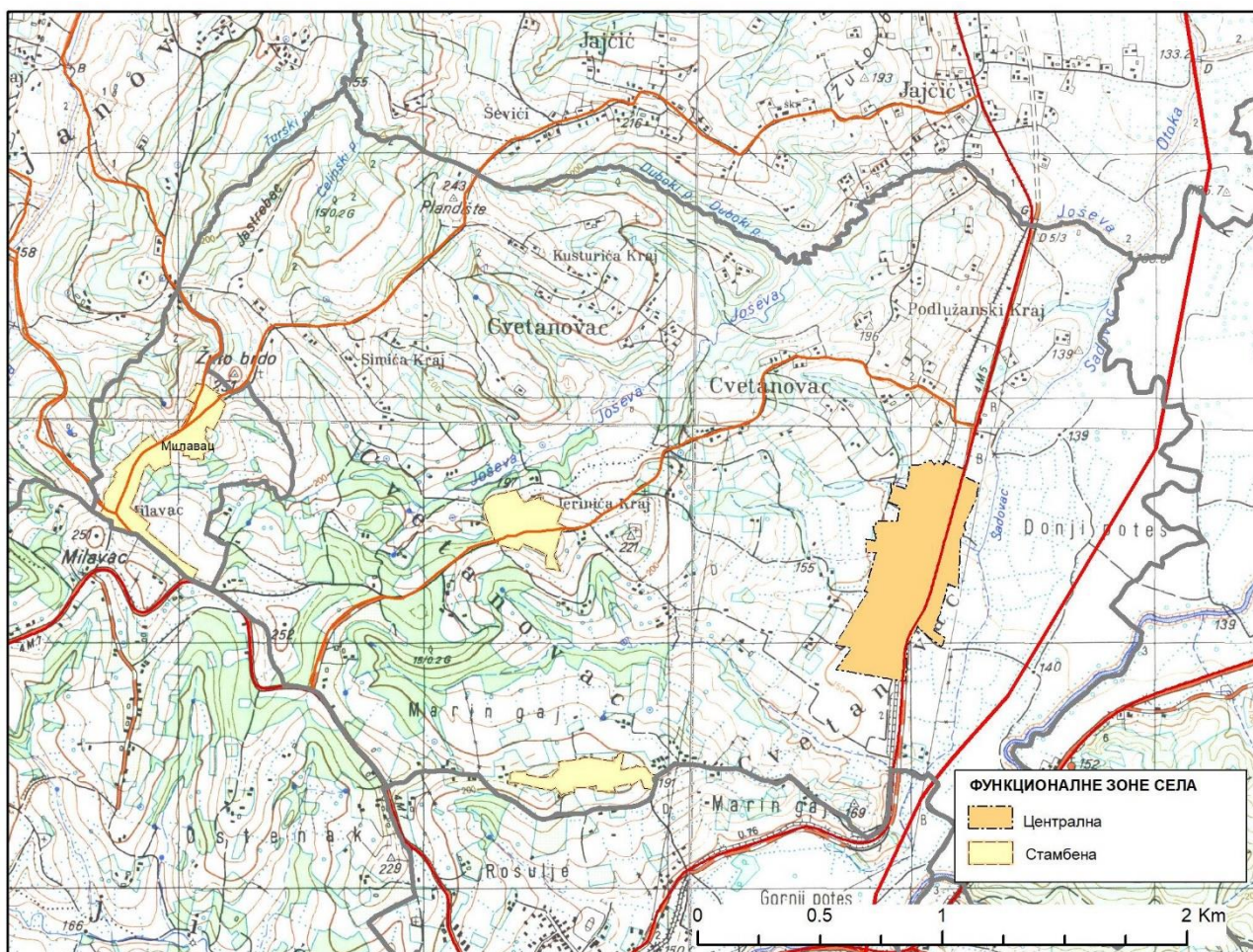
Назив зоне	Површина зоне
Централна зона	11,27 ha
Стамбена зона 1	4,51 ha
Стамбена зона 2	1,90 ha
Стамбена зона 3	2,92 ha
Туристичка зона	86,53 ha
Зона рударских активности	23,65 ha
Пољопривредно-шумска зона	2.280,75 ha
Укупно	2.389,20 ha

2.1.1.23. Цветановац

Село Цветановац обухвата највећи део КО Цветановац (у којој се налази још и село Милавац) и има површину од око 889 ha. Има централну зону и две стамбене зоне. Кроз село пролазе ДП IA – аутопут А2, ДП ПБ 361 и општински путеви OIR 3 и OIR 4. Од јавних служби у селу постоји основна школа (издвојено одељење ОШ „Сава Керковић“). У селу постоји православна хришћанска црква.

Зоне села Цветановца обухватају следеће катастарске парцеле КО Цветановац (целе или делове):

- Централна зона: 283/4, 281/2, 280/2, 281/3, 281/1, 281/4, 281/5, 281/6, 279, 287, 289, 290/2, 290/3, 285/3, 285/1, 285/2, 285/4, 285/5, 286, 283/1, 283/3, 278/1, 283/5, 283/2, 280/1, 276/1, 282/1, 277/1, 277/6, 273, 274, 275, 270/2, 261, 284/2, 290/4, 290/6, 290/1, 291/3, 284/1, 1835/2, 272, 271, 282/2, 1847, 1821, 777, 779, 775/1, 316/2, 314/1, 329, 320/1, 320/2, 320/3, 314/2, 314/3, 314/4, 781, 783/3, 782/1, 782/2, 782/3, 782/4, 783/1, 783/2, 1533/2, 1533/3, 1532/3, 1545, 1557/1, 1831 и 1835/1; и
- Стамбена зона 1: 873, 874, 876, 877, 879, 880, 868, 867, 869, 872, 866/2, 866/3, 866/1, 1472, 870/1, 870/2, 870/3, 864/2, 864/1, 1470, 1473/2, 878, 881, 1469, 1471, 865, 882, 1477/1 и 1823; и
- Стамбена зона 2: 1433, 1350, 1421, 1431, 1432, 1358, 1359/3, 1415/1, 1412/1, 1412/2, 1443/3, 1406/1, 1434/3, 1443/4, 1406/2, 1406/3, 1409/1, 1441/3, 1410/2, 1418/2, 1411/2, 1411/1, 1410/1, 1407, 1404/2, 1408, 1417, 1409/3, 1406/4, 1422/1, 1360, 1357, 1349, 1420, 1430, 1434/1, 1416/1, 1444, 1441/4 и 1418/1.

Табела 29. Зоне села Цветановца

Назив зоне	Површина зоне
Централна зона	28,14 ha
Стамбена зона 1	6,38 ha
Стамбена зона 2	11,45 ha
Пољопривредно-шумска зона	843,08 ha
Укупно	889,05 ha

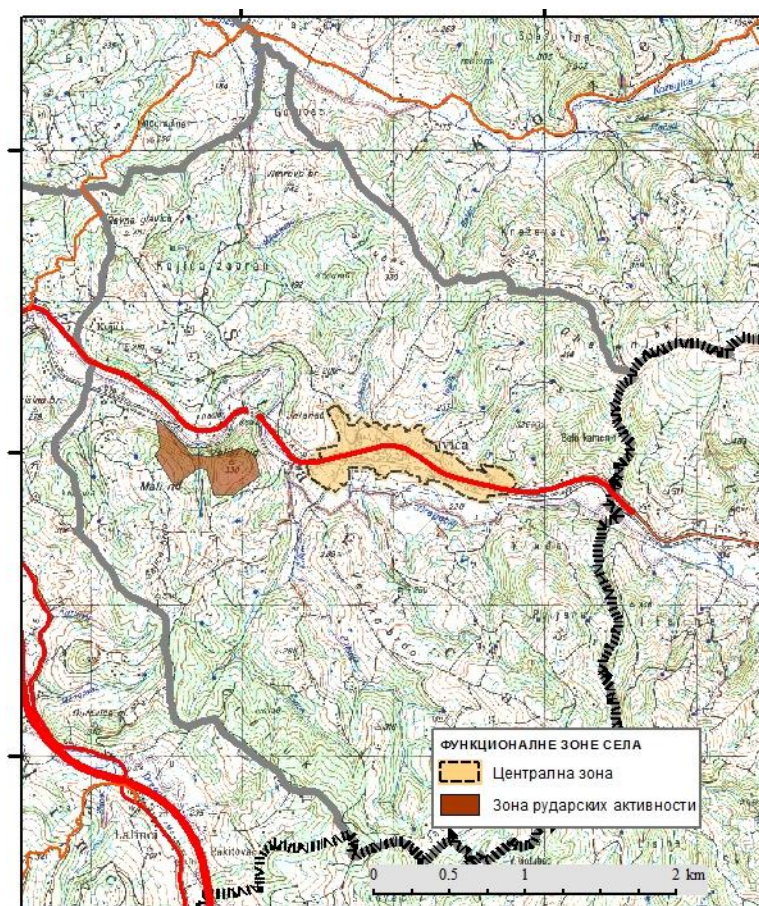
2.1.1.24. Штавица

КО Штавица има површину од око 1.307 ha. Има једну централну зону која се формира дуж државног пута ДП ИБ 22. Од јавних служби у селу постоје основна школа (издвојено одељење ОШ „Сава Керковић“) са предшколском установом (издвојено одељење ПУ „Каја“), и дом културе (тренутно ван функције). У селу постоји православна хришћанска црква.

Централна зона села Штавице обухвата следеће катастарске парцеле КО Штавица (целе или делове): 1892, 1033, 982, 983/1, 981, 987/1, 987/2, 987/3, 980/1, 988, 421/1, 421/2, 421/3, 421/4, 422, 423, 424, 425, 426, 428/1, 428/2, 428/3, 428/4, 428/5, 990, 991, 992/1, 992/2, 994/1, 994/2, 995, 996, 997, 998, 999, 1004/2, 1016/2, 1017/1, 1017/2, 1017/3, 1024/1, 1024/2, 1025, 1026/1, 1027/2, 1028/1, 1028/2, 1029/1, 1029/2, 1029/3, 1030/1, 1031/1, 1031/2, 1031/3, 1032, 1027/3, 1035, 1036/3, 1038/4, 1038/6, 1039/1, 1039/2, 1040, 1041, 1043/1, 1043/2, 1043/3, 1060/1, 1060/2, 1060/3, 1060/4, 1062/1, 1062/2, 1062/3, 1062/5, 1062/7, 1063, 1064/1, 1064/2, 1065, 1066, 1067, 1068/1, 1068/2, 1068/3, 1068/4, 1039/3, 1902, 1900/3, 1904, 1900/4, 1900/7, 1900/8, 1069, 1070/1, 1070/2, 1070/3, 1074, 1075, 1077/1, 1077/2, 1077/3, 1077/4, 1077/5, 1078/1, 1079, 1080/1, 1080/2, 1080/3, 1080/4, 1080/5, 1081, 1082/2, 1082/1, 1083, 1084/1, 1084/5, 1084/6, 1084/7, 1900/2, 1085, 1087/2, 1088, 1119, 1120, 1122, 1123, 1125/1, 1125/2, 1126, 1127, 1128, 1130/1, 1130/2,

1130/3, 1131/1, 1131/2, 1131/3, 1131/4, 1131/5, 1131/6, 1131/7, 1131/8, 1133/2, 1170, 1173, 1175, 1177, 1178, 1179, 1183/2, 1184, 1185, 1186, 1187, 1188, 1189, 1190, 1191, 1192, 1197, 1198, 1199, 1200, 1201/1, 1201/2, 1201/3, 1203, 1204, 1202, 1205/1, 1205/2, 1205/3, 1205/4, 1205/5, 1222, 326, 1900/1, 1920, 1891, 1894, 1918, 989, 1919, 1030/2, 1073, 1071/2, 1071/1, 1072, 1900/5, 1900/6, 1024/3, 1076.

Зона рударских активности обухвата простор одобреног експлоатационог поља за експлоатацију кречњака (по Решењу бр. 310-02-00472/2022-02, Министарства рударства и енергетике Републике Србије), за целе или делове катастарских парцела у КО Штавица: 815/1, 819/1, 819/2, 820, 822/2, 823, 824/1, 824/2, 825, 826/1, 826/2, 826/3, 826/4, 833/2, 835, 839, 840/1, 840/2, 840/3, 841/1, 841/2, 841/3, 841/4, 841/5, 843, 844, 845/1, 845/2, 847, 848/2, 867/1 и 867/2.

Табела 30. Зоне села Штавице

Назив зоне	Површина зоне
Централна зона	35,56 ha
Зона рударских активности	14,77 ha
Пољопривредно-шумска зона	1.256,93 ha
Укупно	1.307,26 ha

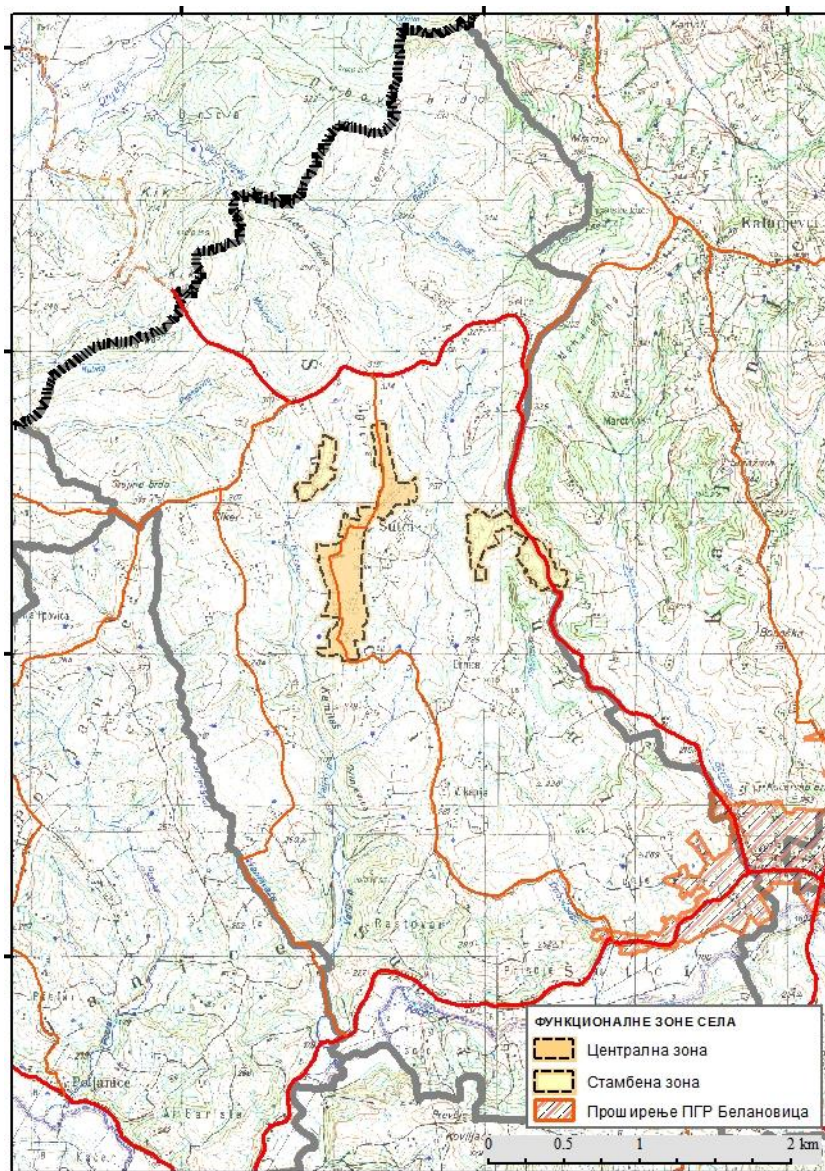
2.1.1.25. Шутци

КО Шутци има површину од око 1.805 ha. Има централну и три стамбене зоне. Централна стамбена зона села Шутци формира се дуж општинског пута ОИР 17, док се нешто мање стамбене групације формирају са источне стране (дуж пута ДП ПБ 364 и једног уливног некатегорисаног пута), са западне стране (дуж некатегорисаног пута), као и у зони око насеља Белановице. Кроз КО пролази и државни пут ПА 150, као и општински путеви ОИР 5 и ОИР 17.

Од јавних служби у селу постоје основна школа (издвојено одељење ОШ „Сестре Павловић”) и дом културе (тренутно ван функције).

Централна и стамбене зоне села Шутаца обухватају следеће катастарске парцеле КО Шутци (целе или делове):

- Централна зона: 522/1, 522/2, 522/3, 546/1, 846/3, 850/1, 850/2, 851, 852, 860/2, 860/3, 864, 865, 866, 868/1, 868/2, 869, 870/1, 870/2, 870/3, 870/5, 871/1, 871/2, 871/4, 871/5, 872, 873/4, 874, 875, 876/1, 876/2, 878/2, 879/1, 879/2, 891, 1054/1, 1054/2, 1054/3, 1055, 1056, 1057/1, 1057/2, 1057/3, 1057/4, 1058/2, 1059, 1060, 1061, 1062, 1063/1, 846/4, 1063/2, 1063/3, 1064, 1069, 1071, 1072, 1073, 1074, 1165/2, 1166, 1167, 1168, 1171/1, 1171/2, 1174, 1175, 1176, 1177/1, 1177/3, 1187/1, 1187/2, 1188, 1189, 1190, 1194/1, 1194/2, 1515, 1195/1, 1195/2, 1196/1, 1196/2, 1196/4, 1196/5, 1196/6, 1196/8, 1196/9, 1198, 1197, 1201/1, 1201/2, 1201/3, 1201/4, 1202, 2426, 1165/3, 2434, 1058/3;
- Стамбена зона Шутци-исток: 2431/1, 926/1, 926/2, 928/1, 928/2, 929/1, 929/2, 929/3, 929/4, 2431/2, 2431/4, 930, 2431/5, 2431/6, 931, 933/1, 934, 935, 936, 939, 940, 941/2, 942/1, 946, 948/1, 948/2, 949, 950, 953/3, 954/1, 954/2, 954/3, 964/3, 966, 971, 975/1, 976, 979/1, 979/3, 979/4, 983/1, 983/2, 984, 985, 986, 2473; и
- Стамбена зона Шутци-запад2: 816/2, 817, 820, 821, 824/1, 824/2, 825, 826/1, 827, 828, 834/1, 834/2, 835, 836, 837/1, 837/2, 839/1, 839/2, 840/1, 840/2, 841/1, 841/3, 2425/1.

Табела 31. Зоне села Шутаца

Назив зоне	Површина зоне
Централна зона	30,11 ha
Стамбена зона Шутци-исток	14,00 ha
Стамбена зона Шутци-запад	4,89 ha
Стамбена зона у оквиру проширеног обухвата урбанистичког плана Белановице	31,09 ha
Пољопривредно-шумска зона	1.724,98 ha
Укупно	1.805,07 ha

2.1.2. Урбанистички и други услови за уређење и изградњу површина и објеката јавне намене и мреже саобраћајне и друге инфраструктуре, као и услови за њихово прикључење

2.1.2.1. Услови за површине и објекте јавне намене

Површине јавне намене одређују се за уређење или изградњу објеката јавне намене или јавних површина за које је предвиђено утврђивање јавног интереса. Објекти јавне намене су објекти намењени за јавно коришћење и могу бити у јавној својини или у другим облицима својине, у складу са Законом о планирању и изградњи.

У површине и објекте јавне намене у обухвату уређајних основа овог плана спадају:

- површине и објекти јавних служби (образовање, дечја и социјална заштита, култура, здравство, управа); сеоски (задружни) домови сврстани су у претежну намену култура, али их при реконструкцији и изградњи треба планирати као мултифункционалне објекте са могућим пратећим садржајима управе, трговине, угоститељства и др.
- уређене јавне зелене површине;
- површине и објекти за спорт и рекреацију (спортски терени, параглајдинг полетиште и слетиште, косилиште и др.);
- комуналне површине и објекти (гробља, пијаци, рециклажна дворишта);
- инфраструктурне површине и објекти (трафо-станице (ТС), постројења за пречишћавање отпадних вода (ППОВ), постројења за пречишћавање воде (ППВ), резервоари за воду (РВ), мерно-регулациони блокови (МРБ) водовода и др); и
- саобраћајне површине и објекти (државни путеви, општински путеви, некатегорисани путеви и др).

На графичким прилозима уређајних основа, Р – 1:5.000, приказане су површине планиране за јавне намене.

У табелама је дат преглед обухваћених катастарских парцела и површина локација за јавне намене.

Табела 32. Површине и објекти јавне намене.

Намена	обухват (к.п. целе и делови) / категорија пута	површина (а) / дужина пута (km)
КО Ба		
образовање – основна школа дечја заштита – предшколско	1043,1044 и 1045/3	23,40 а
култура – дом	915	24,40 а
музеј	916	15,43 а

Намена	обухват (к.п. целе и делови) / категорија пута	површина (а) / дужина пута (km)
гробља	488/1, 488/2, 489; 1546, 1547, 1549/1; и 1166, 1167/2, 1174/1 (део), 1174/2, 1174/3, 1174/4	248,65 а
државни пут	ДП ПБ 356	3,75 km
државни пут	ДП ПБ 358	10,28 km
општински пут	OIR 10	2,65 km
општински пут	OIR 25	3,67 km
КО Бабајић		
гробља	11/5 (чини целину са к.п. 1253 КО Цветановац); и 350 (део), 354, 355/2, 355/3, 361/2	93,04 а
инфраструктура – РВ	226/5	29,19 а
инфраструктура – МРБ	119	12,80 а
инфраструктура – противградна станица РХМЗ	11/4	1,51 а
државни пут	ДП ПА 150	6,60 km
општински пут	OIR 7	3,00 km
КО Бошњановић		
образовање – основна школа	342/8	27,64 а
култура – дом	129/2	6,52 а
спорт – фудбалски терен	343/2	91,81 а
гробље	123, 124/1 (део), 124/2, 340/1 (део), 340/7, 347/6, 347/17, 347/18	130,47 а
инфраструктура – ТС	342/2	33,20 а
општински пут	OIR 1	2,60 km
општински пут	OIR 2	4,25 km
КО Бранчић		
образовање – основна школа	1559/2, 1559/3, 1557/2 и 818/11	17,81 а
гробља	156/1 (део), 156/2, 158/1, 158/2, 158/3, 159; и 1087/1 и 1087/2 (љишко гробље)	195,73 а
државни пут	ДП IA A2	1,83 km (надземно)
државни пут	ДП IB 22	0,36 km
државни пут	ДП ПА 150	3,33 km
општински пут	OIR 18	2,66 km
општински пут	OIR 21	2,85 km
КО Велишевац		
култура – дом	1045	10,29 а
гробља	150, 1014/2 (део), 1020 (део), 1021, 1022; и 774/2 (део), 774/3, 775 (део), 777, 779 (део)	149,56 а
општински пут	OIR 7	5,58 km
општински пут	OIR 8	3,00 km

Намена	обухват (к.п. целе и делови) / категорија пута	површина (а) / дужина пута (km)
КО Гукош		
култура – дом	293	12,21 а
гробља	264, 265/2, 265/3, 266, 267 и 270 (део); 328/1, 328/2 и 330; 1273/2, 1362/1 и 1367; и 912/1 (део) и 913 (део)	133,90 а; 186,36 а; 136,00 а; и 17,55 а
државни пут	ДП ИБ 22	4,54 km
државни пут	ДП ИБ 357	0,05 km
општински пут	OIR 18	2,13 km
КО Дићи		
образовање – основна школа	399/1 и 397	55,84 а
култура – дом	416/3	5,91 а
гробља	497, 498/1, 499/1 и 500/2; и 650/5 и 651	46,72 а; и 39,58 а
инфраструктура – противградна станица РХМЗ	187/2	2,17 а
државни пут	ДП IA A2	2,06 km (надземно)
државни пут	ДП ИБ 22	2,25 km
државни пут	ДП ИБ 360	0,20 km
општински пут	OIR 12	0,31 km
општински пут	OIR 18	3,06 km
КО Доњи Бањани		
гробља	96; 389/2 (део), 389/3 (део), 390, 391/1, 391/2; и 496/1 (део), 496/19, 496/20, 496/21, 806/1 (део), 811/1, 812	5,67 а; 164,50 а; и 158,51 а
државни пут	ДП IA A2	1,85 km
државни пут	ДП ИБ 22	1,46 km
државни пут	ДП ИБ 360	2,50 km
општински пут	OIR 12	2,42 km
општински пут	OIR 19	1,16 km
КО Живковци		
образовање – основна школа	927	38,76 а
култура – дом	1024	25,24 а
гробља	922/1 (део), 1020, 1021/1, 1021/2, 1021/3; 733/1 (део), 733/2, 734, 738, 739; и 2528/2, 2530	87,86 а; 192,62 а; и 20,84 а
државни пут	ДП IA 150	2,14 km
државни пут	ДП ИБ 365	6,26 km
општински пут	OIR 22	9,65 km
општински пут	OIR 23	2,81 km
КО Ивановци		
образовање – основна школа	855	24,58 а
култура – дом	852/2	30,17 а

Намена	обухват (к.п. целе и делови) / категорија пута	површина (а) / дужина пута (km)
гробља	56/1, 56/4, 56/5; 715, 716, 717/1, 717/2 (део), 718; и 585 (део), 586	65,34 а; 213,55 а; и 4,10а
инфраструктура – противградна станица РХМЗ	2/10	2,83 а
државни пут	ДП ПБ 150	3,56 km
општински пут	OIR 6	1,71 km
општински пут	OIR 14	1,71 km
општински пут	OIR 19	1,58 km
општински пут	OIR 20	2,01 km
КО Јајчић		
образовање – основна школа	725/2	23,04 а
гробље	40/1 (део), 40/3 (део), 893 и 895/4	192,71 а
државни пут	ДП IА А2	2,82 km
државни пут	ДП ПБ 361	2,18 km
општински пут	OIR 3	2,38 km
КО Кадина Лука		
образовање – основна школа дечја заштита – предшколско	683/1 и 683/2	70,28 а
култура – дом	519	30,12 а
спорт – фудбалски терен	732/1, 733, 739/1, 739/2, 740,738, 737	99,09 а
гробља	642/1, 642/4, 643/1, 643/2, 643/3, 644/1, 644/2, 645; и 1076/1, 1077	160,88 а
инфраструктура – ТС	440/2	40,62 а
инфраструктура – противградна станица РХМЗ	118/2	1,57 а
државни пут	ДП ПБ 357	2,85 km
државни пут	ДП ПБ 358	2,77 km
КО Калањевци		
образовање – основна школа	1031/1	39,68 а
култура – дом	1030/1, 1030/2	9,85 а
гробља	1247/5, 1248; 1364, 1373; 1706	122,09 а; 65,57 а; и 15,94 а
државни пут	ДП ПБ 364	4,63 km
државни пут	ДП ПБ 365	4,09 km
општински пут	OIR 14	0,68 km
општински пут	OIR 22	3,60 km
општински пут	OIR 24	5,34 km
КО Козељ		
образовање – основна школа дечја заштита – предшколско	1213	56,08 а
култура – дом	1057/1, 1057/2	20,57 а

Намена	обухват (к.п. целе и делови) / категорија пута	површина (а) / дужина пута (km)
гробља	68 (део), 69; 1105/1 (део), 1105/2 (део), 1106/7, 1110	112,96 а; и 148,23 а
инфраструктура – противградна станица РХМЗ	994/3	1,17 а
општински пут	OIR 14	8,45 km
општински пут	OIR 15	2,16 km
КО Лалинци		
образовање – основна школа	538/1	32,49 а
култура – дом	467/5	8,82 а
гробље	911/2, 912, 922/2 и 923/2	128,60 а
државни пут	ДП IA A2	2,64 km
државни пут	ДП IB 360	2,89 km
општински пут	OIR 11	4,49 km
КО Латковић		
образовање – основна школа дечја заштита – предшколско	654	50,48 а
култура – дом	650/4	18,31 а
спорт – фудбалски терен	677/1	46,58 а
гробље	377, 378/1 и 378/2	100,21 а
државни пут	ДП IA A2	3,27 km
државни пут	ДП IB 361	3,56 km
државни пут	ДП IB 362	2,43 km
КО Липље		
образовање – основна школа	862	17,81 а
култура – дом	863/3	20,00 а
гробље	69/1, 69/2, 70/1 (део), 70/2 (део), 70/3 (део), 70/4	131,88 а
државни пут	ДП IB 22	1,66 km
општински пут	OIR 5	3,68 km
општински пут	OIR 13	1,89 km
Милавац, део КО Цветановац		
гробље	1067, 1252, 1253 (чини целину са к.п. 11/5 КО Бабајић)	50,39 а
општински пут	OIR 1	1,15 km
општински пут	OIR 2	0,52 km
општински пут	OIR 3	0,25 km
КО Моравци		
образовање – основна школа	600/2 и 600/4	43,31 а
култура – дом		
гробље	403/1 (део), 403/2, 403/6, 660, 661	901,53 а
државни пут	ДП IA A2	0,77 km
државни пут	ДП IB 22	3,17 km
општински пут	OIR 6	2,57 km
општински пут	OIR 20	2,33 km
КО Палежница		
образовање – основна школа	212/3	4,28 а

Намена	обухват (к.п. целе и делови) / категорија пута	површина (а) / дужина пута (km)
гробље	179/2, 180/2, 183, 184/1, 184/2, 184/4	35,00 а
државни пут	ДП ПБ 358	0,13 km
општински пут	OIR 9	3,92 km
КО Пољанице		
образовање – основна школа дечја заштита – предшколско	936/1	45,92 а
култура – дом	920	0,31 а
спорт – фудбалски терен	936/1, 929/2	9,55 а
гробље	893/1, 893/2, 902, 903/1 (део), 903/2, 903/3, 903/4	201,70 а
државни пут	ДП ПБ 150	4,85 km
општински пут	OIR 5	2,44 km
општински пут	OIR 13	3,00 km
КО Славковица		
образовање – основна школа дечја заштита – предшколско	1124/1 и 1125/1	54,96 а
култура – дом	1135/1 и 1136; 892	26,79 а
спорт и рекреација – параглајдинг полетиште	2787/1, 2787/2, 2788/1, 2788/2, 2788/3, 2786, 2790/1 и 2790/2	422,30 а
спорт и рекреација – параглајдинг слетиште	2276/1, 2276/2 и 2302	154,30 а
спорт и рекреација – косилиште	2893/1, 2893/2, 2893/3, 2895/1, 2895/2, 2895/3, 2899 и 2902	221,23 а
гробља	1589 (део), 1590; 1165, 1169 (део); и 1815/2, 1833	217,55 а
инфраструктура – ТС	1288	62,45 а
инфраструктура – противградна станица РХМЗ	1313/2	0,98 а
државни пут	ДП ПБ 357	8,06 km
општински пут	OIR 10	3,40 km
општински пут	OIR 1	4,22 km
општински пут	OIR 12	2,60 km
општински пут	OIR 25	1,72 km
Цветановац, део КО Цветановац		
образовање – основна школа	880	13,81 а
култура – дом	870/3	3,92 а
гробље	681, 840; 851/1, 851/2, 852/1, 852/2, 853, 854/1, 855, 856 (део); 1469, 1471, 1472, 1473/2	116,15 а; и 23,08 а
инфраструктура – ППОВ	1576/3 и 1575	158,67 а
инфраструктура – рециклажно двориште	235 и 236	42,99 а
инфраструктура – ТС	1555/3	73,44 а
државни пут	ДП IA A2	1,82 km
државни пут	ДП ПБ 361	2,63 km

Намена	обухват (к.п. целе и делови) / категорија пута	површина (а) / дужина пута (km)
општински пут	OIR 3	1,50 km
општински пут	OIR 4	3,52 km
КО Штавица		
образовање – основна школа дечја заштита – предшколско	1030/1	66,27 а
култура – дом	1077/1	51,43 а
гробља	601, 602 (део), 619/2, 620/2; 1101 (део), 1102, 1106 (део); и 1836	69,90 а; 33,37 а; и 30,01 а
државни пут	ДП Б 22	4,06 km
КО Шутци		
образовање – основна школа	1062	20,53 а
култура – дом	1063/1, 1063/2	89,52 а
гробље	1541, 1543 (део), 1552/1, 1552/3	152,26 а
инфраструктура – противградна станица РХМЗ	549/2	0,97 а
државни пут	ДП ПА 150	2,32 km
државни пут	ДП ПБ 364	5,07 km
општински пут	OIR 5	1,26 km
општински пут	OIR 16	4,26 km
општински пут	OIR 17	5,58 km

Правила грађења за доградњу постојећих и изградњу нових објеката јавне намене утврђују се кроз израду урбанистичких пројеката, уз поштовање општих правила грађења датих у одељку 2.2. „Правила грађења“ овог плана, техничких прописа, стандарда и норматива и правила струке.

2.1.2.2. Саобраћајна инфраструктура

Условима за уређење и изградњу површина и објеката саобраћајне инфраструктуре утврђена су правила која треба да се примењују приликом спровођења просторног плана. Специфична правила и услови дефинишу се детаљнијом планском разрадом на основу конкретних услова на терену, а морају бити у граничним вредностима прописаним правилима и условима овог плана. Правила и услови дати су као: минималне вредности, максималне вредности и као вредности дате у распону. Правила је могуће мењати и унапређивати по истој процедури по којој ће се вршити измене и допуне Просторног плана.

Друмски саобраћај

Ширина појаса регулације

Појас регулације јесте простор дефинисан границом грађења јавног пута, унутар кога се изводе грађевински захвати приликом изградње, реконструкције или одржавања јавног пута. Просторним планом утврђује се оријентациона **ширина пуног појаса регулације** за:

- ауто-пут ширине око 70 m,
- државни пут I реда ширине око 25 m;
- државни пут II реда ширине око 20 m;
- општински пут ширине око 15 m;

Врсте и ширине заштитних појасева

Одређују се следећи **обострани заштитни појасеви** траса и објеката постојећих и планираних коридора саобраћајне инфраструктуре на подручју Просторног плана, ван насеља:

1) **заштитни појас** – простор заштитног појаса од границе путног земљишта ширине 40 m за ауто-пут, 20 m за остале државне путеве I реда, 10 m за државни пут II реда, 5 m за јавни општински и некатегорисан пут, и

2) **појас контролисане изградње** – појас контролисане изградње простире се од границе заштитног појаса у ширини 40 m за ауто-пут, 20 m за остале државне путеве I реда, 10 m за државни пут II реда и 5 m за општински пут.

У складу са чланом 33. Закона о путевима („Сл. гласник РС“ бр. 41/2018 и 95/2018 – др. закон) у заштитном појасу поред јавног пута ван насеља забрањена је изградња грађевинских или других објеката, као и грађење и постављање постројења, уређаја и инсталација, осим изградње саобраћајних површина пратећих, функционалних садржаја јавног пута, као и постројења, уређаја и инсталација који служе потребама јавног пута и саобраћаја на јавном путу.

У складу са чланом 34. Закона о путевима, наведене ширине заштитног појаса не примењују се у насељима, односно, на деоницама државних путева у насељу, које су одређене овим планом и уређајним основама, већ су зоне дозвољене изградње утврђене растојањем грађевинске линије од регулације пута датим у одељку 2.2.3. „Положај објеката на парцели“. На картама уређајних основа дате су стационаже државних путева на почетку и крају деоница у насељима – стамбеним, централним, мешовитим и другим зонама.

У заштитном појасу поред јавног пута може да се гради, односно поставља линијски инфраструктурни објекат: железничка инфраструктура, електроенергетски вод, нафтовод, гасовод, објекат висинског превоза, линијска инфраструктура електронских комуникација, водоводна и канализациона инфраструктура и слично, уз претходно добијену сагласност управљача јавног пута.

Сви путеви утврђени Просторним планом су јавни путеви и морају се пројектовати по прописима за јавне путеве и уз примену одговарајућих стандарда на основу Закона о путевима. Процедуре израде и усвајања пројеката, као и само грађење саобраћајне инфраструктуре, мора се спроводити у свему према важећој законској регулативи.

Процедуре и активности на пројектовању и грађењу саобраћајне инфраструктуре, инсталација техничке инфраструктуре и регулација водотокова, морају се обједињавати.

При изградњи планираних путних праваца морају се поштовати правила прописана законом којим се уређује планирање и изградња, а који је у сагласности са Законом о путевима. Јавни путеви се морају градити тако да имају најмање две саобраћајне и две ивичне траке или ивичњаке у равни коловоза, а улица тротоар и уместо ивичних трака – ивичњаке.

Изградња и реконструкција **Државног пута I реда (ауто-пута)** спроводи се на основу Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора Београд - Јужни Јадран, деоница Београд - Пожега („Сл. гласник РС“, бр. 37/06, 31/10 и 126/21).

За све атарске путеве који су пресечени изградњом ауто-пута треба обезбедити денивелисана укрштања, с тим да место укрштања може бити померено са трасе атарског пута на дистанци максималне дужине 500 m, у ком случају се обезбеђује изградња атарског пута дуж ограде аутопута до погодног места за укрштање.

Размештајем денивелисаних укрштања општинских и атарских путева са аутопутем обезбедиће се удаљеност суседних укрштања која је већа од 2 km, а мања од 4 km, с тим да на отвореном простору предност имају надвожњаци, а у насељима подвожњаци.

Димензионисање надвожњака или подвожњака омогућава пролазак свих врста возила за двосмерни саобраћај, с тим да је минимална висина подвожњака 4,5 m, а ширина 6 m.

У зонама насеља се морају предвидети мере заштите које подразумевају изградњу „зелених зидова“, који би апсорбовали највећи део буке. У ту сврху предлаже се формирање дрвореда који би поред основне функције имали и афирмативан визуални ефекат. Ограде,

дрвеће и засади поред јавних путева требало би подизати тако да не ометају прегледност јавног пута и не угрожавају безбедност одвијања саобраћаја.

Кроз пројекте путних објеката (мостови, надвожњаци, подвожњаци, вијадукти, тунели, пропусни, итд.), обавезно је предвидети и екодукте, зависно од теренских услова, надземне или подземне прелазе, односно пролазе, како би се избегло стварање еколошких баријера.

Ширина коловоза на осталим **државним путевима I** реда ван насеља је минимално 7,70 m (укључујући ивичне траке од $2 \times 0,35$ m), док је на **државним путевима II** реда минимално 7,10 m (укључујући ивичне траке од $2 \times 0,30$ m).

Државни пут I реда

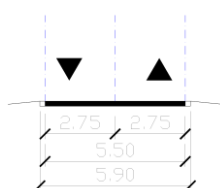
Државни пут II реда

Слика. Попречни профили државних путева I и II реда

Делови примарне путне мреже, који пролазе кроз насеље, а истовремено су и улице у насељу, могу се на захтев надлежног органа Општине, разрадом кроз одговарајућу урбанистичку и техничку документацију, изградити као улица са елементима који одговарају потребама насеља (ширим коловозом, тротоарима и сл.), као и са путним објектима који одговарају потребама насеља.

Парцеле које излазе на државне путеве не могу, свака за себе појединачно, да имају директан излаз на пут, већ се приступ таквих парцела мора остварити преко сервисне саобраћајнице, уз прибављење сагласности управљача пута. У изузетним случајевима, на државним путевима са мањим саобраћајним оптерећењем, могуће је задржавање директног приступа.

Општински путеви служе за повезивање појединих делова општине и града са центрима и зонама активности или становања. То су саобраћајни потези намењени јавном и индивидуалном путничком саобраћају. Ширина коловоза на општинским путевима је минимално 5,90 m (укључујући ивичне траке од $2 \times 0,20$ m). Изузетно, приликом изградње нових општинских путева, уколико за то не постоје просторни услови, ширина коловоза може да се смањи на 5,0 m ($2 \times 2,5$) уз одговарајуће банке односно тротоаре.

Слика. Попречни профили општинских путева

Уколико постоји могућност, предвидети шири регулациони појас како би се обезбедиле ивичне разделне траке са зеленилом, бицикличке стазе и сл. Уколико то није могуће, бицикличке стазе водити у јединственом попречном профилу са саобраћајницом. Дозвољено је организовање ивичног паркирања ван коловоза. Уколико постоје могућности организовати посебне траке и нише за одвијање јавног градског саобраћаја. Везе са осталим саобраћајницама остварују се у нивоу са обавезном регулисаном семафорском сигнализацијом.

У заштитном појасу са директним приступом на јавни пут дозвољено је градити станице за снабдевање моторних возила горивом, аутосервисе, објекте за привремени смештај онеспособљених возила, аутобазе за пружање помоћи и информација учесницима у саобраћају, а све то на основу планског документа за наведене типове објеката. Пратећи објекти морају да задовољавају хигијенско-техничке захтеве и др.

Прикључивање прилазног на јавни пут врши се првенствено његовим повезивањем са другим прилазним или некатегорисаним путем који је већ прикључен на јавни пут, а на подручјима на којима ово није могуће прикључивање прилазног пута врши се непосредно на јавни пут и то првенствено на пут нижег реда.

Земљани пут који се укршта или прикључују на јавни пут, мора се изградити са тврдом подлогом или са истим коловозним застором као и јавни пут са којим се укршта, односно на који се прикључује, у ширини од најмање 5 m и у дужини од најмање 40 m за ДП I реда, 20 m за ДП II реда и 10 m за општински пут, рачунајући од ивице коловоза јавног пута.

Ради заштите путева од спирања и одроњавања, потребно је, ако природа земљишта допушта, да косине усека, засека и насипа, као и друге косине у путном земљишту озеленити травом, шибљем и другим растињем које не угрожава прегледност пута.

Дуж свих путева потребно је обезбедити инфраструктуру за прикупљање и контролисано одвођење атмосферских вода, са уграђеним сепараторима нафтних деривата на државним путевима који залазе у заштитне зоне водоизворишта.

Рекламне табле и панои, ознаке којима се обележавају туристички објекти, натписи којима се обележавају културно-историјски споменици и спомен обележја и други слични објекти, могу се постављати поред државних путева, на удаљености од 7 m од ивице коловоза, односно поред општинског пута на удаљености од 5 m од ивице коловоза.

Попречни профил градских улица би требао да садржи коловоз са траком по смеру и обостране тротоаре. Минимални попречни профил градских саобраћајница I реда састоји се од две саобраћајне траке ширине 3,0 m и обострано вођених тротоара ширине минималне ширине 1,5 m. Минимални попречни профил градских саобраћајница II реда састоји се од две саобраћајне траке минималне ширине 2,75 m и обострано вођених тротоара ширине минималне ширине 1,5 m. Шире регулационе мере ових саобраћајница омогућавају организовање паркинг површина ван коловоза и формирање једностраних или обостраних дрвореда.

У зависности од саобраћајног оптерећења, раскрснице са другим градским улицама остварују се денивелисано или у нивоу са семафорском или уређеном вертикалном и хоризонталном сигнализацијом.

Градске саобраћајнице I реда

Градске саобраћајнице II реда

Слика. Попречни профили градских саобраћајница I и II реда

При реконструкцији одређених елемената путне и уличне мреже мора се водити рачуна да елементи пута који се реконструишу буду у сагласности са техничким прописима и стандардима који су

прописану за ту врсту објекта, односно материјала који се користи. Реконструкција појединих делова путне мреже требало би да обухвати све елементе попречног профила.

Пешачки и бициклистички саобраћај

Пешачке површине (стазе и тротоари) су саставни елеменат попречног профила свих градских саобраћајница. Оне се обавезно физички издвајају у посебне површине које су заштићене од осталих видова моторног саобраћаја, изузев код интегрисаних улица. Ширина тротоара зависи од намене и атрактивности околног простора и интензитета пешачких токова. Минимална ширина тротоара за кретање пешака износи 1,5m (два пешачка модула), а за кретање и инвалида са помагалима је 1,8m.

Новопланиране бициклическе трасе (траке и стазе) се могу водити заједно са моторним саобраћајем у улицама нижег ранга од аутопута (државни пут I реда), заједно са пешацима и издвојено од осталих видова саобраћаја.

Уколико је обим моторног и пешачког саобраћаја такав да може угрозити безбедност одвијања саобраћаја потребно је бициклически саобраћај издвојити у посебне стазе. Основна правила трасирања бициклических стаза у насељеном месту су: користити мирне (стамбене) улице, избегавати улице са неповољним нагибима, трасе полагати кроз озелењене зоне, трасама повезивати стамбене зоне, зоне рекреације и централних активности и у зонама атракције планирати просторе за паркирање бицикла. Као посебне стазе бициклическе стазе се трасирају ободом шумљених области, кроз шумљене области и преко ливада. Подлога мора омогућити несметано коришћење стаза током већег дела године. Препоручује се асфалт, макадам, камена стаза. Минимална ширина једносмерне бициклическе стазе је 1,25m, а двосмерне 2,5m.

Приликом планирања изградње бициклических и пешачких стаза поред државног пута узети у обзир Закон о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник РС“, број 41/09, 53/10, 101/11, 32/13 - УС, 55/14, 96/15 - др закон, 9/16-УС, 24/18, 41/18 - закон, 87/18 и 23/19) и адекватне одредбе Правилника о условима које са аспекта безбедности саобраћаја морају да испуњавају путни објекти и други елементи јавног пута („Службени гласник РС“, број 50/11).

Евентуалну изградњу бициклических и пешачких стаза поред пута урадити:

- са удаљењем слободног профила бициклическе и пешачке стазе од ивице коловоза предметног пута до 1,50m (ширина банке предметног пута);
- са размотреним и пројектно разрешеним свим аспектима коришћења и несметаног приступа бициклическој и пешачкој стази од стране инвалидних – хендикепираних особа,
- са обезбеђеним приступима бициклическе и пешачке стазе до постојећих или пројектом утврђених бициклических и пешачких прелаза на предметном путу,
- са саобраћајном анализом постојећег и перспективног бициклическог и пешачког саобраћаја и саобраћаја возила на предметном путу, у циљу утврђивања постојећих и перспективних пешачких прелаза на којима је потребно обезбедити позивне пешачке семафоре, или упозоравајућу светлосну сигнализацију.

Паркирање возила

Јавне површине за паркирање возила изводити пре свега у оквиру насеља, у близини објеката јавне намене и садржаја са повећаном атракцијом корисника, као и у оквиру туристичких локалитета. Уређени паркинг простори морају бити одвојени од коловозне површине и изграђени са тврдом подлогом. Уз паркинг простор на туристичким локалитетима, обавезно се уређује и простор за задржавање људи са клупама, столовима, кантама за отпатке и информационом таблама планираних туристичких садржаја

За паркирање возила за сопствене потребе, власници нових објеката свих врста по правилу обезбеђују манипулативни простор и паркинг или гаражна места на сопственој грађевинској парцели, изван површине јавног пута.

Одредбе претходног става се не односе на реконструкцију, адаптацију или промену намене постојећих објеката, а за доградњу се примењују за нови користан простор који се гради.

За паркирање возила за сопствене потребе, власници осталих објеката свих врста по правилу обезбеђују манипулативни простор и паркинг или гаражна места на сопственој грађевинској парцели, изван површине јавног пута, а по нормативу приказаном у табели 33. и табели 35.

Табела 33. Однос потребних паркинг или гаражних места и корисног простора

Садржај	Број п.м. / г.м.	Јединица мере
медицинске установе	3	150m ² корисног простора
управа, администрација	1	150m ² корисног простора
поште	1	150m ² корисног простора
позоришта, биоскопи	1	30 гледалаца
спортска хала	1	40 гледалаца

У складу са важећим стандардима, минималне димензије места за управно паркирање путничких возила износе 4,80x2,30m, али се предлаже формирање већих паркинг места (5,0x2,5m), имајући у виду димензије савремених путничких аутомобила. Димензије паркинг места за управно паркирање аутобуса је 12,0x10,50 m.

Минимално паркинг место за подужно паркирање путничких аутомобила износи 5,5x2,0 m, док је за аутобусе 16,0x3,0 m.

Код управног паркирања, димензија паркинг места за особе са инвалидитетом износи 3,70x5,00 m, односно на ширину паркинг места од 2,2 m додаје се простор за инвалидска колица, ширине 1,5 m. Код два суседна паркинг места може се дозволити да користе исти простор за инвалидска колица, односно да ширина два суседна места за особе са инвалидитетом износи 5,90 m (2,20 + 1,50 + 2,20).

Код планирања паркинг места и тротоара треба предвидети укошене ивичњаке нагиба највише 10% и ширине најмање 1,20 m за силазак колица са тротоара на коловоз. Исте рампе морају се предвидети и у раскрсницама, односно на свим местима где је неопходно да се прелази са тротоара на коловоз или обрнуто.

Посебни услови којима се површине и објекти јавне намене чине приступачним особама са инвалидитетом, деци и старим особама, у складу са стандардима приступачности

Даљом урбанистичко-техничком разрадом и изградњом јавних површина и објеката потребно је особама са инвалидитетом, деци и старим особама омогућити несметано кретање, коришћење слободних и јавних површина, као и приступ јавним и комерцијалним садржајима, кроз обавезне елементе приступачности за савладавање висинских разлика, за кретање и боравак у простору (стамбене и стамбено-пословне зграде и објекти за јавно коришћење), као и обавезне елементе приступачности јавног саобраћаја (Правилник о техничким стандардима планирања, пројектовања и изградње објеката, којима се осигурава несметано кретање и приступ особама са инвалидитетом, деци и старим особама, "Сл. гласник РС", бр. 22/2015).

У складу са наведеним правилником, тротоари и пешачке стазе треба да буду приступачни, у простору су међусобно повезани и прилагођени за оријентацију, и са нагибима који не могу бити већи од 5% (1:20), а изузетно до 8,3% (1:12). Највиши попречни нагиб уличних тротоара и пешачких стаза управно на правац кретања износи 2%.

Шеталишта у оквиру јавних зелених и рекреативних површина су осветљена, означена и са обезбеђеним местима за одмор са клупама дуж праваца кретања. Клупе треба да имају седишта на висини од 45 cm и рукохвате на висини од 70 cm изнад нивоа шетне стазе у 50% од укупног броја клупа. Поред клупа се обезбеђује простор површине 110 cm са 140 cm за смештај помагала за кретање.

Ради несметаног кретања, ширина уличних тротоара и пешачких стаза износи 180 cm, а изузетно 120 cm, док ширина пролаза између непокретних препрека износи најмање 90 cm. Површина шеталишта је чврста, равна и отпорна на клизање.

У коридору основних пешачких кретања не постављају се стубови, рекламни панои или друге препреке, а постојеће препреке се видно обележавају.

Делови зграда као што су балкони, еркери, висећи рекламни панои и сл., као и доњи делови крошњи дрвећа, који се налазе непосредно уз пешачке коридоре, уздигнути су најмање 250 цм у односу на површину по којој се пешак креће.

Место пешачког прелаза је означено тако да се јасно разликује од подлоге тротоара. Пешачки прелаз је постављен под правим углом према тротоару. Пешачке прелазе опремљене светлосним сигнаlima потребно је опремити светлосном сигнализацијом са најавом и звучном сигнализацијом.

Пролаз кроз пешачко острво у средини коловоза изводи се без ивичњака, у нивоу коловоза и у ширини пешачког прелаза.

За савладавање висинске разлике између тротоара и коловоза користе се закошени ивичњаци који се изводе у ширини пешачког прелаза и у нивоу коловоза, са максималним нагибом закошеног дела до 8,3%, а ако је технички неизводљиво у изузетним случајевима до 10%.

Места за паркирање возила која користе особе са инвалидитетом предвиђају се у близини улаза у стамбене зграде, објеката за јавно коришћење и других објеката, означавају се знаком приступачности. Приступачно паркинг место треба да има директну пешачку везу између пројектованог слободног простора за маневар и најближе пешачке стазе, без изласка на коловоз.

За јавне гараже, јавна паркиралишта, као и паркиралишта уз објекте за јавно коришћење и стамбене и стамбено пословне зграде са десет и више станова, најмање 5% места од укупног броја места за паркирање, а најмање једно место треба обезбедити за паркирање возила особа са инвалидитетом. На паркиралиштима са мање од 20 места која се налазе уз амбуланту, апотеку, продавницу прехранбених производа, пошту, ресторан и дечји вртић, најмање једно место за паркирање возила особа са инвалидитетом. На паркиралиштима уз домове здравља, болнице, домове старих и друге здравствене и социјалне установе, обезбедити најмање 10% места од укупног броја места за паркирање, а најмање два места за паркирање возила особа са инвалидитетом.

На стајалиштима јавног превоза, предвиђа се плато (перон) за пешаке ширине најмање 300 цм, а прилазне пешачке стазе треба да буду изведене у истом нивоу, без денивелација.

Правила уређења и грађења у обухвату уређајних основа за села

Општа правила градње за објекте саобраћајне инфраструктуре

Општим правилима грађења, реконструкције и заштите саобраћајне инфраструктуре дефинисана су правила која треба да се примењују приликом спровођења Просторног плана. Специфична правила и услови дефинишу се детаљнијом планском разрадом на основу конкретних услова на терену, а морају бити у граничним вредностима прописаним правилима и условима овог ППО-а.

Изградња и уређење површина и објеката саобраћајне инфраструктуре у насељеним местима врши се на просторима дефинисаним овим просторним планом (државни и општински путеви, некатегорисани путеви), а насељска саобраћајна инфраструктура (пре свега улична мрежа) развија се у складу са потребама, условима и просторним могућностима сваког појединачног насеља.

У складу са чланом 34. Закона о путевима, ширине заштитних појаса државних путева не примењују се у насељима, односно, на деоницама државних путева у насељима, које су одређене овим планом и уређајним основама, већ су зоне дозвољене изградње утврђене растојањем грађевинске линије од регулације пута датим у одељку 2.2.3. „Положај објеката на парцели“. На картама уређајних основа дате су стационаже државних путева на почетку и крају деоница у насељима – стамбеним, централним, мешовитим и другим зонама.

Улична мрежа

Улице у насељима су јавни путеви чији је основни задатак да врше дистрибуцију изворног и циљног саобраћаја у оквиру одређених урбанистичких зона.

Ширина појаса регулације утврђује се у зависности од функције и ранга саобраћајнице у уличној мрежи. Основне елементе попречног профила чине коловозне траке за разне врсте учесника у саобраћају и заштитне траке којим се физички раздваја саобраћај моторних возила од немоторизованог саобраћаја.

Минимална регулациона ширина за двосмерни саобраћај износи 9m (коловоз 2x3,0m и тротоари 2x1,5m), а изузетно, у деловима насеља са малом густином насељености и где за то не постоје просторне могућности могуће је применити мање регулационе ширине. Шире регулационе мере ових саобраћајница омогућавају шире елементе обавезних елемената попречног профила, али и организовање паркинг површина ван коловоза, формирање једностранних или обостраних дрвореда и разделних трака и појасева зеленила, изградњу бицикличких стаза.

Међусобно укрштање насељских саобраћајница остварује се у нивоу, а регулише се применом одговарајућих елемената саобраћајне сигнализације.

За паркирање возила за сопствене потребе власници обезбеђују простор на сопственој парцели изван површине јавног пута. Колски приступ парцели и објекту обезбеђује се приступним путем, ћупријом (мостићем) или на други начин, зависно од карактеристика улице.

2.1.3. Степен комуналне опремљености земљишта по целинама или зонама, који је потребан за издавање локацијских услова и грађевинске дозволе

Стамбене зоне и централне зоне

За издавање локацијских услова потребно је да грађевинска парцела има приступ јавној саобраћајној површини, која је изграђена или планом предвиђена за изградњу. За издавање грађевинске дозволе потребно је да грађевинска парцела има могућност прикључења на саобраћајну и електроенергетску инфраструктуру, решено питање водоснабдевања и одвођења отпадних вода и одговарајуће услове за евакуацију отпада. Дозвољено је допунско снабдевање електричном енергијом (фотонапонски панели, ветрогенератори и други обновљиви извори енергије) и снабдевање водом из сопствених извора (бунари и сл.) и прикупљање отпадних вода у водонепропусне септичке јаме.

Мешовите зоне

За издавање локацијских услова потребно је да грађевинска парцела има приступ јавној саобраћајној површини, која је изграђена или планом предвиђена за изградњу. За издавање грађевинске дозволе потребно је да грађевинска парцела има могућност прикључења на саобраћајну, електроенергетску, водоводну, канализациону и електронску комуникациону инфраструктуру и одговарајуће услове за евакуацију отпада. Обавезно је пречишћавање отпадних вода. Степен комуналне опремљености за привредне зоне ближе се утврђује кроз даљу урбанистичку разраду.

Пољопривредно-шумске зоне

За издавање локацијских услова потребно је да грађевинска парцела има приступ јавној саобраћајној површини, која је изграђена или планом предвиђена за изградњу. За издавање грађевинске дозволе потребно је да грађевинска парцела има могућност прикључења на саобраћајну инфраструктуру, решено питање снабдевања електричном енергијом, водоснабдевања и одвођења отпадних вода и одговарајуће услове за евакуацију отпада. Дозвољено је снабдевање електричном енергијом и водом из сопствених извора

(фотонапонски панели, ветрогенератори и други обновљиви извори енергије, односно, бунари и сл.) и прикупљање отпадних вода у водонепропусне септичке јаме.

Зоне посебних функција и претежних намена

Степен комуналне опремљености грађевинског земљишта који је потребан за издавање локацијских услова и грађевинске дозволе за ове зоне одређује се у даљој разради планским или урбанистичко-техничким документима, с тим да тај степен не може бити мањи од онога утврђеног овим планом за мешовите зоне, изузев за стамбене објекте, у ком случају тај степен не може бити мањи од онога утврђеног овим планом за стамбене зоне.

2.1.4. Услови којима се површине и објекти јавне намене чине приступачним особама са инвалидитетом, у складу са стандардима приступачности

Услови за неометано кретање особа са инвалидитетом, деце и старих лица у овом плану, дефинишу се за ниво решења саобраћајних и слободних површина, као и приступ објектима и примењују обавезно се при уређењу и изградњи нових јавних површина и објеката, као и при извођењу радова на постојећим површинама и објектима, сем у изузетним случајевима уколико то због постојећег стања изграђености или морфологије терена није могуће.

На раскрсницама и пешачким прелазима радити оборене или упуштене ивичњаке, у складу са важећим правилником који регулише техничке стандарде приступачности.

У оквиру решења слободних површина предвиђену денивелацију, поред степеништа, савлађавати и одговарајућим рампама или подизним платформама. Рампе или платформе предвидети и на улазу у јавне објекте и објекте за јавно коришћење, како би се омогућио неометан приступ садржајима и вертикалним комуникацијама.

Саобраћајне и слободне површине (улице, тргове, паркове и сл), објекте јавне и пословне намене и стамбене објекте са десет и више станова пројектовати у складу са важећим Правилником о техничким стандардима планирања, пројектовања и изградње објеката, којима се осигурава несметано кретање и приступ особама са инвалидитетом, деци и старим особама („Сл. гласник РС“, бр. 22/15), уз уважавање морфолошких карактеристика терена.

2.1.5. Мере енергетске ефикасности изградње

Све зграде за које је потребно прибављање енергетског пасоша морају да задовољавају услове за разврставање у енергетски разред „А“ или „А+“, В“ или „С“, према енергетској скали датој у Правилнику о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда („Сл. гласник РС“, бр. 69/12 и 44/18 - др. закон).

При пројектовању и изградњи, доградњи, реконструкцији, адаптацији, санацији и енергетској санацији објеката, у циљу повећања енергетске ефикасности обавезна је примена одговарајућих прописа за уштеду енергије и топлотну заштиту, енергетски ефикасних технологија, енергетски ефикасних материјала, система и уређаја, што треба да доведе до смањења укупне потрошње примарне енергије, а у складу са прописима из ове области.

Енергетска ефикасност постиже се коришћењем ефикасних система јавне расвете и других система инсталација који ће бити дефинисани кроз израду техничке документације. Препоручује се коришћење обновљивих извора енергије и уградња штедљивих потрошача енергије. Препоручује се постављање расветних тела са фотонапонским панелима ради искоришћења соларне енергије и рационалне потрошње енергије.

Препоручује се коришћење обновљивих извора енергије за грејање и хлађење простора (топлотне пумпе) и грејање санитарне воде (соларни колектори и топлотне пумпе). Соларна енергија се уз соларне колекторе може користити и за производњу електричне енергије, коришћењем фото-напонских панела, који се постављају најчешће на крововима, али и на фасадама објеката. Могуће је и коришћење биомасе за когенерацијску производњу енергије (топлотне и електричне), као и за самосталну производњу топлотне енергије. Гасификацијом

би се створила могућност смањења потрошње природних ресурса – дрвета пре свега, као и смањења коришћења електричне енергије за потребе грејања.

2.1.6. Опис и одређење целина и зона за које плански документ садржи уређајне основе за села

Уређајним основама за села обухваћене су читаве територије катастарских општина свих села у општини Љиг, изузев делова који ће бити у обухвату планова генералне регулације за насељена места Љиг и Белановицу. Уређајне основе у размери 1:5.000 дати су за укупно 25 насеља у 24 катастарске општине на руралном подручју општине.

Уређајним основама утврђене су границе стамбених и других зона у сеоским насељима, као и претежне намене у оквиру предметних зона. Услед разбијене и полузбијене урбанистичко-морфолошке структуре села, грађевинско земљиште није груписано у компактна грађевинска подручја, већ већи делови атара или читава села чине *глобални грађевински рејон* у коме су измешане групације објеката са пољопривредним и шумским површинама. Као грађевинско земљиште утврђује се овим планом: све земљиште планирано за изградњу и коришћење објеката са одговарајућом наменом приказаном на графичким прилозима; земљиште на којем су изграђени објекти у складу са законом, без обзира како је приказано на графичким прилозима овог плана; као и земљиште које је у евиденцији катастра непокретности уписано као грађевинско, без обзира како је приказано на графичким прилозима овог плана, с обзиром да Републички геодетски завод за потребе израде овог плана није доставио податке о врстама земљишта.

Повећање површине под грађевинским земљиштем може се у даљој урбанистичкој разради утврдити у оквиру дефинисаних граница стамбених зона, централних зона, мешовитих зона и зона посебних функција и претежних намена. У пољопривредно-шумским зонама грађевинске парцеле (земљиште под објектима) могу се по потреби формирати само за изградњу објеката инфраструктуре, као и за изградњу стамбених и економских објеката сеоских пољопривредних домаћинстава, газдинстава и сеоских туристичких домаћинстава.

2.2. Правила грађења

Правила грађења се односе на градњу у подручју обухваћеном уређајним основама, уколико није прописана даља урбанистичка разрада. Општа правила грађења која се прописују овим планом важе за читав обухват уређајних основа, а посебна правила грађења важе за појединачне зоне, намене и грађевинске парцеле. Правила грађења обавезујућа су код непосредног спровођења плана, а за даљу урбанистичку разраду имају карактер смерница. Правила која нису утврђена овим планом примењују се из Правилника о општим правилима за парцелацију, регулацију и изградњу („Сл. гласник РС“, бр. 22/2015).

Правила грађења за подручје у границама Плана генералне регулације Љига и Плана генералне регулације Белановице утврђују се тим планским документима, у складу са општим правилима грађења и смерницама из овог плана.

Изградња објеката мора да буде у складу са важећим Законом о планирању и изградњи, правилима грађења из овог плана, техничким прописима, стандардима и нормативима, и правилима струке.

2.2.1. Врста и намена, односно компатибилне намене, објеката који се могу градити у појединачним зонама

Врста и намена објеката који се могу градити на површинама јавних намена одређене су у одељку 2.1.2.1. „Услови за површине и објекте јавне намене“ овог плана. На површинама јавне намене не могу се градити објекти осталих намена.

Врста и намена објеката који се могу градити на површинама осталих намена одређене су претежном наменом. Претежне намене планиране на површинама осталих намене су:

- становање руралног типа – стамбене са једним или више станова или за заједнично становање, са пратећим помоћним и економским објектима;
- комерцијалне услужне делатности – трговина, пословање, угоститељство, туризам, услужно занатство и друге намене из терцијарног сектора – непроизводне услужне делатности;
- производња и складиштење;
- верски објекти – храмови и друга здања за богослужбене потребе, свих цркава и верских заједница уписаних у Регистар цркава и верских заједница; и
- станице за снабдевање горивом.

Није дозвољена изградња или било каква промена у простору, која би могла да наруши или угрози објекат или функцију на суседној парцели. Нису дозвољене намене које производе ниво буке, аерозагађења и отпадне материје које могу да угрозе друге намене у непосредном окружењу.

Није дозвољена изградња објеката, без обзира на намену, који неповољно утичу на ваздух, земљиште, и воде или изгледом, прекомерном буком или на други начин могу нарушити или уништити вредности подручја или угрозити постојеће и планиране објекте.

У стамбеним и централним зонама није дозвољена изградња објеката који габаритом или начином коришћења и начином уређења дворишта одударају од околине (складишта, стоваришта грађевинског материјала, ауто плацева и сл).

У оквиру претежних намена датих овим планом, у даљој разради планом детаљне регулације или урбанистичким пројектом може се утврдити промена и прецизно дефинисање планираних намена, у складу са табелом 34. „Компатибилне намене“.

У сваком објекту и на свакој грађевинској парцели дозвољени су, пред претежне, и садржаји других намена компатибилних са претежном према табели 34, уз услов да је њихова укупна корисна површина мања од укупне корисне површине објеката или делова објеката који припадају претежној намени. Дозвољена је и изградња других објеката на парцели који припадају компатибилној намени, уз услов да је њихова БРГП мања од БРГП главног објекта на грађевинској парцели и да не угрожавају главни објекат на парцели и објекте на суседним парцелама. Дозвољена је промена планиране претежне намене у компатибилну уз обавезну израду урбанистичког пројекта.

Није дозвољена никаква изградња надземних објеката у простору између регулационе и грађевинске линије.

Постојећи објекти који не припадају планираној или њој компатибилној претежној намени задржавају се до привођења земљишта намени, с тим што је забрањена њихова доградња, а дозвољени су радови на текућем и инвестиционом одржавању, санацији и енергетској санацији. Реконструкција и адаптација су дозвољени само у функцији прилагођавања планираној намени.

Табела 34. Компатибилне намене.

планирана намена	јавне службе	зеленило	спорт и рекреација	комунално	инфраструктура	саобраћај	становање	комерцијалне услугне делат.	туризам	производња и складиштење	верски објекти	станице за снабд. горивом
станице за снабд. горивом	X	X	X	X	X	*	X	X	X	O	X	
верски објекти	X	X	X	X	X	X	O	O	O	O		X
производња и складиштење	X	X	X	X	X	X	*	*	*		X	*
туризам	X	X	X	X	X	X	O	O		O	X	*
комерцијалне услужне делат.	X	X	X	X	X	X	O		O	O	X	*
становање	X	X	X	X	X	X		O	O	O	*	O
саобраћај	*	*	*	*	*		*	*	*	*	*	*
инфраструктура	*	*	*	O		*	O	O	O	O	O	O
комунално	*	*	*		O	*	O	O	O	O	O	O
спорт и рекреација	O	O		O	O	X	O	O	O	O	O	O
зеленило	O		*	*	*	O	O	O	O	O	O	O
јавне службе		X	O	O	X	X	O	O	O	O	O	O

O – компатибилно, планирана намена може да се промени у компатибилну намену

X – није компатибилно, планирана намена не може да се промени у некомпатибилну намену

* – условно компатибилно, на локацији са планираном наменом могу да се нађу и пратећи садржаји (условно) компатибилне намене

2.2.2. Услови за парцелацију, препарцелацију и формирање грађевинске парцеле

Положај грађевинске парцеле је утврђен регулационом линијом у односу на површину јавне намене и разделним границама парцеле према суседним парцелама. Овим планом издвајају се површине јавне намене од површина осталих намена и утврђују се регулационе линије на границама постојећих катастарских парцела површина и објеката јавне намене. У случају да се фактичко стање разликује од катастарског, позиција регулационе линије – преломне тачке и аналитичко-геодетски елементи – утврђује се даљом урбанистичком разрадом, урбанистичким планом или урбанистичким пројектом за утврђивање јавног интереса или пројектом парцелације/препарцелације, уколико се имовинско правни односи могу решити без експропријације. Међне линије између парцела осталих намена, као и између парцела које припадају истој јавној намени (саобраћајне површине и сл), одређују се у

поступку спровођења Плана, у складу са смерницама датим у правилима уређења и правилима грађења, кроз израду пројеката парцелације и препарцелације.

Дозвољава се деоба катастарских парцела до минимума утврђеног овим планом за поједине намене, ради корекција затечене парцелације у циљу формирања грађевинских парцела оптималних величина и облика за изградњу објеката у складу са решењима из Плана, правилима о грађењу и техничким прописима, као и ради обезбеђења саобраћајних и других инфраструктурних коридора.

Дозвољава се формирање нове грађевинске парцеле спајањем делова две или више катастарских парцела под условом да новоформирана парцела није мања од минимума нити већа од максимума утврђеног овим планом за поједине намене. Парцеле мање од утврђеног минимума могуће је формирати само за објекте инфраструктуре и за објекте који се граде на пољопривредном земљишту. Парцеле веће од утврђеног максимума могуће је формирати само на основу урбанистичког пројекта. Спајање парцела различитих планираних претежних намена дозвољена је уколико су те намене компатибилне, уз обавезну претходну израду урбанистичког пројекта.

Уколико су на једној катастарској парцели планиране две намене или више њих, обавезна је израда пројекта парцелације и деоба парцеле. Изузетно, могућа је израда урбанистичког пројекта и промена намене, уколико су компатибилне.

Грађевинска парцела има облик који омогућава изградњу објекта у складу са решењима из плана, правилима струке и важећим техничким прописима. Новоформиране грађевинске парцеле треба да имају облик што ближе правоугаонику или трапезу, са бочним међама управним на регулациону линију, а одступања су могућа у циљу прилагођавања терену или затеченој парцелацији.

Изузетак од горенаведених правила су парцеле које настају у поступку одређивања земљишта за редовну употребу, а које изузетно могу бити нестандартне, уколико нема довољно простора за формирање парцеле стандардне величине и облика. У том случају, парцеле се формирају тако да обухватају најмање земљиште испод објекта, укључујући заштитни тротоар око објекта (осим тротоара који је део попречног профила јавне саобраћајне површине), као и хоризонталну пројекцију подземних етажа, уколико су оне веће од приземља. За потребе одређивања земљишта за редовну употребу, обавезна је израда пројеката парцелације, односно, препарцелације. Границе пројекта парцелације, односно, препарцелације, утврђују се тако да обухватају целу катастарску парцелу или више њих, на којима се налази објекат или више објеката за које треба формирати земљиште за редовну употребу.

Изузетак представљају и грађевинске парцеле за објекте који се граде на пољопривредном и шумском земљишту у пољопривредно-шумским зонама, које се формирају по правилима која важе код одређивања земљишта за редовну употребу, са циљем да се што мање пољопривредног и шумског земљишта претвори у грађевинско, уз услов да пољопривредна, односно, шумска парцела на којој се гради објекат из из које се издваја грађевинска парцела буде најмање 50 пута већа од укупне корисне површине свих објеката који постоје или се планирају.

Услови за формирање грађевинске парцеле дати за појединачне планиране намене, а који се односе на минималну површину и најмању ширину фронта грађевинске парцеле, не примењују се на већ изграђене парцеле које није могуће укрупнити због постојећег стања изграђености на суседним парцелама, као и на парцеле чија је површина смањена испод прописаног минимума због планирања површине јавне намене, уз услов да наведене парцеле не могу бити мање површине од минималне површине за грађевинску парцелу која је прописана овим планом, односно 300 m². Такве парцеле могу представљати грађевинске парцеле и на њима је дозвољена изградња или доградња у складу са осталим посебним правилима грађења.

Грађевинска парцела мора имати приступ на јавну саобраћајну површину. Изузетно, дозвољен је посредан приступ грађевинске парцеле на јавну саобраћајну површину, преко

приступног пута на другим парцелама истог сопственика или преко заједничког приступног пута за више грађевинских парцела (сукорисничке површине) или успостављањем службености.

Фронт грађевинске парцеле је ширина грађевинске парцеле према приступној јавној саобраћајној површини. За постојеће грађевинске парцеле неправилног облика које приступ на јавну саобраћајну површину остварују преко приступног пута (минималне ширине 3,5 m), ширина фронта се мери на крају приступног пута, у зони градње.

За спровођење поступка парцелације и препарцелације катастарских парцела на којима се налазе објекти проглашени за културна добра, потребни су услови и сагласности надлежног завода за заштиту споменика културе.

Минималне димензије грађевинских парцела за сваку планирану намену, дате су у посебним правилима грађења.

Изузетно, дозвољена је парцелација и препарцелација у циљу формирања нових катастарских парцела величине мање од минималне прописане за грађевинске парцеле, у циљу решавања имовинско-правних односа. Овакве парцеле не могу бити грађевинске парцеле.

2.2.3. Положај објеката на парцели

Грађевинска линија, до које је дозвољено грађене основног габарита објекта према јавној површини, утврђује се овим планом на минималном растојању од 5 m односу на регулациону линију. Изузетно, за објекте који се граде у зони деоница држаних и општинских путева ван насеља, грађевинска линија се налази на растојању у односу на регулациону линију – границу путног земљишта – од најмање 40 m за ауто-пут, 20 m за остале државне путеве I реда, 10 m за државне путеве II реда и 5 m за јавне општинске и некатегорисане путеве, с тим да растојање не може бити мање од ширине заштитног појаса јавног пута. У зони деоница државних и општинских путева у насељима важе грађевинске линије из графичких прилога уређајних основа овог Плана, с тим да растојање грађевинске линије од регулационе линије не може бити мање од 5 m. Изузетно, за објекте који се граде у централној зони Славковице, грађевинска линија поклапа се са регулационом линијом, у складу са постојећим стањем и позицијом већине објеката.

Ове одредбе не важе за објекте на парцелама које приступ јавној саобраћајној површини остварују преко приступног пута (минималне ширине 3,5 m). За такве објекте меродавна су растојања објекта од граница суседних парцела.

Минимална растојања објеката од бочних и задњих граница парцеле дата су у посебним правилима грађења. Прописана растојања и грађевинске линије не односе се на објекте нискоградње и уређење терена, уколико њихова висина не прелази максималну дозвољену висину ограде.

Површина дела грађевинске парцеле на којој се може вршити извођење грађевинских радова – зона грађења – одређена је грађевинским линијама, минималним растојањима од бочних и задњих граница парцеле, индексом заузетости и процентом зелених и слободних површина на парцели.

Ниједан део приземља објекта не сме бити испред регулационе линије. Уколико се грађевинска и регулациона линија не поклапају, испред грађевинске линије дозвољене су отворене спољашње степенице до нивоа приземља, ненакривене терасе у нивоу приземља и рампе за возила или пешаке.

Зграде су по правилу слободностојеће, а изузетно могу бити двојне и у низу, у централним зонама села, уколико је такав преовлађујући начин постављања објеката. Двојне зграде и зграде у низу морају имати потпуно независне конструктивне и друге грађевинске елементе на граници са суседом, од које морају бити одмакнути од 1/2 до 1 ширине дилатационе разделнице.

Грађевински испади – препусти на објекту не могу прелазити регулациону линију. Грађевински испади – препусти на објекту не могу прелазити грађевинску линију више од

1,2 m. Површина фасаде препуста може да буде највише 50% од површине целе фасаде, сем у случају да се грађевинска и регулациона линија поклапају.

Остали услови за пројектовање грађевинских испада – препуста на објектима (еркера, тераса, надстрешница и сл.) дати су у посебним правилима грађења. Сви постојећи објекти задржавају постојеће грађевинске линије. У случају рушења постојећег објекта и изградње новог, изградња је према правилима дефинисаним овим планом.

2.2.4. Индекс изграђености

Индекс заузетости парцеле (Из) је однос габарита хоризонталне пројекције изграђеног или планираног објекта и укупне површине грађевинске парцеле, изражен у процентима. Не рачунају се светларници, надстрешнице које не формирају објекат, ни стрехе. У складу са Правилником о енергетској ефикасности зграда („Сл. гласник РС“, бр. 61/11), у прорачун индекса заузетости парцеле не улазе површине под стакленицима и дуплим фасадама. У прорачун индекса заузетости не улазе ни елементи партерног и пејзажно-архитектонског уређења, отворени базени и сл. У случају када надстрешница формира објекат (станице за снабдевање горивом и сл.) простор испод надстрешнице рачуна се као заузета површина, у складу са важећим стандардом SRPS U.C2.100 2002, изузев код баштенских сеника површине мање од 10 m² у основи.

2.2.5. Спратност и висина објеката

Максимална дозвољена спратност објеката за појединачне зоне и намене дата је у посебним правилима грађења. Спратност објекта може бити једнака максималној дозвољеној или мања од ње.

Спратност објекта је број надземних етажа објекта, не рачунајући приземље. Спратност објекта чији поједини делови имају различит број надземних етажа је број надземних етажа највишег дела објекта. На свим грађевинским парцелама дозвољена је изградња подрума. Изградња сутерена је дозвољена само на теренима у нагибу већем од 15%.

Подрум је подземна етажа, укопана у земљу најмање до половине своје спратне висине. Сутерен је етажа чији је већи део површине укопан у земљу, у просеку највише до половине своје спратне висине и чија је бар једна фасада у потпуности изнад нивоа терена. Габарит надземног дела сутерена не сме бити већи од габарита приземља. Није дозвољено пројектовање стамбених просторија у сутерену. Приземље је прва надземна етажа објекта. Уколико се објекат налази на стрмом терену, приземље може бити мањим делом своје површине укопано у земљу, највише до половине своје спратне висине. Спрат је надземна етажа објекта, изнад приземља. Поткровље је последњи спрат објекта са косим кровом, који се налази непосредно испод конструкције косог крова и користи се у складу са планираном наменом и функцијом објекта. Таван је некористан простор између последњег спрата објекта и конструкције косог крова. Таван не може имати назидак и може се користити само као простор за одлагање или техничке просторије.

Висина објекта је у функцији спратности. Кота приземља може бити највише 1,5 m изнад нулте коте. Кота пода сутерена не може бити виша од нивоа околног терена. Спратна висина стамбених објеката не може бити већа од 3,5 m. Висина слемена може бити највише 3 m виша од висине венца објекта (највише тачке уличног фасадног платна). Код објеката нестамбене намене висина је се прилагођава техничко-технолошким захтевима функције објекта.

2.2.6. Услови за изградњу других објеката на истој грађевинској парцели

На свим грађевинским парцелама дозвољена је изградња више објеката у функцији планиране намене, уз поштовање индекса заузетости, грађевинских линија, растојања од

суседних парцела и објеката и минималног процента зелених и слободних површина, датих у посебним правилима грађења за сваку претежну намену. Дозвољена је и изградња других објеката који припадају компатибилној намени, уз услов да је њихова корисна површина мања од корисне површине главног објекта на грађевинској парцели и да не угрожавају главни објекат на парцели и објекте на суседним парцелама. Није дозвољена никаква изградња надземних објеката у простору између регулационе и грађевинске линије.

Изузетно, није дозвољена изградња више од једног надземног објекта на грађевинским парцелама станица за снабдевање горивом.

У случају промене намене целе парцеле из планиране претежне у компатибилну, обавезна је израда урбанистичког пројекта.

Услови за изградњу помоћних објеката дати су у посебним правилима грађења.

За међусобну удаљеност објеката на истој грађевинској парцели примењују се правила која важе за објекте на суседним грађевинским парцелама, дата у посебним правилима грађења.

За изградњу других објеката на грађевинским парцелама на којима се налазе објекти под заштитом, меродавни су услови надлежног завода за заштиту споменика културе, уз обавезну израду урбанистичког пројекта.

2.2.7. Услови за обнову и реконструкцију објеката

Постојећи објекти могу се задржати, уколико одговарају планираној претежној, или њој компатибилној, намени и начину коришћења простора. Дозвољава се њихова доградња, реконструкција, адаптација или санација, као и замена новим објектима по потреби, у оквиру услова датих овим планом. Ако постојећи објекат на грађевинској парцели, или приступ постојећем објекту не одговарају условима из овог плана, дозвољени су само радови на текућем и инвестиционом одржавању, санацији и енергетској санацији тог објекта. Реконструкција таквих објеката дозвољена је само у виду прилагођавања спољног изгледа објекта амбијенту. Изузетно, постојећи објекти који прелазе планирану грађевинску линију могу се дограђивати, под условом да дограђени део не прелази преко планиране грађевинске линије.

Паркирање за новоформирану користан простор решава се на сопственој парцели, према нормативима који важе за нову изградњу.

Посебне услове за обнову и реконструкцију објеката који су под заштитом или претходном заштитом као културна добра, утврђује надлежни завод за заштиту споменика културе.

2.2.8. Услови за оградавање

Парцеле се могу оградавати у функционалне целине (стамбени део, економски део, економски приступ, стамбени приступ, окућница и др.), с тим да висина унутрашње ограде не може бити већа од висине спољашње. Грађевинске парцеле могу се оградавати зиданом оградом до висине од 0,90 m (рачунајући од коте тротоара) или транспарентном оградом до висине од 1,40 m, која може имати зидани парапет висине до 0,90 m. Ограда, стубови ограде и капије морају бити на грађевинској парцели која се оградаује. Изузетно, када постоји писана сагласност суседа, могу се постављати на међу суседних грађевинских парцела. Ограда објекта на углу саобраћајница, својом висином и материјализацијом не сме да угрожава прегледност раскрснице.

Капије на регулационој линији не смеју се отварати на споља, ван регулационе линије. За сваку грађевинску парцелу која излази директно на државни или општински пут дозвољава се постављање само једне колске капије.

Објекти инфраструктуре ограђују се по правилу транспарентном или „живом“ оградом, максималне висине 1,4 m, изузетно 2 m, уколико другачије није одређено посебним техничким прописима.

Терени за спортове с лоптом могу имати заштитну транспарентну ограду до висине од 3 m, од жичаног плетива са окцима величине усклађене са величином лопте која се користи у предметном спорту.

Није дозвољена изградња потпорних зидова, виших од највеће дозвољене висине ограде, на граници парцеле. Уколико је неопходно извршити нивелацију и каскадирање терена уз примену потпорних конструкција виших од највеће дозвољене висине ограде, за њих важе правила о растојању од суседних парцела и објеката иста као за саме објекте.

Остали услови за ограђивање дати су у посебним правилима грађења.

2.2.9. Обезбеђивање приступа парцели и простора за паркирање возила

Свака грађевинска парцела мора имати приступ на јавну саобраћајну површину. Приступ се по правилу остварује непосредно, целом ширином фронта парцеле. Изузетно, приступ се може остварити преко приступног пута на другим парцелама истог сопственика или преко заједничког приступног пута за више грађевинских парцела (сукорисничке површине) или успостављањем службености. Минимална ширина приступног пута у свим случајевима посредног приступа је 3,5 m за становање и 5,5 m за све остале врсте и намене објеката.

За паркирање возила корисника простора у оквиру грађевинске парцеле, мора се обезбедити паркинг место на предметној грађевинској парцели. За вишепородичне стамбене или стамбено-пословне објекте препорука је да најмање једна половина паркинг места буде смештена у гаражи. Није дозвољено паркирање возила у простору између грађевинске и регулационе линије за грађевинске парцеле које излазе директно на државни или општински пут.

При дефинисању површина потребних за стационирање возила за новопланиране објекте прописују се нормативи према табели 33 и табели 35. Уколико су нормативи за паркирање за одређену намену или врсту објеката утврђени посебним прописима, примењују се строжији нормативи.

Табела 35. Нормативи за одређивање броја паркинг места.

Намена	1* ПМ на:
Становање	1 стан
Комерцијалне услужне делатности	
Трговина, пословање	60 m ² нето површине корисног простора
Ресторани, кафане	4 седећа места
Туризам	
Хотели	2-10 кревета, у зависности од категорије
Мотели	1 собу
Верски објекти	1 објекат
Станице за снабдевање горивом	1 објекат
Производња и складиштење	100 m ² БРГП, али не мање од 4 једновремено запослених

* најмање 1 ПМ за сваку грађевинску парцелу

2.2.10. Услови за уређење зелених и слободних површина на парцели

Минимални проценат зелених незастртих површина у директном контакту са тлом на грађевинској парцели 30%. Ово је општи минимум који важи за све зоне и све намене, а посебним правилима грађења и даљом урбанистичком разрадом може бити и повећан.

На свакој грађевинској парцели чија је предбашта ширине најмање 5 m, обавезна је садња најмање једне дрворедне саднице у предбашти, уколико не постоји дрворед у регулацији јавне саобраћајнице. Обавезна је садња најмање једног стабла лишћара у задњем дворишту.

Обавезно је максимално очување постојећих зелених површина и квалитетне вегетације на парцели, посебно вредних стабала и група стабала. На стрмим теренима правилним избором вегетације обезбедити дренажу површинских вода без спирања горњег слоја и са спречавањем појава ерозије. За озелењавање користити аутохтоне врсте вегетације које припадају природној потенцијалној вегетацији, прилагодљиве на локалне услове средине. Не користити инвазивне врсте и избегавати алергене врсте.

Од посебног је значаја реализација и одржавање заштитног и изолационог зеленила унутар површина и комплекса који припадају намени производња и складиштење. Обавезно је подизање заштитног зеленог појаса минималне ширине 5 m по унутрашњем ободу грађевинске парцеле. Озелењавање ових површина треба да испуни санитарно-хигијенски и естетски ефекат, чиме се истовремено доприноси увећању квалитета радног окружења.

2.2.11. Правила архитектонског обликовања

Архитектонско обликовање објеката треба да буде савремено, у регионалном духу или у духу модерне архитектуре. Архитектура објеката треба да одражава афирмативан однос према објектима у окружењу и градитељском наслеђу. Није дозвољена примена архитектуре историјских стилова.

Посебну пажњу посветити избору материјала за финалну обраду фасадних равни, водећи рачуна о њиховом квалитету, трајности, боји и текстури, пажљивом и ненападном избору боја на фасади. Материјализација свих објеката на парцели мора бити међусобно усклађена, а архитектонским облицима, употребљеним материјалима и бојама мора се тежити успостављању естетски јединствене визуелне целине. Забрањује се примена псеудостилских елемената (балустраде, капители и сл.) на фасадама, укључујући грађевинску столарију. Није дозвољена примена пе-ве-це фасадне столарије у зонама заштите културних и природних вредности.

Највећи дозвољени нагиб косог крова је 30°. Нису дозвољени мансардни и лучни кровови. Уколико се пројектује објекат са таваном, на тавану се не сме налазити користан простор, а таван не сме имати наиздак. Нису дозвољене кровне баце.

2.2.12. Посебна правила грађења

2.2.12.1. Становање

Објекти становања могу бити:

- објекти руралног становања,
- објекти руралног туризма сеоских туристичких домаћинстава, и
- објекти викенд становања.

У оквиру намене руралног становања, могу се градити:

- стамбени објекти (намена искључиво становање);
- објекти мешовите стамбено-пословних намена, који садрже производне и услужне просторије функционално одвојене од становања);
- пословни објекти (садрже просторије за одвијање услужних делатности или одређених врста производних делатности, чије одвијање је дозвољено унутар зоне становања);
- економски објекти за потребе пољопривредне производње, и
- помоћни објекти у функцији објеката основне намене.

Могуће пратеће намене су све компатибилне намене.

Табела 36. Посебна правила грађења за намену становање.

Услови за формирање грађевинске парцеле	- минимална површина парцеле је: - 500 m ² за стамбени објекат - 500 m ² за економско двориште - 1.000 m ² уколико су стамбени објекат и економско двориште на истој парцели - изузетно, у пољопривредно-шумским зонама, на пољопривредном земљишту, грађевинска парцела формира се по правилима из одељка 2.2.2. „Услови за парцелацију, препарцелацију и формирање грађевинске парцеле“, без утврђене минималне површине
Највећи дозвољени индекс заузетости (Из)	- 40% - изузетно, за случај кад се грађевинска парцела формира на пољопривредном земљишту у пољопривредно-шумској зони, без утврђене минималне површине, не примењује се Из, а објекат може имати највише 300 m ² БРГП, односно највише 200 m ² корисног стамбеног простора, уз услов да пољопривредна парцела на којој се гради објекат и из које се издваја грађевинска парцела буде најмање 50 пута већа од укупне корисне површине свих објеката који постоје или се планирају
Највећа дозвољена спратност објеката	- П+1+Пк(Пс) (три корисне надземне етажe)
Положај објеката у односу на границе грађевинске парцеле и суседне објекте и заштита суседних објеката	- удаљеност објекта од линије суседне грађевинске парцеле мора бити минимално 1,5 m - за изграђене сеоске објекте који су међусобно удаљени мање од 3 m не могу се на суседним странама предвиђати отвори стамбених просторија - минимум растојања између стамбеног и економског објекта мора бити 15 m - минимална удаљеност стамбеног објекта, изворишта и бунара од ђубришта и пољских клозета износи 20 m и то ако су ђубришта на нижој надморској висини од изворишта - међусобна растојања економских објеката зависе од организације економског дворишта, али прљави објекти се могу постављати само низ ветар у односу на чисте објекте - ако се економски делови суседних парцела непосредно граниче, растојање између нових објеката мора бити од 5 m
уређење зелених и слободних површина	- минимални проценат зелених незастртих површина у директном контакту са тлом на парцели је 30%

Код објеката руралног туризма сеоских туристичких домаћинстава приоритет има адаптација/реконструкција постојећих кућа и кућишта са окућницом и пратећим објектима (вајати, млекаре, кошеви и др.) и изградња нових објеката на темељима и у габариту постојећих или напуштених објеката у функцији руралног туризма. Препоручује се изградња два типа нових објеката у функцији руралног туризма: „гостинске смештајне јединице“ као осавремењени облик вајата (оптимално 38 m² за две собе са по три лежаја и заједничким купатилом и, по могућности, са засебним улазом) и „гостинске куће“ (оптимално 50-60 m² за објекат са две собе са по три лежаја, дневним боравком и купатилом).

За изградњу у пољопривредно-шумским зонама, на парцелама на којима нема постојећих кућишта, а на којима је у складу са одељком 2.1.1. „Концепција уређења карактеристичних зона“ изузетно дозвољена изградња, уколико се налазе непосредно уз подручја са постојећом или планираном изградњом, уколико имају директан приступ на јавну саобраћајницу и могућност инфраструктурног опремања, прописују се следећа посебна правила: минимална површина парцеле је 800 m²; највећи дозвољени индекс заузетости (Из) је 20%, а објекат може имати највише 400 m² БРГП.

2.2.12.2. Економски објекти пољопривредних газдинства

У оквирима сеоских дворишта породичних газдинстава треба очувати, односно успоставити функционалне и здравствено безбедне везе између стамбеног дела грађевинске парцеле, живих извора воде на парцели и економског дворишта у коме су лоцирани економски и помоћни објекти, неопходни за ефикасно обављање радова у биљној и сточарској производњи и домаћој преради пољопривредних производа. Економско двориште чини интегрални део грађевинске парцеле породичних газдинства с чисто пољопривредним и мешовитим изворима прихода.

Економски објекти у сеоском дворишту су: зграде за смештај стоке (сточне стаје - живинарници, свињци, говедарници, овчарници, козарници и сл.), заједно с објектима намењеним чувању стајњака, односно осоке; силојама и други објекти за смештај, чување и припрему сточне хране; објекти за гајење и приказивање старих аутохтоних сорти биљних култура и раса домаћих животиња; стакленици и пластеници; производни објекти за прераду пољопривредних производа; и објекти за складиштење готових пољопривредних производа (пушнице, сушнице, кош, амбар, магацин хране и сл.)

Помоћни објекти у сеоском дворишту су: бунари, летње кухиње, гараже или надстрешнице за пољопривредну механизацију (машине и возила), плоче за прање пољопривредних машина, објекти за смештај и чување репроматеријала, складишта за угаљ и друге врсте грева, испусти за стоку, компостарници, одлагалишта отпада, септичке јаме, пољски клозети и сл.

Под условом да су испоштована општа правила противпожарне заштите и хигијенско-санитарне заштите живих извора вода, у грађевинском подручју се дозвољава задржавање постојеће организације дворишта породичних газдинстава, у погледу удаљености појединих економских објеката међусобно и у односу на стамбену зграду.

Бунари и други живи извори воде на парцели морају да буду на вишој коти и на растојању, рачунајући од њихове осовине:

- од границе парцеле – минимално 5 m;
- од регулационе линије пута – минимално 7,5 m;
- од стајских зграда с непропустним подом и повезаних с њима непропустних плоча за одлагање стајњака, јама за осоку, силојама и силоторњева; непропустних септичких јама и других економских објеката изграђених према правилима санитарне заштите вода – минимално 15 m;
- од испуста за стоку с тврдом подлогом – минимално 5 m, и
- од пољског клозета, одцедних септичких јама, слободних испуста за стоку и других расутих извора загађивања подземних вода – минимално 20–25 m.

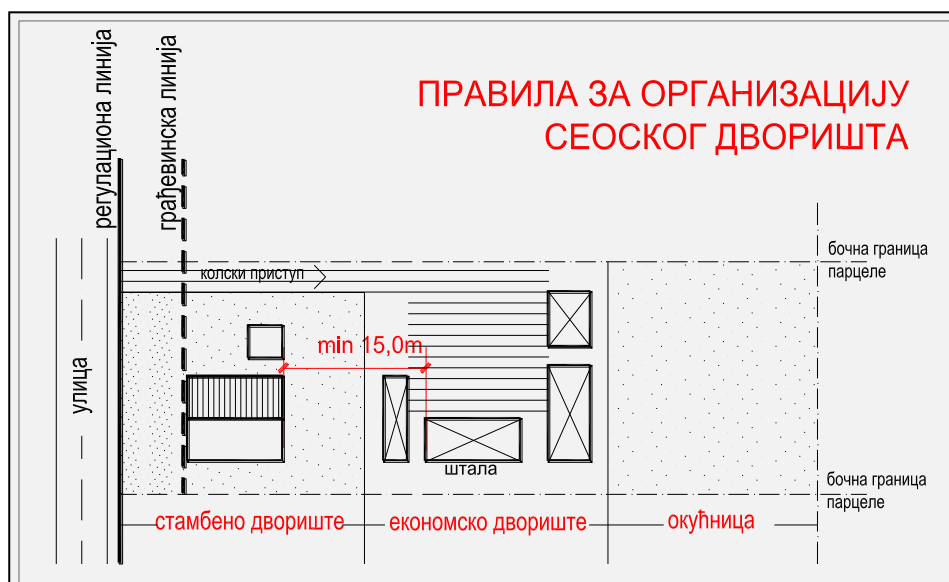
Дозвољена је локација бунара на удаљености мањој од 5 m од границе парцеле, као и заједничког бунара на граници две парцеле, под условом да су на обе парцеле испоштоване напред наведене удаљености.

Забрањена је изградња комерцијалних живинарника, фарми крзнаша и других објеката за интензивни узгој стоке изван пољопривредно-шумских зона сеоских насеља. Дозвољено је држање максимум 10 условних грла стоке, према коефицијентима у Табели 6.

Табела 37. Коefицијенти за прерачунавање домаћих животиња у условна грла (500 kg живе мере)

Врста стоке	Условно грло
Све категорије коња	0,8
Телад и јунад до 1 године	0,4
Јунад 1-2 године старости	0,7
Бикови 2 и више година старости	1
Јуниве 2 и више година старости	0,8
Музне краве	1
Остале краве	0,8
Све категорије оваца	0,1
Све категорије коза	0,1
Прасад до 20 kg живе мере	0,027
Крмаче и супрасне назимице изнад 50 kg живе мере	0,5
Остале свиње	0,3
Бројлери	0,007
Кокошке носиле	0,03
Нојеви	0,35
Ђурке, гуске, патке,	0,03
Кунићи-женска приплодна грла	0,02
Пси	0,05

Просторно уређење дворишта породичних газдинстава мора да буде подређено захтевима заштите животне средине, као и здравља и безбедности људи и држаних животиња, уз истовремено вођење рачуна о естетици сеоског амбијента. Први корак у том правцу је одвајање економског од стамбеног дела дворишта, према могућности, у складу с правилима која су приказана на скици 1.

Скица 1. Препоручена организација дворишта породичних газдинстава.

Положај уздужне осе стамбене зграде требало би да је на линији север-југ, с одступањима до 30 %. При локализацији треба такође узети у обзир функционалне аспекте, повољну комуникацију с економским и помоћним објектима, испустима за стоку, пашњацима и сл.

Зграде за смештај стоке требало би да буду лоциране у односу на стамбени део дворишта, по правилу, у супротном правцу од доминантних ветрова. Препоручује се одвајање економског од стамбеног дела дворишта зеленим појасом (дрвеће, жбуње).

Осим строгог вођења рачуна о техничко-технолошким и хигијенско-санитарним стандардима, којима се обезбеђује ефикасно обављање стајских радова и добробит животиња (капацитет простора, осветљење, температура, влажност ваздуха и сл.), при подизању нових, односно адаптацији, доградњи и реконструкцији постојећих зграда за смештај стоке и других економских и помоћних објеката обавезују следећа правила:

- најмање дозвољено међусобно растојање објеката је 8 m;
- најмања дозвољена међусобна удаљеност стамбених објеката на суседним парцелама је 8 m; изузетно, у насељима збијеног типа и у другим просторно ограниченим двориштима минимална удаљеност стамбених објеката на суседним парцелама може да износи 3 m, уколико наспрам стоји зграда сличне намене с истим карактеристикама;
- најмања дозвољена удаљеност објекта од јавног пута утврђена је општим правилима грађења;
- најмања дозвољена удаљеност објекта од границе суседне парцеле је 4 m, уколико на фасадном зиду постоје отвори, односно 3 m, уколико на фасадном зиду не постоје отвори; изузетно, у насељима збијеног типа и у другим просторно ограниченим двориштима минимална удаљеност зграде са зидом без отвора може да износи 1,5 m од границе парцеле, уколико наспрам стоји зграда сличне намене с истим карактеристикама;
- зграде за смештај стоке, изузев овчарника типа дубоке стаје, треба да буду оспособљене за свакодневно отклањање чврстог и течног сточног измета и отпадних вода коришћених за одржавање чистоће стоке и стајског простора;
- обавезни пратећи садржаји зграда за смештај стоке чине објекти за складиштење стајњака и течног гнојива, које треба лоцирати у близини стајског смештаја, по могућности, на сеновитом месту и северној експозицији, водећи рачуна и о обезбеђењу тврдог прилаза за механизовани транспорт ђубрива из дворишта;
- стајњак се одлаже на плоче са бетонском или бетоном повезаном каменом подлогом, са оквиром висине 20 cm, ради спречавања прилива површиских вода, односно одлива течних фракција стајњака; у случају држања стоке без простирке потребно је изградити непропустљиве јаме за осоку/гнојевку, које могу да буду отвореног или затвореног типа;
- минимална површина ђубришне плоче треба да износи 3,5 m², а минимална запремина јаме за течно гнојиво – 3,0 m³ по једном условном грлу стоке, и
- обавезно се морају спречити неповољни хигијенско-санитарни и мирисни утицаји објеката за одлагање и чување чврстог и течног стајског ђубрива на квалитет живљења у окружењу, применом норматива који су изнети у Табели 38.

Табела 38. Минимална удаљеност складишта стајског ђубрива од других насељских садржаја (у м)

Врста садржаја/објекта	Затворени резервоари за течном ђубриво, мерено од отвора за вентилацију	Отворени резервоари запремине до 200 m ³ и плоче за стајњак
Прозори и врата просторија намењених за боравак људи	15	30
Магацини прехранбених производа и објекти прехранбене индустрије	15	50
Границе суседних грађевинских парцела	4	4
Складишта општег типа	5	10
Складишта за житарице и сточну храну	5	5
Објекти за силажу сточне хране	5	10

Уколико се нађу технолошка решења за остваривање одговарајућих економских користи при дозвољеном броју стоке, у сеоским двориштима се дозвољава изградња комора за ферментацију и складиштење биогаса капацитета до 100 m³, на минималној удаљености од:

- прозора и врата просторија намењених за боравак људи и зграда за смештај стоке – 15 m;
- других зграда – 8 m;
- граница суседне парцеле – 5 m;
- складишта за угаљ и друге врсте огрева – 15 m;
- других ферментационих комора и складишта биогаса – 15 m;
- силоса за житарице и сточну храну капацитета изнад 100 тона – 15 m, и
- других грађевинских објеката који нису зграде – 5 m.

Битан елемент дворишта пољопривредних домаћинстава чине објекти за складиштење финалних пољопривредних и прехранбених производа. Кошеве за кукуруз, амбаре и друга традиционална складишта треба градити од природних материјала, ослањајући се при томе на примере добре пољопривредне праксе на локалном нивоу, уз вођење рачуна о очувању естетских и функционалних вредности локалног градитељског наслеђа.

Дозвољена је, такође, изградња савремених силоса за жита и сточну храну капацитета до 100 тона, на удаљености од:

- прозора и врата просторија намењених за боравак људи и зграда за смештај стоке – 15 m;
- других зграда на сопственој парцели – 8 m;
- складишта за угаљ и друге врсте огрева – 15 m;
- ферментационих комора и складишта биогаса – 15 m, и
- граница суседне парцеле – 5 m.

У економском дворишту треба издвојити простор са надстрешницом за смештај пољопривредне механизације, као и испусте за стоку, посебна складишта за агрохемикалије, органски неразградив отпад из домаћинства, пепео, шљаку и сл. Према могућностима, површину дворишта требало би покрити тврдом подлогом, а атмосферске падавине одводити у локалну кишну канализацију или искористити природни нагиб терена за њихово одвођење према отвореним рововима.

2.2.12.3. Комерцијалне услужне делатности

Објекти комерцијалних услужних делатности (трговина, пословање, угоститељство, услужно занатство и друге намене из терцијарног сектора – непроизводне услужне делатности) могу бити лоцирани у свим зонама, у оквиру планиране претежне намене или осталих компатибилних намена. Могуће пратеће намене су све компатибилне намене.

Табела 39. Посебна правила грађења за намену комерцијалне услужне делатности

Услови за формирање грађевинске парцеле	- минимална површина парцеле је 600 m ² - најмања ширина фронта парцеле је 12 m
Највећи дозвољени индекс заузетости (Из)	- 40%
Највећа дозвољена спратност објеката	- П+1+Пк(Пс) (три корисне надземне етажe) - висина у складу са потребама технолошких процеса
Положај објеката у односу на границе грађевинске парцеле и суседне објекте и заштита суседних објеката	- удаљеност објекта од линије суседне грађевинске парцеле мора бити минимално 2 m - уколико на суседној парцели постоји изграђен објекат на удаљењу мањем од 4 m не могу се према њему предвиђати отвори, изузев на помоћним просторијама, са парапетом висине најмање 1,8 m и непровидном испуном - удаљеност објекта од задње границе грађевинске парцеле мора бити минимално 1 висине објекта, али не мање од 5 m - остала правила су иста као за стамбене објекте
Уређење зелених и слободних површина	- минимални проценат зелених незастртих површина у директном контакту са тлом на парцели је 30%

2.2.12.4. Производња и складиштење

У оквиру намене производња и складиштење, ван привредних зона Љига и Белановице могу се градити објекти прехранбене индустрије и прераде пољопривредних производа, грађевинске индустрије, прераде дрвета и сл., као и складишта индустријских и пољопривредних производа и хладњаче. Могуће пратеће намене су све компатибилне намене.

Објекти производње, који својим капацитетом превазилазе властите потребе домаћинства и који на било који начин могу да утичу на начин живота у непосредном окружењу, морају се градити на довољном растојању од суседних објеката других намена на које, евентуално, могу да имају утицај.

Обавезна је даља урбанистичка разрада, на основу усмеравајућих правила из табеле 40. За све објекте за које је обавезна или се може захтевати процена утицаја према Уредби о утврђивању листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“, бр. 114/2008), обавезна је израда урбанистичког плана. За остале објекте обавезна је израда урбанистичког пројекта.

Привредни објекти у привредним зонама за које је обавезна израда планова детаљне регулације треба да буду организовани по правилу као вишефункционални мешовити производно-комерцијални комплекси у које спадају и комплекси посебне намене. Производни комплекси су већи производни погони, обично међусобно технолошки повезани или локације намењене разноврсним привредним активностима: грађевински погони, складишта, робно-транспортни центри и др.

Табела 40. Посебна правила грађења за намену производња и складиштење

Услови за формирање грађевинске парцеле	- минимална површина парцеле је 2.000 m ² - најмања ширина фронта парцеле је 25 m
Највећи дозвољени индекс заузетости (Из)	- 50%
Највећа дозвољена спратност објеката	- П+1+Пк(Пс) (три корисне надземне етажe) - висина у складу са потребама технолошких процеса
Положај објеката у односу на границе грађевинске парцеле и суседне објекте и заштита суседних објеката	- удаљеност објекта од бочне границе суседне грађевинске парцеле мора бити минимално 1/2 висине објекта, али не мање од 5 m - уколико на суседној парцели постоји изграђен објекат на удаљењу мањем од 8 m, не могу се према њему предвиђати отвори, изузев на помоћним просторијама, са парапетом висине најмање 1,8 m и непровидном испуном - удаљеност објекта од задње границе грађевинске парцеле мора бити минимално 1 висине објекта, али не мање од 8 m
Уређење зелених и слободних површина	- минимални проценат зелених незастртих површина у директном контакту са тлом на парцели је 30%; - обавезан заштитни зелени појас по унутрашњем ободу грађевинске парцеле минималне ширине 5 m.
Обезбеђивање приступа парцели	- приступ грађевинској парцели мора бити директно са јавне саобраћајне површине, а интерне саобраћајнице морају омогућити приступ и кретање ватрогасних возила.

2.2.12.5. Туризам

Објекти туристичке намене могу да се граде у туристичким зонама, на основу одговарајућег урбанистичког плана. Објекти туристичке намене могу да се граде на основу урбанистичке разраде и у централним, стамбеним и мешовитим зонама села утврђеним уређајним основама. Објекти сеоског туризма могу се градити и у пољопривредно-шумским зонама, у оквиру комплекса сеоских туристичких домаћинстава, а према правилима која важе за стамбене објекте.

Могуће пратеће намене су све компатибилне намене.

Табела 41. Посебна правила грађења за намену туризам.

Врста и намена објекта	- комерцијалне туристичке услуге апартманског типа (стационарне намене, услужне, пословне делатности и гаражирање)
Услови за формирање грађевинске парцеле	- минимална површина парцеле је: - 1.200 m ² за објекте са смештајним капацитетима - 800 m ² за објекте без смештајних капацитета - најмања ширина фронта парцеле је 20 m
Највећи дозвољени индекс заузетости (Из)	- 30%
Највећа дозвољена спратност објеката	- П+1+Пк(Пс) (три корисне надземне етажe) за објекте са смештајним капацитетима - П+Пк(Пс) (две корисне надземне етажe) за објекте без смештајних капацитета
Положај објеката у односу на границе грађевинске парцеле и суседне објекте и	- слободностојећи објекти - удаљеност објекта од бочне границе суседне парцеле мора бити минимално 5 m - удаљеност објекта од задње границе грађевинске парцеле мора бити минимално 10 m

заштита суседних објеката	- удаљенос од објекта на суседној парцели мора бити минимално 10 m
Уређење зелених и слободних површина	- минимални проценат зелених незастртих површина у директном контакту са тлом на парцели је 40%

2.2.12.6. Верски објекти

Планом нису предвиђене нове локације за верске објекте, али се ови објекти, по потреби, могу градити на површинама компатибилних намена, уз обавезну израду урбанистичког пројекта. Правила грађења утврђују се урбанистичким пројектом, уз поштовање градитељске традиције цркве или верске заједнице за коју је објекат намењен и архитектонско-урбанистичког контекста.

Главни верски објекти су богомоље, а пратећи и помоћни објекти уз богомоље су парохијски домови, продавнице верских предмета и књига, и сл. и могу се градити уз услов да просторно и визуелно не угрожавају главни верски објекат те да се уклапају у окружење. Објекти осталих намена који припадају црквама и верским заједницама (стамбени, школски и др.) граде се по правилима која важе за ту намену.

Верске објекте на подручју овог плана могу градити само оне регистроване цркве и верске заједнице које имају вернике на територији општине Љиг.

Усмеравајући критеријум за одређивање површине парцеле богомоље је 0,25-0,5 m² по вернику. Усмеравајући критеријум за одређивање максималне бруто развијене површине богомоље је 0,075-0,15 m² по вернику. За цркве и верске заједнице које имају мање од 500 верника у гравитационом подручју не важе ови критеријуми.

Општи критеријуми за избор локације за изградњу богомоље су:

- величина гравитационог подручја;
- сагледљивост локације и објекта из окружења;
- приступачност локације (колска и пешачка);
- близина јавних паркинг простора у непосредном окружењу;
- сагласност свих непосредних суседа.

Општи принципи грађења богомоља и других верских објеката:

- поштовање карактера амбијенталне целине;
- очување слике града и формираног културног предела
- архитектонско и урбанистичко уклапање у окружење;

– Правила грађења богомоља и других верских објеката:

- највећи дозвољени индекс заузетости 30%;
- паркирање за клирике – припаднике црквене јерархије (свештенослужитеље и црквенослужитеље) решава се на парцели, уз услов да визуелно не угрожава богослужбени објекат; паркирање за вернике планирати на јавним паркинзима у непосредном окружењу;

Архитектонско обликовање у складу са правилима цркве или верске заједнице, духом места и правилима струке. Важе и она правила из одељка 2.2.11. „Правила архитектонског обликовања“, која су применљива на ову врсту објеката.

2.2.12.7. Станице за снабдевање горивом

Планом је предвиђено задржавање постојећих станица за снабдевање горивом на постојећим локацијама и са постојећим капацитетима и нису предвиђене нове локације за ову намену, али се ови објекти, по потреби, могу градити на површинама компатибилних намена, уз обавезну израду урбанистичког пројекта и сагласност управљача јавног пута. Није дозвољена изградња станица за снабдевање горивом у стамбеним, централним и туристичким

зонама села у обухвату уређајних основа. Правила грађења утврђују се урбанистичким пројектом.

Забрањена је градња станица за снабдевање горивом на растојању мањем од 50 m од објеката образовања и дечје заштите. Забрањена је градња станица за снабдевање горивом и течним нафтним гасом на растојању мањем од 100 m од објеката образовања и дечје заштите.

За реконструкцију и доградњу постојећих и изградњу нових објеката важе следећа правила:

- станице планирати као објекте у класи малих објеката са 3-4 точиона места и до 3.000 t претовара годишње. Неопходно је омогућити претакање свих врста горива, а нарочито дизела (D2) имајући у виду употребу пољопривредних машина;
- локација станице за снабдевање горивом мора да задовољава прописе утврђене противпожарним регулативама и условима које одређују надлежни органи из области саобраћаја, екологије, водопривреде и санитарне заштите. За потребе израде урбанистичког пројекта урадити елаборат који садржи анализу утицаја на безбедност и функцију саобраћаја, загађење ваздуха, воде и земљишта, појаву буке и вибрација, као и мере које треба предузети за спречавање и смањење штетних утицаја;
- на цевоводе, резервоаре, објекте станица у којима се држи гориво којим се снабдевају моторна возила, примењују се у погледу пројектовања, конструкције, опреме и означавања одговарајуће одредбе Правилника о техничким нормативима за безбедност од пожара и експлозија станица за снабдевање горивом превозних средстава у друмском саобраћају, мањих пловила, мањих привредних и спортских ваздухоплова („Сл. гласник РС“, бр. 54/17) и осталих закона и правилника који регулишу ову област;
- станица се не може градити на раскрсници, нити на таквој удаљености од раскрснице на којој би ометала одвијање јавног саобраћаја. Станица мора бити одвојена од пута на коме се врши јавни саобраћај заштитним острвом ширине најмање 0,5 m. Изузетно, у мање прометним улицама насељеног места станица се може градити и без заштитног острва, ако то одобри надлежни орган. Дужина заштитног острва не сме бити мања од растојања између два крајња аутомата за истакање. Ако се на заштитном острву постављају аутомати за истакање, ширина заштитног острва мора износити најмање 3 m, а пуњење погонских резервоара моторних возила може се вршити само изван пута намењеног за јавни саобраћај;
- део станице на коме се налазе моторна возила за време пуњења горивом не сме се налазити у кривини и мора бити бетониран и у хоризонтали, а изузетно са нагибом до 2%. Аутомати за истакање се постављају на тротоару, острву или заштитном острву уздигнутом изнад нивоа пута најмање 0,14 m, и то на удаљености од најмање 0,5 m од ивице тротоара, острва или заштитног острва, мерено од габарита аутомата. Аутомати за истакање не смеју се постављати на простору који је испод нивоа тротоара на коме се налази станица, нити унутар или испод било ког објекта осим испод надстрешнице за то намењене;
- ако су аутомати за истакање постављени на тротоару са заштитним острвом или на два или више острва, растојање између тротоара и заштитног острва, између острва и тротоара односно између острва мора бити најмање толико да је омогућено несметано мимоилажење моторних возила. Ако је саобраћај у станици регулисан у једном смеру, растојање између острва односно између тротоара и острва не сме бити мање од 3 m;
- удаљеност између два аутомата за истакање мора износити најмање 2 m, мерено од осовине тих аутомата. Аутомати за истакање морају бити најмање 5 m удаљени од најближег уређаја за контролу притиска у пнеуматцима и измену уља у мотору односно од најближег аутомата за истакање уља за ложење. Цевоводи се полажу подземно и морају бити заштићени од корозије, а спајају се непропусним везама које морају бити одобрене. Ако се цевоводи полажу директно у земљу, морају се укопати најмање 80 cm и обложити слојем песка дебљине најмање 15 cm. Ако цевоводи пролазе испод коловоза, морају се заштити конструкцијом која је статички прорачуната да

- издржи предвиђено оптерећење. Резервоар за смештај течног нафтног гаса мора бити удаљен најмање 10 m од најближег аутомата за истакање запаљивих течности;
- у објекту за смештај запосленог особља могу се држати уља, мазива, средства против замрзавања и средства ауто-козметике, пакована појединачно у херметички затвореним посудама запремине до 5 l. Просторија објекта за смештај запосленог особља може се загревати топлом водом, паром ниског притиска или топлим ваздухом. Изузетно, ако се у објекту за смештај запосленог особља не држе запаљиве течности група I, II и III, за грејање таквог објекта може се користити и пећ на уље за ложење, с тим да је објект изван зоне II и да има димњак снабдевен хватачем варница;
 - дозвољено је подизање надстрешница које формирају објекат и наткривају аутомате за истакање и део станице на коме се налазе моторна возила за време пуњења;
 - дозвољени су пратећи садржаји за кориснике (кафеи, продавнице и сл).

Табела 42. Посебна правила грађења за станице за снабдевање горивом.

услови за формирање грађевинске парцеле	<ul style="list-style-type: none"> • минимална површина парцеле 250 m²; • минимална ширина фронта парцеле – у складу са условима безбедног одвијања саобраћаја и посебним прописима
највећи дозвољени индекс заузетости (Из)	<ul style="list-style-type: none"> • 20% (без надстрешнице) • 50% (са надстрешницом)
највећа дозвољена висина објекта	<ul style="list-style-type: none"> • 5 m • спратност II
положај објекта у односу на регулацију	<ul style="list-style-type: none"> • слободностојећи објекат, постављен у зони ограниченој грађевинским линијама
растојања објекта од бочних граница парцеле	<ul style="list-style-type: none"> • најмање 1/2 висине објекта, али не мање од 2,5 m
растојања објекта од задње границе парцеле	<ul style="list-style-type: none"> • најмање 1/2 висине објекта, али не мање од 2,5 m
заштита суседних објеката	<ul style="list-style-type: none"> • није дозвољено пројектовање отвора просторија према суседним објектима, који су на растојању мањем од 8 m; • није дозвољено пројектовање отвора просторија према бочним границама парцеле на растојању мањем од 4 m.
кота приземља	<ul style="list-style-type: none"> • кота приземља не сме бити нижа од нулте коте, а може бити највише 0,2 cm изнад нулте коте
уређење зелених и слободних површина	<ul style="list-style-type: none"> • минимални проценат зелених незастртих површина у директном контакту са тлом на парцели 30%; • за уређење зелених и слободних површина важе иста општа правила као за јавне зелене и слободне површине.
услови за ограђивање	<ul style="list-style-type: none"> • није дозвољено ограђивање станица за снабдевање горивом

III. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА

1. Смернице за израду планске документације за подручје плана

Просторни план спроводиће се директно, издавањем локацијских услова и индиректно, израдом урбанистичких планова и урбанистичких пројеката.

Директно спровођење обезбеђује се:

1. Издавањем локацијских услова за простор обухваћен уређајним основама за села – за објекте стамбене намене, укључујући и економске објекте сеоских пољопривредних газдинстава и појединачне туристичке објекте сеоских туристичких домаћинстава,
2. Издавањем локацијских услова за простор обухваћен уређајним основама за села – за објекте са наменом комерцијалне услужне делатности, у оквиру централних, стамбених и мешовитих зона,
3. Издавањем локацијских услова за простор обухваћен уређајним основама за села – за површине и објекте јавних служби, изузев за изградњу нових објеката.

Индиректно даљом планском разрадом израдом урбанистичких планова или урбанистичких пројеката и то:

1. Израдом планова генералне регулације за градска насеља Љиг и Белановицу, са проширеним обухватом; до израде нових планова примењују се постојећи ППР Љиг и ГУП Белановица,
2. Израдом плана детаљне регулације туристичке зоне Рајац,
3. Израдом планова детаљне регулације за привредне зоне,
4. Израдом планова детаљне регулације за зоне експлоатације минералних сировина (рударских активности),
5. Израдом плана детаљне регулације за планирани ДВ 110 kV „Ваљево 3” – ТС 110/35/20 kV „Љиг”,
6. Израдом плана детаљне регулације за гасовод средњег притиска,
7. Израдом планова детаљне регулације или урбанистичких пројеката за постојеће коридоре државних путева и инфраструктурних водова,
8. Израдом планова детаљне регулације или урбанистичких пројеката за општинске путеве, соларне електране, зоне заштите културних добара, изворишта водоснабдевања и друге намене за које нису дата посебна правила грађења у овом просторном плану,
9. Израдом урбанистичких пројеката за туристичке објекте и комплексе изван туристичких зона, верске објекте, привредне објекте и складишта, станице за снабдевање горивом, на основу усмеравајућих општих и посебних правила грађења из овог просторног плана,
10. Израдом урбанистичких пројеката за изградњу објеката т са наменом туризам, комерцијалне услужне делатности и производња и складиштење, у пољопривредно-шумским зонама, на парцелама мањим од 1 ha,
11. Израдом планова детаљне регулације за изградњу објеката са наменом туризам, комерцијалне услужне делатности и производња и складиштење, у пољопривредно-шумским зонама, на парцелама већим од 1 ha.
12. Израдом планова детаљне регулације или урбанистичких пројеката за изградњу нових објеката јавних служби, и за потребе дефинисања граница површина јавне намене за постојеће површине и објекте јавне намене који немају формиране парцеле уколико се имовинско правни односи могу решити без експропријације.

2. Приоритетна планска решења и пројекти

Просторним планом се утврђују следећи приоритети у имплементацији:

- Детаљна рејонизација пољопривредног земишта општине Љиг уз претходну израду педолошке карте.
- Реализацији приоритетних газдинских мера у ГЈ „Рајац-Пештан“ у погледу унапређивања затеченог стања састојина.
- Регулација реке Љиг низводно од насељеног места Љиг до ушћа у реку Колубару и регулација реке Качер, низводно од ушћа реке Белановице.
- Успостављање зона са режима заштите изворишта водоснабдевања.
- Формирање привредних зона у Липљу, Моравцима, Бранчићу и Латковићу.
- Израда плана развоја општине Љиг.
- Израда Мастер плана и Програма развоја туризма општине Љиг.
- Уређење простора параглајдинг полетишта и косилишта на Рајцу.
- Изградња савременог коловоза на деоницама државних путева II реда, као и проширивање путева тако да задовоље техничке стандарде и прописе за дату категорију пута, извршити рехабилитацију коловозног застора свих осталих путева, као и обнову хоризонталне и вертикалне сигнализације.
- Реконструкција и доградњи канализационог система општинског центра Љиг са ППОВ.
- Изградња новог далековода 110 kV ТС 220/110 kV „Ваљево 3” – ТС 110/35/20 kV, „Љиг” (Цветановац).
- Изградња нових базних станица мобилне телефоније.
- Проширење постојећих гробаља.
- Спровођење мера заштите споменика природе „Храст Дићи”.
- Спровођење мера заштите по просторним јединицама са режимима заштите природе у ПИО „Рајац”.
- Спровођење мера заштите културних добара и њихово укључивање у промоцију и развој културног туризма.
- Утврђивање ветроенергетског потенцијала и оптималног размештаја и капацитета ветроелектрана и соларних електрана, приоритетно на подручју КО Слаковица, Ба, Живковци, Калањевци.
- Подстицање интереса инвеститора у приватном сектору за коришћење нових и обновљивих извора енергије путем концесија или БОТ аранжмана и стицања статуса повлашћеног произвођача електричне енергије.

3. Мере за подстицање равномерног територијалног развоја и кооперацију са суседним јединицама локалне самоуправе у току имплементације Просторног плана

Основне мере и инструменти за подстицање равномерног територијалног развоја и кооперацију са суседним јединицама локалне самоуправе, међу којима апсолутни приоритет има сарадња са општином Горњи Милановац огледа се у успостављању међуопштинске сарадње у погледу интегралног уређења подручја планине Рајац и заједничког развоја туристичких капацитета и понуде на тој планини. Поред овога посебно су важни заједничко конкурисање и лобирање за развојна средства и финансирање пројеката инфраструктуре (комуналне, саобраћајне и привредне од интереса за две и више општина/градова); кластерско удруживање, координисање активности на привредном развоју и привлачењу привредних инвестиција, у сарадњи са Привредном комором Србије, регионалним привредним коморама, агенцијама за регионални развој и другим асоцијацијама на регионалним нивоима.

Посебно су значајни заједнички и координирани наступи у циљу обезбеђивања организационих и финансијских услова за пољопривредне произвођаче, као и додатне

стимулације за младе и произвођаче који преузимају напуштена и старачка газдинства, и/или уводе методе органске производње, за модернизацију и изградњу објеката за откуп млека, откуп и примарну прераду воћа, шумских плодова, лековитог и ароматичног биља, за пружање услуга ветеринарске и саветодавне пољопривредне службе, и техничких сервиса у приватном сектору, за набавку пољопривредне механизације, опреме и репроматеријала, обнову сточног фонда, изградњу и опремање сточних фарми, обнову и подизање вишегодишњих засада, увођење међународно признатих стандарда и система квалитета и др.

На исти начин потребно је приступити и обезбеђивању организационих и финансијских подстицаји за изградњу и модернизацију туристичке инфраструктуре и супраструктуре (за улагања у прибављање и уређење грађевинског земљишта, комунално опремање, изградњу и реконструкцију објеката сеоских туристичких домаћинстава за туристички смештај, изградњу туристичке инфраструктуре и супраструктуре), али и приватном сектору за пружање услуга јавних служби.

4. Учесници у имплементацији

Кључни учесници у спровођењу Просторног плана су у складу са својим надлежностима и делокругом рада: органи управљања општине Љиг и општинска управа, републички ресорни органи и фондови, републичка и општинска јавна предузећа, јавне установе и посебне организације; Привредна комора Србије и привредна комора у Ваљеву, регионалне и локалне пословне асоцијације, домаће и стране банке, заинтересовани пословни субјекти, цивилни сектор (невладине организације) и грађани општине Љиг.

Кључни учесници на републичком нивоу управљања су министарства за послове пољопривреде, шумарства, водопривреде, рударства, саобраћаја, енергетике, телекомуникација, привредног и регионалног развоја, туризма, услуга, просвете, здравствене заштите, социјалне заштите, културе, спорта, изградње објеката и заштите животне средине; затим јавна предузећа надлежна за послове водопривреде, електропривреде, шумарства, државних путева и телекомуникација, заводи надлежни за заштиту природе и споменика културе и други републички ресорни органи и организације.

Кључни учесници на регионалном нивоу управљања су регионална и привредна комора Ваљева, различите агенције, фондови и пословне асоцијације у ширем регионалном окружењу (Београд, Крагујевац и Чачак), а на локалном нивоу управљања органи општине Љиг и суседних општина, посебно Горњег Милановца, Мионице и Аранђеловца, а затим и општинска јавна комунална предузећа, јавне установе и месне заједнице с подручја општине Љиг.

Поред наведених учесника неопходно је анимирати и организовати учешће других актера у спровођењу овог просторног плана, у првом реду пословне (привредне) субјекте, пословне асоцијације, невладине организације, удружења грађана и грађане општине Љиг, било да живе на територији општине или су пореклом из Љига.

5. Мере и инструменти за имплементацију.

Препорука локалној самоуправи у процесу имплементације Просторног плана јесте доношење неколико важних докумената, којим се осигурава амбијент за реализацију планских решења. Међу тим документима свакако су и она која се тичу економског развоја јединице локалне самоуправе, а која се могу доносити симултано са доношењем Плана, или након доношења Плана као инструмент за његову имплементацију. Међу овим документима, за општину Љиг је приоритетно доношење Програма локалног економског развоја и Мастер план развој туризма.

Програм локалног економског развоја (Програм ЛЕР-а) има циљ да пружи увид у постојеће стање локалне привреде и омогући да локалне самоуправе помогну својој привреди, а кроз оправдано, наменско трошење сопствених буџетских средстава усмерених ка

унапређењу пословног амбијента и расту конкурентности привреде на територији дате локалне самоуправе.

Јединице локалне самоуправе Програм ЛЕР-а доносе како би локална самоуправа:

- помогла привреди кроз доделу подстицајних средстава усмерених на унапређење пословног амбијента,
- подстакла привлачење нових и/или подстицање постојећих инвеститора и подизање нивоа конкурентности,
- уважила локалне специфичности које одговарају конкретној локалној самоуправи и њеној привреди,
- довела до раста запослености, а на бази ангажованог капитала и других позитивних ефеката,
- подигла ниво технологије, раст извоза, повезивања добављача и др

Програмом ЛЕР-а дефинишу се три типа мера: 1. подстицање запошљавања, које се углавном реализује у сарадњи са Националном службом за запошљавање, 2. привлачења инвеститора и 3. подстицање конкурентности.

Доношење овог документа је обавеза надлежног органа локалне самоуправе чији је правни основ доношења:

- Закон о локалној самоуправи ("Сл. гласник РС", бр. 129/07, 83/14 - др. закон и 101/16 - др. закон).
- Закон о контроли државне помоћи („Сл. Гласник РС", бр. 51/2009).
- Закон о улагањима („Службени гласник РС", бр. 89/15).
- Уредба о условима и начину привлачења директних инвестиција („Сл. гласник РС", бр. 110/16).
- Статути градова/општина.

Мастер план развој туризма – пословни план којим се посебно фокусира на разматрање туризма као једне од делатности која се прожима кроз урбане и руралне целине као везивна материја целокупног простора јединице локалне самоуправе. Ситуациона анализа са јасно дефинисаним туристичким потенцијалима, анализа тренутног стања сектора, потенцијални производи и пројекти и план конкурентности са основама маркетинг плана, чине основну структуру овог документа.

Имајући у виду правце развоја које је дефинисао План, јасно је да би туризам уз пољопривреду требало да буде један од праваца развоја локалне економије, са могућим привлачењем и инвестиција у области прерађивачке индустрије која би се ослањала на локалну сировинску базу и јасније дефинисану стратегију локалног економског развоја (нпр. пољопривреда је основа за прерађивачку прехранбену индустрију; прерађивачки капацитети који би драстичније угрожавали животну средину и нарушавали простор не би се уклапали у предвиђени правац развоја локалне привреде у правцу јачања туристичког сектора, итд).

Такође, мотив за доношење једног оваквог документа лежи и у чињеници да је дата јединица локалне самоуправе скромних финансијских потенцијала због чега је неопходно да изврши јасну приоритизацију како праваца привредног развоја, тако и развоја туристичких производа (одабрати један до два производа који ће бити водећи а који имају основ у тренутном потенцијалу, уз отвореност да у средњем и дугом року постоји могућност за развој других производа).